Agatha Christie

LISTERDEILO PASLAPTIS

Agata Kristi

Listerdeilo paslaptis

UDK 821.111-31
Ch525

Agatha Christie

The Listerdale Mystery

**First published in Great Britain by
Collins 1934**

Iš anglų kalbos vertė ***Jonas Sipulis***

ISSN 1822-7376 ; 53
ISBN 978-609-8057-06-5

Turinys

Listerdeilo paslaptis

I

Misis Vincent sumavo skaičius. Kartą ar du ji atsiduso, ranka paliesdama skaudamą galvą. Ji niekuomet nemėgo aritmetikos. Deja, šiandien visas jos gyvenimas turėjo „sutilpti“ į tam tikrą sumą. O suskaičiavusi nesibaigiančias smulkias bei būtiniausias išlaidas, ji išvysdavo sumą, kuri visuomet ją priversdavo nustebti ir išsigąsti.

Be jokios abejonės, *tiek* negali būti! Ji dar kartą peržiūrėjo visus skaičius. Pastebėjo vieną nežymią klaidelę, apsirikimą keliais pensais, bet visa kita buvo teisingai.

Misis Vincent dar kartą atsiduso. Galvą jai dabar jau skaudėjo kaip reikiant. Ji pažvelgė į duris – šios atsidarė ir į kambarį įėjo jos duktė Barbara. Barbara Vincent buvo labai graži mergina, tų pačių švelnių motinos bruožų, taip pat didingai laikė galvą, bet jos akys buvo tamsios, o ne žydros, veido išraiška buvo kiek niūroka, tačiau patraukli.

– O, mama! – sušuko ji. – Vis dar žongliruoji tomis

baisiomis senomis sąskaitomis? Mesk jas visas į ugnį!

– Mes turime žinoti realią padėtį, – neryžtingai atsakė misis Vincent.

Mergina patraukė pečiais.

– Mes vis dar toje pačioje padėtyje, – sausai pasakė ji. – Velniškai sunku. Išleista viskas iki paskutinio penso, kaip visuomet.

Misis Vincent atsiduso.

– Aš norėčiau... – buvo bepradedanti, bet tuomet nutilo.

– Aš turiu kažko imtis, – prislėgtu balsu pasakė Barbara. – Ir greitai. Šiaip ar taip, esu baigusi tuos stenografijos ir spausdinimo mašinėle kursus. Kaip ir milijonas kitų merginų! „Kokia jūsų patirtis?" „Jokios, bet..." „O! Ačiū jums, geros dienos. Mes pranešime, kai tik ką nors galėsime pasiūlyti." Bet tai niekuomet neįvyksta! Aš turiu surasti kokį nors kitą darbą – *bet kokį* darbą.

– Ne dabar, brangioji, – maldaujamai ištarė motina. – Dar šiek tiek palauk.

Barbara priėjo prie lango ir sustojo, nereginčiomis akimis žvelgdama į priešais atsiveriančią aprūkusių namų eilę.

– Kartais, – iš lėto pratarė ji, – aš gailiuosi, kad pusseserė Ema praėjusią žiemą pasiėmė mane į Egiptą. O! Aš žinau, kad buvo smagu – taip smagu, kaip niekad anksčiau dar nebuvo buvę ir vargu ar kada nors bus mano gyvenime. Aš *labai* džiaugiausi – buvau tiesiog nepaprastai patenkinta. Bet buvo labai neramu Turiu galvoje – grįžti atgal į *tai*.

Ji plačiu mostu parodė į kambarį. Misis Vincent akimis nusekė jos ranką ir susigūžė. Tai buvo tipiškas nuomojamas būstas su pigiais baldais. Dulkėta aspidistra,

apgaulingai prašmatnūs ornamentuoti baldai, neskoningi, vietomis išblukę tapetai. Buvo matyti ženklų, kad misis Vincent viduje nuomininkės asmenybė grūmėsi su dvarininkės: keletas prabangių porceliano indų, daugiausia sudaužytų ir vėl suklijuotų, – taigi jų realizavimo vertė buvo *nulinė*, – gražus išsiuvinėtas audeklas, užmestas ant sofos atlošo, akvareliniais dažais pieštas jaunos merginos, apsirengusios maždaug prieš dvidešimtį metų madingais drabužiais, paveikslas – vis dėlto toji mergina pakankamai panaši, kad nesuklysdamas atpažintum, jog tai misis Vincent.

– Tai būtų nesvarbu, – tęsė toliau Barbara, – jei mes nieko daugiau nebūtume patyrusios. Bet galvoti apie Ansteisą...

Ji nutilo, nesiryždama prabilti apie tą numylėtą dvarą, kuris amžiais priklausė Vincentų šeimai, tačiau dabar atsidūrė svetimose rankose.

– Jei tik tėvas... nespekuliuotų... ir nesiskolintų...

– Mano brangioji, – pasakė misis Vincent, – tavo tėvas niekada nebuvo geras verslininkas.

Ji tai pasakė su gracingu, bet aiškiu užbaigtumu, ir Barbara priėjusi tiesiog ją pabučiavo sumurmėdama:

– Vargšė mano mama. Aš daugiau nieko nesakysiu.

Misis Vincent vėl paėmė parkerį ir pasilenkė virš stalo. Barbara grįžo prie lango. Netrukus mergina tarė:

– Mama. Aš šįryt gavau žinutę iš... iš Džimio Mestertono. Jis nori atvykti susitikti su manimi.

Misis Vincent padėjo parkerį ir pažvelgė skvarbiu žvilgsniu.

– Čia? – sušuko ji.

– Na, mes juk negalime jo pakviesti pietums Ritze*, –

* Prabangus Londono viešbutis – *vert.*

nusišaipė Barbara.

Jos mama atrodė nelaiminga. Ji vėl nepatenkintu žvilgsniu apžvelgė kambarį.

– Tu teisi, – pasakė Barbara. – Tai pasibjaurėtina vietelė. Aristokratiškas skurdas! Skamba gražiai: skaistus švarus namelis priemiestyje, gražaus dizaino seni apmušalai, vazos su rožėmis, „Derby“ arbatos servizas, kurį pati išsiplauni. Panašiai kaip knygose. Tikrovėje – su sūnumi, pradedančiu savo karjerą biure nuo apatinio laiptų skersinio – tai yra Londonas. Nevalyvos namų šeimininkės, purvini vaikai ant laiptų, maišytos rasės kaimynai nuomininkai, menkė pusryčiams, kuri nėra visai... na, visai tinkama vartoti, ir taip toliau.

– Jei tiktai... – pradėjo misis Vincent. – Bet, tiesą sakant, aš jau pradedu baimintis, kad net ir šio buto mes greitai nebeišgalėsime nuomotis.

– Tuomet, vadinasi, gyvenamasis kambarys – siaubas! – man su tavimi, – pasakė Barbara. – Ir indauja po čerpėmis Rupertui. O kai apsilankys Džimis, aš jį priimsiu tame siaubingame kambaryje apačioje, kur palei sienas trinasi ir spokso į mus rainos katės, kurios taip siaubingai čiaudi, tarsi rydamos orą!

Kurį laiką buvo tylu.

– Barbara, – pagaliau pasakė misis Vincent. – Ar tu sutiktum – turiu galvoje, ar tu norėtum...

Ji nutilo, šiek tiek parausdama.

– Nėra reikalo būti delikačiai, mama, – pasakė Barbara. – Ypač šiais laikais. Ištekėti už Džimio, tu turi galvoje? Norėčiau, jei jis man pasipirštų. Bet aš siaubingai bijau, kad to nebus.

– O, Barbara, brangioji.

– Na, vienas dalykas yra matyti mane su pussesere

Eme sukinėjantis (kaip sakoma romanuose) aukštuomenėje. Aš jam *kritau* į akį. Bet dabar jis atvyks ir pamatys mane *čia*! Be to, jis yra keistas sutvėrimas, žinai, pedantas ir senamadiškas. Man... man šie jo bruožai patinka. Tai primena Ansteisą ir kaimą – viską, kas nepajudinama šimtus metų, viską, kas taip... taip... o! Nė nežinau: taip aromatinga. Tarytum sudžiovinti levandos žiedai!

Ji nusijuokė, pusiau susigėdusi dėl savo aistringumo. Misis Vincent kalbėjo su tikru paprastumu.

– Aš norėčiau, kad tu ištekėtum už Džimio Mestertono, – pasakė ji. – Jis yra... vienas iš mūsų. Jis taip pat yra turtingas, bet man tai ne tiek svarbu.

– Man svarbu, – pasakė Barbara. – Man įkyrėjo ši vargo duona.

– Bet, Barbara, ar tai nėra...

– Tiktai dėl to? Ne. Aš iš tiesų noriu. Aš... o! Mama, tu *nematai*, kad aš išties noriu?

Misis Vincent atrodė labai nelaiminga.

– Norėčiau, kad jis tave pamatytų tinkamoje aplinkoje, brangioji, – nostalgiškai ištarė ji.

– Na, gerai! – pasakė Barbara. – Kam čia nerimauti. Mes galime pabandyti į visa tai pažvelgti linksmai. Atleisk, kad buvau tokia niurzga. Nusišypsok.

Ji pasilenkė virš mamos, lengvai pabučiavo ją į kaktą ir išėjo. Misis Vincent, atidėjusi į šalį savo finansus, liko sėdėti ant nepatogios sofos. Jos mintys vis sukosi ratu, it voverė narve.

„Gali sakyti, ką nori, bet aplinka *atbaido* vyrus. Vėliau tai jau būtų nesvarbu – jei jie rimtai susižieduotų. Jis jau žinotų, kokia ji miela ir graži mergaitė. Bet jauni žmonės taip lengvai paveikiami aplinkos. Ir Rupertas dabar jau visai kitoks, nei buvo anksčiau. Aišku, aš nenorėčiau,

kad mano vaikai vaikščiotų užrietę nosis. Visiškai ne. Bet būtų nepakenčiama, jei Rupertas susižadėtų su ta baisia mergina, tabako parduotuvės savininko dukra. Sakyčiau, kad ji gana graži mergina, iš tikrųjų. Bet ji ne mūsų tipo. Viskas taip sudėtinga. Vargšė mažoji Barbė. Jei aš galėčiau ką nors padaryti – ką nors. Bet iš kur gauti pinigų? Mes viską pardavėme, kad padėtume Rupertui pradžioje. Mes net negalime sau leisti nuomotis šio buto."

Norėdama kiek prasiblaškyti, misis Vincent paėmė laikraštį „Ryto naujienos" ir permetė akimis skelbimus pirmajame puslapyje. Daugumą jų ji mokėjo atmintinai. Žmonės, kuriems reikėjo pinigų, žmonės, kurie turėjo pinigų, bet bijojo juos skolinti, garantuojant vien tiktai vekseliu, žmonės, kurie norėjo pirkti dantis (ji visuomet stebėjosi, kokiu tikslu), žmonės, kurie norėjo parduoti kailinius ar sukneles ir kurie buvo pernelyg optimistiški kainos atžvilgiu...

Staiga ji sustingo. Dar ir dar kartą perskaitė skelbimą.

„Tik kilniaširdiškiems žmonėms. Nedidelis namas Vestminsteryje, skoningai įrengtas, siūlomas tiems, kurie iš tiesų juo rūpintųsi. Nuoma grynai simbolinė. Be tarpininkų."

Paprasčiausias skelbimas. Ji jau buvo mačiusi daugybę tokių pačių skelbimų – na, beveik tokių pačių. Simbolinė kaina – čia tiktai masalas.

Tačiau, kadangi ji vis tiek nerado vietos ir norėjo atsikratyti savo neramių minčių, nedelsdama užsidėjo skrybėlę ir autobusu nuvažiavo tiesiai skelbime nurodytu adresu.

Paaiškėjo, kad čia buvo nekilnojamojo turto agentūra. Ne iš tų naujų judrių bei triukšmingų agentūrų – gana nutriušęs, senamadiškas namas. Ji droviai atkišo skelbi-

mą, kurį buvo išplėšusi iš laikraščio, ir paprašė suteikti daugiau informacijos.

Ją priėmęs džentelmenas žilais plaukais mąsliai paglostė sau smakrą.

– Puiku. Taip, madam, puiku. Namas, kuris paminėtas skelbime, yra Čeviot Pleis nr. 7. Norėtumėte apžiūrėti?

– Pradžioje norėčiau sužinoti nuomos kainą, – pasakė misis Vincent.

– Ak! Nuoma. Tiksli suma nenustatyta, bet galiu jus užtikrinti, kad ji grynai simbolinė.

– Na, čia kaip kas supranta „simbolinę" nuomą.

Pagyvenęs džentelmenas kiek prunkštelėjo.

– Taip, sutinku, tai senas triukas – senas triukas. Bet pasikliaukite mano žodžiu – čia ne tas atvejis. Galbūt dvi ar trys ginėjos per savaitę, ne daugiau.

Misis Vincent nusprendė apžiūrėti namą. Žinoma, ne dėl to, kad iš tiesų pajėgtų jį išsinuomoti. Bet, šiaip ar taip, ji tiesiog turi *pamatyti* šį namą. Čia turi būti kažkokių rimtų trūkumų ar į sutartį įtrauktų nenaudingų sąlygų, jei jau siūloma tokia kaina.

Tačiau jos širdis suvirpėjo, iš išorės pamačius namą Čeviot Pleis 7. Tikras perlas. Karalienės Anos laikų, ir puikios būklės! Duris atvėrė liokajus su žilstelėjusiais plaukais ir nedidelėmis žandenomis, spinduliuojantis mąsliu dvasininko romumu. Malonus dvasininkas, pamanė misis Vincent.

Jis geranoriškai priėmė nurodymą.

– Žinoma, madam. Aš jums aprodysiu namą. Jis paruoštas įsikurti.

Liokajus ėjo priekyje, atidarinėdamas duris ir rodydamas kambarius.

– Svetainė, darbo kambarys, o štai čia, madam, kosmetinis kambariukas.

Tai buvo nuostabu – tarytum sapne. Senoviški baldai, kiekvienas iš jų pažymėtas laiko ženklais, bet rūpestingai, su meile, nupoliruotas. Dideli nuostabių švelnių spalvų pledai. Kiekviename kambaryje buvo vazonų su gėlėmis. Iš namo galo vėrėsi vaizdas į Žaliąjį parką. Visas namas spinduliavo senojo pasaulio žavesiu.

Misis Vincent akyse pasirodė ašaros, ji sunkiai jas tramdė. Taip atrodė Ansteisas – Ansteisas...

Ji pagalvojo, ar tik liokajus nebus pastebėjęs jos jausmų proveržio. Jei taip, tai jis buvo per daug gerai apmokytas, kad išsiduotų. Jai patiko šie seni tarnai: su jais jautiesi saugiai, nevaržomai. Jie buvo lyg draugai.

– Tai nuostabus namas, – švelniai ištarė ji. – Labai nuostabus. Džiaugiuosi jį pamačiusi.

– Jūs ieškote namo sau vienai, madam?

– Sau ir savo dukteriai bei sūnui. Bet aš bijau...

Ji nutilo. Ji siaubingai jo norėjo – tiesiog siaubingai.

Misis Vincent instinktyviai jautė, kad liokajus ją suprato. Jis, nežiūrėdamas į ją, pasakė nešališku, bejausmiu balsu:

– Turiu pasakyti, madam, kad šeimininkas pageidauja išties gerų nuomininkų. Nuoma jam neturi reikšmės. Jis nori išnuomoti namą tam, kas iš tikrųjų jį vertins ir prižiūrės.

– Aš jį prižiūrėčiau, – pasakė misis Vincent tyliu balsu.

Ji pasisuko eiti.

– Ačiū, kad parodėte, – pasakė ji mandagiai.

– Nėra už ką, madam.

Jis stovėjo tarpduryje, labai korektiškas ir tiesus, jai

tolstant gatve. Ji svarstė: „Jis žino. Jam manęs gaila. Jis taip pat iš senosios kartos. Jis norėtų, kad aš išsinuomočiau – ne naujasis kapitalistas, sagų gamintojas! Mes jau išmirštame, mūsų rūšis, bet mes laikomės kartu."

Galiausiai ji nusprendė nebegrįžti pas agentus. Kokia iš to nauda? Nuomą ji galėtų mokėti – bet reikėjo atsižvelgti į tarnų išlaikymą. Tokiuose namuose turi būti tarnų.

Kitą rytą ji gavo laišką. Šis buvo iš agentūros. Jame buvo siūloma pusmečiui nuomotis namą Čeviot Pleis 7 už dvi ginėjas per savaitę. Be kita ko, laiške buvo rašoma: „Aš manau, kad jūs įvertinote aplinkybę, kad tarnai lieka išlaikomi šeimininko? Tai iš tiesų unikalus pasiūlymas."

Taip. Misis Vincent taip pritrenkė šis laiškas, kad ji dar kartą jį perskaitė. Pasipylė klausimų lavina, ir ji nupasakojo savo vakarykštį vizitą.

– Paslaptingoji mamytė! – sušuko Barbara. – Iš tiesų taip nuostabu?

Rupertas atsikosėjęs pradėjo kryžminę apklausą.

– Kažkas čia ne taip. Labai įtartina, sakyčiau. Iš tiesų įtartina.

– O aš taip nemanau, – pasakė Barbara, suraukdama nosį. – Ug! Kodėl čia turėtų būti kažkas paslėpta? Tu, Rupertai, visuomet įžiūri paslaptis ten, kur jų nėra. Čia kalti tie detektyviniai romanai, kuriuos tu nuolat skaitai.

– Nuomos kaina juokinga, – neatlyžo Rupertas. – Mieste, – reikšmingai pridūrė jis, – reikia išsiaiškinti visus abejotinus dalykus. Aš sakau jums, kad visas šis reikalas yra labai įtartinas.

– Nesąmonė, – pasakė Barbara. – Namas priklauso piniguočiui, kuris labai prie jo prisirišęs, ir šis turtuolis

nori, kad jame gyventų padorūs žmonės, kol jis bus išvykęs. Kažkas panašaus. Pinigai greičiausiai jam neturi reikšmės.

– Koks ten, sakai, adresas? – paklausė Rupertas savo mamos.

– Čeviot Pleis 7.

– Vau! – Jis atsilošė krėsle. – Žavingas sutapimas. Šiame name gyveno lordas Listerdeilas, kuris dabar yra dingęs.

– Tu esi tuo tikras? – abejodama paklausė misis Vincent.

– Taip. Jis turi daugybę namų visame Londone, bet būtent šiame jis pats gyveno. Vieną vakarą jis išėjo iš namų, pasakęs, kad eina į golfo klubą, ir nuo to laiko jo daugiau niekas nebematė. Sako, kad jis pasipustė padus į Rytų Afriką, ar kažkas panašaus, bet niekas nežino, kodėl. Sprendžiant iš visko, jis buvo nužudytas tame name. Sakai, kad jo sienos daug kur apkaltos plokštėmis?

– Ta-aip, – silpnu balsu atsakė misis Vincent, – bet...

Rupertas nedavė jai užbaigti sakinio. Jį užplūdo didžiulis entuziazmas.

– Plokštės! Štai kur šuo pakastas. Be abejonės, kažkur turi būti slapta niša. Kūnai ten įkišami ir paliekami gulėti. Galbūt prieš tai išbalzamuojami.

– Rupertai, brangusis, nekalbėk nesąmonių, – pasakė jo mama.

– Nebūk beviltiškas idiotas, – pasakė Barbara. – Tau per daug giliai įstrigo ta istorija su blondine.

Rupertas oriai pakilo – tiek oriai, kiek leido jo nerangus ir išstypęs jaunas kūnas, ir paskelbė galutinį nuosprendį.

– Tu išsinuomok šį namą, mama. *Aš* viską iššniukšti-

nėsiu. Pamatysi.

Rupertas paskubomis išėjo, bijodamas pavėluoti į biurą.

Abi moterys susižvalgė.

– Galime, mama? – drebančiu balsu paklausė Barbara. – O! Jei tik galėtume.

– Tarnai, – su apgailėtina veido išraiška pasakė misis Vincent, – *valgo*, kaip supranti. Turiu galvoje, kad jie, be abejo, ir turi valgyti – bet tai yra kliūtis. Būtų visai paprasta, jei nieko nebūtų – jei reikėtų rūpintis tik savimi.

Ji gailiai pažvelgė į Barbarą, ir mergina linktelėjo.

– Mes turime viską gerai apsvarstyti, – pasakė mama. Bet iš tikrųjų ji jau apsisprendė. Ji dukters akyse pamatė kibirkštėles. Pamanė sau: „Džimis Mestertonas *turi* ją pamatyti tinkamoje aplinkoje. Tai yra proga – nuostabi proga. Aš turiu ja pasinaudoti."

II

– Kventinai, iš kur atkeliavo tos gėlės? Aš tikrai negaliu pirkti brangių gėlių.

– Jos atsiųstos iš King Čevioto, madam. Taip buvo visuomet daroma šiuose namuose.

Liokajus išėjo. Misis Vincent su palengvėjimu atsiduso. Ką ji darytų be Kventino? Su juo viskas buvo taip *lengva*. Ji pamanė sau: „Šis sapnas negali ilgai tęstis. Aš netrukus atsibusiu ir pamatysiu, kad tai viso labo tebuvo sapnas. Aš čia tokia *laiminga* – jau du mėnesius, ir jie prabėjo it akimirka."

Gyvenimas iš tiesų buvo nepaprastai malonus. Kventinas, liokajus, elgėsi kaip tikras Čeviot Pleis 7 autokratas.

„Bus geriausia, madam, – pagarbiai pasakė jis, – jei jūs visus rūpesčius paliksite man."

Kiekvieną savaitę jis atnešdavo jai namo išlaikymo sąskaitas, kurios buvo stulbinančiai mažos. Be šio liokajaus, čia dar buvo tik dvi tarnaitės – virėja ir kambarinė. Jos buvo labai malonios ir puikiai atliko savo pareigas, bet viskam vadovavo Kventinas. Ant stalo kartais pasirodydavo sumedžiotos žvėrienos bei paukštienos – tai sukeldavo misis Vincent susirūpinimą. Kventinas ją nuramindavo. Atsiųsta iš lordo Listerdeilo grafystės buveinės, King Čevioto, arba iš Jokšyro viržynės. „Čia visuomet taip buvo daroma, madam."

Misis Vincent asmeniškai abejojo, ar išvykęs lordas Listerdeilas pritartų šiems žodžiams. Ji buvo linkusi įtarti, kad Kventinas tiesiog uzurpavo savo šeimininko valdžią. Buvo aišku, kad Kventinas jais žavėjosi ir manė, jog dėl jų tiesiog negalėjo būti daroma per daug.

Ruperto pareiškimai sužadino misis Vincent smalsumą, tad ji nedrąsiai pasiteiravo apie lordą Listerdeilą, kai kitą kartą lankėsi nekilnojamojo turto agentūroje. Džentelmenas žilais plaukais noriai atsakė.

Taip, lordas Listerdeilas buvo Rytų Afrikoje, ten jis praleido pastaruosius pusantrų metų.

– Mūsų klientas yra gana ekscentriškas žmogus, – pasakė džentelmenas plačiai šypsodamasis. – Jis išvažiavo iš Londono itin neįprastu būdu, kaip jūs galbūt atsimenate. Niekam netaręs nė žodžio. Laikraščiuose buvo rašoma apie šią istoriją. Skotland Jardas buvo netgi paskelbęs paiešką. Laimei, netrukus buvo gauta žinia iš Rytų Afrikos, iš paties lordo Listerdeilo. Jis įgaliojo savo pusbrolį, pulkininką Kerfaksą, tvarkyti jo reikalus. Taip, bijau, kad šis lordas gana ekscentriškas. Jis visuomet mėgo ke-

liauti po neištyrinėtas dykynes – visiškai įmanoma, kad jis ilgai negrįš į Angliją, nors jis palengva ir sensta.

– Be jokios abejonės, jis nėra labai senas, – pasakė misis Vincent, staiga prisimindama šiurkštoką, bet geraširdišką barzdotą veidą, panašų į Elžbietos laikų jūrininko, kurį vienąkart buvo mačiusi, vartydama žurnalą.

– Vidutinio amžiaus, – pasakė žilas džentelmenas. – Pasak „Debrett", penkiasdešimt trejų.

Šį pokalbį misis Vincent atpasakojo Rupertui, norėdama jaunuoliui papriekaištauti už jo nepatiklumą.

Tačiau Rupertui šitas pasakojimas nepadarė įspūdžio.

– Dabar man viskas atrodo dar keisčiau, nei kada nors anksčiau, – pareiškė jis. – Kas tas pulkininkas Kerfaksas? Greičiausiai jis viską paveldės, jei kas nors atsitiks Listerdeilui. Laiškas iš Rytų Afrikos galėjo būti suklastotas. Po trejų metų, ar panašiai, tas Kerfaksas iškels mirties prielaidą ir paveldės turtus. Šiuo metu jau jis valdo turtą. Labai įtartina, sakyčiau.

Jis maloningai sutiko apžiūrėti namą ir liko patenkintas. Laisvalaikiu jis buvo linkęs barbenti į sienų plokštes ir atlikinėti įmantrius matavimus, ieškant galimo slaptojo kambario, bet pamažėle jo susidomėjimas lordo Listerdeilo paslaptimi išblėso. Taip pat jis jau nebebuvo toks entuziastingas tabako parduotuvės savininko dukters atžvilgiu. Tai bylojo jo elgesys

Barbarai namas suteikė daug džiaugsmo. Pas juos atėjo Džimis Mestertonas, jis pamažėle tapo dažnu šių namų lankytoju. Jis puikiai sutarė su misis Vincent, ir vieną dieną Džimis pasakė Barbarai tai, kas privertė ją krūptelėti.

– Žinai, šis namas puikiai tinka tavo mamai.

– *Mamai*?

– Taip. Jis pastatytas jai! Ji yra tarsi jo dalelė. Tu žinai, apskritai su šiuo namu dedasi keisti dalykai, kažkas šiurpaus ir vaiduokliško.

– Nebūk panašus į Rupertą, – maldaujamai ištarė Barbara. – Jis įsitikinęs, kad piktasis pulkininkas Kerfaksas nužudė lordą Listerdeilą ir kūną paslėpė kažkur po grindimis.

Mestertonas nusijuokė.

– Aš žaviuosi Ruperto aistra detektyvams. Ne, nieko *panašaus* aš neturėjau galvoje. Bet čia kažkokia ypatinga namo atmosfera, kažkas tokio, ko negalì suprasti.

Jie išgyveno tris mėnesius Čeviot Pleis. Vieną dieną Barbara atėjo pas savo mamą spinduliuojančiu veidu.

– Džimas ir aš – mes susižadėjome. Taip – vakar vakare. O, mama! Tarsi pasaka virstų tikrove.

– O, mano brangute! Aš taip džiaugiuosi – taip džiaugiuosi.

Mama su dukra stipriai apsikabino.

– Žinai, Džimis tave įsimylėjęs beveik taip pat, kaip ir mane, – galiausiai pasakė Barbara, šelmiškai juokdamasi.

Misis Vincent žavingai paraudo.

– Iš tikrųjų, – neatlyžo mergina. – Tu manei, kad šis namas sukurs nuostabią aplinką man, bet ši aplinka visą laiką yra tinkamesnė *tau*. Mes su Rupertu jai visai nepriklausome. Tu priklausai.

– Nekalbėk niekų, brangioji.

– Tai nėra niekai. Čia yra žavinga pilies atmosfera, tu šioje pilyje esi žavinga princesė, o Kventinas yra... yra... o! Geraširdis burtininkas.

Misis Vincent nusijuokė, pritardama pastarajam teiginiui.

Rupertas žinią apie sesers jungtuves sutiko labai ramiai.

– Aš kažko panašaus ir tikėjausi, – gudriai pastebėjo jis.

Jis su mama kartu pietavo; Barbara su Džimiu buvo išėję.

Kventinas priešais Rupertą pastatė portveiną ir tylomis pasišalino.

– Keistas paukštelis, – pasakė vaikinas, galva linktelėdamas durų pusėn. – Kažkas su juo keisto, žinai, kažkas yra...

– Įtartino? – pertraukė misis Vincent, nežymiai šypsodamasi.

– Na, mama, kaip tu visuomet atspėji, ką aš ketinu sakyti? – paklausė Rupertas visiškai rimtai.

– Tai juk tavo žodžiai, brangusis. Tau viskas kelia įtarimą. Spėju, kad tu įtari Kventiną nugalabijus lordą Listerdeilą ir pakišus jį po grindimis?

– Už plokščių, – pataisė Rupertas. – Tu visuomet kiek klaidingai mąstai, mama. Ne, aš tuo jau domėjausi. Kventinas tuo metu buvo King Čeviote.

Misis Vincent, nusišypsojusi jam, pakilo ir nuėjo į svetainę. Iš kai kurių dalykų Rupertas vis dar negalėjo išaugti.

Tačiau jai netikėtai dingtelėjo: o kas gi privertė lordą Listerdeilą taip staiga palikti Londoną? Turėtų būti kažkokia šio netikėto sprendimo priežastis. Misis Vincent vis dar mąstė apie šiuos dalykus, kai įėjo Kventinas, nešinas padėklu su kava, ir ji impulsyviai paklausė:

– Jūs ilgai dirbote pas lordą Listerdeilą, ar ne, Kventinai?

– Taip, madam, nuo pat jaunystės, nuo dvidešimt vie-

nerių. Tai buvo paskutiniais lordų laikais. Aš pradėjau trečiuoju liokajumi.

– Jūs turite labai gerai pažinoti lordą Listerdeilą. Koks jis žmogus?

Liokajus kiek pasuko padėklą, kad jai būtų patogu įsidėti cukraus, ir atsakė lygiu neemocingu balsu:

– Lordas Listerdeilas buvo labai savanaudiškas džentelmenas, madam, nekreipiantis dėmesio į kitus.

Jis paėmė padėklą ir išnešė jį iš kambario. Misis Vincent sėdėjo, laikydama rankoje kavos puodelį, mįslingai suraukusi antakius. Kažkas jo pasakyme jai pasirodė keista, neskaitant paties požiūrio. Po minutės jai dingtelėjo mintis.

Kventinas pavartojo žodį „*buvo*“, o ne „yra“. Bet tuomet jis turi manyti... Ji susiėmė. Ji buvo ne geresnė už Rupertą! Bet ją apniko labai konkretus nesmagus jausmas. Tai buvo pirmas kartas, kai į jos mintis prasiskverbė įtarimai.

Užtikrinus Barbaros laimę ir ateitį, jai dabar atsirado daugiau laiko pasilikti su savo mintimis, kurios, prieš jos pačios valią, ėmė koncentruotis aplink lordo Listerdeilo paslaptį. Kokia buvo tikroji istorija? Kventinas turėjo kažką žinoti. Tie jo keisti žodžiai: „labai savanaudiškas džentelmenas, nekreipiantis dėmesio į kitus...“ Kas už jų slypi? Jis kalbėjo tarytum teisėjas – nešališkai, be emocijų.

Ar Kventinas yra susijęs su lordo Listerdeilo dingimu? Ar jis yra prisidėjęs prie kokios nors galimos tragedijos? Galų gale, nors Ruperto teiginiai tuo metu ir atrodė juokingi, vis dėlto tas vienintelis laiškas iš Rytų Afrikos, kuriuo suteikiami įgaliojimai, atrodo... na, gana įtartinai.

Bet nors ir bandė, ji niekaip negalėjo susieti Kventi-

no su kokiu nors blogiu. Kventinas, ji sau nepaliaujamai kartojo, buvo *geras* – ji vartojo šį paprastą žodį tarytum vaikas. Kventinas buvo *geras*. Bet jis kažką žinojo!

Ji niekuomet jo daugiau neklausinėjo apie šeimininką. Ši tema buvo tarsi pamiršta. Rupertas su Barbara ir be to turėjo apie ką galvoti, tad daugiau diskusijų šiuo klausimu nebuvo.

Jau artėjo rugpjūčio pabaiga, kai jos neaiškūs įtarimai susikristalizavo į realybę. Rupertas dviem savaitėms išvyko atostogų į kelionę su draugu, kuris turėjo motociklą su priekaba. Praėjus maždaug dešimčiai dienų po jo išvykimo, misis Vincent buvo išgąsdinta, kai staiga išvydo jį paskubomis įbildant į kambarį, kuriame ji sėdėjo ir rašė.

– Rupertai! – sušuko ji.

– Žinau, mama. Tu manęs laukei tik po trijų dienų. Bet kai kas atsitiko. Andersonui – mano bičiuliui, žinai – jam vis tiek, kur važiuoti, taigi aš pasiūliau pasižvalgyti King Čeviote.

– King Čeviote? Bet kodėl..?

– Tu puikiai žinai, mama, kad aš visuomet čia užuodžiau kažką įtartina. Na, aš ten šiek tiek pasižvalgiau, taip sakant. Ne dėl to, kad tikėčiausi kažką rasti – tiesiog pašniukštinėjau aplink.

Taip, pamanė ji. Rupertas tą akimirką buvo labai panašus į šunį. Uostinėjo ratais, vedamas instinkto, ieškodamas kažko neaiškaus ir neapibrėžto, užsiėmęs ir laimingas.

– Tai atsitiko – turiu galvoje, aš pamačiau jį, mums važiuojant per kaimelį už kokių aštuonių ar devynių mylių nuo King Čevioto.

– Pamatei ką?

– Kventiną – įeinantį į nedidelį namelį. Čia kažkas

įtartina, pasakiau sau, tad mes sustabdėme autobusą, ir aš grįžau atgal prie to namelio. Pabeldžiau į duris, ir jis pats atidarė.

– Bet aš nesuprantu. Kventinas niekur nebuvo išėjęs...

– Tuoj prie to prieisiu, mama. Jei tik tu klausysi ir nepertraukinėsi. Tai buvo Kventinas, ir kartu tai nebuvo Kventinas, jei supranti, ką aš turiu galvoje.

Misis Vincent akivaizdžiai nieko nesuprato, todėl jis toliau bandė nušviesti įvykius.

– Tai iš tiesų buvo Kventinas, bet tai nebuvo *mūsų* Kventinas. Tai buvo tikrasis Kventinas.

– Rupertai!

– Paklausyk toliau. Aš pradžioje apstulbau, po to paklausiau: „Jūs Kventinas, ar ne?“ Ir tas vyrukas atsakė: „Visiškai teisingai, sere, toks mano vardas. Kuo galiu jums padėti?“ Ir tuomet aš supratau, kad tai nebuvo mūsų tarnas, nors buvo nepaprastai į jį panašus, netgi balsu. Aš uždaviau keletą klausimų, ir viskas paaiškėjo. Tas vyrukas net neįtarė čia esant kažką keista. Jis iš tiesų buvo lordo Listerdeilo liokajus, ir jis išėjo į pensiją bei gavo tą namelį kaip tik tuo metu, kai lordas Listerdeilas tariamai iškeliavo į Afriką. Matai, kur mes atsidūrėme. Šis mūsų tarnas yra apsimetėlis – jis vaidina Kventino vaidmenį, siekdamas kažkokių neaiškių tikslų. Aš spėju, kad jis tą vakarą atėjo į kaimą, apsimetęs liokajumi iš King Čevioto, susitiko su Listerdeilu, nužudė jį ir paslėpė jo kūną už plokščių. Tai senas namas, be abejonės, kažkur turi būti niša...

– O, nepradėkime vėl visko iš naujo, – audringai pertraukė sūnų misis Vincent. – Aš negaliu to klausyti. Kodėl jis turėtų – štai ką aš noriu žinoti – kodėl? *Jei* jis pa-

darė tokį dalyką – nors aš nė akimirkai tuo nepatikėsiu, supranti – tuomet dėl kokios *priežasties*?

– Tu teisi, – pasakė Rupertas. – Motyvas – tai svarbu. Aš gavau šiokios tokios informacijos. Lordas Listerdeilas turėjo daugybę nekilnojamojo turto. Per pastarąsias dvi dienas aš sužinojau, kad praktiškai visi jo namai per paskutinius pusantrų metų buvo išnuomoti panašiems į mus žmonėms už simbolinę kainą – *tik su sąlyga, kad tarnai turi pasilikti*. Ir kiekviename name Kventinas – turiu omenyje, vyras, vadinantis save Kventinu – kažkiek laiko tarnavo kaip liokajus. Atrodo taip, tarsi viename iš Listerdeilo namų būtų kažkas paslėpta – brangenybės ar pinigai – ir šutvė tiksliai nežinotų, kuriame. Aš čia įtariu veikiant gaują, nors tas vyrukas Kventinas gali veikti ir vienas. Čia yra...

Misis Vincent jį gana ryžtingai pertraukė:

– Rupertai! Liaukis nors minutėlei. Nuo tavo kalbų man sukasi galva. Bet kuriuo atveju, tai, ką tu kalbi, yra niekai – apie gaujas ir pinigus.

– Yra ir kita teorija, – sutiko Rupertas. – Tas Kventinas gali būti žmogus, kurį lordas Listerdeilas buvo įžeidęs. Tikrasis liokajus papasakojo man ilgą istoriją apie vyrą, vardu Samuelis Liovas – jis buvo sodininko padėjėjas, maždaug tokio paties ūgio bei sudėjimo, kaip ir pats Kventinas. Jis griežė dantį ant Listerdeilo...

Misis Vincent krūptelėjo.

„Nekreipiantis dėmesio į kitus." Šie negailestingi ir šalti žodžiai vėl suskambo jos galvoje. Kas galėtų už jų slypėti?

Ji, pasinėrusi savo mintyse, vargiai galėjo girdėti, ką kalba Rupertas. Jis greitai dar kažką paaiškino, ko ji nespėjo suvokti, ir išskubėjo iš kambario.

Tuomet ji atsipeikėjo. Kur išėjo Rupertas? Ką jis ketino daryti? Ji praleido pro ausis jo paskutinius žodžius. Galbūt jis ketino kreiptis į policiją. Tokiu atveju...

Ji staiga atsistojo ir paskambino. Įprastai veržliai įėjo Kventinas.

– Jūs skambinote, madam?

– Taip. Prašyčiau įeiti ir uždaryti duris.

Liokajus padarė kaip liepiamas; misis Vincent kurį laiką tylėjo, tiriančiomis akimis žvelgdama į jį.

Ji galvojo: „Jis man buvo malonus – niekas nežino, koks malonus. Vaikai to nesuprastų. Ta pašėlusi Ruperto istorija gali būti vieni niekai. Kita vertus, gali būti... taip, kažkas joje gali būti. Bet ar čia reikia teisti? Juk negalì visko *žinoti*. Kas šioje istorijoje gera ir bloga, turiu omenyje... Ir aš guldyčiau galvą – taip, tikrai! – kad jis yra geras žmogus.

Paraudusi ji tarė droviu balsu:

– Kventinai, ką tik grįžo Rupertas. Jis buvo King Čeviote – kaimelyje netoli jo...

Ji stabtelėjo, pastebėjusi staigų krūptelėjimą, kurio jam nepavyko nuslėpti.

– Jis... jis kai ką pamatė, – tęsė ji, apgalvotai pabrėždama žodžius.

Ji galvojo tylomis: „Jis yra įspėtas. Iš tikrųjų jį kažkas įspėjo."

Po to pirmojo staigaus išgąsčio Kventinas atgavo savo ramią laikyseną, bet akimis stebėjo jos veidą, budriomis ir skvarbiomis, kuriose pasirodė kažkas jai ligi šiol nematyta. Pirmą kartą šios akys buvo vyro, o ne tarno.

Jis kurį laiką dvejojo, tuomet vos juntamai pasikeitusiu balsu paklausė:

– Kodėl jūs man tai sakote, misis Vincent?

Jai dar nespėjus atsakyti, atsidarė durys, ir į kambarį įsiveržė Rupertas. Kartu su juo buvo orus vidutinio amžiaus vyras su nedidelėmis žandenomis, primenantis dvasininką. *Kventinas!*

– Štai jis, – pasakė Rupertas. – Tikrasis Kventinas. Aš jį buvau palikęs sėdėti taksi. Kventinai, pažvelkite į šį vyrą ir man pasakykite: ar jis yra Samuelis Liovas?

Tai, atrodė, Ruperto triumfas. Bet jis truko vos akimirką – vaikinas beveik iš karto pajuto, kad čia kažkas ne taip. Mat tikrasis Kventinas atrodė sumišęs ir jautėsi baisiai nepatogiai, tuo tarpu antrasis Kventinas šypsojosi, neslėpdamas pasitenkinimo.

Jis patapšnojo savo sutrikusiam antrininkui per petį.

– Viskas gerai, Kventinai. Anksčiau ar vėliau yla išlenda iš maišo. Jūs galite pasakyti, kas aš esu.

Orus nepažįstamasis išsitiesė.

– Tai, sere, – pasakė jis priekaištingu balsu, – mano šeimininkas lordas Listerdeilas.

III

Kitą minutę atsitiko daug dalykų. Visų pirma, visiškai subliuško be galo savimi pasitikinčio Ruperto teorija. Jis, dar nespėjęs susivokti, kas vyksta, vis dar atvipusiu žandikauliu, buvo švelniai palydėtas durų link, jo ausyse skambant draugiškam pažįstamam balsui.

– Viskas gerai, berniuk. Dar nespėjai priskaldyti malkų. Bet dabar aš noriu pakalbėti su tavo mama. Puikiai pasidarbavai, šitaip mane susekdamas.

Jis stoviniavo laiptų aikštelėje, spoksodamas į uždaras duris. Šalia stovėjo tikrasis Kventinas, iš kurio lūpų liejo-

si mandagus paaiškinimų srautas. Kambaryje lordas Listerdeilas stovėjo priešais misis Vincent.

– Leiskite man paaiškinti – jei sugebėsiu! Aš visą gyvenimą buvau savanaudis šėtonas – tai supratau vieną dieną. Taigi paįvairinimui, pamaniau, leisiu sau šiek tiek altruizmo, o būdamas be galo kvailas, aš fantastiškai pradėjau savo veiklą. Aš aukodavau įvairiems keistiems dalykams, bet visuomet norėjau padaryti kažką... na, kažką *asmeniška*. Aš visuomet gailėjau žmonių, kurie negali prašyti išmaldos, kurie turi tylomis kentėti – vargšų garbingų žmonių. Aš turiu daugybę namų. Man atėjo mintis išnuomoti juos žmonėms, kurie... na, kuriems jų reikia ir kurie juos vertina. Jaunoms šeimoms, našlėms su sūnumis ir dukterimis, pradedančiais savo gyvenimą. Kventinas man yra daugiau nei liokajus – jis yra mano draugas. Jam leidžiant bei padedant, aš pasiskolinau jo asmenybę. Aš visuomet buvau gabus vaidybai. Ši mintis man atėjo į galvą vieną vakarą, einant į klubą, ir aš pasukau tiesiai pas Kventiną, kad viską aptartume. Kai pamačiau, jog kilo triukšmas dėl mano dingimo, aš suorganizavau laišką, tariamai atėjusį nuo manęs iš Rytų Afrikos. Juo aš suteikiau visus įgaliojimus savo pusbroliui Mauricijui Kerfaksui. Ir... na, tai ir viskas, tiesą sakant.

Jis gana netvirtai nutilo, maldaujamai žiūrėdamas į misis Vincent. Ji stovėjo labai tiesi; jie žvelgė tiesiai vienas kitam į akis.

– Tai labai šaunus sumanymas, – pasakė ji. – Ir labai neįprastas, atskleidžiantis jūsų gerąsias savybes. Aš... aš be galo dėkinga. Bet... jūs, be abejo, suprantate, kad mes nebegalime čia pasilikti?

– Aš to tikėjausi, – pasakė jis. – Jūsų išdidumas neleis jums priimti to, ką jūs galbūt pavadintumėte „labdara“.

– O ar taip nėra? – paklausė ji.

– Ne, – atsakė jis. – Nes aš mainais kai ko noriu.

– Kai ko?

– Visko. – Jo balsas nuskambėjo kaip žmogaus, įpratusio dominuoti.

– Kai man buvo dvidešimt treji, – tęsė jis, – aš vedžiau mylimą merginą. Po metų ji mirė. Nuo to laiko aš jaučiausi labai vienišas. Aš labai norėjau surasti tam tikrą ledi – savo svajonių ledi...

– Ir aš esu ji? – paklausė ji labai tyliai. – Aš esu tokia sena – tokia nublankusi...

Jis nusijuokė.

– Sena? Jūs jaunesnė už bet kurį savo vaiką. Tai aš esu senas.

Dabar jau ji juokėsi. Nuvilnijo švelni smagumo banga.

– Jūs? Jūs dar berniukas. Berniukas, kuris mėgsta persirenginėti.

Ji ištiesė savo rankas, ir jis jas apkabino.

Filomelo namas

I

– Iki, brangioji.

– Iki, mielasis.

Eliksė Martin stovėjo, atsirėmusi į nedidelius netašytus vartelius, stebėdama tolstančią savo vyro figūrą, šiam žingsniuojant keliu kaimo link.

Netrukus jis pasuko kelio vingiu ir pranyko jai iš akių, bet Eliksė vis dar stovėjo toje pačioje vietoje, svajingai žvelgdama mąsliomis akimis, nejučiomis lygindama vešlių rudų plaukų garbanas, vėjui jas taršant bei pučiant ant veido.

Eliksė Martin nebuvo žavinga, tiesą sakant, ji netgi nebuvo graži. Bet jos veidas, jau nebe pirmos jaunystės moters veidas, dabar skleidė tokią šviesą bei šilumą, kad netgi jos kolegos iš senų dienų, kai ji dar dirbo biure, vargiai ją būtų atpažinę. Mis Eliksė King buvo tvarkinga dalykiška moteris, kiek stačiokiškų manierų, pasižyminti veiksnumu ir efektyvumu.

Eliksė išėjo sunkią mokyklą. Penkiolika metų, nuo aštuoniolikos iki trisdešimt trejų, ji išlaikė save (įskaitant ir septynerius metus, išgyventus kartu su invalide motina), dirbdama stenografiste. Tai buvo kova už būvį – ji sugriežtino švelnius jos mergaitiško veido bruožus.

Tiesa, neapsieita ir be tarnybinio romano – tam tikra prasme – su bendradarbiu Diku Vindifordu. Eliksė, būdama širdies žmogus, visuomet jautė, nors to ir neparodė, kad ji jam rūpėjo. Iš pažiūros jie buvo tiktai draugai, nieko daugiau. Dikas iš savo menko atlyginimo stengėsi sumokėti už savo jaunesniojo brolio mokslus. Tuo metu jis negalėjo galvoti apie vedybas.

Ir staiga, visiškai netikėtai, jauna moteris buvo išlaisvinta iš kasdienių vargų. Mirė tolima pusseserė, ji paliko Eliksei savo pinigus – kelis tūkstančius svarų sterlingų, kurie per metus atnešdavo porą šimtų palūkanų. Eliksei tai reiškė laisvę, gyvenimą, nepriklausomybę. Dabar jiems su Diku nebėra reikalo ilgiau laukti.

Tačiau Diko reakcija buvo netikėta. Jis niekuomet tiesiogiai nekalbėjo apie savo meilę Eliksei; ir dabar atrodė mažiau nei kada nors anksčiau linkęs tai daryti. Jis vengė jos, tapo labiau užsisklendęs ir paniuręs. Eliksė greitai suprato tokio elgesio priežastis. Padėties delikatumas ir jo savigarba neleido Dikui prašyti jos rankos.

Toks elgesys anaiptol neatstūmė Eliksės ir ji ėmė rimtai svarstyti, ar jai pačiai nežengti pirmojo žingsnio, tačiau tuo metu įvyko antras netikėtumas.

Draugės namuose ji susipažino su Geraldu Martinu. Jis karštai ją pamilo, ir jau po savaitės jie buvo susižadėję. Eliksė, kuri save visuomet laikė „nepametančia galvos“, buvo tiesiog akimirksniu „suvystyta“.

Nesąmoningai ji atrado būdą išjudinti savo buvusią

meilę. Dikas Vindifordas atėjo pas ją mikčiodamas nuo įniršio ir pykčio.

– Tas vyras tau visiškai svetimas! Tu nieko apie jį nežinai!

– Aš žinau, kad myliu jį.

– Kaip tu gali žinoti – per savaitę?

– Ne kiekvienam prireikia vienuolikos metų tam, kad suprastų, jog myli merginą, – piktai sušuko Eliksė.

Jo veidas išbalo.

– Aš pamilau tave nuo tos akimirkos, kai pirmą kartą tave pamačiau. Ir aš maniau, kad tu jauti tą patį.

Eliksė buvo atvira.

– Aš taip pat taip maniau, – pripažino ji. – Bet tik todėl, kad nežinojau, kas yra tikroji meilė.

Tuomet Dikas vėl pratrūko. Prašymai, maldavimai, netgi grasinimai žmogui, kuris užėmė jo vietą. Eliksė nustebusi stebėjo vulkaną, slypintį po santūria išorine kauke žmogaus, kurį ji manė taip gerai pažįstanti.

Dabar, šį saulėtą rytą, atsirėmusi į namelio vartelius, ji mintimis vėl grįžo prie to pokalbio. Ji jau mėnesį buvo ištekėjusi, ir buvo idiliškai laiminga. Vis dėlto kartais, kai šalia nebūdavo vyro, kuris jai buvo viskas, jos tobulą laimę pritemdydavo nežymūs nerimo šešėliai. O šio nerimo priežastis buvo Dikas Vindifordas.

Tris kartus po vestuvių ji sapnavo tą patį sapną. Aplinkos buvo skirtingos, bet esminiai įvykiai tie patys. *Ji matė savo vyrą mirusį ir Diką Vindifordą, stovintį šalia jo, ir aiškiai suvokė, kad buvęs jos mylimasis sudavė lemiamą smūgį.*

Tačiau, nors jau tai buvo baisu, buvo kai kas dar siaubingesnio – siaubinga prabudus, nes sapne viskas atrodė labai tikroviškai ir neišvengiamai. *Ji, Eliksė Martin,*

džiaugėsi tuo, kad jos vyras buvo miręs; ji tiesė rankas į žudiką ir netgi jam dėkojo. Sapnas visuomet baigdavosi taip pat – ji puldavo į Diko Vindifordo glėbį.

II

Ji nieko nesakė apie sapną vyrui, bet slapčiomis nerimavo dėl jo labiau, nei būtų norėjusi sau pripažinti. Ar tai buvo įspėjimas – įspėjimas saugotis Diko Vindifordo?

Eliksę iš jos minčių pažadino iš namo sklindantis šaižus telefono skambutis. Ji įėjo vidun ir pakėlė ragelį. Staiga ji susvyravo ir ranka atsirėmė į sieną.

– Prašau pakartoti, kas čia kalba?

– Elikse, kas atsitiko su tavo balsu? Aš tavęs nepažinau. Tai Dikas.

– O! – pasakė Eliksė. – O! Kur – kur tu esi?

– „Keliautojo glėbyje“ – taip regis vadinasi, ar ne? O gal tu net nežinojai savo kaimelio smuklę egzistuojant? Aš dabar atostogauju – atvykau čia pažvejoti. Neprieštarausi, jei aš jus abu aplankysiu šį vakarą po pietų?

– Ne, – griežtai pasakė Eliksė. – Tau nederėtų atvykti.

Kurį laiką buvo tylu, tuomet vėl pasigirdo Diko balsas, nežymiai pasikeitęs.

– Prašau atleisti, – pasakė jis oficialiai. – Žinoma, aš jūsų netrukdysiu...

Eliksė skubiai įsiterpė. Jam jos elgesys turėtų atrodyti neįprastas. Jis ir *buvo* neįprastas. Jos nervai visiškai pakriko.

– Aš tik turėjau galvoje, kad mes... šiandien būsim už-

siėmę, – paaiškino ji, stengdamasi, kad jos balsas skambėtų kiek galint natūraliau. – Ar tu negalėtum... ar tu negalėtum ateiti rytoj?

Bet Dikas aiškiai pajuto jos tono nenuoširdumą.

– Labai ačiū, – ištarė jis taip pat oficialiai, – bet aš bet kuriuo metu galiu išvykti. Tai priklauso nuo mano bičiulio, nuo to, kiek ilgai jis norės čia pasilikti. Viso gero, Elikse. – Jis kurį laiką patylėjo, tuomet ūmiai pridūrė pasikeitusiu balsu: – Linkiu tau visa ko geriausio, mano brangioji.

Eliksė su palengvėjimu padėjo ragelį.

„Jis neturi čia ateiti, – kartojo ji sau. – Jis neturi čia ateiti... O, kokia aš kvailė! Įsivaizduoti tokius dalykus. Vis dėlto aš džiaugiuosi, kad jis neatvyks."

Ji pačiupo nuo stalo kaimietišką skrybėlę ir išslinko į sodą, sustodama pažiūrėti į virš prieangio išpjaustytus žodžius: „Filomelo namas".

– Ar ne juokingas pavadinimas? – kartą ji pasakė Geraldui, kai jie dar nebuvo susituokę. Jis nusijuokė.

– Ak, tu mažoji kokni*, – meiliai pasakė jis. – Tu tikriausiai net nesi girdėjusi lakštingalos. Džiaugiuosi, kad negirdėjai. Lakštingalos turėtų suokti tik įsimylėjėliams. Mes jų klausysimės vasaros vakarais savo namo kieme.

Prisiminusi, kaip jie iš tiesų klausėsi lakštingalos giesmės, Eliksė pajuto į veidą plūstelėjusią šilumą.

Filomelo namą surado Geraldas. Jis atskubėjo pas Eliksę, netverdamas džiaugsmu. Jis jiems radęs puikų, unikalų namą – tikrą perlą – tik kartą gyvenime pasitaiko tokia galimybė. Eliksė, jį pamačiusi, taip pat užsidegė. Tiesa, aplinka buvo gana vieniša: iki artimiausio kaimo buvo dvi mylios, bet pats namas buvo dailus senojo pa-

* Londonietis, kilęs iš žemiausių sluoksnių – *vert.*

saulio kūrinys, pasižymintis solidžia prabanga: voniomis, karšto vandens sistema, elektra, telefonu. Taigi ją iškart pakerėjo šio namo žavesys. Ir tada istorija staigiai truktelėjo į priekį. Savininkas, turtingas žmogus, kuriam šis namas buvo jo užgaidų patenkinimas, atsisakė jį nuomoti. Jis galįs jį tik parduoti.

Geraldas Martinas, nors ir turėjo solidžias nuolatines pajamas, negalėjo panaudoti savo kapitalo. Grynaisiais jis galėjo paimti daugiausia tūkstantį svarų. Savininkas prašė trijų. Čia į pagalbą atėjo Eliksė, kurios širdis jau spėjo prisirišti prie naujojo namo. Jos pagalba buvo lengvai realizuojama, pardavus obligacijas. Ji panaudojo pusę savo kapitalo namui pirkti. Taip Filomelo namas tapo jų nuosavybe, ir Eliksė nė minutei dėl to nesigailėjo. Reikia pripažinti, kad tarnams tokia nuošali vieta nelabai patiko – ir išties jie tuo metu neturėjo nė vieno tarno – Eliksė, kuri buvo išsiilgusi gyvenimo namuose, džiaugėsi, pati gamindama gardžius patiekalus ir prižiūrėdama namuose tvarką.

Sodą, kuris buvo nuostabiai apsodintas gėlėmis, prižiūrėjo sodininkas, ateinantis dukart per savaitę.

Eliksė, pasukusi už namo kampo, nustebo, išvydusi minėtą sodininką darbuojantis prie gėlių lysvės. Nustebo, nes jis čia dirbdavo pirmadieniais ir penktadieniais, o šiandien buvo trečiadienis.

– O, Džordžai, ką jūs čia veikiate? – eidama prie jo, paklausė Eliksė.

Senolis atsitiesė sukikendamas, paliesdamas savo nudėvėtos skrybėlės kraštą.

– Aš taip ir pamaniau, kad jūs nustebsite, madam. Bet čia toks reikalas. Penktadienį dvare bus šventė, ir aš pagalvojau, kad nei misteris Martinas, nei jo gražioji ledi

labai neprieštaraus, jei vieną kartą aš ateisiu trečiadienį vietoj penktadienio.

– Žinoma, be abejo, – pasakė Eliksė. – Tikiuosi, kad jums patiks šventėje.

– Ir aš tikiuosi, – paprastai atsakė Džordžas. – Geras dalykas, kai gali prisivaišinti iki soties ir už tai nereikia mokėti. Dvarininkas surengia geras vaišes savo nuomininkams. Ir dar aš taip pat pamaniau, madam, kad gerai būtų jus pamatyti prieš išvykstant ir sužinoti jūsų pageidavimus dėl lysvių. Jūs turbūt nežinote, kada grįšite, madam?

– Bet aš niekur neketinu išvykti.

Džordžas nustebęs pažvelgė į ją.

– Ar jūs rytoj nevykstate į Londoną?

– Ne. Iš kur jums šovė į galvą tokia mintis?

Džordžas galva parodė sau per petį.

– Vakar kaime sutikau šeimininką. Jis man pasakė, kad jūs abu rytoj vykstate į Londoną ir kad neaišku, kada grįšite.

– Nesąmonė, – juokdamasi pasakė Eliksė. – Jūs ne taip jį supratote.

Vis dėlto ji susimąstė, ką būtent Geraldas galėjo pasakyti, kad senolis šitaip keistai suprato. Kad važiuojam į Londoną? Ji niekuomet nenorėjo grįžti atgal į Londoną.

– Nekenčiu Londono, – staiga ji ištarė ūmiai ir šaižiai.

– Ak! – ramiai pasakė Džordžas. – Galbūt aš galėjau suklysti, bet vis dėlto, man pasirodė, jis tai pasakė gana aiškiai. Aš džiaugiuosi, kad jūs čia apsistojote. Aš niekuomet nebuvau linkęs bastytis, ir man visai nerūpi Londonas. *Aš* ten nieko nepalikau. Per daug automobi-

lių – štai kur šių dienų problema. Kai tik atsirado automobiliai, retas kuris sugeba ramiai nusėdėti vienoje vietoje. Misteris Eimsas, kuriam priklausė šis namas, buvo toks šaunus džentelmenas, kol nenusipirko vieno iš tų motorinių daikčiukų. Nepraėjo nė mėnuo, kai jis nusprendė parduoti šį namą. Padorią sumelę jam išleido: įrengė čiaupus visuose vonios kambariuose, elektros apšvietimą ir visa kita. – Jūs niekada neatgausite savo pinigų, – pasakiau aš jam. – Tačiau, – atsakė jis man, – aš atgausiu visus savo du tūkstančius svarų iki paskutinio penso už šį namą. – Ir, aišku, jis juos atgavo.

– Jis gavo tris tūkstančius, – šypsodamasi pataisė Eliksė.

– Du tūkstančius, – pakartojo Džordžas. – Kainą, kurios jis prašė, tuo metu visi žinojo

– Iš tikrųjų tai buvo trys tūkstančiai, – pasakė Eliksė.

– Ledi niekuomet nesupranta skaičių, – atsakė Džordžas, nesiduodamas įtikinamas. – Jūs juk netvirtinsite, kad tas misteris Eimsas jums įžūliai į akis išpyškino tą sumą?

– Jis man to nesakė, – tarė Eliksė, – jis tai pasakė mano vyrui.

Džordžas vėl palinko prie gėlių lysvės.

– Kaina buvo du tūkstančiai, – užsispyrusiai sumurmėjo jis.

III

Eliksė nė nemanė su juo ginčytis. Nuėjusi prie vienos iš tolimesnių lysvių, ji priskynė glėbį gėlių.

Eidama su savo aromatinga puokšte namo link, Elik-

sė pastebėjo vienoje iš lysvių tarp lapų kyšantį nedidelį tamsiai žalią daiktą. Ji sustojo ir pakėlusi pamatė, kad tai buvo jos vyro užrašų knygelė. Ji greičiausiai iškrito iš jo kišenės jam ravint.

Ji atvertė ją, linksmai permesdama akimis užrašus. Beveik nuo pat jų santuokinio gyvenimo pradžios ji pastebėjo, kad impulsyvus ir emocingas Geraldas buvo neįprastai tvarkingas bei metodiškas. Jis įnoringai reikalavo, kad valgis būtų pateikiamas punktualiai, ir visuomet labai kruopščiai iš anksto suplanuodavo savo dieną.

Peržiūrinėjant dienoraštį, ją pralinksmino užrašas, pažymėtas gegužės 14 dienos data: „2.30 susituokti su Elikse Šv. Petro bažnyčioje."

– Tikras kvailiukas, – sumurmėjo Eliksė, vartydama puslapius. Staiga ji sustingo.

„Trečiadienis, liepos 18 d." – o, juk tai šiandien.

Tos dienos laukelyje kruopščia, tvarkinga Geraldo rašysena buvo parašyta: „9 val. vakaro." Ir nieko daugiau. Ką Geraldas planavo 9 valandą vakaro? Eliksė susimąstė. Ji nusišypsojo pamaniusi, kad tai galėtų būti viena iš tų istorijų, panašių į jos taip dažnai skaitytas, kai dienoraštis atskleidžia sensacingą atradimą. Čia, be abejonės, kažkur turi būti paminėtas kitos moters vardas. Ji tingiai pervertė atgal lapus. Užrašų knygelėje buvo datos, susitikimai, paslaptingos nuorodos į jo verslo reikalus, bet tiktai vienas moteriškas vardas – jos pačios.

Vis dėlto, įsikišusi knygelę į kišenę ir pasukusi su gėlių puokšte namo, ji pajuto neaiškų nesmagumą. Tie Diko Vindifordo žodžiai nuskambėjo jos galvoje taip, tarsi būtų dar kartą ištarti visai šalia: „Tas vyras tau visiškai nepažįstamas. Tu nieko apie jį nežinai."

Tai buvo tiesa. Ką ji žinojo apie jį? Galų gale, Geraldui

jau buvo keturiasdešimt. Per keturiasdešimt metų jo gyvenime turėjo būti kita moteris...

Eliksė nekantriai nusipurtė. Ji negali leisti šioms mintims jos užvaldyti. Ji turėjo kur kas svarbesnį klausimą, kurį reikėjo nedelsiant išspręsti. Ar jai derėtų pranešti savo vyrui apie Diko Vindifordo skambutį?

Reikėjo atsižvelgti į tai, kad Geraldas galėjo sutikti jį kaime. Bet tokiu atveju jos vyras, be jokios abejonės, pats iškart tai praneštų grįžęs, ir viskas savaime išsispręstų. O ką daryti kitu atveju? Eliksė siaubingai nenorėjo apie tai ką nors sakyti.

Jei ji jam pasakytų, jis, aišku, pasiūlytų pasikviesti Diką Vindifordą į svečius. Tuomet ji turėtų paaiškinti, kad Dikas pats siūlėsi užeisiąs ir kad ji surado dingstį jį sustabdyti. O kai jis paklaus, kodėl ji tai padariusi, ką ji tuomet atsakys? Papasakos jam apie sapną? Bet jis tik pasijuoks iš to arba – dar blogiau – pamatys, kad ji, skirtingai nuo jo, suteikė tam sapnui kažkokią ypatingą reikšmę.

Galiausiai Eliksė, tarsi susigėdusi, nutarė nieko nesakyti. Tai buvo pirmas kartas, kai ji kažką nuslėpė nuo savo vyro; suvokusi tai, ji nesmagiai pasijuto.

IV

Kai ji prieš pat vakarienę išgirdo vyrą grįžtant iš kaimo, nuskubėjo į virtuvę ir dėjosi užsiėmusi valgio ruošimu, taip bandydama nuslėpti savo sumišimą.

Iškart tapo aišku, kad Geraldas nieko nežinojo apie Diką Vindifordą. Dabar ji jau aiškiai atsidėjo slapukavimo politikai.

Tik kai jiedu, lengvai pavakarieniavę, sėdėjo ąžuoliniais baldais apstatytoje svetainėje su atvirais langais, pro kuriuos skverbėsi gaivus vakaro oras, skleisdamas rausvųjų bei baltųjų leukonijų aromatą, Eliksė prisiminė apie kišeninę užrašų knygelę.

– Štai kuo tu laistai gėles, – tarė ji, numesdama knygelę jam ant kelių.

– Iškrito ant lysvės, ar ne?

– Taip, dabar aš žinau visas tavo paslaptis.

– Aš nekaltas, – pasakė Geraldas, juokais purtydamas galvą.

– O kaip dėl slapto romantiško pasimatymo šiandien devintą valandą?

– O! Tai... – jis kurį laiką atrodė esąs priblokštas; tuomet nusišypsojo, tarsi būtų prisiminęs kažkokį ypač smagų dalyką. – Tai pasimatymas su nepaprastai miela mergina, vardu Eliksė. Jos rudi plaukai ir mėlynos akys, ji labai panaši į tave.

– Vis tiek nesuprantu, – pasakė Eliksė, neslėpdama pašaipaus kandumo. – Tu vengi atsakymo.

– Ne, nevengiu. Tiesą sakant, tai priminimas šįvakar išryškinti keletą nuotraukų, ir aš noriu, kad tu man padėtum.

Geraldas Martinas buvo entuziastingas fotografas. Jis turėjo kažkokią senamadišką kamerą, bet su puikiais objektyvais; jis ryškindavo savo skaidres mažame rūsyje, kurį įrengė kaip tamsų kambarėlį.

– Ir tai turi būti padaryta lygiai devintą, – neatlyžo Eliksė.

Geraldas pažvelgė kiek suirzęs.

– Mano brangi mergaite, – pasakė jis nedrąsiai – visada reikia planuoti laiką, kada tvarkomi reikalai. Tuomet

darbai atliekami tinkamai.

Eliksė keletą minučių sėdėjo tylėdama, stebėdama savo vyrą, kuris drybsojo krėsle rūkydamas, atmetęs atgal tamsią galvą; jo švariai nuskustame veide buvo matyti ryškios linijos, kurios rodė tam tikrą niūrumą. Staiga dėl neaiškios priežasties pajutusi nuvilnijant kūnu baimės bangą, ji sušuko, nespėjusi susivaldyti:

– O, Geraldai, aš norėčiau daugiau apie tave žinoti!

Jos vyras atgręžė į ją nustebusį veidą.

– Bet, mano brangi Elikse, tu ir taip viską apie mane žinai. Aš tau pasakojau apie savo vaikystę Nordhamberlende, apie gyvenimą Pietų Afrikoje ir apie tuos pastaruosius dešimtį metų Kanadoje, atnešusius man sėkmę.

– O! Reikalai! – paniekinamai tarė Eliksė.

Geraldas staiga nusijuokė.

– Aš žinau, ką tu turi galvoje, – meilės nuotykius. Jūs, moterys, visos vienodos. Jūsų niekas nedomina, išskyrus asmeninę sritį.

Eliksė pajuto, kad jos gerklė išdžiūvo, neaiškiai suniurnėjo:

– Na, bet juk turi būti meilės nuotykių. Turiu galvoje – jei tik aš žinočiau...

Vėl minutei ar dviem stojo tyla. Geraldas Martinas sėdėjo kažkoks paniuręs. Prabilęs jis kalbėjo rimtai, be jokių ankstesnio žaismingumo žymių.

– Tu manai žinanti, Elikse, tą... Mėlynbarzdžio reikalą? Mano gyvenime buvo moterų, taip. Aš to neneigiu. Tu vis tiek nepatikėtum, jei aš mėginčiau tai neigti. Bet aš tikrai tau galiu prisiekti, kad nė viena tų moterų man nieko nereiškė.

Jo balse nuskambėjo nuoširdumo gaidelė, kuri nuramino jo klausančią žmoną.

– Dabar patenkinta, Elikse? – paklausė jis šypsodamasis. Tuomet pažvelgė į ją gana smalsiai.

– Kas tave pastūmėjo prie tokių nemalonių minčių, ir būtent šį vakarą?

Eliksė pakilo ir neramiai pradėjo žingsniuoti po kambarį.

– O, aš nežinau, – pasakė ji. – Aš visą dieną esu nervinga.

– Keista, – pasakė Geraldas tyliu balsu, tarsi kalbėtų pats sau. – Labai keista.

– Kodėl keista?

– O, mano brangi mergaite, nepulk taip ant manęs. Aš pasakiau „keista“ tik dėl to, kad tu paprastai būni tokia miela ir romi.

Eliksė išspaudė šypseną.

– Šiandien mane viskas erzina, – pripažino ji. – Net Džordžui šovė į galvą kažkokia absurdiška mintis, kad mes ketiname važiuoti į Londoną. Jis tai sakė išgirdęs iš tavęs.

– Kur tu jį matei? – reikliai paklausė Geraldas.

– Jis atėjo dirbti šiandien vietoj penktadienio.

– Prakeiktas senas asilas, – piktai ištarė Geraldas.

Eliksė krūptelėjo iš nuostabos. Jos vyro veidas buvo persikreipęs iš pykčio. Ji niekuomet nebuvo mačiusi jo tokio pikto. Išvydęs jos nuostabą, Geraldas suskubo susitvardyti.

– Na, jis tiesiog senas asilas, – atlaidžiai pasakė jis.

– Ką tu jam pasakei, kad jis taip pamanė?

– Aš? Aš apskritai nieko nesakiau. Bent jau... o, taip, prisiminiau: aš kažką juokais paminėjau, kad „ryte laukia kelionė į Londoną“, ir jis, matyt, priėmė tai už gryną pinigą. Arba jis gerai nenugirdo. Tu jį, be abejo, atvedei

į protą?

Jis nekantriai laukė jos atsakymo.

– Žinoma, aš bandžiau jam paaiškinti, bet jis iš tų žmonių, kurie, jei jau ką nors įsikala į galvą, taip lengvai nepasiduoda.

Tuomet ji papasakojo, kaip Džordžas užsispyrusiai laikėsi savo versijos dėl namo pardavimo kainos.

Geraldas kurį laiką tylėjo, po to iš lėto tarė:

– Eimsas norėjo dviejų tūkstančių grynais, o likęs tūkstantis turėjo padengti jo paskolos sumą. Manau, iš čia ir kilo šis nesusipratimas.

– Gali būti, – sutiko Eliksė.

Tuomet ji pažvelgė į laikrodį ir išdykėliškai parodė į jį pirštu.

– Mes jau turime būti apačioje, Geraldai. Jau penkiomis minutėmis atsiliekame nuo grafiko.

Geraldo veide pasirodė labai savotiška šypsena.

– Aš pakeičiau savo nuomonę, – ramiai pasakė jis. – Šiandien nedarysiu jokių nuotraukų.

Moters jausmai yra keistas dalykas. Eidama gulti tą trečiadienio vakarą, ji buvo patenkinta ir rami. Jos trumpam pavogta laimė vėl sugrįžo, apglėbdama ją, kaip ir ankstesnėmis dienomis.

Bet jau kitos dienos vakare ji suprato, kad kažkoks nematomas kirminas vėl graužia jos laimės šaknis. Dikas Vindifordas daugiau nebeskambino, tačiau ji numanė, kad būtent jis paveikė jos būseną. Galvoje vėl ir vėl skambėjo jo žodžiai: *„To vyro tu visai nepažįsti. Tu nieko apie jį nežinai“.* Kartu su tais žodžiais jai prieš akis iškilo vyro veidas, giliai įsirėžęs jos atmintyje, kai jis tarė: „Tu manai žinanti, Elikse, tą – Mėlynbarzdžio reikalą?“ Kodėl jis taip pasakė?

Šiuose žodžiuose buvo kažkoks įspėjimas – grėsmės užuomina. Tarsi jis iš tiesų būtų norėjęs pasakyti: „Tu geriau nesikišk į mano gyvenimą, Elikse. Kitaip gali būti nemaloniai šokiruota."

Penktadienio rytą Eliksė jau buvo įsitikinusi, kad Geraldo gyvenime buvo moteris – Mėlynbarzdžio kambarys, kurį jis uoliai stengėsi nuo jos nuslėpti. Jos iš lėto sužadintas pavydas dabar įsišėlo.

Ar tai buvo ta moteris, su kuria jis ketino susitikti tą vakarą devintą valandą? Ar tas nuotraukų ryškinimas tebuvo jo greitomis sugalvotas prasimanymas?

Prieš tris dienas ji galėjo prisiekti, kad savo vyrą pažįsta kaip nuluptą. Dabar jis atrodė jai tarytum nepažįstamasis, apie kurį ji nieko nežinojo. Ji prisiminė Geraldo nepaaiškinamą pyktį senajam Džordžui, taip besikertantį su jo įprasta savitvarda. Galbūt tai tik nežymi detalė, bet ji atskleidė, kad Eliksė iš tiesų visai nepažinojo šio žmogaus – savo vyro.

Penktadienį prireikė kelių niekniekių, juos reikėjo nupirkti kaime. Po pietų Eliksė pasisiūlė pati eiti jų atnešti, o Geraldas tuo tarpu galėtų pabūti sode. Tačiau kažkodėl, jos nuostabai, vyras įnirtingai tam pasipriešino – pareiškė pats nueisiąs, o ji tuo metu pabūsianti namie. Eliksė buvo priversta nusileisti, bet jo atkaklumas ją nustebino ir privertė sunerimti. Kodėl jis taip nenorėjo, kad ji eitų į kaimą?

Staiga jai šovė viską paaiškinanti mintis. Ar negalėjo būti, kad Geraldas, nors nieko jai ir nesakė, buvo susitikęs su Diku Vindifordu? Jos pačios pavydas, visiškai nepasireiškęs sutuoktuvių metu, pabudo tiktai gerokai vėliau. Ar taip pat negalėjo nutikti ir Geraldui? Galbūt jis tiesiog stengėsi užkirsti kelią jų galimam susitikimui? Šis

paaiškinimas regis taip atitiko faktus ir buvo toks malonus sužeistai Eliksės širdžiai, kad ji godžiai jo nusitvėrė.

Vis dėlto, pasibaigus arbatos gėrimo laikui, ji negalėjo rasti sau vietos. Eliksė kovojo su gundymu, užvaldžiusiu ją iš karto Geraldui išėjus. Galiausiai savo sąžinę nuraminusi paaiškinimu, kad reikia sutvarkyti kambarį, ji pakilo viršun į savo vyro persirengimo kambarį. Pasiėmė dulkių šluostę, palaikydama savo namų ruošos idėją.

– Jei tik aš tikrai žinočiau, – kartojo ji sau. – Jei tik tikrai *žinočiau*.

Veltui ji sau kartojo, kad viskas, kas galėtų jį kompromituoti, turėjo būti jau seniai sunaikinta. Mintyse ji spyrėsi, kad vyrai dėl perdėto sentimentalumo kartais pasilieka įkalčių.

Galiausiai Eliksė neišlaikė. Su degančiais iš gėdos skruostais ji beatodairiškai ėmė raustis tarp savo vyro laiškų bei dokumentų, išvertė stalčius, netgi patikrino jo drabužių kišenes. Tik du stalčiai liko jos nepatikrinti: apatinis komodos stalčius ir nedidelis rašomojo stalo stalčius, mat šie stalčiai buvo užrakinti. Tačiau tuo metu Eliksė jau buvo praradusi bet kokią gėdą. Ji buvo tikra, kad viename iš tų stalčių yra jos įsivaizduojamos moters iš praeities, kuri jai taip nedavė ramybės, egzistavimo įrodymas.

Ji prisiminė, kad Geraldas nerūpestingai numetė savo raktus ant indaujos apačioje. Ji nuėjusi juos paėmė ir ėmė bandyti vieną paskui kitą. Trečias raktas tiko rašomojo stalo stalčiui. Eliksė godžiai jį ištraukė. Stalčiuje buvo čekių knygelė ir piniginė, prikimšta banknotų, o to stalčiaus gale gulėjo pluoštas laiškų, perrištų juostele.

Nelygiai kvėpuodama, Eliksė atrišo juostą. Tuomet į jos veidą plūstelėjo raudonis, ji numetė laiškus atgal į

stalčių ir uždariusi jį užrakino. Mat tai buvo jos pačios laiškai, kuriuos ji rašė Geraldui prieš vedybas.

Dabar ji priėjo prie komodos, labiau skatinama noro įsitikinti, kad viskas padaryta, nei tikėdamasi rasti ką nors tokio, ko ji ieškojo.

Jos nusivylimui, nė vienas Geraldo raktų netiko užrakintam stalčiui. Nenorėdama pasiduoti, Eliksė puolė ieškoti į kitus kambarius ir grįžo, nešina raktų rinkiniu. Jos pasitenkinimui, raktas nuo nenaudojamo kambario spintos tiko ir komodos stalčiui. Ji atrakino jį ir ištraukė. Tačiau jame nebuvo nieko, išskyrus į ritinėlį susuktas senas išblukusias laikraščių iškarpas.

Eliksė su palengvėjimu atsiduso. Vis dėlto ji smalsiai žvilgtelėjo į iškarpas, stebėdamasi, kas gi ten tokio įdomaus, kad Geraldas laikė šį dulkiną ritinį savo namuose užrakinęs. Beveik visos iškarpos buvo iš amerikietiškų laikraščių, išleistų maždaug prieš septynerius metus. Jose buvo rašoma apie liūdnai pagarsėjusį nusikaltėlį Čarlzą Lemantre, turėjusį keletą žmonų. Lemantre buvo įtariamas savo žmonų nužudymu. Viename iš jo nuomotų namų po grindimis buvo rastas skeletas; dauguma jo žmonų, kurias jis „vedė", paslaptingai dingo.

Jis kažkaip gudriai apsigynė nuo kaltinimų, padedamas vieno geriausių advokatų Amerikoje. Škotų verdiktas: „kaltė neįrodyta", ko gero, geriausiai tiktų šiai situacijai apibūdinti. Stingant įrodymų, jis buvo išteisintas pagal pagrindinį kaltinimų punktą, tačiau nuteistas ilgam laikui kalėti dėl kitų jam pateiktų kaltinimų.

Eliksė prisiminė tuo metu kilusį visuomenės sujudimą ir taip pat sensacingą Lemantre pabėgimą iš kalėjimo maždaug po trejų metų. Sugauti jo nepavyko. Apie šią asmenybę ir jo nepaprastą sugebėjimą kerėti moteris

buvo ilgai diskutuojama Anglijos laikraščiuose, neužmirštant ir jo jaudinančio elgesio teismuose, jo aistringų prieštaravimų ir kartkartėmis užeidavusių staigių, su jo širdies liga susijusių, fizinių negalavimų (nors kiti šiuos negalavimus buvo linkę priskirti Lemantre aktoriniams gebėjimams).

Vienoje iškarpų buvo jo nuotrauka. Eliksė smalsiai ją išstudijavo: moksliškai atrodantis džentelmenas ilga barzda.

Ką jai priminė šis veidas? Staiga ji pasibaisėjusi suprato, kad tai buvo pats Geraldas. Akys ir antakiai buvo labai panašūs į jo. Galbūt todėl jis laikė tą iškarpą. Jos akys nukrypo į straipsnį šalia nuotraukos. Jo užrašų knygelėje buvo įrašytos tam tikros datos – buvo spėjama, kad tai buvo jo aukų nužudymo datos. Viena moteris liudijo, atpažinusi nusikaltėlį pagal apgamą, kurį jis turėjo ant kairės rankos riešo, prie pat delno.

Eliksė išmetė laikraštį iš rankų ir susvyravo. *Ant kairės jos vyro rankos, prie delno, buvo nedidelis randas...*

V

Kambarys sukosi ratu. Jai pasirodė keista, kaip užtikrintai ji peršoko prie tokios išvados: Geraldas Martinas buvo Čarlis Lemantre! Ji tai žinojo, ji tai suvokė akimirksniu. Atskiri įvykių fragmentai sukosi jos galvoje tarytum dėlionės dalys, atrandančios savo vietas.

Pinigai, sumokėti už namą, – jos pinigai – tiktai jos pinigai; vertybiniai popieriai, kurių priežiūrą ji jam patikėjo. Netgi jos sapnas dabar jai atrodė reikšmingas. Giliai širdyje nesąmoningai ji visuomet bijojo Geraldo

Martino ir stengėsi nuo jo pabėgti. Ji, pati to nesuprasdama, ieškojo pagalbos pas Diką Vindifordą. Štai kodėl ji taip lengvai priėmė šią atrastą tiesą, visai neabejodama ir nesvyruodama. Ji buvo dar viena Lemantre auka. Ir labai greitai, galbūt...

Šūksnis išsiveržė iš jos lūpų, jai kai ką prisiminus. Trečiadienis, devinta valanda vakaro. Rūsyje, išklotame grindų plokštėmis, kurios taip lengvai pasikelia! Jis jau kartą buvo užkasęs savo auką rūsyje. Viskas buvo suplanuota trečiadienio vakarui. Bet viską iš anksto taip skrupulingai užsirašinėti – tai pamišimas! Ne, tai buvo logiška. Geraldas visuomet užsirašydavo savo verslo reikalus. Žmogžudystė jam buvo toks pat reikalas, kaip ir visi kiti.

Bet kas ją išgelbėjo? Kas galėjo ją išgelbėti? Ar jis jos pasigailėjo paskutinę akimirką? Ne. Staiga jai nušvito atsakymas – *senasis Džordžas.*

Dabar ji suprato nekontroliuojamo savo vyro pykčio priežastį. Be jokios abejonės, jis paruošė savo nusikaltimui dirvą, visiems sutiktiesiems pasakodamas, esą jie išvyksta į Londoną kitą dieną. Tuomet Džordžas, netikėtai atėjęs į darbą, paminėjo jai apie Londoną, ir ji paneigė šią istoriją. Per daug rizikinga jos atsikratyti tą patį vakarą, kai senasis Džordžas galėjo atpasakoti pokalbį. Bet koks išsigelbėjimas – tik per plauką! Jei ji nebūtų paminėjusi tos nereikšmingos smulkmenos... Eliksė nusipurtė.

Ji staiga suakmenėjo. Pasigirdo vartelių girgždesys. *Jos vyras sugrįžo.*

Kurį laiką Eliksė stovėjo tarsi įbesta, po to pirštų galiukais prisėlino prie lango ir atsargiai pažvelgė pro užuolaidos kraštą laukan.

Taip, tai buvo jos vyras. Jis šypsojosi, niūniuodamas kažkokią melodiją. Rankose laikė daiktą, kurį pamačius, įbaugintai moteriai vos nesustojo širdis. Tai buvo naujutėlaitis kastuvas.

Eliksė instinktyviai suvokė situaciją. *Tai turėjo įvykti šį vakarą...*

Tačiau dar buvo vilties. Geraldas, švilpaudamas melodiją, pasuko už namo.

Negaišdama nė minutės, ji nulėkė laiptais žemyn ir išskubėjo laukan. Bet, vos tik jai išbėgus pro duris, iš kitos namo pusės išdygo jos vyras.

– Labutis, – pasakė jis. – Kurgi tu taip leki?

Eliksė desperatiškai bandė atrodyti rami, kaip visuomet. Šią akimirką ji prarado šansą, bet, jei ji bus atsargi ir nesukels įtarimų, vėl atsiras proga. Net ir dabar, galbūt...

– Aš tiesiog norėjau paėjėti keliuku tarp gyvatvorių ir grįžti atgal, – pasakė ji balsu, kuris jos pačios ausyse nuskambėjo silpnai ir neįtikinamai.

– Puiku, – pasakė Geraldas. – Aš eisiu kartu.

– Ne, – prašau, Geraldai. Aš nervinga, man skauda galvą – verčiau aš pasivaikščiosiu viena.

Jis įdėmiai pažvelgė į ją. Jai pasirodė, kad jo akyse šmėkstelėjo įtarimas.

– Kas tau atsitiko, Elikse? Tu išblyškusi, visa drebi.

– Nieko. – Ji prisivertė būti šiurkštoka, nusišypsojo. – Man skauda galvą, ir tiek. Pasivaikščiojimas man bus į naudą.

– Na, nėra prasmės aiškinti, kad tu nenori mano draugijos, – pareiškė Geraldas, lengvai nusijuokdamas. – Aš eisiu kartu, nesvarbu, nori tu to ar ne.

Ji negalėjo ilgiau priešintis. Jei jis įtartų ją viską *žinant...*

Ji labai stengėsi elgtis natūraliai. Vis dėlto jautėsi itin nesmagiai, nes jai atrodė, kad jis nuolatos žvilgčioja į ją akies kampeliu, tarsi jo kažkas netenkintų. Jai regėjosi, kad jis vis dar kažką įtaria.

Grįžus namo, jis privertė ją atsigulti, patepė odekolonu jai smilkinius. Jis buvo, kaip visuomet, atsidavęs vyras. Eliksė jautėsi visiška bejėgė, tarsi jos rankos ir kojos būtų supančiotos.

Jis nė minutei jos nepaliko vienos. Ėjo kartu su ja į virtuvę, padėjo jai atnešti paprastus šaltus patiekalus, kuriuos ji jau buvo paruošusi. Maistas strigo jos gerklėje, vis dėlto ji prisivertė valgyti ir netgi atrodyti linksma bei natūrali. Ji žinojo, kad dabar kovoja dėl savo gyvybės. Ji buvo viena su šiuo vyru, toli nuo bet kokios pagalbos, priklausoma tiktai nuo jo malonės. Jos vienintelis šansas buvo numaldyti jo įtarimus, kad jis nors kelioms akimirkoms paliktų ją vieną – pakankamai ilgam, kad ji spėtų paskambinti telefonu prieangyje ir iškviesti pagalbą. Dabar tai buvo jos vienintelė viltis.

Netikėta vilties kibirkštėlė nušvito jos galvoje prisiminus, kaip jis anksčiau buvo atsisakęs savo plano. Galbūt jam pasakyti, kad Dikas Vindifordas ketina juos šį vakarą aplankyti.

Žodžiai jau virpėjo jos lūpose – bet ji greitai juos atmetė. Šis vyras neleis, kad jam antrąkart sutrukdytų. Už jo ramumo slypėjo ryžtingumas bei pakili nuotaika, kurie varė ją į neviltį. Ji tik paankstintų nusikaltimą. Jis ją iškart nugalabytų, o paskui ramiai paskambintų Dikui Vindifordui ir papasakotų, kad jiems staiga prireikė išvykti. O! Jei tik Dikas Vindifordas ateitų pas juos šį vakarą! Jei Dikas...

Jos galvoje blykstelėjo netikėta mintis. Ji greitai vog-

čiomis žvilgtelėjo į savo vyrą, tarsi bijodama, kad jis neperskaitytų jos minčių. Subrandinus planą, jos drąsa grįžo. Jos elgsena tapo tokia natūrali, kad ji net nusistebėjo pati savimi.

Ji padarė kavos ir išnešė ją į verandą, kur jie dažnai sėdėdavo maloniais šiltais vakarais.

– Tarp kitko, – staiga pasakė Geraldas, – mes šį vakarą išryškinsime tas nuotraukas.

Eliksė pajuto nugara perbėgant šaltuką, tačiau nerūpestingai atsakė:

– Gal tu galėtum vienas susitvarkyti? Šiandien aš jaučiuosi pavargusi.

– Tai ilgai neužtruks. – Jis nusišypsojo pats sau. – Ir aš tau pažadu, kad po to tu nejausi nuovargio.

Šie žodžiai regis jį pralinksmino. Eliksė nusipurtė. Ji įgyvendins savo sumanymą dabar arba neberealizuos jo niekados.

Ji atsistojo.

– Aš tik paskambinsiu mėsininkui, – nerūpestingai pareiškė ji. – Tu gali pasėdėti čia.

– Mėsininkui? Tokiu metu, vakare?

– Be abejo, jo parduotuvė uždaryta, kvailuti. Bet jis yra namuose. O rytoj šeštadienis, aš noriu, kad jis man ryte atneštų veršienos žlėgtainių, kol jų kas nors kitas nepačiupo. Tas vyrukas dėl manęs padarys viską.

Ji greitai įėjo į namus, paskui save uždarydama duris. Ji girdėjo Geraldą sakant: „Neuždaryk durų“, ir greitai bei lengvai atsakė: „Gali priskristi uodų. Aš nekenčiu uodų. Kvailuti, ar tu bijai, kad aš su mėsininku neužmegzčiau meilės romano?“

Vos atsidūrusi viduje, ji pagriebė telefono ragelį ir paskambino į „Keliautojų glėbį“. Ją iškart sujungė.

– Misteris Vindifordas? Ar jis vis dar čia? Galiu su juo pasikalbėti?

Tuomet jos širdis nusirito į kulnus. Durys atsidarė ir į prieangį įėjo jos vyras.

– Išeik, Geraldai, – irzliai pasakė ji. – Nekenčiu, kai klausomasi mano pokalbių.

Jis tik nusijuokė ir sudribo krėsle.

– Ar tu tikrai skambini mėsininkui? – pašaipiai paklausė jis.

Eliksę apėmė neviltis. Jos planas žlugo. Po minutės prie telefono prieis Dikas Vindifordas. Ar jai rizikuoti ir šauktis pagalbos?

Tuomet, jai nervingai maigant telefono ragelio mygtuką, kurį paspaudus, pašnekovas kitame laido gale nieko negirdėjo, jos galvoje gimė naujas planas.

„Tai nebus lengva“, – pagalvojo ji sau. – „Tai reiškia, kad aš turiu kalbėti, parinkdama tinkamus žodžius, ir nė akimirkai neužsikirsti, bet aš tikiuosi, kad man tai pavyks. Man *turi* pavykti.“

Tuo metu ji telefono ragelyje išgirdo Diko Vindifordo balsą.

Eliksė giliai įkvėpė. Tuomet ji ryžtingai atleido mygtuką ir pradėjo rinkti žodžius:

– *Čia misis Martin – iš Filomelo namo. Prašau ateiti* (ji nuspaudė mygtuką) rytoj rytą ir atnešti šešis gražius veršienos žlėgtainius (ji vėl atleido mygtuką). *Tai labai svarbu* (ji nuspaudė mygtuką). Aš jums labai dėkinga, misteri Heksvorti; tikiuosi, jūs nepykstate, jog taip vėlai jums skambinu. Šie žlėgtainiai iš tiesų yra (ji atleido mygtuką) *gyvenimo ir mirties klausimas* (ji nuspaudė mygtuką). Labai gerai – rytoj rytą (ji atleido mygtuką), *kaip įmanoma greičiau.*

Ji padėjo ragelį ir atsigręžė į savo vyrą, sunkiai kvėpuodama.

– Tai tu taip kalbi su mėsininku, ar ne? – paklausė Geraldas.

– Tai moteriškas kaulijimas, – nerūpestingai atsakė Eliksė.

Ji nesitvėrė džiaugsmu. Jos vyras nieko neįtarė. Dikas, net jei jis ir nieko nesuprato, būtinai ateis.

Ji nuėjo į svetainę ir uždegė šviesą. Geraldas nusekė jai iš paskos.

– Atrodo, tavo nuotaika labai pasitaisė? – ištarė jis, smalsiai ją stebėdamas.

– Taip, – atsakė Eliksė. – Liovėsi skaudėti galvą.

Ji atsisėdo į savo įprastą vietą ir nusišypsojo vyrui, o jis sudribo krėsle priešais ją. Ji buvo išgelbėta. Dabar tik dvidešimt penkios po aštuonių. Dikas atvyks dar gerokai prieš devynias.

– Man nepatiko kava, kurią tu man padavei, – pasiskundė Geraldas. – Ji buvo labai karti.

– Aš bandau naują kavos rūšį. Mes daugiau jos nebegersime, jei ji tau, brangusis, nepatinka.

Eliksė paėmė rankdarbį ir pradėjo siuvinėti. Geraldas perskaitė keletą savo knygos puslapių. Tuomet jis žvilgtelėjo į laikrodį ir padėjo knygą į šalį.

– Pusė devynių. Laikas nusileisti į rūsį ir imtis darbo.

Rankdarbis išslydo Eliksei iš rankų.

– O, tik ne dabar. Palaukime devintos.

– Ne, mano mergaite, – pusę devynių. Tokį laiką aš nustačiau. Tu galėsi eiti anksčiau miegoti.

– Bet aš norėčiau palaukti ligi devynių.

– Tu žinai, jei jau aš nusistatau laiką, tai visuomet jo laikausi. Eime, Elikse. Aš neketinu laukti nė minutės il-

giau.

Eliksė pažvelgė į jį ir, jai pačiai to nenorint, ją apėmė siaubas. Kaukė nukrito. Geraldo rankos trūkčiojo, jo akys spindėjo iš jaudulio, jis vis liežuviu perbraukdavo per savo išdžiūvusias lūpas. Vyras negalėjo ilgiau slėpti pakilaus jaudulio.

Eliksė pamanė: „Taip, tiesa, *jis negali laukti* – jis beprotis."

Jis dideliais žingsniais priėjo prie jos ir, rankomis sugriebęs ją už pečių, staigiu trūktelėjimu pastatė ant kojų.

– Eime, mano mergaite, arba aš tave nunešiu.

Jo tonas buvo džiaugsmingas, tačiau jame buvo neslepiamo žiaurumo, kuris ją išgąsdino. Begalinėmis pastangomis ji išsilaisvino iš jo glėbio ir prisišliejo prie sienos. Ji buvo bejėgė. Ji negalėjo pasprukti – ji nieko negalėjo padaryti. Jis artėjo prie jos.

– Nagi, Elikse...

– Ne, ne.

Ji sušuko, rankomis bejėgiškai mėgindama apsiginti nuo jo.

– Geraldai, sustok, – aš turiu tau kai ką pasakyti, kai ką išpažinti...

Jis sustojo.

– Išpažinti? – smalsiai paklausė jis.

– Taip, išpažinti. – Ji griebėsi bet kokių atsitiktinių žodžių, bandydama prikaustyti jo dėmesį.

Jo veide šmėkštelėjo panieka.

– Buvęs meilužis, spėju, – pašiepė jis.

– Ne, – tarė Eliksė. – Kai kas daugiau. Aš manau, tu tai pavadintum... taip, tu pavadintum tai nusikaltimu.

Ji iškart pastebėjo, kad pataikė tiesiai į taikinį. Jo dė-

mesys vėl buvo prikaustytas. Tai pamačiusi, ji kiek nurimo. Ji vėl pasijuto esanti padėties šeimininkė.

– Tu geriau atsisėsk, – ramiai pasakė ji.

Eliksė pati perėjo per kambarį ir atsisėdo į savo buvusią vietą krėsle. Ji netgi pasilenkusi pakėlė savo rankdarbį. Tačiau po tariamos ramybės kauke Eliksė desperatiškai svarstė: ji turėjo sukurti tokią istoriją, kuri išlaikytų jo susidomėjimą, iki atvyks pagalba.

– Aš tau sakiau, – iš lėto tarė ji, – kad penkiolika metų dirbau stenografiste. Bet tai ne visiškai tiesa. Buvo du intervalai. Pirmasis – kai man buvo dvidešimt dveji. Aš sutikau vyrą, gana senyvą vyrą, kuris turėjo šiek tiek turto. Jis mane įsimylėjo ir paprašė už jo ištekėti. Aš sutikau. Mes susituokėme. – Ji kiek patylėjo. – Aš įkalbėjau jį apdrausti savo gyvybę mano naudai.

Ji pamatė įsižiebiant nuoširdų susidomėjimą savo vyro veide, taigi tęsė, dar labiau savimi pasitikėdama:

– Karo metu aš kurį laiką dirbau ligoninės vaistinėje. Ten susidūriau su visokiausiais vaistais bei nuodais.

Ji stabtelėjo susimąsčiusi. Jis buvo entuziastingai susidomėjęs, dėl to nebuvo jokių abejonių. Žudiką turi dominti nužudymai. Ji pabandė už to užsikabinti, ir jai pavyko. Vogčiomis ji žvilgtelėjo į laikrodį. Buvo be dvidešimt penkių devynios.

– Yra tokie nuodai – smulkūs balti milteliai. Žiupsnelis jų – ir žmogus miršta. Galbūt tu kažką išmanai apie nuodus?

Ji uždavė klausimą, šiek tiek nerimaudama. Jei jis išmano, jai reikia būti atsargiai.

– Ne, – atsakė Geraldas. – Aš apie juos mažai ką nutuokiu.

Ji su palengvėjimu atsiduso.

– Tu, be abejo, girdėjai apie hioksiną? Šis nuodas organizme nepalieka jokių pėdsakų. Bet kuris daktaras diagnozuotų infarktą. Aš pavogiau truputį šių nuodų ir laikiau juos savo namuose.

Ji kuriam laikui nutilo, telkdama jėgas.

– Tęsk, – pasakė Geraldas.

– Ne. Aš bijau. Aš negaliu tau to papasakoti. Galbūt kitą kartą.

– Dabar, – nekantriai ištarė jis. – Aš noriu tai žinoti.

– Mes buvome susituokę mėnesį. Aš savo pagyvenusiam vyrui buvau labai gera, labai maloni ir atsidavusi. Jis mane gyrė visiems savo kaimynams. Visi žinojo, kokia aš atsidavusi žmona. Aš visuomet vakarais pati jam ruošdavau kavą. Vieną vakarą, kai mes buvome vieni, aš įbėriau žiupsnelį nuodų į jo puoduką...

Eliksė stabtelėjo ir rūpestingai atliko keletą dygsnių adata. Ji, ta, kuri niekuomet gyvenime nebuvo vaidinusi, dabar galėjo varžytis su geriausiais pasaulio aktoriais. Ji išties įsijautė į šaltakraujės žudikės vaidmenį.

– Viskas vyko labai ramiai. Aš sėdėjau, stebėdama jį. Neilgai laukus jis žioptelėjo ir pradėjo stigti oro. Aš atvėriau langą. Tuomet jis pasakė, kad negali pasikelti nuo savo krėslo. *Netrukus jis mirė.*

Ji šypsodamasi nutilo. Buvo be penkiolikos devynios. Be abejo, netrukus turi atvykti pagalba.

– Kokio dydžio buvo draudimas? – paklausė Geraldas.

– Maždaug du tūkstančiai svarų. Aš bandžiau su jais spekuliuoti ir viską praradau. Grįžau į darbą. Bet niekada neketinau ten ilgai pasilikti. Tuomet aš sutikau kitą vyrą. Tame darbe aš naudojausi savo mergautine pavarde. Jis nežinojo, kad aš buvau anksčiau ištekėjusi. Jis buvo

jaunesnis, visai neblogai atrodė ir buvo gana pasiturintis. Mes tyliai susituokėme Saksese. Jis nenorėjo apdrausti savo gyvybės, tačiau, be abejo, parašė testamentą mano naudai. Jam patiko, kad aš visuomet pati išvirdavau jam kavą, kaip ir savo pirmajam vyrui.

Eliksė susimąsčiusi nusišypsojo ir paprastai pridūrė:

– Aš verdu labai gerą kavą.

Tuomet ji tęsė toliau:

– Tame kaime, kur mes gyvenome, aš turėjau keletą draugų. Jie mane labai užjautė, kai vieną dieną mano vyrą po vakarienės staiga ištiko širdies priepuolis. Daktaro aš nemėgau. Nemanau, kad jis mane įtarė, bet jis, be abejo, buvo labai nustebęs dėl netikėtos mano vyro mirties. Aš pati nežinau, kodėl aš grįžau dirbti į įmonę. Galbūt iš įpročio. Mano antrasis vyras paliko maždaug keturis tūkstančius svarų. Šį kartą aš jais nespekuliavau – aš juos investavau. Tuomet, supranti...

Bet ji buvo pertraukta. Geraldo Martino veidą užplūdo raudonis, pusiau springdamas jis dūrė drebančiu pirštu į ją.

– Kava... O Dieve! Kava!

Ji spoksojo į jį.

– Dabar aš suprantu, kodėl ji buvo karti. Tu išpera! Vėl griebeisi savo triukų.

Jis rankomis bandė pasičiupti už krėslo atramų. Jis buvo pasiruošęs pulti ją.

– Tu mane nunuodijai.

Eliksė atsitraukė nuo jo židinio link. Drebėdama ji pravėrė lūpas, norėdama tai paneigti – ir tuomet sustojo. Po minutės jis užšoks ant jos. Ji sutelkė visas savo jėgas. Jos akys atlaikė jo žvilgsnį.

– Taip, – pasakė ji. – Aš tave nunuodijau. Nuodai jau

pradėjo veikti. Dabar tu nebegali pasikelti nuo savo krėslo – tu negali pajudėti...

Jei ji sulaikytų jį ten – nors kelioms minutėms...

Ak! Kas tai? Žingsniai lauke. Vartelių girgždesys. Tuomet žingsniai takeliu. Lauko durys atsidaro.

– *Tu negali pajudėti*, – vėl pakartojo ji.

Tuomet ji praslydo pro jį ir, galvotrūkčiais išbėgusi iš kambario, alpdama puolė į Diko Vindifordo glėbį.

– O Viešpatie! Elikse! – sušuko jis.

Tuomet jis pasisuko į kartu su juo atėjusį aukštą tvirtą vyrą policininko uniforma.

– Pažiūrėkite, kas ten atsitiko tame kambaryje.

Jis atsargiai paguldė Eliksę ant sofos ir pasilenkė virš jos.

– Mano maža mergaite, – tyliai ištarė jis. – Mano vargše mergaite. Ką jis tau padarė?

Jos blakstienos suvirpėjo, ji, pravėrusi lūpas, murmtelėjo jo vardą.

Dikas išsitiesė, policininkui palietus jo ranką.

– Tame kambaryje nieko nėra, sere, išskyrus vyrą, sėdintį krėsle. Jis atrodo taip, tarsi būtų labai išsigandęs, ir...

– Ir?

– Jis, sere... negyvas.

Jie krūptelėjo, išgirdę Eliksės balsą. Ji kalbėjo tarsi sapne, vis dar užmerktomis akimis.

– *Ir netrukus*, – ištarė ji, tarsi kartodama kažkokią citatą, – *jis mirė...*

Mergina traukinyje

– Štai ir viskas, – liūdnai pastebėjo Džordžas Roilendas, žvilgtelėjęs į įspūdingą aprūkusio ir niūraus pastato, iš kurio jis ką tik išėjo, fasadą.

Šiais žodžiais galėjo būti labai taikliai apibūdinta pinigų jėga – o pinigais Viljamas Roilendas, ką tik paminėto Džordžo dėdė, švaistėsi labai laisvai. Vos per dešimt minučių jaunasis Džordžas, buvęs savo dėdės akies vyzdžiu bei jo turto paveldėtoju, kurio, tikėtasi, laukė daug žadanti karjera ateityje, staiga tapo bedarbiu, papildydamas ir taip jau didžiulės bedarbių armijos gretas.

„Su tokiais drabužiais jie man neduos net bedarbio pašalpos, – niūriai svarstė misteris Roilendas, – o rašyti poemas ir pardavinėti jas prie durų po du pensus (arba „kiek jums negaila, ledi“) man paprasčiausiai trūksta smegenų.“

Tai buvo tiesa – Džordžo drabužiai buvo tikras siuvėjo meno triumfas. Jis buvo prabangiai bei puošniai apsirengęs. Saliamonas ir laukų lelijos tiesiog neįstengtų varžytis su Džordžu. Bet vien drabužiais gyvas nebūsi

– nebent turėtum ryškių meninių gabumų, – ir misteris Roilendas skausmingai pripažino šį faktą.

„Ir viskas dėl to sumauto vakarykščio šou“, – liūdnai mąstė jis.

O tas sumautas praėjusio vakaro šou buvo metinis pokylis Covent Garden‘e. Misteris Roilendas iš jo grįžo gana vėlai – o gal greičiau anksti, – nors, tiesą sakant, jis negalėjo tvirtinti, kad apskritai ką nors prisimena apie savo grįžimą. Rodžersas, jo dėdės liokajus, buvo paslaugus vaikinas; jis, be abejo, galėtų papasakoti kur kas daugiau smulkmenų apie šį reikalą. Plyštanti galva, puodelis stiprios kavos ir tai, kad atėjo į kabinetą be penkių dvylika vietoj pusės dešimtos, paspartino bręstančią katastrofą. Misteris Roilendas vyresnysis, kuris dvidešimt ketverius metus buvo laikomas tolerantišku bei taktišku jaunuolio giminaičiu, staiga pakeitė savo nuostatas, atsiskleidė visiškai naujai. Džordžo atsakymų nenuoseklumas (jaunuolio galva vis dar ūžė nuo praėjusio vakaro) dar labiau sustiprino jo dėdės nepasitenkinimą. Viljamas Roilendas buvo labai pedantiškas ir smulkmeniškas savo reikalų atžvilgiu. Jis keliais trumpais žodžiais pasiuntė savo sūnėną tolyn nuo jo, į platųjį pasaulį, o pats atsisėdo toliau tyrinėti naftos telkinių Peru apžvalgos.

Džordžas Roilendas, nusipurtęs dėdės biuro dulkes nuo kojų, įžengė į Londono miesto platybes. Džordžas buvo praktiškas vaikinas. Dabar būtina, pamanė jis, pavalgyti gerus pietus, norint tinkamai įvertinti susidariusią padėtį. Jis taip ir padarė. Tuomet grįžo į šeimos rūmus. Rodžersas atidarė duris. Jo patyręs veidas neišdavė jokio nusistebėjimo dėl to, kad Džordžas pasirodė tokiu neįprastu metu.

– Laba diena, Rodžersai. Supakuokite mano daiktus,

gerai? Aš išvykstu.

– Taip, sere. Trumpam?

– Ilgam, Rodžersai. Šiandien aš ketinu vykti į kolonijas.

– Iš tiesų, sere?

– Taip. Tai yra, jei bus tinkamas laivas. Jūs ką nors žinote apie laivus, Rodžersai?

– Į kurią koloniją jūs ketinate vykti, sere?

– Dar nesu nusprendęs. Į kurią nors. Tarkime, Australiją. Kaip jums atrodo ši idėja, Rodžersai?

Rodžersas mandagiai kostelėjo.

– Na, sere, aš girdėjau kalbant, kad ten yra vietos visiems, kurie tik išties nori dirbti.

Misteris Roilendas pažvelgė į jį susidomėjusiu bei pagarbiu žvilgsniu.

– Šauniai pasakyta, Rodžersai. Būtent taip aš ir pats maniau. Aš nevažiuosiu į Australiją – bent jau ne šiandien. Atnešk man A.B.C., gerai? Aš paieškosiu ko nors artimesnio.

Rodžersas atnešė pageidaujamą žinyną. Džordžas atvertė jį ir ėmė paskubomis vartyti puslapius.

– Perčas – per daug toli – Patni Bridžas – pernelyg arti. Remsgeitas? Nemanau. Raigeitas taip pat man nekelia jokių emocijų. O – koks neįtikėtinas dalykas! Iš tikrųjų yra miestelis, vadinamas Roilendo pilimi. Ką nors girdėjote apie tai, Rodžersai?

– Jeigu neklystu, sere, tenai reikia vykti iš Vaterlo stoties.

– Jūs nepaprastas vaikinas, Rodžersai! Jūs viską žinote. Taip, taip, Roilendo pilis! Įdomu, koks tai miestelis.

– Ne itin didelis, sakyčiau, sere.

– Dar geriau; vadinasi, bus mažesnė konkurencija. Tie

nedideli kaimeliai vis dar persisunkę feodalizmo dvasia. Paskutinis tikrasis Roilendas turėtų būti sutiktas su derama pagarba. Įdomu, ar jie per savaitę išrinktų mane meru?

Jis užvožė A.B.C. žinyną.

– Burtas mestas. Supakuokite man nedidelį lagaminėlį, gerai, Rodžersai? Perduokite mano komplimentus virėjai ir paklauskite, ar ji sutiktų man paskolinti katiną. Jei ketini tapti meru, būtina turėti katiną.

– Man labai gaila, sere, bet katino jūs šiuo metu negalite pasiimti.

– Kodėl?

– Aštuoni kačiukai, sere. Atsivedė šį rytą.

– Ką tu sakai? Aš maniau, kad katės vardas buvo Peteris.

– Taip ir yra, sere. Mes visi nustebę.

– Nerūpestingai parinktas vardas ir apgaulinga lytis, ar ne? Ką gi, turėsiu keliauti be katino. Supakuok mano daiktus tuojau pat, gerai?

– Gerai, sere.

Rodžersas grįžo po penkių minučių:

– Sere, ar iškviesti taksi?

– Taip, prašau.

Rodžersas, kiek padvejojęs, priėjo šiek tiek arčiau.

– Atleiskite, kad noriu pareikšti savo nuomonę, sere, bet jūsų vietoje aš per daug nekreipčiau dėmesio į tai, ką misteris Roilendas pasakė šį rytą. Jis taip pat buvo viename iš tų miesto pokylių praėjusį vakarą ir...

– Daugiau nieko nesakyk, – pasakė Džordžas. – Aš viską suprantu.

– Ir ketinti išvykti...

– Žinau, žinau. Gana įtempta diena jums, Rodžersai,

dėl mūsų abiejų, ar ne? Bet aš širdyje jau nusprendžiau pasižymėti Roilendo pilies miestelyje – istoriniame mano giminės lopšyje, – neblogai skamba, ar ne? Telegrama ar kuklus skelbimas rytiniame laikraštyje man bet kada primins, kad veršienos frikasė jau ruošiama. O dabar – į Vaterlo! – kaip sakė Velingtonas istorinio mūšio išvakarėse.

Vaterlo stotis tą popietę nebuvo labai svetinga. Misteris Roilendas galiausiai aptiko traukinį, vykstantį jo pageidaujama kryptimi, bet tai buvo niekuo neišsiskiriantis, visiškai neimponuojantis traukinys – šiuo traukiniu keliauti niekas pernelyg nesiveržė. Misteris Roilendas įlipo į pirmos klasės vagoną traukinio priekyje. Miestą gaubė neaiškus rūkas, čia pakylantis, čia vėl nusileidžiantis. Platforma buvo tuščia, tylą ardė tik astmatiškas garvežio pūškavimas.

Staiga pašėlusiu greičiu ėmė rutuliotis nenumatyti įvykiai.

Iš pradžių pasirodė mergina. Ji staigiu trūktelėjimu atidarė duris ir įšoko vidun, šūksniais pažadindama jau beveik snaudžiantį misterį Roilendą: „O! Paslėpkite mane! Prašau, paslėpkite!"

Džordžas buvo išties veiksmo žmogus – jam nereikėjo jokių paaiškinimų. Kupė yra tik viena vieta pasislėpti – po sėdyne. Praėjus vos kelioms sekundėms, mergina jau buvo ten, o ant suolo viršaus gulėjo nerūpestingai numestas Džordžo lagaminas, maskuojantis slėptuvę. Pačiu laiku. Prie kupė lango prisiartino vyriškis įsiutusiu veidu.

– Mano dukterėčia! Ji pas jus. Aš noriu atgauti savo dukterėčią.

Džordžas kiek pridusęs sėdėjo kampe, įnikęs į vakari-

nio laikraščio sporto skyrių. Jis padėjo laikraštį į šalį su tokia veido išraiška, tarsi būtų pažadintas iš gilaus susimąstymo.

– Prašau atleisti, sere? – mandagiai pasakė jis.

– Mano dukterėčia – ką jūs jai padarėte?

Vadovaudamasis taktika, kad puolimas visuomet geriau už gynybą, Džordžas energingai sušuko:

– Ką, po galais, jūs čia tauškiate? – atšovė jis, pagirtinai gerai kopijuodamas savo dėdės manieras.

Anas kuriam laikui nutilo, priblokštas tokio netikėto įsiūčio. Tai buvo storas vyriškis, kiek švokščiantis nuo bėgimo. Jo plaukai buvo nukirpti *en brosse*, o ūsai buvo tokie įtikinami kaip Hohencolerio*. Jo tarmė buvo grynai gomurinė, o laikysenos oficialumas liudijo, kad jis buvo kur kas labiau pratęs prie uniformos nei prie civilių drabužių. Džordžas, kaip tikras britas, buvo nusiteikęs prieš užsieniečius – ypač nemėgo panašių į vokiečius.

– Ką, po galais, jūs turite galvoje, sere? – piktai pakartojo jis.

– Ji įlipo į šį kupė, – atsakė anas. – Aš ją mačiau. Ką jūs su ja padarėte?

Džordžas numetė į šalį laikraštį ir iškišo pro langą galvą.

– Tai štai kaip? – suriaumojo jis. – Šantažas. Bet jums nepavyks manęs apmulkinti. Aš viską apie jus skaičiau šio ryto "*Daily Mail*". Apsauga, čionai!

Pareigūnas, jau iš toli atkreipęs dėmesį į kivirčą, tuoj pat atskubėjo.

– Čionai, apsauga, – sušuko misteris Roilendas, mėgaudamasis valdžia taip, kaip tai daro žemesniosios klasės atstovai. – Jei reikės, aš galėsiu paliudyti dėl bandy-

* XVI a. Prūsijos hercogas – *vert.*

mo šantažuoti. Šis vyriškis tvirtina, neva aš paslėpiau jo dukterėčią. Tos užsieniečių gaujos nuolatos bando užsiiminėti tokiais dalykais. Reikia vieną kartą tai pabaigti. Išveskite jį, gerai? Štai čia mano kortelė, jei prireiktų.

Apsaugininkas žvilgčiojo tai į vieną, tai į kitą ginčo dalyvį. Jis greitai apsisprendė, kurią pusę palaikyti. Jo patirtis bei supratimas lėmė, kad jis kreivai žiūrėjo į užsieniečius ir gerbė gerai apsirengusius džentelmenus, keliaujančius pirmąja klase.

Jis uždėjo ranką neprašytam svečiui ant peties.

– Pasitraukite į šalį, – pasakė jam.

Čia užsienietis, pritrūkęs angliškų žodžių, ėmė aistringai plūstis savo gimtąja kalba.

– Pakaks, – pasakė apsaugos darbuotojas. – Jūs atsitrauksite ar ne? Traukinys jau išvyksta.

Sumosavo vėliavos, ir traukinys garsiai sušvilpė. Nenoromis trūktelėjęs, traukinys pajudėjo iš stoties.

Džordžas liko savo stebėjimo poste, kol traukinys aiškiai nutolo nuo platformos. Tuomet jis įtraukė galvą vidun ir, paėmęs lagaminą, perkėlė jį ant lentynos.

– Viskas gerai. Galite išlįsti, – padrąsinamai tarė jis.

Mergina išsirepečkojo.

– O! – uždususi žioptelėjo ji. – Kaip aš jums galiu atsilyginti?

– Tai visai nebūtina. Man tai buvo tikras malonumas, galiu jus užtikrinti, – nerūpestingai atsakė Džordžas.

Jis padrąsinamai nusišypsojo. Ji atrodė truputį sumišusi. Regis ji pasigedo kažko, prie ko buvo įpratusi. Tą akimirką ji išvydo savo atvaizdą priešais esančiame siaurame veidrodyje ir nuoširdžiai aiktelėjo.

Gal vagonų valytojai ir atlieka savo darbą, tačiau labai abejotina, ar jie kasdien valo dulkes po suolais. At-

rodė, kad jie to nedaro, bet taip pat čia galėjo būti ir tas ypatingas atvejis, kai purvas ir dulkės geba susirasti sau vietą, kaip ir grįžtantys namo paukščiai. Džordžas neturėjo laiko įsižiūrėti į merginos išvaizdą, – taip netikėtai ji išdygo ir vėl pradingo po suolu, – bet tai, be abejonės, buvo tvarkinga ir gražiai apsirengusi jauna moteris. Dabar jos nedidelė raudona skrybėlaitė buvo visai sulamdyta, o veidą iškreipė ilgi purvini dryžiai.

– O! – aiktelėjo mergina.

Ji ėmė raustis savo rankinėje. Džordžas, taktiškas kaip tikras džentelmenas, nejudėdamas spoksojo pro langą, žavėdamasis Londono gatvėmis piečiau nuo Teimso.

– Kaip aš jums galiu atsidėkoti? – vėl paklausė mergina.

Supratęs tai kaip užuominą, kad pokalbis vėl gali būti tęsiamas, Džordžas atplėšė savo žvilgsnį nuo lango ir sušuko, šį kartą gerokai šiltesniu balsu.

Mergina buvo tiesiog nuostabi! Niekada anksčiau, pamanė Džordžas, jie nebuvo matęs tokios gražios merginos. Jo manierų *empressement* tapo dar labiau pastebimas.

– Turiu pasakyti, kad jūs labai šauniai laikėtės, – entuziastingai ištarė mergina.

– Visai ne. Tai lengviausias dalykas pasaulyje. Buvo be galo malonu jums padėti, – suvapėjo Džordžas.

– Nuostabu, – pabrėžtinai pakartojo ji.

Be abejonės, labai malonu, kai gražiausia tavo kada nors matyta mergina žvelgia tau į akis ir sako, koks tu esi nuostabus. Džordžas buvo lyg devintame danguje.

Tuomet stojo gana sunki tyla. Atrodė, jog mergina suvokė, kad iš jos tikimasi daugiau paaiškinimų. Ji kiek paraudo.

– Kebliausia yra tai, – nervingai pasakė ji, – kad aš negaliu nieko paaiškinti.

Ji pažvelgė į jį pagarbiai, bet neužtikrintai.

– Jūs negalite paaiškinti?

– Ne.

– Kaip nuostabu! – entuziastingai šūktelėjo misteris Roilendas.

– Prašau atleisti?

– Aš sakau: „kaip nuostabu". Visai kaip tose knygose, nuo kurių negalì atplėšti akių visą naktį. Romano herojė pirmajame skyriuje visuomet sako: „aš negaliu paaiškinti". Be abejo, ji viską paaiškina paskutiniajame skyriuje, ir, pasirodo, niekuomet nebūna tikrų priežasčių, dėl kurių ji to nebūtų galėjusi padaryti pirmajame, – išskyrus galbūt tai, kad toks ankstyvas paaiškinimas sumenkintų romano vertę. Aš negaliu jums apsakyti, kaip džiaugiuosi įsipainiojęs į tokią paslaptingą istoriją, – aš nė nemaniau, kad tokie dalykai išties egzistuoja. Tikiuosi, kad tai kažkaip susiję su ypač svarbiais dokumentais bei su Balkanų ekspresu. Man be galo patinka Balkanų ekspresas.

Mergina spoksojo į jį išplėstomis, įtariomis akimis.

– Kodėl jūs kalbate apie Balkanų ekspresą? – reikliai paklausė ji.

– Tikiuosi, jog nebuvau netaktiškas, – suskubo taisyti padėtį Džordžas. – Galbūt juo keliavo jūsų dėdė.

– Mano dėdė... – Ji trumpam nutilo. – Mano dėdė...

– Taip, taip, – užjaučiamai tarė Džordžas. – Aš pats turiu dėdę. Niekas negali būti atsakingas už savo dėdžių veiksmus. Natūralus nedidelis metimas per save – štai kaip aš į tai žiūriu.

Mergina staiga prapliupo juoktis. Jai pradėjus kalbėti, Džordžas pastebėjo jos balse švelnų užsienietišką akcen-

tą. Iš pradžių jis buvo palaikęs ją angle.

– Kokia žavinga ir neįprasta asmenybė jūs esate, misteri...

– Roilendas. Draugams Džordžas.

– Mano vardas Elžbieta...

Ji staiga nutilo.

– Man patinka vardas Elžbieta, – pasakė Džordžas, padėdamas jai pridengti netikėtą sumišimą. – Tikiuosi, jūsų nevadina Bese ar kaip kitaip siaubingai neiškraipo jūsų vardo?

Ji papurtė galvą.

– Gerai, – ištarė Džordžas, – dabar, kai mes susipažinome, geriau pasirūpinkime kitais dalykais. Jei jūs atsistosite, Elžbieta, aš nuvalysiu jums nugarą.

Ji paklusniai atsistojo, ir Džordžas įrodė esąs ne tik žodžio, bet ir veiksmo žmogus.

– Ačiū, misteri Roilendai.

– Džordžas. Atminkite, draugams aš Džordžas. Juk jūs negalite įsiveržti į mano mielą nedidelį kupė, palįsti po sėdyne, priversti mane kalbėti netiesą jūsų dėdei ir po viso to atsisakyti būti mano drauge, ar ne?

– Ačiū, Džordžai.

– Taip kur kas geriau.

– Ar aš dabar gerai atrodau? – paklausė Elžbieta, bandydama pažvelgti per kairįjį petį.

– Jūs atrodote... O! Jūs atrodote... jūs atrodote gerai, – pasakė Džordžas, griežtai pažabodamas savo jausmus.

– Suprantate, viskas buvo taip netikėta, – paaiškino mergina.

– Sutinku.

– Jis pamatė mus važiuojant taksi, aš išlipau prie stoties ir tiesiog atbėgau čionai, žinodama, kad jis mane ve-

jasi. Tarp kitko, kur važiuoja šis traukinys?

– Į Roilendo pilį, – tvirtai ištarė Džordžas.

Mergina atrodė šiek tiek suglumusi.

– Į Roilendo pilį?

– Ne iš karto, be abejo. Prieš tai jis daug kur sustos. Bet aš labai tikiuosi ten atsidurti dar prieš vidurnaktį. Senoji pietų–vakarų maršruto linija yra labai patikima – lėta, bet patikima, tad aš tikiuosi, kad pietų geležinkelis išlaikė savo senas tradicijas.

– Aš nežinau, ar noriu vykti į Roilendo pilį, – abejojamai ištarė Elžbieta.

– Jūs mane įžeidžiate. Tai nuostabi vieta.

– Jūs esate ten buvęs?

– Nevisiškai taip. Bet ten yra daugybė kitų nuostabių vietų, kur jūs galite nueiti, jei jūsų netraukia Roilendo pilis. Ten yra Vokingas, Veibridžas ir Vimbledonas. Traukinys, be abejonės, sustos viename iš jų.

– Suprantu, – pasakė mergina. – Taip, aš galiu ten išlipti ir galbūt grįžti automobiliu į Londoną. Manau, tai būtų geriausias planas.

Jai bekalbant traukinys pradėjo lėtinti greitį. Misteris Roilendas varstė ją maldaujamu žvilgsniu.

– Jei aš galėčiau kuo nors padėti...

– Ne, dėkoju. Jūs ir taip jau daug padarėte.

Kurį laiką buvo tylu, tuomet mergina netikėtai prabilo:

– Aš... kaip būtų gerai, jei galėčiau paaiškinti. Aš...

– Dėl Dievo meilės, nedarykite to! Tai viską sugadintų. Tačiau gerai pagalvokite, ar aš tikrai niekuo negalėčiau jums padėti? Galbūt nugabenti slaptus dokumentus į Vieną ar padaryti kažką panašaus? Visuomet yra slaptų dokumentų. Suteikite man šansą.

Traukinys sustojo. Elžbieta greitai iššoko ant platformos. Ji atsigręžė ir tarė jam per langą:

– Jūs rimtai kalbate? Ar jūs iš tiesų kažką padarytumėte dėl mūsų – dėl manęs?

– Aš dėl jūsų, Elžbieta, padaryčiau bet ką.

– Net jei aš nieko nepaaiškinčiau?

– Velniop paaiškinimus!

– Net jei tai būtų... pavojinga?

– Kuo pavojingiau, tuo geriau.

Ji kurį laiką dvejojo, tuomet regis apsisprendė.

– Pasilenkite per langą. Pažvelkite į platformą, tik atsargiai, tarsi iš tiesų nežiūrėtumėte. – Misteris Roilendas stengėsi laikytis šios kiek sunkokai įvykdomos rekomendacijos. – Matote įlipant vyrą su nedidele tamsia barzda ir plonu paltu? Pasekite jį, ką jis daro ir kur eina.

– Ir viskas? – paklausė misteris Roilendas. – O ką aš turiu daryti..?

Ji pertraukė jį.

– Jūs gausite tolesnes instrukcijas. Sekite jį ir saugokite štai ką. – Ji įspraudė jam į ranką nedidelį paketėlį. – Saugokite jį visomis išgalėmis. Tai raktas nuo visko.

Traukinys pajudėjo. Misteris Roilendas suglumęs spoksojo pro langą, stebėdamas aukštą grakščią Elžbietos figūrą, nutolstančią platforma. Rankoje jis laikė suspaudęs nedidelį užantspauduotą paketėlį.

Likusi kelionės dalis buvo monotoniška ir nuobodi. Traukinys buvo ne iš greitųjų. Jis visur stojo. Kiekvieną kart sustojus Džordžas iškišdavo galvą pro langą pažvelgti, ar kartais nepasirodė jo persekiojama auka. Kartais jis vaikštinėdavo po platformą, kai būdavo sustojama ilgesniam laikui, norėdamas įsitikinti, kad tas vyras vis dar traukinyje.

Galiausiai traukinys sustojo Portsmaufe. Būtent čia išlipo ir keliautojas juoda barzda. Jis nuėjo į antros klasės viešbutį, ten užsisakė kambarį. Misteris Roilendas padarė tą patį.

Abu kambariai buvo tame pačiame koridoriuje, per dvejas duris vienas nuo kito. Kambariai Džordžui pasirodė patenkinamai įrengti. Sekimo meno jis visiškai neišmanė, tačiau uoliai stengėsi pateisinti Elžbietos pasitikėjimą.

Vakarienės metu Džordžas buvo pasodintas prie staliuko, esančio netoli nuo sekamo vyro. Kambarys nebuvo pilnas, dauguma lankytojų atrodė būsią verslo keliautojai, gana gerbtini vyrai, su dideliu apetitu šveičiantys vakarienę. Tik vienas žmogus patraukė jo dėmesį – neaukštas vyras su rausvai gelsvos spalvos plaukais bei ūsais, kurio išvaizda kažkaip priminė arklį. Jis atrodė taip pat susidomėjęs Džordžu, ir baigiantis vakarienei šiam pasiūlė drauge išgerti bei pažaisti biliardą. Tačiau Džordžas, staiga pastebėjęs vyrą juoda barzda užsidedant skrybėlę bei paltą, mandagiai atsisakė. Po minutės jis jau buvo lauke, mėgindamas iš arčiau susipažinti su seklių meno sunkumais. Sekimo procesas buvo ilgas ir varginantis – ir galiausiai nieko nedavė. Sekamas vyras, maždaug keturias mylias klajojęs bei sukinėjęsis Portsmaufo gatvėmis, galiausiai sugrįžo į viešbutį, Džordžui nuolatos jam lipant ant kulnų. Pastarąjį apniko neaiškios abejonės. Ar galėjo būti, kad vyras žinojo apie jo buvimą? Jam svarstant šį klausimą, atsivėrė lauko durys, ir įėjo nedidelis vyras gelsvai rusvais plaukais. Jis, atrodo, taip pat buvo išėjęs pasivaikščioti.

Džordžas staiga išgirdo, kaip į jį kreipėsi žavinga mis, stovinti už administratoriaus stalo.

– Misteris Roilendas, ar ne? Jūsų teiravosi du džentelmenai. Du užsieniečiai. Jie yra nedideliame kambaryje koridoriaus gale.

Nustebęs Džordžas nuėjo į minėtą kambarį. Čia sėdėjo du vyrai, šie atsistojo ir pedantiškai jam nusilenkė.

– Misteris Roilendas? Neabejoju, sere, kad jūs galite nuspėti, kas mes tokie.

Džordžas žvelgė tai į vieną, tai į kitą vyriškį. Kalbėjo vyresnis iš judviejų – pasipūtęs džentelmenas žilstelėjusiais plaukais, puikiai šnekantis angliškai. Antrasis, jaunesnis, vyras buvo aukštas, kiek spuoguotas, jam nepridėjo patrauklumo ir tuo metu jo teutonišką veidą iškreipusi rūsti grimasa.

Džordžas, su palengvėjimu pastebėjęs, kad nė vienas jo lankytojų nebuvo pagyvenęs džentelmenas, sutiktas Vaterlo stotyje, elgėsi paslaugiai.

– Meldžiu, sėskitės, džentelmenai. Malonu su jumis susipažinti. Gal ko nors išgersite?

Vyresnysis vyras prieštaraujamai kilstelėjo ranką.

– Ačiū, lorde Roilendai, atsisakysime. Mes turime vos kelias laisvas minutes – norime tik išgirsti atsakymą į mūsų klausimą.

– Labai malonu iš jūsų pusės, kad priskyrėte mane perų luomui, – pasakė Džordžas. – Gaila, kad negalite išgerti. Ir koks gi tas neatidėliotinas klausimas?

– Lorde Roilendai, iš Londono jūs išvykote drauge su kažkokia ledi. Čionai jūs atvykote vienas. Kur yra ledi?

Džordžas atsistojo.

– Aš nesuprantu klausimo, – šaltai pasakė jis, kaip galėdamas tiksliau bandydamas pamėgdžioti romanų herojus. – Turiu garbės palinkėti jums gero vakaro, džentelmenai.

– Jūs viską suprantate. Jūs viską puikiai suprantate, – staiga pratrūko jaunas vyras. – Ką jūs padarėte su Aleksa?

– Ramiau, sere, – sumurmėjo kitas. – Meldžiu, elkitės ramiai.

– Galiu jus užtikrinti, – pasakė Džordžas, – kad nepažįstu jokios ledi tokiu vardu. Čia kažkokia klaida.

Vyresnis vyras aštriai į jį pažvelgė.

– Vargu ar taip gali būti, – sausai ištarė jis. – Aš išstudijavau viešbučio registracijos knygą. Jūs užsiregistravote kaip misteris G. Roilendas iš Roilendo pilies.

Džordžas buvo priverstas parausti.

– A... tai nedidelis mano pokštas, – paaiškino jis neužtikrintai.

– Nevykęs išsisukinėjimas. Gerai, užteks kalbėti užuolankomis. Kur yra jos didenybė?

– Jei jūs turite galvoje Elžbietą...

Jaunasis vyras, pratrūkęs pykčiu, užriaumojo:

– Ak jūs, akiplėša! Šitaip ją vadinti!

– Aš kalbu, – iš lėto tarė kitas vyras, – kaip jūs gerai žinote, apie Katonijos didžiąją kunigaikštienę Anastasiją Sofiją Aleksandrą Eleną Olgą Elžbietą.

– O! – bejėgiškai pratarė misteris Roilendas.

Jis pabandė prisiminti viską, ką tik buvo girdėjęs apie Katoniją. Tai buvo, kiek jis galėjo atminti, nedidelė Balkanų karalystė, jis dar prisiminė kažką girdėjęs apie ten įvykusią revoliuciją. Džordžui prireikė šiek tiek laiko, kad atsipeikėtų.

– Kaip suprantu, mes kalbame apie tą patį asmenį, – džiaugsmingai pasakė jis, – tik *aš* ją vadinu Elžbieta.

– Jūs pasigailėsite dėl savo įžūlumo, – suurzgė jaunasis vyras. – Mes kausimės.

– Imtynės?

– Dvikova.

– Aš nedalyvauju dvikovose, – tvirtai pasakė misteris Roilendas.

– Kodėl gi ne? – paniekinamai paklausė anas.

– Aš pernelyg bijau būti sužeistas.

– Ak šitaip! Tuomet aš bent jau suknežinsiu jums nosį.

Jaunasis vyras puolė įniršęs. Sunku pasakyti, kas tiksliai vyko, bet jis staiga ranka ore nupiešė puslankį ir krito ant žemės dusliai bumbtelėdamas. Apsvaigęs vėl pasikėlė ant kojų. Misteris Roilendas maloniai šypsojosi.

– Kaip jau sakiau, – pastebėjo jis, – aš visuomet bijau sužalojimų. Štai kodėl aš pamaniau, kad verta išmokti džiuditsu.

Kurį laiką buvo tylu. Abu užsieniečiai mąsliai žvelgė į bičiuliškai atrodantį jaunuolį. Jie staiga suprato, kad už jo malonios nerūpestingos laikysenos slypi kažkokios pavojingos savybės. Jaunasis Teutonas buvo pabalęs iš pykčio.

– Jūs dėl šito pasigailėsite, – sušvokštė jis.

Vyresnysis vyras atgavo savo orumą.

– Tai jūsų paskutinis žodis, lorde Roilendai? Jūs atsisakote mums pasakyti, kur yra jos didenybė?

– Aš ir pats to nežinau.

– Nemanykite, kad tuo patikėsiu.

– Bijau, kad jūs esate pernelyg nepatiklus, sere.

Antrasis tik papurtė galvą sumurmėdamas:

– Tai dar ne viskas. Netrukus vėl apie mus išgirsite.

Abu vyrai išėjo.

Džordžas ranka perbraukė sau per kaktą. Įvykiai rutuliojosi pašėlusiu greičiu. Jis, be abejonės, įsivėlė į aukš-

čiausios klasės europietišką skandalą.

– Tai galėtų reikšti netgi karą, – vylingai pasakė Džordžas ir puolė ieškoti juodabarzdžio vyro.

Nusiramino, išvydęs jį sėdint verslo kambario kampe. Džordžas atsisėdo kitame kampe. Maždaug po trijų minučių juodabarzdis pakilo ir nuėjo miegoti. Džordžas nusekė jam iš paskos, matė jį įeinant į savo kambarį ir uždarant duris. Džordžas su palengvėjimu atsiduso.

– Man reikia pamiegoti, – sumurmėjo jis. – Labai reikia.

Tuomet jam dingtelėjo baisi mintis. O kas, jei juodabarzdis suprato, kad Džordžas seka jo pėdomis? Kas, jei jis naktį išslinks iš kambario, Džordžui saldžiai įmigus? Kelias minutes pamąstęs, misteris Roilendas surado būdą, kaip išspręsti šią problemą. Jis išardė vieną iš savo kojinių, gavo pakankamai ilgą neutralios spalvos vilnonį siūlą; tuomet, tyliai išslinkęs iš kambario, priklijavo su pašto ženklu vieną siūlo galą prie nepažįstamojo durų ir grįžo su siūlu į savo kambarį. Tuomet prie antrojo galo pririšo nedidelį sidabrinį varpelį – praėjusio vakaro nuotykių reliktą. Jis su didžiuliu pasitenkinimu apžiūrėjo savo įtaisą. Jei tik juodabarzdis pabandytų išeiti iš savo kambario, Džordžą iškart apie tai įspėtų varpelio skambėjimas.

Sutvarkęs šį reikalą, jaunuolis, negaišdamas nė minutės, šoko į lovą. Nedidelį paketėlį jis atsargiai pasikišo sau po pagalve. Tuomet akimirkai pasinėrė į apmąstymus. Jo mintis galima būtų nusakyti šitaip: „Anastasija Sofija Marija Aleksandra Olga Elžbieta. Po galais, vienos iš jų man labai trūksta. Įdomu, ar..."

Džordžas negalėjo iškart užmigti, mat jį kankino tai, jog negali suvokti situacijos. Ką visa tai reiškė? Koks

buvo ryšys tarp pabėgusios didžiosios kunigaikštienės, užantspauduoto paketėlio ir juodabarzdžio vyro? Nuo ko bėgo didžioji kunigaikštienė? Ar tie užsieniečiai žinojo, kad jis turi užantspauduotą paketėlį? Kas jame galėjo būti?

Mąstydamas apie šiuos dalykus, susierzinęs, kad negali užčiuopti jokio atsakymo, misteris Roilendas galiausiai užmigo.

Jį pažadino silpnas varpelio skambtelėjimas. Jaunuolis nebuvo kaip tie vyrai, kurie nubudę iškart puola veikti, tarsi nė nebūtų miegoję, – jam prireikė pusantros minutės susivokti aplinkoje. Tuomet jis pašoko ir, įsispyręs į šlepetes, labai atsargiai pravėrė duris ir išsliūkino į koridorių. Tolimajame koridoriaus gale sušmėžavęs šešėlis parodė, kurlink pasuko jo persekiojamas vyriškis. Misteris Roilendas kiek galima tyliau nusekė paskui jį. Spėjo kaip tik laiku pastebėti, kaip juodabarzdis pradingo vonios kambaryje. Tai atrodė įtartina, ypač turint galvoje tai, kad vonios kambarys buvo tiesiai prieš jo kambarį. Priėjęs prie pat durų, kurios buvo šiek tiek praviros, Džordžas pažvelgė pro plyšį. Vyras klūpėjo šalia vonios, kažką krapštinėdamas prie grindjuostės. Tokioje padėtyje jis išbuvo beveik penkias minutes, tuomet atsistojo; Džordžas apdairiai pasitraukė. Saugiai stovėdamas savo durų šešėlyje, jis stebėjo, kaip anas grįžo į savo kambarį.

„Gerai, – tarė sau Džordžas. – Vonios kambarį ištirsime rytoj rytą."

Jis atsigulė į lovą ir pakišo ranką po pagalve, norėdamas įsitikinti, kad paketėlis vis dar čia. Po minutės jis jau paniškai draikė lovos paklotus. Paketėlio nebebuvo!

Ryte Džordžas pusryčiavo susikrimtęs. Jis gavo karčią pamoką. Jis nepateisino Elžbietos pasitikėjimo. Leido

pagrobti iš jo vertingą paketėlį, kuris jam buvo patikėtas, o tas „vonios paslapties" reikalas pasirodė apgailėtinas ir nieko vertas. Taip, Džordžas, be abejonės, pasirodė kaip tikras kvailys.

Po pusryčių jis nusvirduliavo aukštyn. Koridoriuje stovėjo sumišusi kambarių tvarkytoja.

– Kas nors atsitiko, mieloji? – mandagiai pasiteiravo Džordžas.

– Čia apsistojęs džentelmenas, sere. Jis paprašė, kad jį pakeltų pusę devynių, bet niekas neatsako, ir durys yra užrakintos.

– Na, nereikia dėl to jaudintis, – pasakė Džordžas.

Jį apėmė nesmagus jausmas. Jis nuskubėjo į savo kambarį. Kad ir kokie planai būtų gimę jo galvoje, staiga visus juos nupūtė šalin visiškai netikėtas reginys. Ant staliuko gulėjo iš jo naktį pavogtas paketėlis!

Džordžas jį pakėlė ir apžiūrėjo. Taip, be jokios abejonės, tai buvo tas pats paketėlis. Tačiau atspaudas buvo perlaužtas. Minutėlę padvejojęs, jis išvyniojo paketą. Jei kiti žmonės matė jo turinį, tai kodėl to paties negalėtų padaryti ir jis? Be to, visiškai įmanoma, kad tas turinys buvo pagrobtas. Atlankstęs nepažeistą popierių, jis išvydo nedidelę dėžutę, panašią į tokią, kokias naudoja juvelyrai. Džordžas ją atidarė. Viduje ant medvilninės pagalvėlės gulėjo paprastas auksinis vestuvinis žiedas.

Jis paėmė jį ir apžiūrėjo. Ant vidinės pusės nebuvo jokio įrašo – nieko tokio, kas jį išskirtų iš kitų vestuvinių žiedų. Džordžas aiktelėjęs susiėmė rankomis galvą.

– Beprotybė, – sumurmėjo jis. – Štai kas čia yra. Absoliuti beprotybė. Visa tai nieko nereiškia.

Staiga jis prisiminė kambarinės pareiškimą ir tuo pat metu pastebėjo platų parapetą už lango. Jį suviliojo ne

paprasčiausia trauka žygdarbiams – jis taip liepsnojo smalsumu bei pykčiu, kad buvo pasiruošęs viskam. Jaunuolis užšoko ant palangės. Po kelių sekundžių jis jau žvelgė pro langą į kambarį, kuriame buvo apsistojęs juodabarzdis vyras. Langas buvo atvertas, o kambaryje nieko nebuvo. Kiek tolėliau matėsi gaisrinės kopėčios. Dabar buvo aišku, kaip paspruko jo persekiota auka.

Džordžas įšoko pro langą vidun. Dingusio vyro daiktai vis dar buvo išmėtyti po kambarį. Tarp jų gali būti kokių nors nuorodų, padėsiančių nušviesti Džordžą gluminančius įvykius. Jis ėmė šniukštinėti aplinkui, pradėdamas nuo aplamdyto sakvojažo.

Paieškas nutraukė garsas – labai nežymus garsas, tačiau, be abejo, sklindantis iš kambario vidaus. Džordžo žvilgsnis nukrypo į didelę drabužių spintą. Jis pašoko ir trūktelėjęs atidarė duris. Jam tai padarius, iš spintos iššoko vyras; jiedu su Džordžu susikibę nusirideno per kambarį. Tai buvo neprastas priešininkas. Visi jaunuolio triukai mažai gelbėjo. Galiausiai vyriškiai, visiškai išsekę, paleido vienas kitą, ir Džordžas pirmąkart išvydo, kas buvo jo priešininkas. Tai buvo nedidelis vyras su gelsvais ūsais.

– Kas, po galais, jūs esate? – reikliai paklausė Džordžas.

Užuot atsakęs, anas išsitraukė iš kišenės kortelę ir padavė jam. Džordžas garsiai perskaitė.

– Inspektorius Džeroldas, Skotland Jardas.

– Teisingai, sere. Ir jūs gerai padarytumėte, jei papasakotumėte viską, ką žinote apie šį reikalą.

– Aš papasakočiau? – mąsliai paklausė Džordžas. – Gerai, inspektoriau, aš pasiruošęs. Tik gal mes pereitume į linksmesnę vietelę?

Ramiame baro kampe Džordžas atvėrė savo širdį. Inspektorius Džeroldas užjaučiamai klausėsi.

– Labai painus reikalas, kaip jūs sakote, sere, – pastebėjo inspektorius, Džordžui baigus pasakoti. – Čia yra daugybė dalykų, kurių aš ir pats nesuvokiu, bet kai ką jums galėčiau paaiškinti. Aš čia atsekiau Merdenbergą (jūsų juodabarzdį draugą), o jūsų sukinėjimasis apie tą žmogų bei jo persekiojimas sukėlė man įtarimų. Aš negalėjau jūsų perkąsti. Įsliuogiau į jūsų kambarį praėjusią naktį, kai jūs buvote išėjęs, ir paėmiau iš po jūsų pagalvės paketėlį. Kai aš jį atidariau ir pamačiau, kad tai buvo ne tai, ko ieškojau, aš pasinaudojau pirmąja galimybe grąžinti jį į jūsų kambarį.

– Be abejo, tai jau šį tą paaiškina, – mąsliai ištarė Džordžas. – Atrodo, kad aš gerokai apsikvailinau.

– Aš taip nesakyčiau, sere. Jūs, kaip naujokas, visai neblogai pasirodėte. Jūs sakote, kad šįryt apsilankėte vonios kambaryje ir paėmėte kažką, kas buvo paslėpta už grindjuostės?

– Taip. Bet tai buvo tik nieko vertas meilės laiškas, – niūriai pasakė Džordžas. – Po perkūnais, aš neketinu kišti nosies į to vyruko asmeninį gyvenimą.

– Jūs neprieštarausite, sere, jei aš žvilgtelėsiu į jį?

Džordžas iš kišenės išsitraukė sulankstytą laišką ir padavė jį inspektoriui. Pastarasis jį išlankstė.

– Taip, kaip jūs ir sakote, sere. Tačiau man regis, kad, linijomis sujungus taškus ant *i*, kažkas išeina. O, dievaži, sere, tai yra Portsnaufo uosto gynybos įtvirtinimų planas.

– Ką?

– Taip. Mes kurį laiką stebime šį džentelmeną. Bet jis kietas riešutėlis. Jis surado moterį, kuri atlieka didžiąją

dalį jo nešvarių darbelių.

– Moterį? – paklausė Džordžas silpnu balsu. – Kuo ji vardu?

– Ji turi daugybę vardų, sere. Labiausiai žinomas – Betė Skaistaakė. Reto grožio jauna moteris.

– Betė... Skaistaakė, – pralemeno Džordžas. – Ačiū, inspektoriau.

– Atleiskite, sere, bet jūs nekaip atrodote.

– Aš nekaip ir jaučiuosi. Tiesą sakant, manau, man būtų geriau pirmuoju traukiniu grįžti į miestą.

Inspektorius pažvelgė į savo laikrodį.

– Bijau, kad tai bus lėtas traukinys, sere. Verčiau palaukite ekspreso.

– Tai neturi reikšmės, – niūriai pasakė Džordžas. – Nebus lėtesnis už tą, kuriuo aš atvykau vakar.

Džordžas, dar kartą atsidūręs pirmosios klasės vagone, mėgaudamasis skaitė dienos naujienas. Staiga jis išsitiesė ir įsistebeilijo į laikraščio puslapį.

„Vakar Londone įvyko romantiškos vestuvės. Lordas Rolandas Geigas, antrasis Marko Eksminsterio sūnus, vedė Katonijos didžiąją kunigaikštienę Anastasiją. Įvykis buvo laikomas gilioje paslaptyje. Po perversmo Katonijoje didžioji kunigaikštienė gyveno Paryžiuje su savo dėde. Ji susipažino su lordu Rolandu, kai jis tarnavo Britų ambasados Katonijoje sekretoriumi, ir nuo to laiko jie artimai draugavo.“

– Ką gi, aš...

Misteris Roilendas nerado tokių stiprių žodžių, kad išreikštų savo jausmus. Jis žvelgė priešais save tuščiu žvilgsniu. Traukinys sustojo nedidelėje stotyje, ir į kupė įlipo ledi. Ji atsisėdo priešais jį.

– Labas rytas, Džordžai, – meiliai ištarė ji.

– O Viešpatie! – sušuko Džordžas. – Elžbieta!

Ji nusišypsojo jam. Ji buvo meilesnė nei kada nors anksčiau.

– Pažvelkite čionai! – sušuko Džordžas, rankomis susiėmęs galvą. – Dėl Dievo meilės, pasakykite man: jūs esate didžioji kunigaikštienė Anastasija ar Betė Skaistaakė?

Ji įdėmiai pažvelgė į jį.

– Aš nesu nė viena iš jų. Aš esu Elžbieta Geig. Aš galiu jums viską paaiškinti. Atleiskite man. Matote, Rolandas (tai mano brolis) visuomet mylėjo Aleksandrą...

– Turite galvoje didžiąją kunigaikštienę?

– Taip, taip ją vadina šeimoje. Na, kaip jau sakiau, Rolandas ją pamilo, o jinai jį. Tačiau tuomet prasidėjo revoliucija, ir Aleksa persikėlė į Paryžių. Jie jau buvo beveik viską sutvarkę, bet tuo metu atvyko senasis Sturmas, kancleris, ir panoro išsivežti Aleksą bei priversti ją ištekėti už princo Karlo, savo pusbrolio, siaubingo spuoguoto vaikino...

– Aš manau, kad buvau jį matęs, – pasakė Džordžas.

– ...kurio ji paprasčiausiai nekenčia. Senasis princas Asrikas, jos dėdė, uždraudė jai susitikinėti su Rolandu. Ji pabėgo į Angliją; aš atvykau į Londoną su ja susitikti, ir mes išsiuntėme telegramą Rolandui, kuris buvo Škotijoje. Tą akimirką, kai mes taksi vykome į metrikacijos biurą, priešais važiuojančiame taksi išvydome ne ką kitą, o senąjį princą Asriką. Jis, be abejo, apsisuko ir nusekė paskui mus, o mes galvojome, ką gi dabar daryti: mat jis būtų iškėlęs baisingą sceną, o be to, galiausiai jis yra jos globėjas. Tuomet man šovė į galvą nuostabi mintis – susikeisti vietomis. Šiais laikais merginos veidas gali būti praktiškai visai nematomas, išskyrus nosies galiuką. Aš

užsidėjau Aleksos raudoną skrybėlę ir rudą paltą, o ji apsivilko mano pilką. Tuomet mes pasakėme taksi vairuotojui, kad važiuotų į Vaterlo; aš ten iššokau ir nulėkiau į stotį. Senasis Asrikas sekė paskui raudoną skrybėlę nė nesumojęs, kad dar kita keleivė susigūžusi sėdi taksi – tokia mintis jam ir negalėjo ateiti į galvą, nepamačius mano veido. Taigi aš paprasčiausiai įpuoliau į jūsų kupė ir atsidaviau jūsų malonei.

– Tai aš supratau, – pasakė Džordžas. – Bet tai dar ne viskas.

– Žinau. Dėl to aš ir apgailestauju. Tikiuosi, kad jūs baisiai nesupyksite. Suprantate, jūs atrodėte taip trokštąs tikrų nuotykių – panašiai kaip knygose, – kad aš neatsispyriau pagundai. Nusižiūrėjau gana grėsmingai atrodantį vyrą ant platformos ir jūsų paprašiau jį pasekti. Ir dar patikėjau jums paketėlį.

– Kuriame buvo vestuvinis žiedas.

– Taip. Mes su Aleksa jį nupirkome, nes Rolandas turėjo atvykti iš Škotijos tik prieš pat vestuves. Aš, be abejo, žinojau, kad jiems jo nebereikės, nes, kol aš atvyksiu į Londoną, jie bus įsigiję kitą.

– Suprantu, – tarė Džordžas. – Man patinka visi šie dalykai – viskas taip paprasta! Leiskite man, Elžbieta.

Jis numovė pirštinę nuo jos kairės rankos ir su palengvėjimu atsiduso išvydęs, jog trečiasis pirštas – be žiedo.

– Viskas gerai, – pastebėjo jis. – Galiausiai ir šis žiedas neprapuls.

– O! – sušuko Elžbieta. – Bet aš nieko apie jus nežinau.

– Jūs žinote, koks aš esu mielas, – pasakė Džordžas. – Tarp kitko, man tik dabar atėjo į galvą, kad jūs, be abejo,

esate ledi Elžbieta Geig.

– O! Džordžai, jūs esate snobas?

– Tiesą sakant, greičiau taip. Bet aš mąstau apie savo dėdę, su kuriuo mes nutraukėme ryšius. Jis siaubingas snobas. Kai jis sužinos, kad ketinu jus vesti ir kad mūsų šeima turės titulą, jis iškart padarys mane savo partneriu!

– O! Džordžai, jis labai turtingas?

– Elžbieta, jums rūpi pinigai?

– Nepaprastai. Man labai patinka juos leisti. Bet aš pagalvojau apie tėtį. Penkios nuostabios dukterys, aristokratiškos kilmės. Jis tiesiog nusipelnė turtingo žento.

– Hm... – nutęsė Džordžas. – Tai bus santuoka, sudaryta danguje ir įtvirtinta žemėje. Gal mums gyventi Roilendo pilyje? Jie tikrai išrinks mane meru, jei aš turėsiu tokią žmoną kaip jūs. Elžbieta, brangioji, galbūt tai prieštarauja taisyklėms, bet aš paprasčiausiai turiu jus pabučiuoti!

Dainelė apie šešių pensų monetą

I

Seras Edvardas Peliseris, karališkasis advokatas, gyveno Karalienės Anos pilies gatvėje 9. Karalienės Anos pilies gatvė yra *cul-de-sac**. Pačioje Vestminsterio širdyje išlaikoma rami senų laikų atmosfera, atitraukianti nuo dvidešimtojo amžiaus maišaties. Serui Edvardui Peliseriui tokia aplinka nuostabiai tiko.

Seras Edvardas tam tikru metu buvo vienas garsiausių kriminalinių advokatų, o dabar, kai jis jau nebesivertė aktyvia praktika, sukaupė išties puikią kriminologinę biblioteką. Jis taip pat buvo „Garsių nusikaltimų" autorius.

Tą ypatingą vakarą seras Edvardas sėdėjo savo bibliotekoje priešais židinį, gurkšnodamas puikią juodą kavą, ir lingavo galvą, skaitydamas Lombroso tomą. Tokios originalios ir kartu visiškai atgyvenusios teorijos...

Beveik negirdimai prasivėrė durys, ir prie jo storu vil-

* akligatvis, aklavietė

noniu kilimu prisiartino tarnas, pasižymintis puikiomis manieromis. Jis taktiškai sumurmėjo:

– Su jumis nori pakalbėti jauna ledi, sere.

– Jauna ledi?

Seras Edvardas buvo nustebęs. Tai visiškai nederėjo su įprasta įvykių tėkme. Tuomet jis pamanė, kad tai gali būti jo dukterėčia Etila – bet ne: tokiu atveju Ermoras būtų tai paminėjęs.

Jis atsargiai pasiteiravo:

– Ledi nepasakė savo vardo?

– Ne, sere, bet ji tvirtino esanti įsitikinusi, kad jūs norėsite su ja pasikalbėti, sere.

– Pakvieskite ją, – pasakė seras Edvardas Peliseris. Jis buvo maloniai suintriguotas.

Aukšta tamsi moteris, arti trisdešimties metų, vilkinti juodu švarku ir sijonu, su nedidele juoda skrybėle, artinosi prie sero Edvardo su ištiesta ranka, džiaugsmingai laukdama, kol bus atpažinta. Ermoras išėjo, be garso uždarydamas paskui save duris.

– Sere Edvardai, jūs mane prisimenate, ar ne? Aš esu Magdalena Voun.

– O taip, žinoma. – Jis šiltai paspaudė jos ištiestą ranką.

Dabar jis ją puikiai prisiminė. Tas grįžimas namo iš Amerikos *Siluric* laivu! Toji žavi mergaitė: tuo metu ji dar buvo beveik mergaitė. Jis ją pamilo, kaip prisiminė, taktišku pagyvenusio vyro stiliumi. Ji buvo tokia nuostabiai jauna, tokia nekantri, tokia besižavinti herojais – tiesiog akimirksniu užkariavo beveik šešiasdešimties metų vyro širdį. Prisiminęs visa tai, jis itin šiltai paspaudė jai ranką.

– Labai džiaugiuosi jus matydamas. Prašau atsisėsti. –

Jis parodė jai krėslą. Kalbėjo laisvai ir lygiai, visą laiką svarstydamas, kas gi ją čionai atvedė. Jam galiausiai išsakius savo lengvas trumpas pastabas, stojo tyla.

Ji ranka suimdavo ir vėl atleisdavo krėslo atramą, liežuviu vis sudrėkindavo savo lūpas. Galiausiai prabilo trūkčiojamai.

– Sere Edvardai, aš noriu, kad jūs man padėtumėte.

Jis nustebęs mechaniškai sumurmėjo:

– Taip?

Ji tęsė toliau, suintensyvindama kalbą.

– Jūs esate sakęs, kad, jei man kada nors reikės pagalbos – jei jūs galėsite man kuo nors padėti, padėsite.

Taip, jis *yra* tai sakęs. Tai vienas iš tų dalykų, kurie paprastai sakomi – ypač išsiskiriant. Jis prisiminė savo nutrūkusius žodžius – kaip jis pakėlė jos rankas prie savo lūpų.

„Jei aš kuo nors galėsiu padėti – atminkite, aš padarysiu viską dėl jūsų."

Taip, tokie dalykai sakomi... Bet labai, labai retai kam nors tenka įvykdyti tokius pažadus! Ir ypač praėjus... kiek? devyneriems ar dešimčiai metų. Jis greitomis žvilgtelėjo į ją – ji vis dar labai gerai atrodė, bet buvo praradusi tai, kas jį tuomet žavėjo, – tą nepaliestą jaunystės skaistumą. Tai buvo įdomesnis veidas, galbūt – jaunesni vyrai galėtų taip pamanyti, – tačiau dabartiniai sero Edvardo jausmai nė iš tolo neprilygo tam šilumos bei emocijų antplūdžiui, kuris buvo jį apėmęs tos kelionės per Atlantą pabaigoje.

Jo veidas tapo formalus ir atsargus. Jis pasakė gana gyvu balsu:

– Žinoma, mano brangi jaunoji ledi. Aš su džiaugsmu padarysiu viską, ką galiu, – nors abejoju, ar šiuo metu

galėčiau būti kuo nors labai naudingas.

Jei jis palengva ruošė kelią atsitraukti, tai ji to nepastebėjo. Ji buvo iš tų žmonių, kurie vienu metu gali matyti tik vieną dalyką, o viskas, ką ji dabar matė, buvo jos pačios poreikis. Sero Edvardo norą padėti ji priėmė kaip savaime suprantamą dalyką.

– Mes esame siaubingoje padėtyje, sere Edvardai.

– *Mes*? Jūs ištekėjote?

– Ne – aš turiu galvoje savo brolį ir save. O! Taip pat ir Viljamą bei Emilį, jei jau taip. Bet aš turiu viską paaiškinti. Aš turiu... turėjau tetą – mis Krabtri. Galbūt jūs esate skaitęs apie ją spaudoje. Tai buvo siaubinga. Ji buvo nužudyta.

– Ak! – Sero Edvardo veide blykstelėjo susidomėjimas. – Maždaug prieš mėnesį, ar ne?

Mergina linktelėjo.

– Netgi šiek tiek anksčiau – prieš tris savaites.

– Taip, aš pamenu. Jai smogė per galvą jos pačios namuose. Kaltininkas nerastas.

Magdalena Voun vėl linktelėjo.

– Jie nesurado kaltininko, ir aš nemanau, kad kada nors jį suras. Suprantate, čia nieko ir negali būti.

– Ką?

– Taip – tai siaubinga. Apie tai visai nebuvo užsiminta laikraščiuose. Bet taip mano policija. Jie *žino*, kad tą vakarą į namus niekas nebuvo atėjęs.

– Turite galvoje...

– Tai reiškia, vienas iš mūsų keturių. *Turi* būti. Jie nežino, kas – ir *mes* nežinome... Mes sėdime ten kiekvieną dieną, slapčia stebime vienas kitą ir svarstome. O! Jei tik galėtų būti koks nors pašalietis – bet aš nematau tokios galimybės...

Seras Edvardas įdėmiai žvelgė į ją suintriguotas.

– Turite galvoje, kad įtariami šeimos nariai?

– Taip, būtent. Policija, be abejo, to nesakė. Jie buvo gana taktiški ir mandagūs. Tačiau išrausė namą, mus visus apklausė, o Martą – dar ir dar kartą... Galiausiai jie, nesužinoję, kuris iš mūsų, nuleido rankas. Aš tokia išsigandusi – taip siaubingai išsigandusi...

– Mano brangus vaike. Na, paklausykite, jūs, be abejonės, viską perdedate.

– Ne. Tai vienas iš mūsų – turi būti vienas iš mūsų.

– Kas tie keturi, apie kuriuos jūs kalbate?

Magdalena atsisėdo tiesiai ir pradėjo kalbėti, labiau susitelkusi.

– Aš pati ir Matas. Teta Lilė buvo mūsų protetė. Ji buvo mano senelės sesuo. Mes su ja gyvename nuo to laiko, kai mums sukako keturiolika (mes esame dvyniai). Tuomet Viljamas Krabtri. Jis buvo jos sūnėnas – jos brolio vaikas. Jis su savo žmona Emile taip pat gyvena kartu.

– Ji juos išlaikė?

– Daugiau mažiau. Jis ir pats turi šiek tiek pinigų, bet šiaip yra silpnas ir turi būti namuose. Tai ramaus, svajingo tipo vyras. Esu tikra, kad jis tikrai negalėtų... O! Man net baisu apie tai pagalvoti!

– Situacija man vis dar atrodo labai neaiški. Galbūt jūs supažindintumėte mane su faktais – jei tai nebūtų jums per daug skausminga?

– O! Ne, aš jums papasakosiu. Viską prisimenu taip, tarsi tai būtų nutikę vakar, – siaubinga. Mes išgėrėme arbatos ir kiekvienas ėmėmės savo reikalų. Aš nuėjau siūti. Matas prisėdo prie rašomosios mašinėlės – jis šiek tiek užsiima žurnalistika. Viljamas nuėjo tyrinėti savo pašto ženklų. Emilė nebuvo atėjusi gerti arbatos – ji, išgėrusi

vaistų nuo galvos skausmo, gulėjo lovoje. Taigi mes visi buvome užsiėmę savo reikalais. O kai Marta pusę aštuonių atėjo padengti vakarienės, ten buvo teta Lilė – nebegyva. Jos galva... O! Tai siaubinga – visa suknežinta.

– Ginklas, manau, buvo rastas?

– Taip. Tai buvo sunki prespapjė, ji visuomet gulėjo ant stalo prie durų. Policija bandė surasti ant jos pirštų antspaudus, bet jų ten nebuvo. Prespapjė buvo švariai nušluostyta.

– Koks jūsų pirmasis įspūdis?

– Be abejo, mes pamanėme, kad tai įsilaužėlio darbas. Du ar trys rašomojo stalo stalčiai buvo ištraukti, tarsi vagis būtų ko nors ieškojęs. Žinoma, mes pagalvojome, kad tai įsibrovėlis! Tuomet atvyko policija – ir pasakė, kad ji buvo mirusi jau mažiausiai valandą. Paklausė Martos, kas buvo namuose, o ši atsakė, kad niekas. Visi langai iš vidaus buvo užsklęsti, nebuvo jokių ženklų, kad prie jų kas būtų kišęs nagus. Ir tuomet jie pradėjo mus klausinėti...

Ji sustojo. Jos krūtinė kilnojosi. Ji išsigandusiomis bei maldaujančiomis akimis žvelgė į serą Edvardą, ieškodama nusiraminimo.

– Pasakykite, kam buvo naudinga jūsų tetos mirtis?

– Tai paprasta. Mes visi gauname vienodą naudą. Ji savo pinigus mums visiems keturiems padalijo po lygiai.

– O kokia buvo jos turto vertė?

– Teisininkas mums sakė, kad sumokėjus mokesčius lieka maždaug aštuoniasdešimt tūkstančių svarų.

Sero Edvardo akys šiek tiek išsiplėtė iš nuostabos.

– Tai įspūdinga suma. Aš manau, jūs žinojote, kokia buvo jūsų tetos turto vertė?

Magdalena papurtė galvą.

– Ne, man tai buvo gana netikėtas siurprizas. Teta Lilė visuomet buvo baisiai santūri pinigų klausimu. Ji samdė tik vieną tarną ir daug kalbėdavo apie taupumą.

Seras Edvardas mąsliai linktelėjo. Magdalena, sėdėdama savo krėsle, kiek pasilenkė į priekį.

– Jūs man padėsite, taip?

Jos žodžiai serui Edvardui buvo tarsi nemalonus sukrėtimas, ištikęs būtent tuo metu, kai ši istorija pradėjo jį dominti.

– Mano brangi jaunoji ledi, ką aš čia galiu padaryti? Jei jums reikia gero teisininko patarimo, aš galiu nurodyti pavardę...

Ji pertraukė jį.

– O, man to nereikia! Aš noriu, kad jūs man asmeniškai padėtumėte, – kaip draugas.

– Tai labai žavinga iš jūsų pusės, bet...

– Aš noriu, kad jūs ateitumėte pas mus. Noriu, kad jūs viską išsiklausinėtumėte. Noriu, kad jūs pats viską pamatytumėte ir įvertintumėte.

– Bet, mano brangioji ledi...

– Prisiminkite, jūs pažadėjote. Bet kur – bet kuriuo metu, – jūs pasakėte, – jei man reikės pagalbos...

Ji žvelgė į jį maldaujančiomis, bet užtikrintomis akimis. Jis pasijuto susigėdęs ir keistai sujaudintas. Tas begalinis jos nuoširdumas, tas absoliutus tikėjimas tuščiu pažadu – ir dar dešimties metų senumo – kaip šventu, įpareigojančiu dalyku... Kiek vyrų yra sakę tokius pačius žodžius, – tai beveik šablonas! – ir kiek mažai iš jų buvo paprašyti dėl to padaryti ką nors gera.

Jis ištarė gana silpnu balsu:

– Esu tikras, kad yra daugybė žmonių, kurie galėtų jums patarti geriau už mane.

– Be abejo, aš turiu daugybę draugų. – Jį pralinksmino toks naivus jos pasitikėjimas savimi. – Tačiau, suprantate, nė vienas iš jų nėra protingas. Bent jau ne taip, kaip jūs. Jūs pripratęs klausinėti. O turėdamas tokią patirtį, jūs turite *žinoti*.

– Žinoti ką?

– Ar jie kalti, ar ne.

Jis gana niūriai sau nusišypsojo. Su pasitenkinimu pamanė, kad paprastai jis *žinodavo*. Nors dažnai jo asmeninė nuomonė nesutapdavo su prisiekusiųjų.

Magdalena nervingu judesiu atitraukė skrybėlę nuo kaktos, apsidairė po kambarį ir pasakė:

– Kaip čia ramu. Ar jūs kartais nepasiilgstate šiek tiek triukšmo?

Cul-de-sac! Jos nesąmoningi, atsitiktinai ištarti žodžiai palietė jo skaudamą vietą. *Cul-de-sac*. Taip, bet čia visuomet yra išeitis, galimybė iš to ištrūkti – tai kelias atgal į pasaulį... Kažkas audringo ir jaunatviško suvirpino jo širdį. Jos naivus tikėjimas sužadino geriausią jo prigimties pusę. Jos painus klausimas lietė kažkokius kitus – įgimto kriminalisto jausmus. Jis norėjo pamatyti tuos žmones, apie kuriuos ji kalbėjo. Jis troško susidaryti savo paties nuomonę.

Jis pasakė:

– Jei jūs tikrai manote, kad aš galiu būti kuo nors naudingas... Bet įspėju, aš nieko nepažadu.

Jis tikėjosi, kad ją užplūs neapsakomas džiaugsmas, bet ji tai priėmė labai ramiai.

– Aš žinojau, kad jūs tai padarysite. Aš visuomet jus laikiau tikru draugu. Ar jūs dabar eisite su manimi?

– Ne. Aš manau, kad bus geriau, jei ateisiu pas jus rytoj. Gal jūs pasakytumėte man mis Krabtri advokato

pavardę ir adresą? Galbūt aš jam norėsiu užduoti keletą klausimų.

Ji užrašė, ko jis prašė, ir padavė jam. Tuomet atsistojo ir gana baikščiai ištarė:

– Aš... aš iš tiesų esu be galo dėkinga. Iki pasimatymo.

– O koks jūsų adresas?

– Kokia aš kvaila. Čelsėja, Palatino takas 18.

II

Kitą dieną trečią valandą seras Edvardas Peliseris, blaiviai, protingai svarstydamas, žengė prie namo, esančio Palatino takas 18. Iki to laiko jis išsiaiškino keletą dalykų. Tą rytą jis apsilankė Skotland Jarde, kur komisaro padėjėjas buvo senas jo draugas, taip pat pasikalbėjo su mis Krabtri teisininku. Tai atlikus, jo galvoje susidėliojo aiškesnis įvykių vaizdas. Mis Krabtri piniginius reikalus tvarkė gana savotiškai. Ji niekuomet nenaudojo čekių knygelės. Užuot tai dariusi, ji tiesiog parašydavo savo teisininkui ir pranešdavo, kad šis paruoštų jai tam tikrą sumą penkių svarų banknotais. Suma beveik visuomet būdavo ta pati. Trys šimtai svarų keturiskart per metus. Ji pati važiuodavo jų pasiimti samdoma vienkinke karieta – šią regis laikė vienintele saugia susisiekimo priemone. Kitomis progomis ji niekuomet neišeidavo iš namų.

Skotland Jarde seras Edvardas sužinojo, kad finansų klausimas buvo išnagrinėtas labai nuodugniai. Mis Krabtri beveik visuomet būdavo suplanavusi, kada kitąsyk nusiims pinigų. Galimas daiktas, kad ankstesnius tris šimtus svarų ji būdavo išleidusi – arba beveik išlei-

dusi. Bet būtent tai ir buvo nelengva išsiaiškinti. Sudėjus namų ūkio išlaidas, netrukus tapo akivaizdu, kad mis Krabtri ketvirčio sąnaudos buvo gerokai mažesnės nei trys šimtai svarų. Kita vertus, ji turėjo įprotį siųsti penkių svarų banknotus savo vargingesnėms draugėms ar giminaičiams. O kiek – daug ar mažai pinigų buvo namuose jos mirties akimirką, yra diskutuotinas dalykas. Nieko nebuvo rasta.

Būtent apie šiuos dalykus seras Edvardas mąstė, artėdamas prie Palatino tako 18.

Namo (kuris neturėjo rūsio) duris atvėrė nedidelė pagyvenusi moteris nerimastingomis akimis. Ši jį palydėjo į didelį kambarį kairėje halės pusėje; netrukus pas jį atėjo Magdalena. Jis pastebėjo dar aiškesnius nei prieš tai įtampos pėdsakus jos veide.

– Jūs paprašėte manęs užduoti klausimų, tad aš ir atvykau tai padaryti, – pasakė seras Edvardas, su šypsena spausdamas jai ranką. – Visų pirma norėčiau žinoti, kas paskutinį kartą matė jūsų tetą ir koks buvo tikslus laikas?

– Tai buvo po arbatos gėrimo – penktą valandą. Marta ją matė paskutinė. Ji tą popietę apmokėjo sąskaitas ir atnešė tetai Lilei grąžą bei čekius.

– Jūs pasitikite Marta?

– O, visiškai. Ji tarnavo pas tetą Lilę... O! Trisdešimt metų, jei neklystu. Ji skaidri kaip stiklas.

Seras Edvardas linktelėjo.

– Kitas klausimas. Kodėl jūsų pusseserė, misis Krabtri, gėrė vaistus nuo galvos skausmo?

– Na, nes jai skaudėjo galvą.

– Suprantama, bet ar buvo kokia nors ypatinga priežastis, dėl kurios jai *turėtų* skaudėti galvą?

– Na taip, tam tikra prasme. Pietų metu įvyko šioks toks barnis. Emilė yra labai jautrių nervų. Ji su teta Lile kartais pasikivirčydavo.

– Ir taip nutiko aną dieną per pietus?

– Taip. Teta Lilė klausinėjo tam tikrų niekniekių. Viskas prasidėjo nuo nieko – ir tuomet jos abi užsiplieskė. Emilė pradėjo žerti visokiausius dalykus, kurių ji greičiausiai visai neturėjo galvoje: kad ji paliks šiuos namus ir niekuomet nebegrįš, kad jai gerklėj stringa kiekvienas jos prarytas kąsnis... O! Ir kitus panašiai kvailus dalykus. Teta Lilė pasakė, esą kuo greičiau ji su savo vyru susipakuos daiktus ir išsinešdins, tuo bus geriau. Bet iš tiesų tai nieko nereiškė, tikrai nieko.

– Nes misteris ir misis Krabtri negalėtų sau leisti susipakuoti ir išvykti?

– O, ne tik tai. Viljamas mylėjo tetą Emilę. Iš tiesų mylėjo.

– Gal tai kartais buvo barnių diena?

Magdalena paraudo.

– Turite galvoje mane? Triukšmą dėl mano noro tapti manekene?

– Jūsų teta tam prieštaravo?

– Ne.

– Kodėl jūs norėjote tapti manekene, panele Magdalena? Ar jus tai traukė?

– Ne, tačiau bet kas buvo geriau už tolesnį gyvenimą čia.

– Suprantu. Bet dabar jūs turite nemažas pajamas, ar ne?

– O! Taip, *dabar* jau visai kas kita.

Ji tai pripažino visiškai paprastai.

Jis nusišypsojo, bet daugiau šios temos nebelietė. Jis

paklausė:

– O jūsų brolis? Ar jis taip pat įsitraukė į kivirčus?

– Matas? O, ne.

– Tuomet niekas negali tvirtinti, kad jis turėjo paskatų pašalinti savo tetą.

Jis neliko nepastebėjęs akimirką šmėkštelėjus baimę jos veide.

– Aš pamiršau, – nerūpestingai pasakė jis, – jis juk buvo skolingas nemažą sumą pinigų, ar ne?

– Taip, vargšelis Matas.

– Tačiau dabar viskas susitvarkys.

– Taip... – Ji atsiduso. – Tai viską išsprendžia.

Ir ji dar nieko nemato! Jis greitai pakeitė temą.

– Ar jūsų pusseserė su vyru ir jūsų brolis yra namuose?

– Taip, aš pasakiau jiems, kad jūs atvyksite. Jie visi taip trokšta padėti. O, sere Edvardai, aš kažkaip jaučiu, kad jūs atrasite, jog viskas yra gerai – kad nė vienas iš mūsų neturi nieko bendra su tuo įvykiu, kad galiausiai tai *buvo* pašaliečio darbas.

– Aš negaliu padaryti stebuklų. Aš galbūt galėsiu atrasti tiesą, bet negaliu tiesos paversti tokia, kokią jūs norėtumėte ją matyti.

– Negalite? Aš jaučiu, kad jūs galite viską... viską.

Ji išėjo iš kambario. Jis su nerimu pamanė: „Ką ji turėjo galvoje tai sakydama? Ar ji man užsimena apie gynimo taktiką? Kieno gynimo?“

Jo apmąstymus pertraukė įėjęs vyras, maždaug penkiasdešimties metų amžiaus. Jis buvo iš prigimties galingai sudėtas, bet pakumpęs. Jo drabužiai buvo netvarkingi, o plaukai nerūpestingai nubraukti į šoną. Jis atrodė esąs neblogas žmogus, tik kiek neaiškus.

– Seras Edvardas Peliseris? O, kaip jums sekasi? Mane atsiuntė Magdalena. Labai šaunu iš jūsų pusės, kad sutikote mums padėti. Nors iš tiesų aš nemanau, kad kada nors bus kas nors išaiškinta. Turiu galvoje, kad jie nesugaus to vaikino.

– Tai jūs manote, kad čia būta įsilaužėlio – kažko iš pašalies?

– Na, taip turi būti. Negali juk būti kažkas iš namiškių. Tie vaikinai šiais laikais labai išradingi – jie laipioja kaip katės ir įeina bei išeina pro kur tik nori.

– Kur jūs buvote, misteri Krabtri, tragedijos metu?

– Aš buvau užsiėmęs su savo pašto ženklais – savo mažame kambarėlyje viršuje.

– Jūs nieko negirdėjote?

– Ne, bet aš niekuomet nieko negirdžiu, kai būnu įsitraukęs. Skamba labai kvailai, bet taip yra.

– Ar kambarys, apie kurį kalbate, yra virš šio kambario?

– Ne, jis yra namo galinėje dalyje.

Durys vėl atsivėrė. Įėjo nedidelė šviesi moteris. Jos rankos nervingai trūkčiojo. Ji atrodė nerami ir susijaudinusi.

– Viljamai, kodėl tu manęs nepalaukei? Aš pasakiau: „palauk“.

– Atleisk, brangioji, aš pamiršau. Seras Edvardas Peliseris, o štai čia mano žmona.

– Kaip jūs laikotės, misis Krabtri? Tikiuosi, neprieštaraujate, kad aš čia atvykau, ketindamas užduoti keletą klausimų? Aš suprantu, kaip jūs visi trokštate, kad viskas būtų išaiškinta.

– Žinoma. Bet aš jums nieko negaliu papasakoti, tiesa, Viljamai? Aš miegojau – savo lovoje, ir pabudau tik

tuomet, kai Marta ėmė šaukti.

Jos rankos ir toliau trūkčiojo.

– Kur yra jūsų kambarys, misis Krabtri?

– Jis viršum šio kambario. Bet aš nieko negirdėjau – kaipgi galėčiau? Aš miegojau.

Daugiau jis nieko negalėjo iš jos išpešti. Ji esą nieko nežinojo, nieko negirdėjo – ji miegojo. Ji kartojo tai atkakliai, kaip išgąsdinta moteris. Vis dėlto seras Edvardas puikiai žinojo, kad tai lengvai galėjo būti – ir tikriausiai buvo – gryna tiesa.

Galiausiai jis padėkojo ir pasakė, kad norėtų užduoti keletą klausimų Martai. Viljamas Krabtri pasisiūlė jį palydėti į virtuvę. Hole seras Edvardas beveik susidūrė su aukštu tamsiu jaunu vyru, kuris žingsniavo laukujų durų link.

– Misteris Matas Voun?

– Taip, tačiau žinote, aš negaliu laukti. Aš turiu susitikimą.

– Matai! – Jo sesers balsas atsklido iš viršaus. – O! Matai, tu pažadėjai...

– Aš žinau, sese. Bet aš negaliu. Turiu susitikti su vienu žmogumi. O be to, kokia nauda kalbėti vėl ir vėl apie tą patį sumautą reikalą? Užteko jau policijos. Aš jau sotus nuo visų tų dalykų.

Užsitrenkė lauko durys. Misteris Matas Voun išėjo.

Seras Edvardas buvo palydėtas į virtuvę. Marta lygino drabužius. Ji sustojo, rankoje laikydama lygintuvą. Seras Edvardas uždarė paskui save duris.

– Mis Voun paprašė manęs jai padėti, – pasakė jis. – Tikiuosi, kad neprieštarausite, jei užduosiu jums keletą klausimų?

Ji pažvelgė į jį, tuomet papurtė galvą.

– Nė vienas iš jų to nepadarė, sere. Aš žinau, ką jūs galvojate, bet taip nėra. Mielas ledi ir džentelmenų būrys, kaip jūs ir pats matote.

– Aš tuo nė kiek neabejoju. Bet žinote, jų maloni išvaizda nėra tai, ką mes vadiname įrodymais.

– Galbūt ir taip, sere. Įstatymas yra keistas dalykas. Bet čia yra įrodymų – kaip jūs tai vadinate, sere. Nė vienas iš jų negalėtų to padaryti be *mano* žinios.

– Tačiau...

– Aš žinau, ką kalbu, sere. Štai, paklausykite...

Virš jų galvų pasigirdo girgždesys.

– Laiptai, sere. Kiekvienąkart, kai kas nors kyla ar leidžiasi laiptais, jie baisiai girgžda. Net ir tuomet, kai einama labai tyliai. Misis Krabtri gulėjo savo lovoje, misteris Krabtri krapštinėjosi prie savo niekam nereikalingų pašto ženklų, o mis Magdalena buvo viršuje, siuvo savo mašina. Jei kas nors iš jų trijų būtų lipęs laiptais žemyn, aš tai žinočiau. Bet jie nelipo!

Ji kalbėjo su giliu įsitikinimu, kuris advokatui padarė įspūdį. Jis pagalvojo: „Gera liudytoja. Ji turi svorį."

– Jūs galėjote neatkreipti dėmesio.

– Aš būčiau atkreipusi. Aš išgirstu neklausydama, taip sakant. Panašiai kaip ir jūs pastebite, kai atsidaro durys ir kas nors išeina.

Seras Edvardas pakeitė temą.

– Jūs kalbate apie tris asmenis, bet dar yra ketvirtas. Ar misteris Matas Voun taip pat buvo viršuje?

– Ne, jis buvo nedideliame kambarėlyje apačioje. Jis rašė rašomąja mašinėle. Čia ji aiškiai girdisi. Jo mašinėlė nė akimirkai nebuvo sustojusi. Nė akimirkai, sere, aš galiu tai užtikrinti. Tai bjaurus erzinantis barbenimas.

Seras Edvardas kurį laiką patylėjo.

– Jūs aptikote ją, ar ne?

– Taip, sere. Gulinčią su kruvina galva. Niekas negirdėjo nė garso dėl tos misterio Mato rašomosios mašinėlės barbenimo.

– Kaip suprantu, jūs esate tikra, kad niekas neįėjo į namus?

– O kaip galėtų, sere, be mano žinios? Skambutis yra čia. Ir yra tik vienerios durys.

Jis pažvelgė tiesiai jai į akis.

– Jūs buvote prisirišusi prie mis Krabtri?

Šilti jausmai – nuoširdūs, neginčytini – užplūdo jos veidą.

– Taip, iš tiesų, sere. Mis Krabtri... Na, dabar aš galiu tai pasakyti. Kai aš buvau jauna, sere, aš pakliuvau į bėdą, ir mis Krabtri man pagelbėjo – priėmė mane vėl dirbti, kai viskas pasibaigė. Aš dėl jos galvą guldyčiau – iš tiesų guldyčiau.

Seras Edvardas mokėjo atskirti nuoširdumą. Marta buvo nuoširdi.

– Ir, kiek jums žinoma, niekas nebuvo priėjęs prie durų?

– Niekas negalėjo įeiti.

– Aš sakau, kiek *jums* žinoma. Bet jei mis Krabtri būtų ko nors laukusi – jei ji pati būtų tam asmeniui atidariusi duris...

– O! – Marta atrodė priblokšta.

– Manau, tai įmanoma? – paragino seras Edvardas.

– Tai įmanoma – taip, bet nepanašu, kad taip būtų buvę. Turiu galvoje...

Ji buvo aiškiai suglumusi. Ji negalėjo to paneigti, ir vis dėlto bandė. Kodėl gi? Nes ji žinojo, kad kažkur slypi tiesa. Ar iš tiesų taip buvo? Keturi žmonės name – ir vie-

nas iš jų žudikas? Ar Marta norėjo pridengti kaltininką? Ar laiptai *sugirgždėjo*? Gal kas vogčiomis nusileido žemyn, ir Marta žino, kas tai buvo?

Ji pati buvo dora moteris, – seras Edvardas buvo tuo įsitikinęs.

Jis toliau tęsė savo mintį, stebėdamas Martą.

– Manau, mis Krabtri galėjo tai padaryti? To kambario langai veriasi į gatvę. Ji galėjo pamatyti tą, kurio laukė, pro langą ir nuėjusi jį – ar ją – įleisti vidun. Ji netgi galėjo pageidauti, kad niekas nematytų to asmens.

Marta atrodė susirūpinusi. Galiausiai ji nenoriai pripažino:

– Taip, jūs esate teisus, sere. Aš apie tai niekad nebuvau pagalvojusi. Galėjo būti, kad ji laukė džentelmeno.

Tarsi ji būtų pradėjusi suvokti šios idėjos pranašumus.

– Jūs paskutinė ją matėte, ar ne?

– Taip, sere. Po to, kai nurinkau arbatos indus. Aš jai nunešiau pakvitavimus ir grąžą iš pinigų, kurių ji man buvo davusi.

– Ji davė jums pinigų penkių svarų banknotais?

– Penkių svarų banknotą, sere, – pasakė Marta sukrėsta. – Sąskaitos niekada neviršydavo penkių svarų sumos. Aš atidžiai žiūrėjau.

– Kur ji laikė savo pinigus?

– Aš gerai nežinau, sere. Sakyčiau, gal ji nešiojosi juos savo juodoje aksominėje rankinėje. Be abejo, ji galėjo juos laikyti ir viename iš savo miegamojo stalčių, kurie būdavo rakinami. Ji labai mėgo viską rakinti, nors ir buvo linkusi pamesti raktus.

Seras Edvardas linktelėjo.

– Jūs nežinote, kiek pinigų ji turėjo – turiu galvoje,

penkių svarų banknotais?

– Ne, sere, negaliu tiksliai pasakyti, kokia tai buvo suma.

– Ir ji jums nepasakė nieko tokio, kas leistų manyti ją ko nors laukus?

– Ne, sere.

– Jūs tuo tikra? Ką tiksliai ji pasakė?

– Na, – Marta susimąstė, – ji sakė, kad mėsininkas yra tikras sukčius ir apgavikas; taip pat ji sakė, kad aš per ketvirtį išnaudoju arbatos už ketvirčiu svaro didesnę sumą, nei turėčiau; dar ji sakė, kad misis Krabtri prisigalvojo kažkokių nesąmonių, pareikšdama, jog nemėgsta margarino; be to, jai nepatiko viena šešių pensų moneta, kurią aš jai atnešiau grąžos, – ta naujoviška, ant kurios pavaizduoti ąžuolo lapai, – ji sakė, kad ta moneta yra bloga, tad man teko gerokai paplušėti, kol ją įtikinau šios monetos verte. Dar ji sakė... O, kad žuvų pardavėjas atsiuntė juodalopių menkių vietoje merlangų ir kad aš jam tai turėjusi pasakyti, aš atsakiau, jog pranešiau... Na, aš iš tiesų manau, kad tai viskas, sere.

Martos žodžiai atskleidė serui Edvardui mirusios ledi charakterio bruožus, kaip net pats detaliausias jų apibūdinimas neatskleistų. Jis ištarė nerūpestingai:

– Misisi buvo gana sunku įtikti, ar ne?

– Ji buvo šiek tiek įnoringa, tačiau, vargšė, retai kur išeidavo, o sėdint uždarytai lyg narve, jai reikėdavo kaip nors save palinksminti. Ji buvo smulkmeniška, bet minkštos širdies – nė vienas elgeta nėra nuo jos durų nuėjęs tuščiomis. Nors ji ir buvo kiek įnoringa, bet išties dosni ledi.

– Aš džiaugiuosi, Marta, kad yra nors vienas žmogus, kuris jos gailisi.

Senai tarnaitei užgniaužė kvapą.

– Turite galvoje... O, bet ją visi mylėjo – tikrai, giliai širdyje. Jie visi su ja kartais apsisvaidydavo žodžiais, bet tai visiškai nieko nereiškė.

Seras Edvardas pakėlė galvą. Viršuje pasigirdo girgždesys.

– Tai mis Magdalena leidžiasi apačion.

– Iš kur jūs žinote? – greitai paklausė jis.

Sena moteris paraudo.

– Aš pažįstu jos eiseną, – sumurmėjo ji.

Seras Edvardas greitai išėjo iš virtuvės. Marta buvo teisi. Magdalena kaip tik pasiekė apatinį laiptelį. Ji viltingai pažvelgė į jį.

– Kol kas nieko ypatinga, – pasakė seras Edvardas, atsakydamas į jos žvilgsnį, ir pridūrė: – Galbūt jūs žinote, kokių laiškų jūsų teta buvo gavusi savo mirties dieną?

– Jie visi yra. Policija juos, be abejo, peržiūrėjo.

Ji nuvedė jį į didelę svetainę ir, atrakinusi stalo stalčių, išėmė didelę juodą aksominę rankinę su senamadišku sidabriniu užraktu.

– Tai tetos rankinukas. Viduje yra viskas, kaip ir buvo jos mirties dieną. Aš jį čia laikiau.

Seras Edvardas padėkojęs išdėliojo rankinės turinį ant stalo. Tipiškas pagyvenusios ekscentriškos ledi rankinės turinys, pamanė jis.

Joje buvo keletas sidabrinių monetų, pora riešutų, trys laikraščių iškarpos apie Joanos Sautkot dėžę, kažkoks lapelis su poema apie bedarbį, *Senosios Mure Almanachas*, nemažai kamparo, keletas akinių ir trys laiškai. Vienas, apdulkėjęs, laiškas – iš kažkokios „pusseserės Lusi“, kitas – tai sąskaita už laikrodžio remontą, trečias – kreipimasis iš labdaros institucijos.

Seras Edvardas labai atidžiai viską peržiūrėjo, tuomet sudėjo visus daiktus atgal į rankinę ir atsidusęs padavė Magdalenai.

– Ačiū, panele Magdalena. Regis čia nėra nieko vertinga.

Jis pakilo pastebėjęs, kad pro langą gerai matyti įėjimo durų laiptai, tuomet paėmė Magdaleną už rankos.

– Jūs išeinate?

– Taip.

– Bet... ar viskas gerai?

– Nė vienas, susijęs su teisėsauga, neskuba daryti tokių greitų pareiškimų, – iškilmingai pareiškė seras Edvardas ir išėjo.

Jis ėjo gatve, pasinėręs savo mintyse. Rebusas buvo čia pat po ranka – tačiau jis jo neišsprendė. Čia kažko trūko – kažin kokios nežymios detalės, kuri leistų užčiuopti siūlo galą.

Staiga jis krūptelėjo, pajutęs ant peties kažkieno ranką. Tai buvo Matas Vounas, jis atrodė kiek pridusęs.

– Aš jus vijausi, sere Edvardai. Prašau atleisti dėl mano šiurkštaus elgesio prieš pusvalandį. Aš bijau, kad nesu paveldėjęs geriausią charakterį. Labai šaunu, kad jūs ėmėtės šio reikalo. Klauskite manęs, ko tik norite. Jei aš kuo nors galėčiau padėti...

Staiga seras Edvardas sustingo. Jo akys įdėmiai žvelgė – tik ne į Matą, o į kitą gatvės pusę. Kiek sumišęs, Matas pakartojo:

– Jei aš kuo nors galėčiau padėti...

– Jūs jau padėjote, mano brangus jaunuoli, – pasakė seras Edvardas. – Sustabdydamas mane čia ir nukreipdamas mano žvilgsnį į tam tikrą dalyką, kurio aš kitu atveju būčiau nepastebėjęs.

Jis parodė į kitoje gatvės pusėje įsikūrusį nedidelį restoraną.

– *Dvidešimt keturi juodvarniai*? – paklausė Matas mąsliai.

– Būtent.

– Keistas pavadinimas, bet ten, aš manau, galima visai padoriai pavalgyti.

– Aš nesiimsiu rizikos eksperimentuoti, – pasakė seras Edvardas. – Nors aš nuo savo kūdikystės metų esu nutolęs kur kas labiau nei jūs, mano drauge, tačiau aš gal net geriau už jus atsimenu vaikiškus eilėraštukus. Jei gerai pamenu, yra toks populiarus eilėraštis:

Trauk dainelę apie šešių pensų monetą, su pilna kišene rugių,
Ir dvidešimt keturis juodvarnius, įkeptus pyrage.

...ir taip toliau. Likusi dalis mūsų nedomina.

Jis staigiai apsisuko.

– Kur jūs ketinate eiti? – paklausė Matas Vounas.

– Žinoma, atgal į jūsų namus.

Jiedu ėjo tylėdami, Matui Vounui mąsliai žvilgčiojant į savo kompanioną. Seras Edvardas įėjo vidun, nužingsniavo prie stalčiaus, paėmė aksominę rankinę ir ją atidarė. Jis pažvelgė į Matą – jaunas vyras susipratęs nenoromis išėjo iš kambario.

Seras Edvardas išvertė sidabrines monetas ant stalo. Tuomet jis linktelėjo. Jo atmintis nešlubavo.

Jis atsistojo ir nuspaudė skambutį, kažką paslėpdamas savo delne.

Marta atsiliepė į skambutį.

– Jūs man sakėte, Marta, jei aš gerai pamenu, kad jūs

šiek tiek ginčijotės su buvusia savo šeimininke dėl naujos šešių pensų monetos.

– Taip, sere.

– Ak! Tačiau keistas dalykas, Marta, kad tarp grąžos pinigų nėra naujos šešių pensų monetos. Yra dvi tokios monetos, bet jos abi seno pavyzdžio.

Ji suglumusi žvelgė į jį.

– Suprantate, ką aš turiu galvoje? *Kažkas tą vakarą buvo atėjęs į namus – kažkas, kam jūsų mis davė šešių pensų monetą*... Aš manau, kad ji davė ją mainais už tai...

Jis greitu judesiu ištiesė ranką, laikydamas joje eilėraštuką apie bedarbius.

Pakako vien tik žvilgtelėti į jos veidą.

– Žaidimas baigtas, Marta – jūs matote, aš tai žinau. Jūs galite man pati viską papasakoti.

Ji susmuko krėsle. Jos veidas pasruvo ašaromis.

– Tai tiesa... Tai tiesa – skambutis suskambo neaiškiai, aš nebuvau tikra, bet paskui pamaniau: geriau eisiu ir pažiūrėsiu. Aš priėjau prie durų kaip tik tuo metu, kai jis jai smogė. Priešais ją ant stalo gulėjo penkių svarų monetų pluoštas, – šis vaizdas privertė jį tai padaryti; jį dar paskatino tai, kad jis manė, jog ji yra viena, kadangi pati atidarė jam duris ir jį įleido. Aš negalėjau šaukti. Aš buvau kaip suparalyžiuota, tuomet jis atsisuko – ir aš išvydau, kad tai mano berniukas...

– O, jis visuomet buvo blogas berniukas. Aš jam atiduodavau visus pinigus, kiek tik turėjau. Jis dukart buvo atsidūręs kalėjime. Jis norėjo pasimatyti su manimi, ir tuomet mis Krabtri, matydama, kad aš neatidarau durų, pati nuėjo jų atverti. Jis nustebęs išsitraukė vieną iš tų skrajučių apie bedarbystę, o šeimininkė, būdama labai dosni, pakvietė jį vidun ir padavė jam šešių pensų mo-

netą. Ant stalo visą laiką gulėjo tas penkių svarų banknotų pluoštelis, kurį aš mačiau, kai jai atnešiau grąžą. Ir velnias įėjo į mano vargšą Beną – jis priėjo iš nugaros ir smogė jai.

– Ir tuomet?

– O, sere, ką man beliko daryti? Mano kūnas ir kraujas. Jo tėvas buvo blogas žmogus, Benas nusekė jo pėdomis – bet tai buvo mano sūnus. Aš išgrūdau jį lauk, o pati grįžau atgal į virtuvę ir ėmiau dengti stalą įprastu metu. Jūs manote, kad tai buvo labai niekšiška iš mano pusės, sere? Aš bandžiau jums nieko nemeluoti, kai jūs manęs klausinėjote.

Seras Edvardas pakilo.

– Vargše moterie, – jausmingai ištarė jis, – man jūsų labai gaila. Vis dėlto įstatymas yra įstatymas, jūs tai žinote.

– Jis pabėgo iš šalies, sere. Aš nežinau, kur jis yra.

– Tuomet yra vilties, kad jis išvengs kartuvių, bet pernelyg daug nesitikėkite. Pakvieskite man panelę Magdaleną.

– O, sere Edvardai. Koks jūs nuostabus – koks jūs nuostabus, – pasakė Magdalena, jam baigus savo glaustą pasakojimą. – Jūs mus visus išgelbėjote. Kaip aš galiu jums atsidėkoti?

Seras Edvardas nusišypsojo ir švelniai patapšnojo jos ranką. Jis buvo tikras džentelmenas. Mažoji Magdalena buvo labai žavinga *Siluric*'e. Tas septyniolikmetės žydėjimas – tokia nuostabi! Dabar, be abejo, šį žavesį ji prarado.

– Kai kitą kartą jums reikės draugo pagalbos... – pratarė jis.

– Aš ateisiu tiesiai pas jus.

– Ne, ne! – sunerimęs sušuko seras Edvardas. – Būtent tai aš ir nenoriu, kad jūs darytumėte. Kreipkitės į jaunesnį vyrą.

Jis vikriai išsilaisvino iš dėkingų namiškių būrio ir, pamojęs taksi, su dideliu palengvėjimu įsėdo į jį.

Netgi skaistus septyniolikmetės žavesys jam atrodė abejotinas.

Tiesą sakant, tai neprilygo išties puikiai kriminologijos bibliotekai.

Taksi pasuko į Karalienės Anos akligatvį.

Jo *cul-de-sac*.

Edvardo Robinsono vyriškumas

I

Galingai trūktelėjęs už rankų, Bilas pastatė ją ant kojų, prispausdamas ją sau prie krūtinės. Giliai atsidususi, ji atkišo savo lūpas tokiam bučiniui, apie kokį jis niekuomet nebuvo svajojęs...

Atsiduséęs misteris Edvardas Robinsonas užvertė knygą „Meilė gali viską“ ir pažvelgė pro metro langą. Jie važiavo pro Stamfordo Bruką. Edvardas Robinsonas galvojo apie Bilą. Bilas buvo tikras meilės romanų herojus. Edvardas pavydėjo jo raumenų, jo tvirto žvilgsnio ir siautulingos aistros. Jis vėl paėmė knygą ir perskaitė išdidžios Merčesos Biankos aprašymą (tai toji mergina, kuri atkišo savo lūpas bučiniui). Jos grožis buvo toks kerintis, toks pakertantis, kad stipriausi vyrai krito prieš ją bejėgiai it musės, alpdami nuo meilės jausmų.

„Be abejo, visa tai nesąmonė, – pasakė Edvardas pats sau, – visa tai niekai, visi tie tauškalai. Gryna kvailystė.

Vis dėlto įdomu, ar..."

Jis ilgesingai apsidairė. Ar egzistuoja toks dalykas kaip romantikos bei nuotykių pasaulis? Kur yra tos moterys, kurių žavesys visus nuginkluoja? Ar išties yra meilė, praryjanti tarsi liepsna?

„Tai yra realus gyvenimas, – pasakė Edvardas. – Aš paprasčiausiai darysiu tai, ką ir visi likę vaikinai."

Apskritai, pamanė, jis turėtų save laikyti laimingu jaunu žmogumi. Jis turėjo puikų darbą – dirbo klerku klestinčioje įmonėje. Pasižymėjo puikia sveikata, jam nieko nereikėjo išlaikyti. Be to, jis buvo susižadėjęs su Mode.

Tačiau vien tik nuo minties apie Modę jo veidas apsiniaukdavo. Nors sau jis to niekada nepripažino, – jis bijojo Modės. Jis mylėjo ją, taip: jis vis dar atsiminė tą jaudulį, kai jis, pirmą kartą ją išvydęs, iš nugaros žavėjosi jos baltu kaklu, kylančiu iš pigios palaidinukės. Jis sėdėjo už jos kino teatro salėje, o kartu su juo buvęs draugas ją pažinojo, tad juos supažindino. Be jokių abejonių, Modė buvo nuostabi mergina. Ji buvo graži ir protinga – tikra ledi, be to, ji dėl visko visuomet būdavo teisi. Ji buvo iš tų merginų, sakė visi, kurios būna puikios žmonos.

Edvardas svarstė, ar Merčesa Bianka galėtų būti puiki žmona. Kažkodėl jis tuo abejojo. Jis negalėjo įsivaizduoti žaviosios Biankos, besipuikuojančios raudonomis lūpomis ir patraukliomis kūno linijomis, klusniai sėdinčios ir siuvančios sagas, tarkime, gyvybingajam Biliui. Ne, Bianka buvo iš romantikos pasaulio, o čia buvo realus gyvenimas. Jie su Mode bus labai laimingi kartu. Ji pasižymi tokiu nuovokiu protu...

Tačiau vis dėlto jis norėtų, kad ji nebūtų tokia... na, ryžtinga. Tokia linkusi jį „paspausti po padu".

Be abejo, tokia ji buvo dėl savo apdairumo ir blaivaus

žemiško proto. Modė buvo labai nuovoki. Edvardas taip pat galėjo pasigirti protingumu, bet kartais... Jis norėjo susituokti, pavyzdžiui, per šias Kalėdas. Modė paaiškino, kad būtų kur kas protingiau šiek tiek palūkėti – galbūt metus ar dvejus. Jo atlyginimas nebuvo pernelyg didelis. Jis norėjo padovanoti jai brangų žiedą. Ją tai tiesiog pribloškė – ji privertė jį grąžinti atgal, pakeisti į pigesnį. Jos būdo savybės buvo nepriekaištingos, bet kartais Edvardas norėdavo, kad ji turėtų daugiau trūkumų ir mažiau dorybių. Būtent jos dorybės pastūmėjo jį griebtis desperatiškų veiksmų.

Pavyzdžiui...

Jo veidą užplūdo kaltės raudonis. Jis turi jai pasakyti – ir padaryti tai netrukus. Jo slapta kaltė jau vertė jį elgtis keistai. Rytoj bus pirmoji diena iš trijų laisvadienių, Kalėdų išvakarės. Ji pasiūlė jam atvykti pas ją ir praleisti dieną su jos šeima, o jis taip kvailai, nevėkšliškai – taip, kad jai negalėjo nekilti įtarimų, – nuo viso to išsisuko: papasakojo ilgą sukurptą istoriją apie savo bičiulį kaime, su kuriuo pažadėjo praleisti dieną...

Tačiau jokio bičiulio kaime nebuvo. Buvo tik paslaptingas jo melas.

Prieš tris mėnesius Edvardas Robinsonas kartu su keliais šimtais tūkstančių kitų jaunuolių susirungė dėl vieno savaitraščio prizo. Reikėjo surašyti dvylikos populiariausių merginų vardus. Edvardui šovė nuostabi mintis. Jo paties teikiama pirmenybė, be abejonės, bus klaidinga – jis tai buvo pastebėjęs ankstesnėse panašiose rungtyse. Tad, surašęs dvylika merginų vardų, pirmiausia išrikiavo juos pagal savo įžiūrimus nuopelnus, o tuomet perrašė sąrašą aukštyn kojomis, pradėdamas nuo apatinių ir baigdamas pirmosiomis.

Paskelbus rezultatus pasirodė, jog Edvardas atspėjo aštuonias iš dvylikos populiariausių merginų, tad buvo apdovanotas 500 svarų prizu. Šį rezultatą, kuris laisvai galėjo būti laikomas sėkmingu, Edvardas traktavo kaip tiesioginę jo „sistemos“ išdavą. Jis nepaprastai didžiavosi savimi.

Tačiau kilo klausimas: ką gi daryti su tais 500 svarų? Jis puikiai žinojo, ką pasakytų Modė. Investuok juos. Puikus nedidelis aukso puodas ateičiai. Be abejo, jis žinojo, kad Modė būtų visiškai teisi. Bet laimėti prizą varžybose yra visiškai kitas dalykas, nei gauti pinigų kokiu nors kitu įmanomu būdu.

Jei tie pinigai jam būtų atitekę kaip palikimas, Edvardas juos būtų investavęs į skolų bei santaupų sertifikatus; tai lyg ir savaime suprantamas dalykas. Tačiau pinigai, kurie gauti paprastu plunksnos brūkštelėjimu, pasitaikius laimingam bei neįtikėtinam šansui, priskirtini tai pačiai kategorijai, kaip ir šešių pensų moneta vaikui: „Čia tau – išleisk juos, kaip nori.“

Tam tikroje prabangioje parduotuvėje, kurią jis kasdien praeidavo pakeliui į darbą, jis išvydo tai, apie ką be galo svajojo, – nedidelį dvivietį automobilį ilgu spindinčiu priekiu. Prie jo buvo aiškiai užrašyta kaina – 465 svarai.

„Jei aš būčiau turtingas... – diena iš dienos kartojo sau Edvardas, tarsi kreipdamasis į tą automobilį. – Jei aš būčiau turtingas, aš tave nusipirkčiau.“

O dabar jis, jei ir nebuvo turtingas, vis dėlto turėjo krūvą pinigų. Jų pakako jo svajonei įgyvendinti. Tas automobilis, tas blizgantis viliojantis metalo gabalas, atiteks jam, jei tik jis sumokės jo kainą.

Jis ketino pasakyti Modei apie pinigus. Jei tik jis tai

būtų padaręs, jis būtų apsaugojęs save nuo pagundų. Turėdamas galvoje Modės nepritarimą ir net pasibaisėjimą, jis niekuomet neišdrįstų įvykdyti savo beprotybės. Bet taip jau atsitiko, kad pati Modė nulėmė šio reikalo eigą. Jis pakvietė ją į kiną – ir nupirko bilietus geriausiose salės vietose. Ji atskleidė jam – švelniai, bet tvirtai – nusikalstamą jo elgesio paikumą. Apkaltino jį nereikalingu pinigų švaistymu – kad jis išleido tris šilingus ir šešis pensus vietoj dviejų šilingų ir keturių pensų, kai esą taip pat puikiai viską galima matyti ir iš tolesnių vietų, nusipirkus pigesnius bilietus.

Edvardas paniuręs tylomis išklausė jos priekaištus. Modė jautėsi patenkinta, kad jos pastabos padarė įspūdį. Edvardui negalima leisti toliau elgtis taip ekstravagantiškai. Ji mylėjo Edvardą, bet suprato, kad jis buvo silpnas. Tad jos užduotis – visuomet būti šalia ir prižiūrėti, kad jis kur nors nenuklystų. Ji mėgaudamasi stebėjo jo apgailėtiną savijautą.

Edvardas iš tiesų jautėsi apgailėtinai. Jis jautėsi sutriuškintas jos žodžių, tačiau būtent tą akimirką jis apsisprendė pirkti automobilį.

„Velniai rautų, – pasakė Edvardas pats sau. – Nors kartą gyvenime aš padarysiu tai, ko noriu. Modė tegul pasikaria!"

Jau kitos dienos rytą jis nuėjo į prabangų stiklo plokščių pastatą, išpuoštą švytinčių dažų bei tviskančio metalo eksponatais, ir taip lengvabūdiškai, kad net pats nustebo, nupirko automobilį. Tai buvo pats lengviausias dalykas pasaulyje – nupirkti automobilį!

Jau keturios dienos, kaip automobilis buvo jo nuosavybė. Vaikinas, nors iš pažiūros atrodė ramus, viduje tryško neapsakomu džiaugsmu. Modei jis nepratarė nė

žodžio. Keturias dienas jis per savo pietų pertrauką buvo instruktuojamas, kaip elgtis su šiuo mielu kūriniu. Jis buvo geras mokinys.

Rytoj, Kalėdų išvakarėse, jis ketino važiuoti automobiliu į užmiestį. Jis pamelavo Modei; jei reikės, padarys tai dar kartą. Jo naujoji aistra visiškai užvaldė jo kūną ir sielą. Jam tai reiškė romantiką, nuotykius – visus tuos dalykus, kurių jis ilgėjosi ir kurių niekuomet nebuvo patyręs. Rytoj jis su savo naująja numylėtine išsiruoš į kelionę. Jie greitai lėks keliu, už savęs palikdami šurmuliuojančio Londono dulkes, – tolyn į neaprėpiamas platybes...

Šią akimirką Edvardas, pats to nežinodamas, buvo beveik tikras poetas.

Rytoj...

Jis pažvelgė į knygą, kurią laikė savo rankose, – „Meilė gali viską". Jis nusijuokė ir įsikišo ją į kišenę. Automobilis, raudonos Merčesos Biankos lūpos ir nuostabus Bilo meistriškumas – viskas persipynė tarpusavyje. Rytoj...

Be to, ir oras, paprastai apgailėtinai nuviliantis tuos, kurie į jį deda viltis, buvo palankus Edvardui. Jis padovanojo jam svajonių dieną, tviskančią šalčiu, pasipuošusią blyškiai žydru dangumi bei žėrinčia geltona saule.

Edvardas, apimtas nutrūktgalviškų nuotykių aistros, išvažiavo iš Londono. Buvo rūpesčių prie Hyde Park Corner, liūdnų *contretems* prie Putney Bridžo, protestuojančiai žviegė pavarų svirtis bei dažnai cypė stabdžiai, o iš kitų vairuotojų pusės liejosi sodrus užgauliojimų srautas. Tačiau vaikinas save, kaip naujoką, įvertino pakankamai neblogai. Netrukus jis išvažiavo į vieną tų išties plačių kelių, kurie buvo tikras džiaugsmas vairuotojui. Šiandien šis kelias buvo šiek tiek perkrautas. Edvardas

važiavo vis tolyn ir tolyn, apsvaigęs nuo jausmo, kad gali viešpatauti šiam žvilgančiam kūriniui, skverbdamasis per šaltą pabalusį pasaulį nepaprastai pakylėta dvasia.

Tai buvo nepaprasta diena. Jis sustojo senamadiškoje užkandinėje, vėliau dar kartą – išgerti arbatos. Galiausiai jis nenoromis apsisuko, ketindamas grįžti namo – atgal į Londoną, pas Modę, kur jo laukė neišvengiami pasiaiškinimai, abipusiai priekaištai...

Atsiduses jis nuvijo šalin tas mintis. Tegu rytojus pats pasirūpina savimi. „Šiandien“ dar nesibaigė. Kas gali būti žavingiau? Lėkti per tamsą su įjungtais žibintais, nušviečiančiais kelią priešakyje. Tai buvo šauniausias dalykas pasaulyje!

Jis įvertino aplinkybę, kad nebeturi laiko kur nors sustoti pietų. Taip vairuoti tamsoje buvo keblu. Atrodė, kad grįžti į Londoną prireiks daugiau laiko, nei jis manė. Buvo jau aštuonios valandos, kai jis pravažiavo Hinhedą ir pasiekė Devil's Punch Bowl kraštą. Švietė mėnulis. Prieš dvi dienas iškritęs sniegas dar nebuvo nutirpęs.

Jis sustabdė mašiną, gėrėdamasis vaizdu. Argi svarbu, jei jis ir negrįš į Londoną iki vidurnakčio? Kas nutiks, jei jis apskritai nebegrįš? Jis neketino iš karto visa tai palikti.

Jis išlipo iš automobilio ir priėjo prie kalvos krašto. Šalia buvo takas, viliojančiai vinguriuojantis žemyn. Edvardas leidosi pakerimas. Kitą pusvalandį jis pametęs galvą klaidžiojo sniego karalystėje. Jis niekuomet neįsivaizdavo nieko panašaus. Ir jam – būtent jam – visa tai suteikė jo žvilganti numylėtinė, ištikimai laukianti viršuje ant kelio.

Jis vėl užkopė aukštyn, įsėdo į automobilį ir nuvažiavo, vis dar kiek apsvaigęs nuo atrasto skaistaus grožio,

kuris banaliems žmonėms atsiskleidžia labai retai.

Tuomet jis atsipeikėjo. Atsidusęs įkišo ranką į mašinos kišenę, kur anksčiau buvo įbrukęs papildomą šerpę. Kišenė buvo tuščia. Ne, nevisiškai tuščia – joje buvo kažkas dreskiančio ir kieto – primenančio žvirgždą.

Edvardas giliau įkišo ranką. Po minutės jis sėdėjo tarytum žmogus, staiga praradęs bet kokius jausmus. Jo rankoje, nukarę nuo pirštų, kabėjo deimantiniai karoliai, tviskantys šimtais degančių spalvų mėnulio šviesoje.

Edvardas negalėjo patikėti savo akimis. Bet čia nebuvo jokių abejonių. Deimantiniai karoliai, verti galbūt tūkstančių svarų (nes deimantai buvo dideli), atsitiktinai atsidūrė šoninėje automobilio kišenėje.

Tačiau kas juos čia paliko? Jų čia, be abejonės, nebuvo, kai jis išvažiavo iš miesto. Kažkas turėjo ateiti, kai jis buvo išlipęs pasivaikščioti, ir sąmoningai juos čia įdėti. Bet dėl ko? Kodėl būtent į *jo* mašiną? Ar vėrinio savininkas apsiriko? O gal tai buvo... Ar tai galėjo būti *pavogti* karoliai?

Tuomet, visoms šioms mintims karštligiškai sukantis jo galvoje, Edvardas staiga visas nustėro. *Tai buvo ne jo automobilis.*

Jis buvo labai panašus, taip. Jis buvo taip pat skaisčiai raudonos spalvos, to paties briliantinio atspalvio, – raudonas kaip Merčesos Biankos lūpos, – jis turėjo tokią pačią ilgą žvilgančią nosį. Vis dėlto iš tūkstančio nežymių ženklų Edvardas suprato, kad tai buvo ne jo mašina. Ji nebuvo tokia spindinčiai nauja, vietomis pasirodė subraižyta, buvo matyti naudojimo ženklų – nežymių, bet neginčijamų. Tokiu atveju...

Edvardas, ilgai nesvarstęs, skubiai apsuko automobilį. Apsisukimai nebuvo jo stiprioji pusė. Važiuodamas

atbulomis, jis nuolatos prarasdavo orientaciją ir pasukdavo vairą priešinga kryptimi. Be to, jis dažnai susipainiodavo tarp akceleratoriaus bei stabdžio pedalų, sukeldamas nepageidaujamų pasekmių. Galiausiai jam vis dėlto pavyko, ir netrukus automobilis vėl ėmė ropštis į kalną. Edvardas prisiminė matęs kitą automobilį stovint šiek tiek tolėliau. Tuo metu jis nekreipė į tai ypatingo dėmesio. Pasivaikščiojęs atgal jis grįžo kitu keliu – ne tuo, kuriuo buvo nusileidęs į daubą. Grįžęs anuo keliu, jis atsidūrė iškart, kaip jis manė, už savo automobilio. Tai iš tiesų turėjo būti kitas automobilis.

Po dešimties minučių jis vėl atsidūrė toje vietoje, kur buvo sustojęs. Bet dabar šalikelėje nebuvo apskritai jokios mašinos. Kad ir kas būtų šio automobilio šeimininkas, jis turėjo nuvažiuoti su Edvardo automobiliu – galbūt taip pat suklaidintas panašumo.

Edvardas išsitraukė sau iš kišenės vėrinį ir mąsliai perbraukė per jį pirštais.

Ką dabar daryti? Važiuoti į artimiausią policijos nuovadą? Paaiškinti situaciją, atiduoti karolius ir pasakyti savo automobilio numerį.

Tarp kitko, koks buvo jo automobilio numeris? Edvardas visaip bandė prisiminti, bet jam niekaip nepavyko to padaryti. Jį apėmė šaltas nesmagus jausmas. Jis policijos nuovadoje atrodytų kaip paskutinis kvailys. Tarp to numerio skaičių buvo aštuonetas, bet tai ir viskas, ką jis sugebėjo prisiminti. Be abejo, iš tiesų tai neturi tokios didelės reikšmės – šiaip ar taip... Jis suglumęs pažvelgė į deimantus. O jeigu jie pamanys – o, jie taip nepagalvos, o gal vis dėlto galėtų...– kad jis pavogė automobilį ir deimantus? Juk galiausiai, gerai pagalvojus, koks blaiviai mąstantis žmogus įmes vertingus deimantus į atvirą au-

tomobilio kišenę?

Edvardas išlipo ir apėjo automobilį iš galo. Jo numeris buvo XR10061. Išskyrus faktą, kad tai buvo tikrai ne jo automobilis, jam tai daugiau nieko nesakė. Tuomet jis ėmė nuodugniai tikrinti visas automobilio kišenes. Ten, kur buvo radęs deimantus, jis aptiko dar vieną atradimą – nedidelę popieriaus skiautę su užrašytais keliais žodžiais. Pasitelkęs į pagalbą priekinių žibintų šviesą, Edvardas juos nesunkiai perskaitė.

„Pasitik mane Greine, ant Solter gatvės kampo dešimtą valandą."

Jis prisiminė Greino pavadinimą. Jis šiandien buvo matęs jį ant kelkraščio ženklo. Po minutės jaunuolis apsisprendė. Jis nuvažiuos į tą Greino kaimelį, suras Solter gatvę, susitiks su asmeniu, parašiusiu šį raštelį, ir paaiškins aplinkybes. Tai bus kur kas geriau, nei atrodyti kvailiu policijos nuovadoje.

Jis pajudėjo beveik laimingas. Galiausiai tai buvo nuotykis. Tokie dalykai nenutinka kiekvieną dieną. Žavumo ir paslaptingumo šiai istorijai suteikė deimantinis vėrinys.

Buvo šiek tiek keblu surasti Greiną ir dar kebliau surieškoti Salter gatvę, tačiau, pasibeldus į dvejų namų duris, jam tai pavyko.

Vis dėlto jau buvo kelios minutės po nurodyto laiko, kai jis atsargiai važiavo siauru keliu, įdėmiai žvelgdamas į kairiąją pusę, kur, kaip jam pasakė, kelias turėjo išsišakoti.

Jis privažiavo gana staigų vingį. Važiuojant juo, iš tamsos išniro figūra.

– Pagaliau! – pasigirdo merginos šūksnis. – Kaip ilgai tavęs nebuvo, Geraldai!

Kalbėdama ji įžengė į priekinių žibintų šviesą, ir Edvardui užgniaužė kvapą. Tai buvo nuostabiausia mergina, kokią jis tik buvo matęs.

Jos plaukai buvo juodi kaip naktis, nuostabios skaisčiai raudonos lūpos. Kailiniai, kuriuos ji dėvėjo, atsilapojo, ir Edvardas pamatė, kad ji buvo puošniai apsirengusi – ryškios spalvos aptempta suknele, išryškinančia jos žavingą kūną. Kaklą ji buvo pasidabinusi didžiulių perlų karoliais.

Staiga mergina krūptelėjo.

– Kas gi čia?! – sušuko jis. – Tai ne Geraldas.

– Ne, – suskubo ištarti Edvardas. – Leiskite paaiškinti. – Jis iš kišenės išsitraukė deimantų vėrinį ir ištiesė jai. – Mano vardas Edvardas...

Jis nespėjo daugiau nieko pasakyti, nes mergina, suplojusi rankomis, jį pertraukė:

– Edvardas, žinoma! Aš taip džiaugiuosi. Bet tas idiotas Džimis telefonu man pasakė, kad pasiųs Geraldą su automobiliu. Labai šaunu, kad tu atvykai. Aš taip norėjau su tavimi susitikti. Atmink, kad aš tavęs nebuvau mačiusi nuo to laiko, kai man dar buvo šešeri. Matau, tu turi vėrinį. Kišk jį atgal į kišenę. Pro šalį gali eiti koks kaimo policininkas. Brr... Na ir šalta čia laukti! Greičiau leisk mane į vidų.

Edvardas tarytum sapne atidarė dureles, ir ji mikliai įšoko vidun. Mergina kailinių kraštu perbraukė jam per skruostą, ir jo nosį pasiekė švelnus kvapas, primenantis našlaičių aromatą po lietaus.

Jis neturėjo jokio plano, netgi jokių konkretesnių minčių. Po minutės, pats to gerai nesuvokdamas, atsidavė nuotykiams. Ji vadino jį Edvardu – koks skirtumas, jog jis ne tas Edvardas? Netrukus ji pati tai supras. Tuo

tarpu lai būna, kaip yra. Jis atleido sankabą, ir automobilis švelniai pajudėjo.

Netrukus mergina nusijuokė. Jos juokas buvo toks pat nuostabus, kaip ir ji visa.

– Nesunku suprasti, kad tu nieką išmanai apie mašinas. Spėju, kad jų ten nėra daug?

„Įdomu, ką reiškia „ten"?", pamanė Edvardas. Jis garsiai pasakė:

– Taip, nedaug.

– Verčiau leisk man vairuoti, – pasakė mergina. – Gana sunku nepamesti kelio važiuojant visais šiais keliukais, kol pasieki plentą.

Jis mielai užleido jai savo vietą. Netrukus ji lėkė per tamsą pašėlusiu greičiu. Tai paslapčiomis baugino Edvardą. Ji pasisuko į jį.

– Man patinka greitis. O tau? Žinai, tu visiškai nepanašus į Geraldą. Niekas nepasakytų, kad jūs broliai. Ir visai ne toks, kokį aš įsivaizdavau.

– Aš turbūt atrodau labai paprastas. Tiesa? – paklausė Edvardas.

– Tu tiesiog skiriesi. Aš negaliu tavęs perprasti. Kaip vargšas Džimis? Spėju, jau sotus nuo visko?

– O, su Džimiu viskas gerai, – pasakė Edvardas.

– Lengva taip sakyti, bet tai ne juokas – būti pasitempus kulkšnies sausgysles. Jis tau papasakojo visą istoriją?

– Nė žodelio. Aš visiškai nieko nežinau. Norėčiau, kad mane apšviestum.

– Viskas vyko lyg sapne. Džimis nuėjo prie paradinių durų, apsirengęs savo merginos drabužiais. Aš jam daviau porą minučių, tuomet pribėgau prie lango. Agnės Lorelos kambarinė ten dėliojo Agnės drabužius, papuošalus ir visa kita. Tuomet apačioje pasigirdo garsus klyksmas,

sprogo petarda, ir visi ėmė šaukti, jog gaisras. Kambarinė išlėkė iš kambario, aš įšokau vidun, čiupau vėrinį ir po akimirkos jau vėl buvau lauke. Dingau iš ten – grįžau keliu per Punch Bowl. Aš greitomis įkišau vėrinį į automobilio kišenę ir dar pridėjau raštelį, kur mane paimti. Tuomet prisijungiau prie Luizos viešbutyje, prieš tai, be abejo, nusipurčiusi sniegą nuo batų. Puikus mano alibi. Jie nė nemano, kad aš apskritai buvau išėjusi.

– O kaip dėl Džimio?

– Na, tu tai žinai geriau už mane.

– Jis man nieko nepasakojo, – nerūpestingai pasakė Edvardas.

– Na, smaukantis su visais tais skarmalais, jo koja įsipainiojo į suknelę, ir jis pasitempė sausgyslę. Jie turėjo nunešti jį prie mašinos, tuomet Lorelos vairuotojas nuvežė jį namo. Tai būtų buvę, jei vairuotojas atsitiktinai būtų įkišęs ranką į mašinos kišenę!

Edvardas nusijuokė kartu su ja, bet jo galvoje spėriai sukosi mintys. Dabar jis daugiau mažiau suprato situaciją. Lorelos vardas jam kažką miglotai priminė – kažką iš prabangos pasaulio. Ši mergina ir nežinomas vaikinas, vardu Džimis, susitarė pavogti karolius, ir jiems tai pavyko. Dėl savo patemptos kulkšnies ir, be to, šalia esant Lorelos vairuotojui, Džimis negalėjo pažvelgti į automobilio kišenę, kol nepaskambino merginai, – galbūt ir neturėjo noro to daryti. Tačiau buvo visiškai aišku, kad anas nepažįstamasis „Geraldas“ tai padarys, pasitaikius pirmai progai. Ir čia jis ras Edvardo šaliką!

– Gerai judam, – pasakė mergina.

Šalia pasirodė tramvajus, jie pasiekė Londono pakraščius. Ji pašėlusiai vinguriavo miesto gatvėmis. Edvardo širdis nusirito į kulnus. Ši mergina buvo puiki vairuoto-

ja, bet ji per daug rizikavo!

Po penkiolikos minučių jie privažiavo prie įspūdingo namo šaltame skvere.

– Mes galime čia nusimesti kai kuriuos drabužius, – pasakė mergina, – prieš eidami į Ritsoną.

– Į Ritsoną? – paklausė Edvardas. Jis beveik pagarbiai ištarė garsaus naktinio klubo pavadinimą.

– Taip, ar Geraldas tau nesakė?

– Ne, – niūriai atsakė Edvardas. – O kaip dėl mano drabužių?

Ji suraukė antakius.

– Tai jie tau visiškai *nieko* nepasakė? Na, mes kaip nors tave aprėdysime. Ką nors sugalvosime.

Didingas liokajus atidarė duris ir pasitraukė į šalį, juos įleisdamas.

– Jums skambino misteris Geraldas Čampnis, jūsų malonybe. Jis labai norėjo su jumis pasikalbėti, bet nieko daugiau neperdavė.

„Aš manau, kad jis nori su ja pakalbėti, – pagalvojo Edvardas pats sau. – Šiaip ar taip, dabar aš žinau savo visą vardą. Edvardas Čampnis. Bet kas ji tokia? Jūsų malonybe, – taip į ją kreipėsi. Tai kam jai prireikė vogti vėrinį? Bridžo skolos?"

„Feljetonuose", kuriuos jis kartkartėmis skaitydavo, nuostabi ir tituluota herojė visuomet puldavo į neviltį dėl bridžo skolų.

Didingasis liokajus nusivedė Edvardą ir perdavė jį ramaus kamerdinerio globon. Po ketvirčio valandos jis prisijungė prie savo šeimininkės hole, aprengtas prabangiais Savile Row drabužiais, puikiai glundančiais prie jo kūno.

Viešpatie! Koks vakaras!

Jie automobiliu nuvažiavo į garsųjį Ritsoną. Edvardui dažnai teko laikraščiuose skaityti apie skandalingus įvykius, susijusius su Ritsonu. Visi, kurie kažką reiškė, anksčiau ar vėliau atsidurdavo Ritsone. Edvardas tik bijojo, kad gali atsirasti žmogus, kuris pažinojo tikrąjį Edvardą Čampnį. Tačiau jis save kiek nuramino pamanęs, kad tikrasis Edvardas Čampnis greičiausiai bus jau keletą metų išvykęs iš Anglijos.

Sėdėdami prie nedidelio staliuko šalia sienos, jie gėrė kokteilius. Kokteilius! Paprastajam Edvardui jie reprezentavo palaido gyvenimo esmę. Mergina nerūpestingai siurbčiojo, susisukusi į nuostabų išsiuvinėtą šaliką. Staiga ji nusimetė šaliką nuo pečių ir pakilo.

– Eime šokti.

Vienintelis dalykas, kurį Edvardas šiuo metu galėjo puikiai atlikti, – tai šokti. Kai jiedu su Mode kartu šoko Palais de Danse, visi susižavėję stovėjo ir spoksojo į juos.

– Vos nepamiršau, – staiga ištarė mergina. – Karoliai?

Ji ištiesė ranką. Edvardas, visiškai suglumęs, ištraukė juos iš savo kišenės ir padavė jai. Jo didžiausiai nuostabai, ji ramiai juos užsikabino sau ant kaklo. Tuomet ji nusišypsojo jam užkrečiama šypsena.

– Dabar, – švelniai pasakė ji, – mes šoksime.

Jiedu šoko. Ritsone nieko nuostabesnio nebuvo galima pamatyti.

Tuomet, jiems grįžtant atgal prie savo staliuko, pagyvenęs džentelmenas gana šelmiškai užkalbino Edvardo kompanionę.

– Ak! Ledi Norin, visuomet šokanti! Taip, taip. Ar kapitonas Foliotas šiandien taip pat čia?

– Džimis nukrito – pasitempė kulkšnies sausgyslę.

– Ką jūs sakote? Kaip tai atsitiko?

– Kol kas negaliu pasakoti.

Ji nusijuokė ir paėjėjo kiek toliau.

Edvardas nusekė jai iš paskos, o jo galva sukosi nuo minčių. Dabar jis suprato. Ledi Norin Eliot, pati garsioji ledi Norin, mergina, apie kurią galbūt daugiausia kalbama Anglijoje. Giriamà už savo šaunumą, drąsą – šiuolaikinio jaunimo ikona. Neseniai buvo paskelbtos jos sužadėtuvės su kapitonu Džeimsu Foliotu, kavalerijos karininku.

Bet kaip dėl karolių? Jis vis dar negalėjo to suprasti. Jis gali išsiduoti, ir vis dėlto turi sužinoti.

Kai jiedu atsisėdo, jis parodė į karolius.

– Kodėl tai, Norin? – paklausė jis. – Pasakyk man, kodėl?

Ji svajingai nusišypsojo, žvelgdama kažkur į tolį, vis dar pakerėta šokio žavesio.

– Manau, tau tai sunku suprasti. Kartais taip viskas įgrysta – tas pats ir tas pats. Brangenybių medžiojimas kurį laiką jaudino, bet galiausiai prie visko pripranti. „Apiplėšimai“ buvo mano idėja. Penkiasdešimties svarų dalyvio mokestis – ir metami burtai. Tai yra trečias kartas. Mes su Džimiu ištraukėme Agnę Lorelą. Tu žinai taisykles? Apiplėšimas turi būti įvykdytas per tris dienas, be to, reikia bent valandą demonstruoti grobį viešoje vietoje, antraip galì pamiršti savo užstatą ir dar turì sumokėti šimto svarų baudą. Mums nepasisekė, kad Džimis pasitempė sausgyslę, bet mes užkalėme nemažai pinigų.

– Suprantu, – giliai įkvėpęs ištarė Edvardas. – Suprantu.

Norin staiga atsistojo, ant pečių užsimesdama šaliką.

– Nuvežk mane kur nors. Prie dokų. Į kokią nors siau-

bingą ir jaudinančią vietą. Palauk minutėlę... – Ji pakėlė rankas ir nusikabino deimantų vėrinį. – Geriau tu juos vėl paimk. Aš nenoriu būti dėl jų nužudyta.

Jie drauge išėjo iš Ritsono. Automobilis stovėjo siauroje ir tamsioje šalutinėje gatvelėje. Jiems įsukus į tą gatvelę, prie kelkraščio privažiavo kitas automobilis. Iš jo iššoko jaunas vyras.

– Ačiū Dievui, Norin, pagaliau tave suradau! – sušuko jis. – Velnias koją pakišo. Tas asilas Džimis nuvažiavo ne tuo automobiliu. Dievas žino, kur dabar yra tie karoliai. Mes atsidūrėme velniškoje padėtyje.

Ledi Norin spoksojo į jį.

– Ką tu turi galvoje? Mes turime deimantus – bent jau Edvardas turi.

– Edvardas?

– Taip. – Ji lengvai mostelėjo ranka, parodydama į šalia stovinčią figūrą.

„Tai aš esu velniškoje padėtyje, – pamanė Edvardas. – Dešimt prie vieno, kad tai „mano“ brolis Geraldas.“

Jaunuolis spoksojo į jį.

– Ką tu turi galvoje? – iš lėto pratarė jis. – Edvardas šiuo metu Škotijoje.

– O! – sušuko mergina. Ji žvelgė į Edvardą. – O!

Ji čia paraudo, čia vėl pabalo.

– Ar tu, – pratarė ji tyliai, – esi realus?

Edvardui neprireikė nė minutės, kad susivoktų situacijoje. Merginos akyse buvo pagarbi baimė ir susižavėjimas – ar galėjo taip būti? Gal jam reikia viską paaiškinti? Bet kaip tuomet taps neįdomu! Jis turi žaisti iki galo.

Jis ceremoningai nusilenkė.

– Turiu jums padėkoti, ledi Norin, – pasakė jis, pamėgdžiodamas senovės plėšikų manieras, – už tokį

nuostabų vakarą.

Jis greitai metė žvilgsnį į automobilį, iš kurio anas ką tik išlipo. Skaisčiai raudonos spalvos automobilis su blizgančiu variklio gaubtu. Jo automobilis!

– Aš noriu jums palinkėti gero vakaro.

Vienas greitas šuolis – ir jis jau sėdėjo viduje, koją padėjęs ant akceleratoriaus pedalo. Mašina pajudėjo. Geraldas stovėjo lyg suakmenėjęs, tačiau mergina buvo greitesnė. Automobiliui važiuojant pro šalį, ji šoko prie jo, išdygdama ant jo pakojo.

Automobilis susvyravo, pavažiavęs pasuko už kampo ir sustojo. Norin, vis dar šnopuodama nuo savo šuolio, uždėjo ranką Edvardui ant peties.

– Tu turi man juos atiduoti – o, tu turi man juos atiduoti. Aš juos turiu grąžinti Agnei Lorelai. Būk geras... Mes kartu šauniai praleidome vakarą – mes šokome, mes buvome... draugai. At tu man jų neatiduosi? *Man*?

Moteris, kerinti savo grožiu. Šalia buvo tokia moteris...

Edvardas tuo labiau geidė atsikratyti karolių. Tai buvo dangaus siųsta galimybė parodyti *beau geste*.

Jis išsitraukė iš kišenės karolius ir įdėjo į jos ištiestą ranką.

– Mes buvome... draugai, – pasakė jis.

Jos akys sužibėjo – užsidegė.

Tuomet ji netikėtai palenkė prie jo savo galvą. Po akimirkos jis ją jau buvo apkabinęs, savo lūpas spausdamas prie jos lūpų...

Tada ji nušoko. Skaisčiai raudonas automobilis staigiai trūktelėjo ir nuriedėjo tolyn.

Romantika!

Nuotykiai!

II

Pirmąją Kalėdų dieną dvyliktą valandą Edvardas Robinsonas įžengė į nedidelę Klephamų svetainę, tardamas įprastą pasveikinimą: „Šventų Kalėdų“.

Modė, kuri tvarkė gėles, su juo šaltai pasisveikino.

– Ar tu gerai praleidai dieną kaime su tuo savo draugu? – paklausė ji.

– Paklausyk, – pasakė Edvardas. – Aš tau buvau pasakęs netiesą. Aš laimėjau prizą – 500 svarų – ir už juos nusipirkau automobilį. Aš tau nieko nesakiau, nes žinojau, kad tu pakelsi dėl to vėjus. Tai pirmas dalykas. Aš nusipirkau automobilį, ir daugiau nėra ko apie tai kalbėti. Antras dalykas – aš neketinu ilgiau delsti. Mano padėtis yra gana nebloga, taigi aš ruošiuosi kitą mėnesį tave vesti. Supratai?

– O! – pratarė Modė silpnu balsu.

Ar Edvardas kalbėjo – galėjo kalbėti – tokiu valdingu tonu?

– Tu sutinki? – paklausė Edvardas. – Taip ar ne?

Ji apstulbusi spoksojo į jį. Jos akyse buvo pagarbi baimė bei susižavėjimas, ir šis žvilgsnis pakerėjo Edvardą. Nebeliko to ramaus motiniškumo, kuris taip erzino Edvardą.

Taip vakar į jį žvelgė ledi Norin. Bet ledi Norin ištirpo ore, romantikos pasaulyje, kartu su Merčesa Bianka. O čia buvo *realus dalykas*. Tai buvo jo mergina.

– Taip ar ne? – pakartojo jis ir žengė žingsnį artyn.

– Ta-a-ip, – sumikčiojo Modė. – Bet, o, Edvardai, kas su tavimi atsitiko? Šiandien aš tavęs nebeatpažįstu.

– Taip, – pasakė Edvardas. – Pastarąsias dvidešimt keturias valandas aš buvau vyras, o ne šliužas – ir, prisiekiu, visai nesigailiu to!

Jis apkabino ją, beveik taip pat, kaip tai būtų padaręs supermenas Bilas.

– Ar tu mane myli, Mode? Pasakyk man, tu mane myli?

– O, Edvardai! – sunkai kvėpuodama ištarė Modė. – Aš tave dievinu...

Nelaimingas atsitikimas

– ...Aš tau sakau: tai, be jokių abejonių, yra ta pati moteris!

Kapitonas Heidokas pažvelgė į entuziastingą, aistringą savo draugo veidą ir atsiduso. Jis norėtų, kad jo draugas nebūtų toks įsitikinęs ir taip nedžiūgautų. Savo karjeros metais, praleistais jūroje, senasis jūrų kapitonas išmoko nekreipti dėmesio į dalykus, kurie jo nelietė. Jo draugas Evansas, Kriminalinio skyriaus inspektorius, laikėsi kitokios gyvenimo filosofijos. „Veik atsižvelgdamas į gautą informaciją“ – toks buvo jo senųjų laikų moto; jis jį pagerino, išplėsdamas iki savo paties informacijos radimo. Inspektorius Evansas buvo labai sumanus, budrus karininkas, taigi pelnytai užsitarnavo daugybę laipsnių. Netgi dabar, kai jis išėjo į pensiją ir apsigyveno savo svajonių name užmiestyje, jo profesiniai instinktai vis dar buvo pakankamai aktyvūs.

– Aš retai pamirštu, kaip atrodo veidas, – su pasitenkinimu pakartojo jis. – Misis Entoni – taip, tai iš tiesų misis Entoni. Tau ištarus: „misis Mereudin“, aš jau iš

karto žinojau, kas ji tokia.

Kapitonas Heidokas neramiai sujudėjo. Mereudinai buvo jo artimiausi kaimynai, neskaitant paties Evanso, tad šis misis Mereudin sutapatinimas su buvusia *cause celebre* heroje jį gerokai nuliūdino.

– Praėjo nemažai laiko, – tarė jis silpnu balsu.

– Devyneri metai, – pasakė Evansas, tikslus kaip visuomet. – Devyneri metai ir trys mėnesiai. Tu pameni tą atvejį?

– Gana miglotai.

– Entonis, kaip paaiškėjo, vartotojo arseniką, – pasakė Evansas, – taigi jie ją išteisino.

– Na, o kodėl neturėtų?

– Taip, nebuvo jokių priežasčių elgtis priešingai. Tai buvo vienintelis galimas sprendimas, atsižvelgiant į turėtus įrodymus. Visiškai teisingai.

– Tuomet viskas gerai, – pasakė Heidokas. – Aš nesuprantu, kodėl dėl to reikėtų sukti galvą.

– O kas suka galvą?

– Aš maniau, kad tu dėl to susirūpinęs.

– Visiškai ne.

– Šis reikalas baigtas, užteks apie tai, – reziumavo kapitonas. – Jei misisi Mereudin taip nepasisekė gyvenime – ji buvo teisiama bei išteisinta dėl žmogžudystės...

– Paprastai išteisinimas nelaikomas nepasisekimu, – pridūrė Evansas.

– Tu žinai, ką aš turiu galvoje, – irzliai atkirto kapitonas Heidokas. – Mes juk neturėtume vėl atgaivinti to siaubingo išgyvenimo, kurį teko patirti vargšei ledi, ar ne?

Evansas nieko neatsakė.

– Nagi, Evansai. Ledi buvo nekalta – tu pats taip sa-

kei.

– Aš nesakiau, kad ji nekalta. Aš sakiau, kad ji buvo išteisinta.

– Tai vienas ir tas pats.

– Ne visada.

Kapitonas Heidokas liovėsi barbenęs pypke į krėslo kraštą ir atsisėdo tiesiai, su susirūpinusia išraiška veide.

– Alio-alio-alio, – pasakė jis. – Nauji vėjai, ar ne? Tu manai, kad ji nebuvo nekalta?

– Aš taip nesakyčiau. Aš paprasčiausiai nežinau. Entonis turėjo įprotį gerti arseniką. Jo žmona jam jo parūpindavo. Vieną dieną jis per klaidą išgėrė gerokai didesnę dozę. Kieno buvo ši klaida – jo ar jo žmonos? Niekas to negali pasakyti, ir prisiekusieji visiškai tinkamai šias abejones traktavo jos naudai. Tai visai teisinga – aš čia nematau nieko bloga. Vis dėlto aš norėčiau *žinoti*.

Kapitonas Heidokas vėl nukreipė savo dėmesį į pypkę.

– Na, – patenkintas pasakė jis, – tai jau ne mūsų reikalas.

– Nesu tuo tikras...

– Bet neabejotinai...

– Paklausyk manęs minutėlę. Tas vyras, Mereudinas, – aną vakarą krapštęsis laboratorijoje su tais testais... Tu prisimeni...

– Taip. Jis minėjo Maršo testą arsenikui. Sakė, kad *tu* turi viską apie tai žinoti – tai buvo *tavo* sritis, – ir sukikeno. Jis to nebūtų sakęs, jei nors akimirkai būtų pamanęs...

Evansas jį pertraukė.

– Turi galvoje, kad jis to nebūtų pasakęs, jei būtų *žinojęs*. Kiek laiko jie buvo vedę – sakei, šešerius metus?

Kertu lažybų iš ko tik nori, kad jis nė nenutuokė, jog jo žmona buvo kadaise liūdnai pagarsėjusi misis Entoni.

– Ir jis to tikrai nesužinos iš manęs, – tvirtai tarė kapitonas Heidokas.

Evansas nekreipdamas dėmesio tęsė toliau.

– Tu mane pertraukei. Po Maršo testo Mereudinas įkaitino mėgintuvėlio turinį, metalo liekanas ištirpino vandenyje, tuomet jas nusodino, pridėdamas sidabro nitrato. Tai buvo chloro rūgšties testas. Bet man teko perskaityti štai tokius žodžius knygoje, kuri atversta gulėjo ant stalo:

„H_2SO_4 suskaido chloro rūgštį, atsirandant CL_4O_2. Kaitinant įvyksta galingas sprogimas; todėl sumaišyta medžiaga turi būti laikoma šaltai ir naudojama tik labai mažais kiekiais."

Heidokas spoksojo į savo draugą.

– Na, ir kas iš to?

– Štai kas. Savo darbe mes taip pat naudojome testus – žmogžudystės testus. Faktai sumaišomi – jie pasveriami, atskiriamos nuosėdos, atsižvelgiant į išankstinį nusistatymą ir bendrą liudininkų parodymų netikslumą. Tačiau yra ir kitas žmogžudystės testas – vienas iš tų išties tikslių, bet... pavojingų. *Žmogžudys retai pasitenkina vienu nusikaltimu.* Duok jam laiko ir leisk pasijusti neįtariamam – ir jis įvykdys kitą nusikaltimą. Tarkime, sugauni vyrą, kuris nužudė savo žmoną, ar ne? Galbūt iš pradžių ant jo ir nekrenta labai juodas šešėlis. Pažvelk į jo praeitį – jei pamatysi, kad jis turėjo keletą žmonų, ir visos jos mirė, tarkim... na, keistomis aplinkybėmis, – tuomet tu *žinai*! Aš nekalbu *teisine* kalba, supranti. Aš

kalbu, remdamasis *žmogiškuoju* supratimu. O kai tu *žinai*, tu gali judėti pirmyn, ieškodamas įkalčių.

– Ir?

– Aš jau artėju prie esmės. Gerai, kai yra nusikalstama praeitis, į kurią gali atsigręžti. Bet kas, jei tu sugauni nusikaltėlį, įvykdžiusį pirmąjį savo nusikaltimą? Tuomet toks testas nepadės. Tačiau, tarkime, suimtasis, kuris yra išteisinamas, pradeda gyvenimą nauja pavarde. Tokiu atveju žudikas pakartos savo nusikaltimą, ar ne?

– Tai siaubinga mintis!

– Ar tu vis dar tvirtini, kad tai ne mūsų reikalas?

– Taip. Tvirtinu. Tu neturi jokių priežasčių nemanyti, kad misis Mereudin yra absoliučiai nekalta moteris.

Buvęs inspektorius kurį laiką tylėjo. Tuomet jis iš lėto tarė:

– Aš tau sakiau, kad mes žvilgtelėjome į jos praeitį ir nieko įtartino neradome. Tai nevisiškai tiesa. Buvo dar patėvis. Kai ji buvo aštuoniolikos metų mergina, ji buvo pamilusi vieną vaikiną – bet jos patėvis, pasinaudodamas savo valdžia, neleido jiems draugauti. Vieną kartą ji su tuo patėviu išėjo pasivaikščioti palei gana pavojingą uolos kraštą. Čia įvyko nelaimingas atsitikimas – patėvis priėjo per daug arti prie krašto, uola atskilo, jis nukrito žemyn ir užsimušė...

– Tu manai...

– Tai buvo nelaimingas atsitikimas. *Nelaimingas atsitikimas*! Entonio arseniko perdozavimas taip pat buvo nelaimingas atsitikimas. Ji niekuomet nebūtų buvusi teisiama, jei nebūtų paaiškėję, kad buvo dar ir kitas vyras, – jis, tarp kitko, nuo jos nusisuko. Atrodė, kad jam to neužteko, net jei prisiekusieji buvo patenkinti. Sakau tau, Heidokai: kur sukiojasi ta moteris, ten aš bijau kito... ne-

laimingo atsitikimo!

Senasis kapitonas gūžtelėjo pečiais.

– Nuo tų įvykių praėjo jau devyneri metai. Kodėl būtent dabar turėtų įvykti kitas „nelaimingas atsitikimas", kaip tu tai vadini?

– Aš nesakau, kad dabar. Aš sakau: vieną ar kitą dieną. Susiklosčius reikiamoms aplinkybėms.

Kapitonas Heidokas vėl patraukė pečiais.

– Na, aš nežinau, kaip tu ketini nuo to apsisaugoti.

– Ir aš to nežinau, – apgailestaujamai ištarė Evansas.

– Aš verčiau palikčiau šį reikalą, – pasakė kapitonas Heidokas. – Negerai kištis į kitų žmonių reikalus.

Tačiau šis patarimas buvusiam inspektoriui buvo nepriimtinas. Jis buvo kantrus, bet ryžtingas vyras. Išėjęs iš savo draugo, jis neskubėdamas nupėdino į kaimelį svarstydamas, kokie veiksmai jam, tikėtina, galėtų atnešti sėkmę.

Buvęs inspektorius, užėjęs į pašto skyrių nusipirkti kelių pašto ženklų, pasuko tiesiai pas savo nerimo šaltinį – Džordžą Mereudiną. Buvęs chemijos profesorius buvo nedidelio ūgio, švelnaus ir malonaus būdo žmogus, bet atrodė užsisvajojęs, mintimis nuolat plaukiojantis kažkur kitur. Jis atpažino lankytoją ir draugiškai su juo pasisveikino, lenkdamasis pakelti laiškų, kuriuos jis, paveiktas susitikimo jaudulio, išmetė iš savo rankų. Evansas taip pat pasilenkė ir, būdamas greitesnių judesių už aną, pirmasis juos pakėlė bei grąžino apgailestaujančiam savininkui.

Tai darydamas jis užmetė akį į laiškus, ir viršutinio laiško siuntėjo pavadinimas staiga vėl sužadino jo įtarimus. Tai buvo gerai žinoma draudimo kompanija.

Jis akimirksniu apsispendė. Atviraširdis Džordžas

Mereudinas vargu ar galėtų pasakyti, kaip atsitiko, kad jis kartu su buvusiu inspektoriumi išėjo pasivaikščioti po kaimą; Mereudinas tuo labiau nepasakytų, kaip pokalbis nukrypo apie gyvybės draudimą.

Evansas visai nesunku gavo tai, ko norėjo. Mereudinas net neprašomas papasakojo apie tai, kad jis ką tik apdraudė savo gyvybę žmonos naudai, ir paklausė Evanso nuomonės apie tą draudimo kompaniją.

– Aš keletą kartų neprotingai investavau, – paaiškino jis. – Dėl to sumažėjo mano pajamos. Jei man kas nors atsitiktų, mano žmonai būtų labai riesta. Draudimas šiuos klausimus puikiai išsprendžia.

– Ar ji neprieštaravo tokiai idėjai? – nerūpestingai pasiteiravo Evansas. – Žinote, kai kurios ledi prieštarauja. Mano, kad tai gali užtraukti nelaimę... Kažkas tokio.

– O, Margarita yra labai praktiška, – pasakė Mereudinas šypsodamasis. – Ji visiškai neprietaringa. Tiesą sakant, aš manau, kad tai ir buvo jos idėja. Ji nenorėjo, kad aš taip nerimaučiau.

Evansas gavo informacijos, kurios jam reikėjo. Netrukus jis atsisveikino su pašnekovu; jo lūpos buvo kietai suspaustos. Amžinatilsis misteris Entonis buvo apdraudęs gyvybę žmonos naudai, likus kelioms savaitėms iki jo mirties.

Buvęs inspektorius, pripratęs vadovautis savo instinktais, širdyje nė kiek neabejojo. Bet kaip elgtis šioje situacijoje – tai jau buvo kitas dalykas. Jis norėjo ne sučiupti nusikaltėlį kraujuotomis rankomis, bet užkirsti kelią nusikaltimui. O tai buvo visai kas kita ir žymiai sunkiau.

Visą dieną jis buvo labai susimąstęs. Tą popietę dvare vyko Primrose Legal šventė. Jis nuėjo į ją, įsitraukė į įvairius žaidimus: spėjo paršo svorį, mėtė kokoso riešutus,

bet jo veidas vis dar išdavė tą patį susitelkimą. Jis netgi nusprendė išleisti pusę kronos ir dėl smagumo pasiklausyti būrėjos tauškalų, nusišypsodamas sau, mat prisiminė savo paties veiksmus prieš būrėjas, kai dirbo inspektoriumi.

Jo pernelyg nedomino jos dainuojantis balsas – tačiau netikėtai jo dėmesį prikaustė sakinio pabaiga.

„...Ir jūs visai netrukus – iš tiesų labai greitai – būsite įtrauktas į mirties ir gyvenimo reikalą... Vieno asmens mirties ar gyvenimo reikalą.“

– A... Ką tai reiškia? – paklausė jis staiga.

– Sprendimas – jūs turite priimti sprendimą. Jūs turite būti labai atsargus... Labai, labai atsargus. Jei jūs padarysite klaidą – mažiausią klaidelę...

– Taip?

Būrėja nusipurtė. Inspektorius Evansas žinojo, kad visa tai nesąmonės, ir vis dėlto jam tai padarė įspūdį.

– Aš jus įspėju: *jūs neturite padaryti klaidos*. Jei jūs ją padarysite, aš labai aiškiai matau, kas nutiks, – mirtis...

Keista, velniškai keista. Mirtis. Keista, kad ji apie tai kalba!

– Jei aš padarysiu klaidą, tai jos pasekmė bus mirtis? Teisingai supratau?

– Taip.

– Tokiu atveju, – pasakė Evansas stodamasis ir ištiesdamas jai pusę kronos, – aš privalau nepadaryti klaidos, ar ne?

Jis kalbėjo pakankamai lengvai, bet, jam išėjus iš palapinės, jo žandikaulio linijos išryškėjo. Lengva pasakyti – bet ne taip lengva padaryti. Jis turi nepaslysti. Nuo to priklauso gyvenimas, trapus žmogaus gyvenimas.

Nebuvo nieko, kas jam galėtų padėti. Jis pažvelgė į

tolėliau esančią savo draugo Heidoko figūrą. Pas šį žmogų pagalbos nerasi. „Palikime tai ramybėje", – toks buvo Heidoko moto. Bet šiuo atveju tai netiko.

Heidokas kalbėjo su moterimi. Ji atsiskyrė nuo jo ir nuėjo Evanso link, ir inspektorius ją atpažino. Tai buvo misis Mereudin. Paskatintas impulso, jis sąmoningai pajudėjo tokia kryptimi, kad atsidurtų jos kelyje.

Misis Mereudin buvo gana graži moteris. Ji turėjo plačius romius antakius, nuostabias rudas akis ir pasižymėjo ramia veido išraiška. Jos plaukai, perskirti per vidurį ir surišti virš ausų, suteikė jai panašumo į italų Madoną. Jos balsas buvo gilus ir gana mieguistas.

Ji nusišypsojo Evansui – patenkinta draugiška šypsena.

– Taip ir maniau, kad tai jūs, misis Entoni – misis Mereudin, turėjau galvoje, – sklandžiai pasakė jis.

Jis tyčia susikirto, paslapčia ją stebėdamas. Jis pamatė, kaip jos akys išsiplėtė, išgirdo, kaip ji paskubomis įtraukė oro. Vis dėlto jos akys nieko neišdavė. Ji žvelgė į jį lygiu bei išdidžiu žvilgsniu.

– Aš ieškojau savo vyro, – ramiai pasakė ji. – Gal jūs jį kur nors matėte?

– Jis buvo antai ten, kai paskutinį kartą jį mačiau.

Jie petys petin ėjo nurodyta kryptimi, ramiai bei maloniai plepėdami. Inspektorius pajuto kylantį susižavėjimą. Kokia moteris! Kokia savitvarda, koks šaltakraujiškumas! Įspūdinga moteris – ir labai pavojinga. Jis tuo neabejojo – labai pavojinga.

Buvęs inspektorius vis dar jautėsi labai nesmagiai, nors ir buvo patenkintas savo pirmuoju žingsniu. Jis leido jai suprasti, kad ją atpažino. Tai privers ją elgtis atsargiau. Ji nedrįs atlikti skubotų žingsnių. Dar buvo klausimas dėl

Mereudino. Jei jį būtų galima įspėti...

Jie išvydo nedidelį žmogelį išsiblaškiusiu žvilgsniu apžiūrinėjant kinų lėlę, kurią jis laimėjo žaidime. Jo žmona pasiūlė eiti namo, ir jis entuziastingai sutiko. Misis Mereudin pasisuko į inspektorių:

– Galbūt jūs eisite kartu ir mes ramiai išgersime arbatos, misteri Evansai?

Jos balse tarytum buvo nežymi iššūkio gaidelė.

Jis pamanė, kad buvo.

– Ačiū, misis Mereudin. Mielai išgerčiau.

Jie ėjo kartu, maloniai šnekučiuodamiesi apie kasdienius dalykus. Švietė saulė, pūtė lengvas vėjelis, viskas aplink juos buvo paprasta ir miela.

Jų kambarinė liko šventėje, paaiškino misis Mereudin, kai jie atėjo į žavų senojo pasaulio namą. Ji pasuko į kambarį nusiimti skrybėlės ir grįžo atgal, ketindama paruošti arbatos bei užkaisti virdulį ant nedidelės sidabrinės viryklės. Nuo šalia židinio esančios lentynos ji paėmė tris nedidelius dubenėlius bei lėkšteles.

– Mes turime labai skanios kinų arbatos, – paaiškino ji. – Mes visuomet ją geriame kaip kinai – iš dubenėlių, o ne iš puodelių.

Ji nutilo, įdėmiai žvelgdama į dubenėlį; staiga pakeitė jį kitu, apmaudžiai šūktelėdama.

– Džordžai, tai nepakeliama! Tu vėl naudojai šiuos dubenėlius...

– Atleisk, brangioji, – apgailestaudamas tarė profesorius. – Jie tokio patogaus dydžio... Tų, kuriuos aš užsakiau, dar neatvežė.

– Vieną dieną tu mus visus nunuodysi, – pasakė jo žmona pusiau juokdamasi. – Merė randa juos laboratorijoje ir atneša atgal, niekuomet nesivargindama jų išplau-

ti, jei nepastebi juose ko nors labai aiškaus. Vieną dieną tu juos naudojai kalio cianidui. Iš tiesų, Džordžai, tai yra labai pavojinga.

Mereudinas atrodė šiek tiek suirzęs.

– Ne Merės reikalas yra ką nors imti iš laboratorijos. Ji neturi nieko ten liesti.

– Bet mes patys ten dažnai paliekame savo arbatos puodelius. Iš kur ji gali žinoti. Nesmerk jos be reikalo, brangusis.

Profesorius nuėjo į savo laboratoriją, kažką murmėdamas panosėje. Tuo tarpu misis Mereudin šypsodamasi užpylė verdančiu vandeniu arbatą ir užgesino ugnį ant mažos sidabrinės viryklės.

Evansas susimąstė. Vis dėlto šviesos blyksnis prasiskverbė į jo mintis. Dėl vienų ar kitų priežasčių misis Mereudin atskleidė savo ketinimus. Ar tai ir turėjo būti tas „nelaimingas atsitikimas"? Ar ji taip sąmoningai apie visa tai kalbėjo, iš anksto ruošdama sau alibi? Tam, kad, vieną dieną įvykus „nelaimingam atsitikimui", jis būtų priverstas liudyti jos naudai? Tai, be abejo, kvaila iš jos pusės, nes prieš tai...

Staiga jam užgniaužė kvapą. Ji įpylė arbatos į tris dubenėlius. Vieną ji pastatė priešais jį, kitą priešais save, o trečią padėjo ant nedidelio staliuko prie židinio, šalia krėslo, kuriame paprastai sėdėdavo jos vyras. Ir būtent tuo metu, kai ji statė pastarąjį dubenėlį, jos lūpas iškreipė nežymi keista šypsena.

Jis žinojo!

Nepaprasta moteris – pavojinga moteris. Jokio laukimo – jokio pasiruošimo. Šią popietę – būtent šią popietę, – dalyvaujant jam, kaip liudytojui. Tokia įžūli drąsa užėmė jam kvapą.

Tai buvo protinga – velniškai protinga. Jis nieko nesugebės įrodyti. Ji tikėjosi, kad jis nieko neįtars – kadangi viskas įvyko „taip greitai“. Moteris, kurios mintys ir veiksmai nepaprastai greiti.

Jis giliai įkvėpė ir palinko į priekį.

– Misis Mereudin, aš esu žmogus, turintis keistų užgaidų. Gal jūs būsite tokia atlaidi ir patenkinsite vieną iš jų?

Ji pažvelgė klausiamai, bet neįtariai.

Jis pakilo, paėmė dubenėlį, stovėjusį priešais ją, nuėjo prie staliuko ir sukeitė jį su kitu. Tą kitą jis atnešė atgal ir pastatė priešais ją.

– Norėčiau pamatyti jus geriant iš štai šio dubenėlio.

Ji pažvelgė jam į akis. Jos žvilgsnis buvo ramus, nesuvokiamas. Jos veidas iš lėto pabalo.

Ji ištiesė ranką, pakėlė dubenėlį. Jis stovėjo, sulaikęs kvapą. Galbūt jis klydo.

Ji pakėlė jį sau prie lūpų – pačią paskutinę akimirką nusipurtė, palinko į priekį ir išpylė arbatą į vazoną su paparčiu. Tuomet ji atsilošė ir įžūliai įsmeigė į jį akis.

Jis su palengvėjimu giliai atsiduso ir atsisėdo į savo vietą.

– Na? – ištarė ji.

Jos balsas pasikeitė. Jis buvo kiek pašaipus – įžūlus.

Jis atsakė ramiai ir blaiviai:

– Jūs esate labai protinga moteris, misis Mereudin. Aš manau, kad jūs mane suprantate. Neturi būti jokių... pasikartojimų. Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje?

– Aš suprantu, ką jūs turite galvoje.

Jos balsas buvo lygus, be jokių emocijų. Jis patenkintas palingavo galvą. Ji buvo protinga moteris, taigi nenorės atsidurti kartuvėse.

– Už jūsų ilgą gyvenimą – ir už jūsų vyro taip pat, – reikšmingai ištarė jis ir pakėlė dubenėlį sau prie lūpų.

Tuomet jo veidas pasikeitė. Jis siaubingai persikreipė... Vyriškis bandė atsistoti – bandė šaukti... Jo kūnas sustingo – veidas pamėlynavo. Jis išsidriekė ant krėslo – jo galūnės trūkčiojo.

Misis Mereudin pasilenkė į priekį, jį stebėdama. Jos lūpas išlenkė nežymi šypsena. Ji ištarė jam – labai švelniai ir maloniai.

– Jūs padarėte klaidą, misteri Evansai. Jūs manėte, kad aš noriu nužudyti Džordžą... Kaip kvaila iš jūsų pusės... Kaip kvaila.

Ji dar kokią minutę sėdėjo, žvelgdama į mirusį vyrą – trečią vyrą, grasinusį pastoti jai kelią ir atskirti nuo mylimo žmogaus.

Jos šypsena prasiplėtė. Ji labiau nei kada nors tapo panaši į madoną. Tuomet ji garsiai sušuko:

– Džordžai, Džordžai!.. O, greičiau čionai! Man regis, įvyko siaubinga nelaimė... Misteris Evansas...

Džeinė ieško darbo

I

Džeinė Klevlend atsiduso, vartydama *Daily Leader* puslapius. Atodūsis iš pačių širdies gelmių. Ji su pasibjaurėjimu pažvelgė į marmurinį staliuką, ant kurio buvo padėta virtas kiaušinis su skrudinta duona ir nedidelis arbatos puodukas. Ne todėl, kad ji nebuvo alkana. Toli gražu. Džeinė buvo nepaprastai išalkusi. Tuo momentu ji jautėsi galinti sudoroti pusantro svaro sveriantį gerai iškeptą jautienos kepsnį su bulvių lazdelėmis, o galbūt ir su prancūziškomis pupelėmis. Visa tai užsigerti kur kas labiau nei arbata masinančiu kokybišku vynu.

Bet moterys, kurių biudžetas yra labai ribotas, negali daug rinktis. Džeinė buvo laiminga galėdama užsisakyti virtą kiaušinį su puodeliu arbatos. Buvo mažai vilties, kad tą ji galės padaryti ir rytoj. Tai yra, jeigu ne...

Ji dar kartą įbedė akis į *Daily Leader* skelbimų puslapį. Paprastai kalbant, Džeinė neturėjo darbo. Jos padėtis pamažu darėsi grėsminga. Jau ir ta gerų manierų moteris, kuri vadovavo šiam pensionui, ėmė šnairomis žvilgčioti į šią jauną moterį.

„Ir vis dėlto... – pasakė Džeinė pati sau, su pasipiktinimu atkišdama smakrą, kaip ji buvo įpratusi daryti. – Ir vis dėlto aš esu protinga, gerai atrodau ir esu puikiai išsilavinusi. Ko dar galima norėti?“

Skaitinėdama darbo skelbimus laikraštyje *Daily Leader*, ji pastebėjo, kad labiausiai buvo ieškoma stenografisčių, turinčių didelę darbo patirtį, namų valdytojų, galinčių investuoti šiek tiek kapitalo, ledi, norinčių pasipelnyti iš paukštininkystės (čia taip pat reikėjo turėti šiek tiek kapitalo); be to, reikėjo nesuskaičiuojamos gausybės virėjų, valytojų bei kambarinių – ypač kambarinių.

„Aš neatsisakyčiau dirbti kambarine, – pasakė Džeinė pati sau. – Bet vėlgi, kas gi mane priims be darbo patirties. Tiesa, aš galėčiau kur nors įsidarbinti kaip savanorė, pradedanti mergina, – bet tokioms savanorėms praktiškai nieko nemokama."

Ji darkart atsiduso ir, padėjusi laikraštį priešais save, puolė doroti kiaušinį su sveika jaunatviška energija.

Paskutiniam kąsniui pradingus jos burnoje, mergina atsivertė laikraštį ir gerdama arbatą ėmė studijuoti „Nevilties ir asmeninių skelbimų" skiltį. Nevilties skelbimai visada būdavo paskutinė viltis.

Jei ji turėtų porą tūkstančių svarų, viskas būtų labai paprasta. Čia buvo mažiausiai septynios unikalios galimybės – visos teikiančios ne mažesnį kaip trijų tūkstančių svarų pelną per metus. Džeinės lūpos kiek išsilenkė.

–Jei aš turėčiau du tūkstančius svarų, – sumurmėjo ji, – būtų lengva ištrūkti iš viso šito."

Ji greitai nukreipė akis į stulpelio apačią ir su ilgą praktiką rodančiu lengvumu kilo akimis į viršų.

Buvo ledi skelbimas – ji mokėjo nuostabią kainą už nebereikalingus drabužius. „Ledi" drabužiai apžiūrimi jų pačių namuose. Čia taip pat buvo džentelmenų, kurie pirko VISKĄ – bet daugiausia DANTIS. Pasitaikė kilmingų ledi, kurios vyko į užsienį ir buvo pasiruošusios parduoti savo kailinius už juokingą kainą. Buvo vargin-

gas klerkas ir sunkiai dirbanti našlė, taip pat neįgalus karininkas – visiems jiems reikėjo pinigų, nuo penkiasdešimties iki dviejų tūkstančių svarų. Staiga Džeinė sustingo. Ji padėjo į šalį arbatos puodelį ir dar kartą perskaitė skelbimą.

– Čia, be abejo, kažkokie spąstai, – sumurmėjo ji. – Tokie dalykai visuomet būna tik spąstai. Aš turiu būti atsargi. Bet vis dėlto...

Štai skelbimas, kuris taip suintrigavo Džeinę Klevlend:

„Jei jauna ledi, tarp dvidešimt penkerių ir trisdešimties metų, tamsiai mėlynomis akimis, šviesiais plaukais, juodais antakiais ir blakstienomis, tiesia nosimi, turinti liekną figūrą, penkių pėdų ir septynių colių ūgio, galinti pamėgdžioti kitą žmogų ir mokanti kalbėti prancūziškai, atvyks tarp 5 ir 6 valandos vakaro į Endersleit 7, ji išgirs naudingą pasiūlymą."

– Atviraširdė Gvendolina, arba kodėl merginos nueina šunkeliais, – murmtelėjo Džeinė. – Be abejonės, aš turiu būti atsargi. Bet tokiam dalykui čia tikrai per daug reikalavimų. Įdomu... Reikia dar kartą viską atidžiai peržiūrėti.

Ji taip ir padarė.

– Nuo dvidešimt penkerių iki trisdešimties – aš esu dvidešimt šešerių. Tamsiai mėlynos akys – tai taip pat atitinka. Šviesūs plaukai, juodi antakiai ir blakstienos – viskas tinka. Tiesi nosis? Ta-aip, pakankamai tiesi, bet kuriuo atveju. Ji nepakumpusi ir neužsiriečia. Taip pat aš esu liekna – net ir pagal šių dienų standartus. Tik mano ūgis yra penkios pėdos ir šeši coliai – tačiau aš galiu mū-

vėti batus su aukštais kulniukais. Be to, aš esu gera pamėgdžiotoja – nieko ypatingo, bet galiu atkartoti žmonių balsus; ir prancūziškai kalbu lyg tikra prancūzė. Faktiškai aš idealiai atitinku reikalavimus. Jie turėtų nukristi iš nuostabos, kai aš pasirodysiu. Džeine Klevlend, eik ir laimėk.

Džeinė ryžtingai išplėšė iš laikraščio skelbimą ir įsikišo į savo rankinę. Tuomet ji pagyvėjusiu balsu paprašė sąskaitos.

Be dešimties minučių penkios Džeinė jau žvalgėsi po Endersleit gatvę. Tai nedidelė gatvelė, įsispraudusi tarp dviejų didesnių gatvių netoli Oksfordo Circus. Gana nuobodi, bet padori vietelė.

Septintas namas niekuo nesiskyrė nuo kitų šalia esančių namų. Atrodė, kad tai buvo biurų patalpos. Staiga, žvelgdama į šį namą, Džeinė pirmąkart suvokė, kad ji buvo ne vienintelė liekna mergina mėlynomis akimis, šviesiais plaukais, tiesia nosimi, tarp dvidešimt penkerių ir trisdešimties metų amžiaus. Londone akivaizdžiai buvo daugybė tokių, ir keturiasdešimt ar penkiasdešimt merginų jau iš tiesų būriavosi prie Endersleit 7.

„Konkurencija, – pamanė Džeinė. – Geriau greičiau atsistoti į eilę."

Jai tai padarius, dar trys merginos pasirodė iš už kampo. Už jų sekė kitos. Džeinė pralinksmėjo, apžiūrinėdama artimiausias savo kaimynes. Visos jai atrodė turinčios kažką netinkama: šviesias blakstienas vietoj juodų, labiau žalias nei mėlynas akis; kitų šviesūs plaukai atrodė daugiau kosmetikos nei prigimties nuopelnas; įdomios buvo ir nosių variacijos; be to, kai kurių merginų figūras, tik labai jau atlaidžiai žvelgiant, galima būtų pavadinti lieknomis. Džeinės ūpas pakilo.

„Apskritai mano šansai gana neblogi, – sumurmėjo ji sau. – Įdomu, ką visa tai reiškia? Galbūt renkamas gražuolių choras."

Eilė lėtai, bet nesustodama judėjo į priekį. Netrukus pasirodė kita merginų eilė, šįkart jau iš namo vidaus. Kai kurios kraipė galvą, kitos kvailai šypsojosi.

„Atmestos, – džiugiai pamanė Džeinė. – Duok Dieve, kad jie nepriimtų visų reikiamų merginų, iki ateis mano eilė eiti vidun."

Eilė vis dar judėjo pirmyn. Aplink susirūpinusios merginos žvilgčiojo į mažyčius veidrodėlius, audringai pudravo nosis. Lūpų dažai taip pat buvo plačiai naudojami.

„Norėčiau, kad mano kepurė būtų gražesnė", – liūdnai pasakė sau Džeinė.

Pagaliau priėjo jos eilė. Namo viduje buvo šoninės stiklinės durys su užrašu: „Misteriai Katberstonai". Būtent pro šias duris dalyvės turėjo įeiti po vieną. Džeinė, džiaugdamasi sulaukusi savo eilės, giliai įkvėpė ir žengė vidun.

Viduje buvo išorinis biuras, greičiausiai skirtas darbuotojams. Jo gale buvo kitos stiklinės durys. Džeinei buvo nurodyta eiti pro pastarąsias. Ji taip ir padarė. Atsidūrė mažame kambarėlyje. Čia stovėjo didelis rašomasis stalas, už kurio sėdėjo vidutinio amžiaus vyras skvarbiomis akimis, su kažkaip užsienietiškai atrodančiais ūsais. Jis nužvelgė Džeinę ir parodė į kairėje esančias duris.

– Prašau palaukti ten, – trumpai pasakė jis.

Džeinė pakluso. Kambarys, į kurį ji įėjo, jau nebuvo tuščias. Čia sėdėjo penkios merginos, visos labai tiesios, besidairančios viena į kitą. Buvo aišku, kad Džeinė pakliuvo tarp atrinktų kandidačių, tad jos ūpas pakilo. Vis dėlto ji turėjo pripažinti, kad šios penkios merginos vi-

sos vienodai gerai atitiko skelbimo reikalavimus.

Slinko laikas. Merginų srautas toliau tekėjo iš lauko vidun. Dauguma jų išeidavo pro kitas duris koridoriuje, bet kartkartėmis jos sulaukdavo ir papildymo. Pusę šešių kambaryje jau buvo keturiolika merginų.

Džeinė vidiniame biure išgirdo balsų murmesį. Netrukus užsienietiškos išvaizdos vyras, kurį Džeinė mintyse buvo praminusi „pulkininku“ dėl jo kariškos išvaizdos ūsų, išdygo tarpduryje.

– Norėčiau, kad jūs, ledi, užeitumėte po vieną, – paskelbė jis. – Ta pačia tvarka, kaip ir atvykote.

Džeinė, be abejo, buvo šešta eilėje. Praėjo dvidešimt minučių, kol ją pakvietė. „Pulkininkas“ stovėjo, rankas sukabinęs už nugaros. Jis greitai atliko nedidelę apklausą, patikrino jos prancūzų kalbos žinias ir išmatavo ūgį.

– Galimas daiktas, madmuazele, – pasakė jis prancūziškai, – kad jūs tiksite. Negaliu to tvirtinti, bet tai visiškai įmanoma.

– Ar galėčiau paklausti, kokios tai pareigos? – tiesmukai pasiteiravo Džeinė.

Jis gūžtelėjo pečiais.

– Šito aš taip pat dar negaliu pasakyti. Jei jūs būsite išrinkta – sužinosite.

– Tai skamba labai paslaptingai, – paprieštaravo Džeinė. – Aš negaliu eiti toliau, kol nesužinosiu, apie ką kalbama. Galiu paklausti, ar tai susiję su scena?

– Scena? Tikrai ne.

– O! – kiek priblokšta ištarė Džeinė.

Jis entuziastingai pažvelgė į ją.

– Jūs esate protinga, taip? Ir diskretiška?

– Aš esu be galo protinga ir diskretiška, – ramiai pasakė Džeinė. – O kaip dėl uždarbio?

– Užmokestis sieks du tūkstančius svarų – už dviejų savaičių darbą.

– O! – silpnu balsu ištarė Džeinė.

Ji buvo pernelyg priblokšta atlyginimo dydžio, kad galėtų iškart atgauti žadą.

Pulkininkas atnaujino pašnekesį.

– Aš atrinkau dar vieną jauną ledi. Jūs abi vienodai tinkate. Gali būti ir daugiau tinkamų merginų, kurių aš dar nemačiau. Duosiu jums nurodymus dėl tolesnių veiksmų. Jūs žinote Heridž viešbutį?

Džeinė žioptelėjo. Kas Anglijoje nežino Heridž viešbučio? Šis garsus viešbutis buvo kukliai įsikūręs nedidelėje gatvėje Meifeiro rajone, kur apsistodavo įvairios garsenybės ir karališkojo luomo atstovai. Dar šį rytą Džeinė skaitė, kad atvyko Ostrovos didžioji kunigaikštienė Paulina. Ji atvažiavo į didelės labdaros mugės, skirtos Rusijos pabėgėliams paremti, atidarymą ir, be abejo, apsistojo Heridž viešbutyje.

– Taip, – pasakė Džeinė, atsakydama į „pulkininko“ klausimą.

– Labai gerai. Eikite tenai. Pasiteiraukite grafo Streptičiaus. Perduokite savo kortelę – jūs turite kortelę?

Džeinė jam padavė. Pulkininkas ją paėmė ir kamputyje užrašė raidę P. Tuomet grąžino kortelę atgal.

– To pakaks, kad grafas jus priimtų. Jis supras, kad jūs atėjote nuo manęs. Galutinis sprendimas priklauso nuo jo – ir nuo kitų. Jei jis palaikys jus tinkama, jis viską jums paaiškins, ir jūs galėsite priimti arba atmesti jo pasiūlymą. Jus tai tenkina?

– Kuo puikiausiai, – pasakė Džeinė.

– Iki šiol, – sumurmėjo ji, išėjusi į gatvę, – aš čia neįžvelgiu jokių spąstų. Ir vis dėlto jie turi būti. Nebūna to-

kių pinigų už nieką. Čia kažkokia nusikalstama veikla! Nieko kito negali būti.

Jos ūpas pakilo. Džeinė neprieštaravo saikingai nusikalstamai veiklai. Laikraščiuose mirgėjo straipsnių apie įvairius merginų nusikaltėlių žygius. Džeinė jau rimtai svarstė tokia tapti, jei nieko kita nebeliktų daryti.

Ji kiek drebėdama žengė pro prašmatnų Heridž įėjimą. Dabar ji labiau nei kada nors anksčiau troško turėti naują kepuraitę.

Tačiau mergina drąsiai priėjo prie registracijos stalo ir padavė savo kortelę, be jokio sumišimo pasiteiraudama apie grafą Streptičių. Jai patiko, kad tarnautojas į ją gana smalsiai pažvelgė. Vis dėlto jis paėmė kortelę ir padavė ją mažam patarnaujančiam berniukui, tyliai jam kažką paaiškindamas. Ką, Džeinė nesugebėjo išgirsti. Netrukus pažas grįžo, ir Džeinė buvo pakviesta eiti kartu su juo. Jie pakilo liftu ir nuėjo koridoriumi prie didelių dvigubų durų. Pažas pabeldė į jas. Po akimirkos Džeinė jau stovėjo dideliame kambaryje priešais aukštą liesą vyrą šviesia barzda, kuris savo baltoje bejėgiškoje rankoje laikė jos kortelę.

– Panele Džeinė Klevlend, – iš lėto tarė jis. – Aš esu grafas Streptičius.

Jo lūpos staiga prasiskyrė – tai, matyt, turėjo būti palaikyta šypsena, – atidengdamos dvi eiles baltų lygių dantų. Tačiau be menkiausio linksmumo atspalvio.

– Kaip suprantu, jūs atsiliepėte į mūsų skelbimą, – tęsė toliau grafas. – Jus čia atsiuntė pulkininkas Kraninas.

„Jis iš tiesų *buvo* pulkininkas“, – pamanė Džeinė, džiaugdamasi savo įžvalgumu, bet tik paprasčiausiai linktelėjo galvą.

– Ar galėčiau jums užduoti keletą klausimų?

Jis, nelaukdamas atsakymo, toliau uždavinėjo jai klausimus, labai panašius į pulkininko Kranino. Jos atsakymai regis jį visai tenkino. Jis keletą kartų linktelėjo galvą.

– Aš paprašysiu jūsų, madmuazele, iš lėto nueiti prie durų ir grįžti atgal.

„Galbūt jie nori mane įdarbinti manekene, – pamanė Džeinė, patenkindama jo prašymą. – Bet jie nemokėtų manekenei dviejų tūkstančių svarų. Vis dėlto aš manau, kad kurį laiką geriau susilaikyti neklausinėjus."

Grafas Streptičius kažką mąstė. Jis barbeno į stalą savo baltais pirštais. Staiga pakilo ir, atidaręs gretimo kambario duris, kažką pasakė esančiajam viduje.

Tuomet jis grįžo į savo vietą, ir į kambarį įėjo nedidelė vidutinio amžiaus moteris, uždarydama paskui save duris. Tai buvo apkūni ir baisiai negraži moteris; vis dėlto matėsi, kad tai buvo svarbi figūra.

– Na, Ana Michalovna, – pasakė grafas. – Ką jūs apie ją manote?

Ledi nužvelgė Džeinę nuo galvos iki kojų, tarsi tai būtų vaškinis eksponatas parodoje. Ji neišreiškė jokio susižavėjimo.

– Ji gali tikti, – galiausiai pasakė ji. – Tiesą sakant, tikro panašumo labai nedaug. Bet figūra ir spalvos puikiai tinka, labiau nei bet kurių kitų. Ką jūs pats manote, Fiodorai Aleksandrovičiau?

– Aš sutinku su jumis, Ana Michalovna.

– Ar ji kalba prancūziškai?

– Ji puikiai kalba.

Džeinė vis labiau ir labiau jautėsi kaip manekenas. Atrodė, jog nė vienas iš šių keistų žmonių neprisiminė, kad ji buvo gyva būtybė.

– Bet ar ji moka laikyti paslaptis? – paklausė ledi, sunkiu žvilgsniu varstydama merginą.

– Tai princesė Poporenski, – Džeinei prancūziškai pasakė grafas Streptičius. – Ji klausia, ar jūs mokate laikyti paslaptis?

Džeinė savo atsakymą adresavo princesei.

– Kol aš neišgirdau jokių paaiškinimų apie darbą, nieko negaliu pažadėti.

– Na, o ką jai belieka sakyti, šiai mažylei, – pastebėjo ledi. – Aš manau, kad ji yra protinga, Fiodorai Aleksandrovičiau, – protingesnė už kitas. Pasakyk man, mažule, ar tu esi drąsi?

– Aš nežinau, – mąsliai atsakė Džeinė. – Aš nepernelyg mėgstu skausmą, bet galiu jį pakęsti.

– Ak! Aš ne tai turėjau galvoje. Jūs nebijote pavojų, ne?

– O! – ištarė Džeinė. – Pavojai! Man tai patinka. Aš mėgstu pavojus.

– Jūs esate neturtinga? Jūs norėtumėte uždirbti daug pinigų?

– Išbandykite mane, – pasakė Džeinė su palengva užplūstančiu entuziazmu.

Grafas Streptičius ir princesė Poporenski susižvalgė. Tuomet jie linktelėjo vienu metu.

– Ar man paaiškinti reikalą, Ana Michalovna? – paklausė pirmasis.

Princesė papurtė galvą.

– Jos didenybė nori tai padaryti pati.

– Tai nėra būtina – ir neišmintinga.

– Vis dėlto toks yra jos nurodymas. Aš turiu nuvesti jai merginą iškart, kai tik jūs apsispręsite.

Streptičius gūžtelėjo pečiais. Jis akivaizdžiai buvo ne-

patenkintas. Bet lygiai taip pat buvo aišku, kad jis neketino prieštarauti įsakymui. Tad pasisuko į Džeinę.

– Princesė Poporenski pristatys jus jos aukštybei didžiajai kunigaikštienei Paulinai. Nesijaudinkite.

Džeinė nė kiek nesijaudino. Ją džiugino mintis, kad ji bus pristatyta pačiai didžiajai kunigaikštienei. Džeinė visiškai nesižavėjo socialistais. Ją akimirkai vėl apėmė nesmagus jausmas dėl kepuraitės.

Princesė Poporenski ėjo pirma, krypavo su tam tikru orumu, nors ir nederančiu prie esamų aplinkybių. Jos perėjo gretimą kambarį, kuris atrodė labiau kaip prieškambaris, ir princesė pasibeldė į duris priešingoje sienoje. Iš vidaus atsakė balsas. Tuomet princesė atidarė duris, įleisdama priekin Džeinę, pati eidama iškart už jos.

– Leiskite jums pristatyti, madam, – ištarė princesė iškilmingai, – panelę Džeinę Klevlend.

Jauna moteris, sėdėjusi dideliame krėsle priešingoje kambario pusėje, pašoko ir nedelsdama prisiartino. Ji kurį laiką įdėmiai žvelgė į Džeinę, tuomet linksmai nusijuokė.

– Tiesiog nuostabu, Ana, – pasakė ji. – Aš nė neįsivaizdavau, kad mums taip pasiseks. Nagi, pažiūrėkime, kaip mes atrodome viena šalia kitos.

Paėmusi Džeinės ranką, ji nuvedė merginą per kambarį, sustodama priešais didelį veidrodį, kabantį ant sienos.

– Matote? – džiaugsmingai sušuko ji. – Nuostabi pora!

Jau nuo pat pradžių, kai Džeinė išvydo didžiąją kunigaikštienę, ji pradėjo šį tą suprasti. Didžioji kunigaikštienė buvo jauna moteris, galbūt tik metais ar dvejais vyresnė už Džeinę. Jos plaukai buvo tokie pat šviesūs, ir figūra

tokia pat liekna. Ji tik buvo gal vos aukštėlesnė. Bet joms stovint vienai šalia kitos, panašumas buvo gana akivaizdus. Veido ir antakių spalva beveik idealiai sutapo.

Didžioji kunigaikštienė suplojo rankomis. Ji atrodė nepaprastai linksma jauna moteris.

– Geriau nebeįmanoma, – pareiškė ji. – Jūs turite Fiodorui Aleksandrovičiui perduoti mano padėką, Ana. Jis išties puikiai padirbėjo.

– Kol kas, madam, – tyliai sumurmėjo princesė, – ši jauna moteris nežino, ko iš jos tikimasi.

– Ak taip, – ištarė didžioji kunigaikštienė kiek nurimusi. – Pamiršau. Na, aš ją apšviesiu. Palikite mus, Ana Michalovna.

– Bet, madam...

– Sakau, palikite mus vienas.

Ji piktai tryptelėjo koja. Ana Michalovna baisiai nenoriai išėjo iš kambario. Didžioji kunigaikštienė atsisėdo ir pamojo Džeinei padaryti tą patį.

– Jos įkyrios, tos senos moterys, – pastebėjo Paulina. – Bet jos reikalingos. Ana Michalovna geresnė už daugelį. Gerai, panele... ak taip, mis Džeinė Klevlend. Man patinka šis vardas. Ir jūs man patinkate. Jūs simpatiška. Aš iškart galiu atpažinti, kurie žmonės simpatiški.

– Jūs atrodote labai intelektuali, madam, – pasakė Džeinė, prabilusi pirmą kartą.

– Aš esu protinga, – ramiai pasakė Paulina. – Gerai, aš jums viską paaiškinsiu. Nors čia nėra ką daug aiškinti. Jūs žinote Ostrovos istoriją. Praktiškai visa mano šeima žuvusi: komunistų pjautynės. Aš esu galbūt paskutinė iš savo dinastijos. Aš esu moteris, tad negaliu atsisėsti į sostą. Atrodė, kad jie paliks mane ramybėje. Bet ne – kur tik aš pasirodau, jie vis bando mane nužudyti. Absurdas,

ar ne? Tie degtinės persisiurbę gyvuliai niekuomet nepasižymėjo sveika mąstysena.

– Suprantu, – pasakė Džeinė, nujausdama, ko iš jos bus reikalaujama.

– Didžiąją gyvenimo dalį aš gyvenu nuošaliai – kur galiu imtis atsargumo priemonių, bet kartkartėmis man tenka dalyvauti viešose ceremonijose. Kol aš esu čia, pavyzdžiui, turiu atlikti keletą pusiau viešų užduočių. Taip pat jų turėsiu Paryžiuje, kai pro jį grįšiu atgal. Aš turiu dvarų Vengrijoje. Ten galima puikiai papramogauti.

– Iš tikrųjų? – paklausė Džeinė.

– Pasakiškai. Aš dievinu pramogas. Taip pat, – aš neturėčiau jums šito pasakoti, bet pasakysiu, nes jūsų veidas toks simpatiškas, – aš ten turiu tam tikrų planų: visa labai tyliai, be jokios reklamos, jei suprantate, apie ką aš kalbu. Trumpai tariant, labai svarbu, kad aš per artimiausias dvi savaites nebūčiau pagrobta.

– Betgi policija... – pradėjo Džeinė.

– Policija? O taip, manau, jie gerai atlieka savo darbą. Mes taip pat... mes turime žvalgų. Galbūt aš būsiu įspėta, jei bus ketinama įvykdyti pasikėsinimą. Tačiau gali būti, kad ir nebūsiu.

Ji patraukė pečiais.

– Aš pradedu suprasti, – iš lėto tarė Džeinė. – Jūs norite, kad aš užimčiau jūsų vietą?

– Tik tam tikromis progomis, – entuziastingai pasakė didžioji kunigaikštienė. – Jūs turite būti kažkur po ranka, suprantate? Man gali jūsų prireikti du, tris ar keturis kartus per artimiausias dvi savaites. Tai būtų tais atvejais, kai aš turėčiau pasirodyti viešumoje. Be abejo, jūs negalite manęs pakeisti ten, kur yra daugmaž artimi santykiai.

– Be abejo, ne, – sutiko Džeinė.

– Jūs puikiai susitvarkysite. Fiodoras Aleksandrovičius protingai pasielgė, įdėdamas skelbimą į laikraštį, ar ne?

– O jei, tarkime, aš būsiu užpulta? – pasiteiravo Džeinė.

Didžioji kunigaikštienė gūžtelėjo pečiais.

– Be abejo, yra rizikos, bet, remiantis mūsų pačių slapta informacija, jie nori mane pagrobti, o ne nužudyti. Tačiau aš būsiu sąžininga – jie taip pat gali susprogdinti bombą.

– Suprantu, – pasakė Džeinė.

Ji bandė imituoti Paulinos nerūpestingumą. Jai labai rūpėjo iškelti pinigų klausimą, bet nežinojo, kaip geriausia paliesti tą temą. Nuo šio rūpesčio ją išvadavo pati Paulina.

– Mes jums, be abejo, gerai atsilyginsime, – ištarė ji nerūpestingai. – Dabar aš gerai nepamenu, kiek pasiūlė Fiodoras Aleksandrovičius. Nežinau, ar mes kalbėjome apie frankus, ar apie kronas.

– Pulkininkas Kraninas, – pasakė Paulina, – minėjo apie du tūkstančius svarų.

– Teisingai, – nušvito Paulina. – Dabar prisiminiau. Tikiuosi, to pakaks? Ar jūs norėtumėte trijų tūkstančių?

– Na, – pasakė Džeinė, – jei jums tai neturi didelės reikšmės, aš mieliau rinkčiausi tris tūkstančius.

– Jūs, matau, dalykiška moteris, – maloniai tarė didžioji kunigaikštienė. – Man tokios ir reikėjo. Bet aš apskritai nieko nenutuokiu apie pinigus. Ko aš noriu, tą turiu, ir tiek.

Džeinei tai pasirodė paprastas, bet žavus požiūris.

– Be abejo, kaip jūs ir sakėte, čia yra tam tikras pavo-

jus, – mąsliai tęsė toliau Paulina. – Nors jūs man ir neatrodote bijanti pavojų. Aš pati jų nesibaiminu. Tikiuosi, jūs nemanote, kad prašau jūsų užimti mano vietą, nes pati esu bailė? Suprantate, Ostrovai be galo reikšminga, kad aš ištekėčiau ir pagimdyčiau mažiausiai du sūnus. Po to jau bus nebesvarbu, kas atsitiks su manimi.

– Suprantu, – pasakė Džeinė.

– Ir jūs sutinkate?

– Taip, – ryžtingai ištarė Džeinė. – Aš sutinku.

Paulina keletą kartų energingai suplojo rankomis. Netrukus pasirodė princesė Poporenski.

– Aš jai viską papasakojau, Ana, – pareiškė didžioji kunigaikštienė. – Ji padarys viską, ko mes norime; jai reikia sumokėti tris tūkstančius svarų. Pasakykite Fiodorui, kad išrašytų čekį. Ji iš tiesų labai panaši į mane, ar ne? Nors man atrodo, kad ji geriau atrodo.

Princesė iškrypavo iš kambario ir netrukus grįžo su grafu Streptičiumi.

– Mes viską sutarėme, Fiodorai Aleksandrovičiau, – pasakė didžioji kunigaikštienė.

Jis nusilenkė.

– Įdomu, ar ji sugebės atlikti savo vaidmenį? – paklausė jis, mąsliai žvelgdamas į Džeinę.

– Aš jums parodysiu, – staiga pasakė mergina. – Jūs leisite, madam? – paklausė ji didžiosios kunigaikštienės.

Pastaroji mielai sutiko.

Džeinė atsistojo.

– Bet tai nuostabu, Ana, – ištarė ji. – Aš niekuomet nemaniau, kad mums taip pavyks. Na, pažiūrėkime, kaip mes atrodome viena šalia kitos.

Tuomet Paulina dar kartą nusivedė kunigaikštienę prie veidrodžio.

– Matote? Nuostabi pora!

Merginos žodžiai, manieros ir gestai nuostabiai imitavo Pauliną. Princesė linktelėjo galvą, išreikšdama pritarimą.

– Išties neblogai, – konstatavo ji. – Dauguma nieko nesupras.

– Jūs labai sumani, – dėkingai pasakė Paulina. – Aš nieko negalėčiau imituoti, net ir gelbėdama savo gyvybę.

Džeinė ja tikėjo. Jai jau buvo dingtelėję, kad Paulina buvo jauna moteris, kuri buvo pati savimi.

– Ana sutvarkys su jumis smulkmenas, – pasakė didžioji kunigaikštienė. – Nusiveskite ją į mano miegamąjį, Ana, ir pamatuokite jai mano drabužius.

Ji atsisveikindama grakščiai linktelėjo, ir princesė Poporenski nusivedė Džeinę.

– Štai šią suknelę jos didenybė vilkės atidarydama parodą, – paaiškino senoji ledi, laikydama drąsaus dizaino juodai baltą suknelę. – Tai bus po trijų dienų. Galbūt jums reikės ten pasirodyti vietoj jos. Mes nežinome. Mes dar negavome informacijos.

Anos paraginta, Džeinė nusivilko nušiurusius savo pačios drabužius ir pasimatavo suknelę. Ji puikiausiai jai tiko. Ana pritariamai linktelėjo.

– Beveik idealiai tinka – tik vos ne vos ilgesnė, nes jūs maždaug coliu žemesnė už jos didenybę.

– Tai nesunkiai ištaisoma, – greitai sumetė Džeinė. – Didžioji kunigaikštienė, kaip pastebėjau, dėvi žemakulnius batelius. Jei aš apsiausiu tokius pat bateliusus, tik su aukštais kulniukais, viskas bus kuo puikiausiai.

Ana Michalovna jai parodė batus, kuriuos didžioji kunigaikštienė paprastai dėvi prie vakarinės suknelės. Tai

driežo odos batai su perrišimu. Džeinė juos įsiminė ir pasisiūlė nupirkti tokius pat, tik su aukštesniais kulniukais.

– Būtų gerai, – pasakė Ana Michalovna, – jei jūs paprastai dėvėtumėte drabužius, kurie spalvomis ir medžiaga ženkliai skiriasi nuo jos didenybės. Tuomet, staiga atsiradus būtinybei susikeisti vietomis, būtų mažesnė tikimybė, jog tai bus pastebėta.

Džeinė minutėlę pasvarstė.

– O kaip dėl skaisčiai raudono marokeno? Ir galbūt ne pro šalį būtų paprasti pensnė? Tai smarkiai pakeičia išvaizdą.

Abu pasiūlymai buvo priimti, ir jos pasinėrė į tolesnį detalių aptarinėjimą.

Džeinė iš viešbučio išėjo su šimtu svarų piniginėje bei nurodymais apsirūpinti reikiamais drabužiais ir užsisakyti kambarį Blitz viešbutyje mis Montresor iš Niujorko vardu.

Po dviejų dienų pas ją apsilankė grafas Streptičius.

– Iš tiesų jūs labai pasikeitėte, – pasakė jis nusilenkdamas.

Džeinė taip pat pamėgdžiodama nusilenkė. Ji labai džiaugėsi savo naujais drabužiais bei gyvenimo prabanga.

– Visa tai labai šaunu, – atsiduso ji. – Bet aš manau, kad jūsų vizitas reiškia, jog man laikas eiti uždirbti savo pinigus.

– Taip ir yra. Mes gavome informacijos, kad jos didenybę gali būti bandoma pagrobti, grįžtant atgal iš mugės. Mugė bus, kaip žinote, Orion Haus rūmuose, kurie yra maždaug už dešimties kilometrų nuo Londono. Jos didenybė bus priversta pati ten dalyvauti, nes Enčesterio

grafienė, kuri remia šią mugę, ją asmeniškai pažįsta. Bet aš sugalvojau šiokį tokį planą.

Džeinė atidžiai klausėsi, kol jis išdėstė savo sumanymą.

Ji uždavė keletą klausimų ir galiausiai pareiškė, kad viską puikiai suprato ir yra pasiruošusi atlikti savo vaidmenį.

Kita diena išaušo šviesi ir saulėta. Puiki diena vienam didžiausių Londono sezono renginių – mugei Orion Hause, kurią remia Enčesterio grafienė ir kuri skirta Ostrovos pabėgėliams šioje šalyje palaikyti.

Atsižvelgiant į Anglijos orų nenuspėjamumą, mugė buvo surengta erdviuose Orion Hauso rūmuose, kurie jau penkis šimtus metų buvo Enčesterio grafų nuosavybė. Renginiui buvo atvežta įvairių kolekcijų. Jame buvo iškelta nuostabi idėja – šimtui aukštuomenės moterų padovanoti po vieną perlą iš savo karolių, kurie turėjo būti parduoti aukcione kitą dieną. Taip pat ten buvo gausu įvairių pramogų bei renginių.

Džeinė, dabar jau mis Montresor, ten nuvyko anksti. Ji vilkėjo skaisčiai raudonos spalvos marokeno suknelę, ant galvos buvo užsidėjusi nedidelę raudoną skrybėlaitę. Ji buvo apsiavusi driežo odos batais su aukštais kulniukais.

Didžiosios kunigaikštienės Paulinos atvykimas buvo didžiulis įvykis. Ji buvo palydėta ant pakylos, kur mažas berniukas jai įteikė didžiulę rožių puokštę. Ji pasakė trumpą, bet žavingą kalbą ir paskelbė mugės atidarymą. Ją lydėjo grafas Streptičius ir princesė Poporenski.

Ji vilkėjo drąsaus dizaino baltos bei juodos medžiagos suknelę, kurią Džeinė jau buvo mačiusi. Buvo užsidėjusi nedidelę juodą skrybėlę su daugybe nuo graižo kabančių

erelių ir plonu šydu, pusiau dengiančiu jos veidą. Džeinė nusišypsojo pati sau.

Didžioji kunigaikštienė vaikštinėjo po mugę, sustodama prie kiekvieno prekystalio ir šį bei tą nusipirkdama, būdama visiems vienodai gracinga. Galiausiai ji ėmė ruoštis išvykimui.

Džeinė veikė greitai. Ji užkalbino princesę Poporenski ir paprašė, kad ją pristatytų didžiajai kunigaikštienei.

– Ak taip! – aiškiai pasakė Paulina. – Mis Montresor, aš atsimenu šį vardą. Ji, jei neklystu, yra amerikiečių žurnalistė. Ji mums daug pasitarnavo. Aš mielai suteiksiu interviu jos laikraščiui. Ar čia yra kokia nors vieta, kur būtų galima ramiai pasėdėti?

Nedelsiant buvo paruoštas nedidelis prieškambaris didžiosios kunigaikštienės reikmėms, tuomet grafas Streptičius buvo pasiųstas pakviesti mis Montresor. Jam išėjus, princesei Poporenski padedant, buvo paskubomis apsikeista drabužiais.

Po trijų minučių durys atsivėrė, ir pasirodė didžioji kunigaikštienė, iki pat veido iškėlusi rožių puokštę.

Gracingai nusilenkusi ir prancūziškai keliais žodžiais atsisveikinusi su ledi Enčester, ji išėjo ir įsėdo į jos laukiantį automobilį. Šalia atsisėdo princesė Poporenski, ir automobilis nuvažiavo.

– Na, – pasakė Džeinė, – štai ir viskas. Įdomu, kaip dabar sekasi mis Montresor.

– Jos niekas nepastebės. Ji gali ramiai iš ten išeiti.

– Tai tiesa, – pasakė Džeinė. – Aš viską puikiai atlikau, ar ne?

– Jūs savo vaidmenį atlikote tiesiog fantastiškai.

– Kodėl su mumis nėra grafo?

– Jis turėjo pasilikti. Kažkas turi rūpintis jos dideny-

bės saugumu.

– Tikiuosi, jog niekas neketina mesti bombos, – su nerimu ištarė Džeinė. – Ei! Mes išsukome iš pagrindinio kelio. Kas čia dabar?

Automobilis, didindamas greitį, lėkė šalutiniu keliu.

Džeinė pašoko ir iškišo galvą pro langą, protestuojamai žvelgdama į vairuotoją. Bet jis tik nusijuokė ir padidino greitį. Džeinė vėl susmuko į savo vietą.

– Jūsų žvalgai buvo teisūs, – pasakė ji juokdamasi. – Bet mes čia tam ir esame. Manau, kad juo ilgiau aš vaidinsiu, tuo didžioji kunigaikštienė bus saugesnė. Šiaip ar taip, mes turime jai duoti laiko saugiai sugrįžti į Londoną.

Atsiradus galimam pavojui, Džeinės ūpas pakilo. Bombos sprogimo perspektyva jos neviliojo, bet tokie įvykiai sužadindavo jos nuotykių instinktus.

Staiga pasigirdo stabdžių džeržgimas, ir mašina sustojo. Ant jos pakojo užšoko vyras. Jo rankoje buvo revolveris.

– Rankas aukštyn, – suurzgė jis.

Princesės Poporenski rankos greitai pakilo, o Džeinė tik išdidžiai į jį pažvelgė, toliau laikydama rankas ant kelių.

– Paklauskite jo, ką reiškia šis išsišokimas, – prancūziškai paprašė ji savo kompanionės.

Bet, pastarajai dar nespėjus nieko atsakyti, vyras įsiveržė vidun. Jis griausmingu balsu pažėrė žodžių laviną nesuprantama kalba.

Džeinė, nieko nesuprasdama, paprasčiausiai gūžtelėjo pečiais ir toliau tylėjo. Vairuotojas išlipo ir prisijungė prie ano vyro.

– Gal garsioji ledi teiksis išlipti? – vaipydamasis pa-

klausė jis.

Džeinė, prie veido vėl pakėlusi gėlių puokštę, išlipo iš automobilio. Princesė Poporenski išlipo paskui ją.

– Gal garsioji ledi malonės eiti šiuo keliu?

Džeinė nekreipė dėmesio į pašaipų užgauliojantį toną. Ji nuėjo nedidelio netvarkingo namo, esančio maždaug už šimto jardų nuo tos vietos, kur sustojo automobilis, link. Kelias buvo *cul-de-sac* tipo ir baigėsi prie vartų, už kurių buvo akivaizdžiai negyvenamas namas.

Vyras, vis dar mojuodamas savo pistoletu, priėjo arčiau dviejų moterų. Joms pakilus įėjimo laiptais, jis praslinko pro jas ir suskubo atidaryti kairėje esančias duris. Už jų buvo tuščias kambarys, kuriame stovėjo tik du krėslai ir stalas.

Džeinė įėjo ir atsisėdo. Ana Michalovna nusekė jai iš paskos. Vyras užtrenkė duris ir jas užrakino.

Džeinė priėjo prie lango ir pažvelgė pro jį.

– Aš, be abejo, galėčiau pro jį iššokti, – pastebėjo ji. – Bet toli nenueičiau. Ne, mes geriau pasiliksime čia ir darysime tai, kas įmanoma. Įdomu, ar jie atneš mums ko nors pavalgyti?

Maždaug po pusvalandžio į šį klausimą buvo atsakyta.

Priešais ją ant stalo buvo padėtas didelis puodas garuojančios sriubos. Taip pat pridėti du gabalėliai sudžiūvusios duonos.

– Jokios prabangos aristokratams, – linksmai pastebėjo Džeinė, kai durys užsidarė ir buvo vėl užrakintos. – Jūs pradėsite ar aš?

Princesė, mostelėjusi ranka, su siaubu nuvijo šalin niekingą idėją valgyti.

– Kaip aš galiu valgyti? Kas žino, kokiame pavojuje

dabar yra mano misis?

– Su ja viskas gerai, – pasakė Džeinė. – Aš daugiau jaudinuosi dėl savęs. Žinote, šie žmonės tikrai neapsidžiaugs sužinoję, kad pagrobė ne tą asmenį. Tiesą sakant, jie gali būti netgi labai nepatenkinti. Aš turiu vaidinti išpuikusią didžiąją kunigaikštienę tiek, kiek galėsiu, ir dėti į kojas, jei pasitaikytų galimybė.

Princesė Poporenski nieko neatsakė.

Džeinė, būdama alkana, suvalgė visą sriubą. Ji buvo keisto skonio, bet karšta ir aštri.

Po to ją apėmė snaudulys. Princesė Poporenski regis tyliai verkė. Džeinė savo nepatogiame krėsle susirado mažiausiai nepatogią padėtį, ir jos galva netrukus nusviro.

Ji užmigo.

II

Džeinė krūptelėjo nubudusi. Ji pamanė labai ilgai miegojusi. Jos galva buvo sunki, mergina bjauriai jautėsi.

Tuomet ji staiga išvydo tai, nuo ko jai iškart išlakstė visi miegai.

Ji vilkėjo skaisčiai raudoną marokeno suknelę.

Ji atsisėdo tiesiai ir apsidairė. Taip, ji vis dar buvo tame pačiame tuščio namo kambaryje. Viskas atrodė taip pat, kaip ir prieš užmingant, išskyrus du dalykus. Pirma, princesės Poporenski jau nebebuvo savo krėsle. Antra, nepaaiškinamai pasikeitė jos pačios drabužiai.

– Aš negalėjau to sapnuoti, – pasakė Džeinė. – Jei aš būčiau sapnavusi, tai nebūčiau atsidūrusi čia.

Ji žvilgtelėjo į langą ir užfiksavo dar vieną reikšmingą

faktą. Kai ji užmigo, saulės spinduliai krito pro langą. Dabar nuo namo krito ryškus šešėlis.

„Namo langai žiūri į vakarus, – mąstė ji. – Kai aš užmigau, buvo popietė. Taigi dabar turi būti kitos dienos rytas. Sriuboje turėjo būti migdomųjų. Todėl... O, aš nežinau. Viskas atrodo tarytum kažkokia beprotybė.

Ji atsistojo ir priėjo prie durų. Jos buvo atrakintos. Ji apžiūrėjo namą. Jis buvo tylus ir tuščias.

Džeinė ranka palietė skaudamą galvą, pabandė susikaupti.

Tuomet ji pastebėjo keletą laikraščių prie laukujų durų. Jos dėmesį patraukė ryškus straipsnio pavadinimas.

„Amerikietė nusikaltėlė Anglijoje, – perskaitė ji. – Mergina raudona suknele. Sensacingas apiplėšimas Orion mugėje."

Džeinė išsvirduliavo į dienos šviesą. Ji skaitė sėdėdama ant laiptų, jos akys vis labiau plėtėsi iš nuostabos. Faktai buvo išdėstyti glaustai ir aiškiai.

Iškart po didžiosios kunigaikštienės Paulinos išvykimo trys vyrai ir mergina raudona suknele išsitraukė revolverius ir sėkmingai sutramdė minią. Jie pagrobė šimtą perlų ir paspruko greitu sportiniu automobiliu. Iki šiol neaptikta jokių pėdsakų.

Naujausiose žiniose (tai buvo vakarinis laikraštis) buvo keletas žodžių apie tai, kad „nusikaltėlė raudona suknele" buvo apsistojusi Blitze, prisistačiusi kaip mis Montresor iš Niujorko.

– Na ir įsivėliau, – pasakė Džeinė. – Prisiviriau košės. Aš visuomet jaučiau, kad čia buvo spąstai.

Tuomet ji krūptelėjo. Jos ausis pasiekė keistas garsas. Vyro balsas, dažnais intervalais kartojantis vieną žodį.

– Prakeikimas, – tarė balsas. – Prakeikimas. – Ir vėl: – Prakeikimas...

Džeinė atsigręžė į garso pusę. Šis žodis taip tiksliai išreiškė jos pačios jausmus. Ji nulėkė laiptais žemyn. Šalia jų gulėjo jaunas vyras. Jis stengėsi pakelti galvą nuo žemės. Jo veidas Džeinei pasirodė vienas iš maloniausių jos kada nors matytų veidų. Jis buvo taškuotas ir šiek tiek ironiškas.

– Prakeikimas. Mano galva, – pasakė jaunas vyras. – Prakeikimas. Aš...

Jis nutilo ir įsmeigė akis į Džeinę.

– Aš turbūt sapnuoju, – silpnu balsu ištarė jis.

– Aš nubudusi pasakiau tą patį, – atitarė Džeinė. – Bet mes nesapnuojame. Kas atsitiko jūsų galvai?

– Kažkas man per ją užvožė. Laimei, ji ne iš silpnųjų.

Jis, sutelkęs jėgas, atsisėdo, o jo veidas persikreipė.

– Tikiuosi, kad mano smegenys netrukus pradės dirbti. Kaip matau, aš vis dar tebesu toje pačioje vietoje.

– Kaip jūs čia patekote? – smalsiai paklausė Džeinė.

– Tai ilga istorija. Beje, ar jūs kartais ne didžioji kunigaikštienė – kaip ten jos vardas?

– Ne. Aš paprasta Džeinė Klevlend.

– Jūs nesate paprasta, šiaip ar taip, – pasakė jaunas vyras, žvelgdamas į ją su nuoširdžiu susižavėjimu.

Džeinė paraudo.

– Gal jums atnešti vandens ar dar ko nors? – neryžtingai pasiteiravo ji.

– Būtų ne pro šalį, – sutiko jaunuolis. – Nors mieliau išgerčiau viskio, jei galėtumėt jo rasti.

Džeinė nerado jokio viskio. Jaunuolis nurijo didelį gurkšnį vandens ir pareiškė pasijutęs geriau.

– Ar man papasakoti apie savo nuotykius, ar jūs pra-

dėsite nuo savųjų? – paklausė jis.

– Pirmiau jūs.

– Mano nuotykiai visai paprasti. Aš tiesiog pastebėjau, kad didžioji kunigaikštienė įėjo į tą kambarį, mūvėdama batelius žemais kulniukais, o išėjo persiavusi aukštakulniais. Man tai pasirodė gana keista. Man nepatinka keisti dalykai.

– Aš nusekiau paskui automobilį savo motoroleriu ir pamačiau, kaip jus nuvedė į namą. Maždaug po dešimties minučių riaumodamas atlėkė didelis sportinis automobilis. Iš jo išlipo raudonai apsirengusi mergina ir trys vyrai. Ji mūvėjo žemakulnius batelius. Jie nuėjo į namą. Netrukus žemakulniais bateliais avinti mergina išėjo jau su baltai juoda suknele. Ji nuėjo į pirmąjį automobilį, kartu su sena katyte ir aukštu vyru šviesia barzda. Kiti sulipo į sportinį automobilį. Aš pamaniau, kad visi išvyko, ir pabandžiau prieiti prie lango bei jus išvaduoti. Tuo tarpu kažkas man iš nugaros užvožė per galvą. Štai ir viskas, dabar jūsų eilė.

Džeinė papasakojo savo nuotykius.

– Man siaubingai pasisekė, kad jūs sekėte iš paskos, – užbaigė ji. – Suprantate, kokioje prarajoje aš būčiau atsidūrusi, jei ne jūs? Didžioji kunigaikštienė būtų turėjusi nuostabų alibi. Ji išvyko iš mugės prieš apiplėšimą ir atvažiavo į Londoną savo automobiliu. Ar kas nors patikėtų mano fantastiška istorija?

– Niekada gyvenime, – nesvyruodamas atsakė jaunuolis.

Jie buvo taip pasinėrę į savo pasakojimus, kad visai užsimiršo ir nekreipė dėmesio į aplinką. Staiga jie krūptelėję pasuko galvas ir pastebėjo į sieną atsišliejusį aukštą vyrą liūdnu veidu. Jis linktelėjo jiems.

– Labai įdomu, – pasakė jis.

– Kas jūs esate? – reikliai paklausė Džeinė.

Vyras liūdnu veidu sumirksėjo.

– Inspektorius Forelas, – pasakė jis maloniai. – Man buvo labai įdomu išgirsti jūsų abejų istorijas. Tik galbūt mums bus sunkoka patikėti ledi istorija dėl vieno ar kito dalyko.

– Pavyzdžiui?

– Na, matote, šį rytą mes sužinojome, kad tikroji didžioji kunigaikštienė su savo vairuotoju pabėgo iš namų Paryžiuje, norėdami slapta susituokti.

Džeinė žioptelėjo.

– Mes žinojome, kad ta amerikietė „mergina nusikaltėlė“ atvyko į mūsų šalį, tad mes tikėjomės tam tikrų nuotykių. Mes labai greitai juos sučiupsime, galiu jums tai pažadėti. Atleiskite, aš minutėlę.

Jis užbėjo laiptais ir įėjo į namą.

– *Gerai*! – pasakė Džeinė. Ji tai pasakė labai išraiškingai.

– Aš manau, kad jūs buvote siaubingai įžvalgus, atkreipdamas dėmesį į tuos batus.

– Visiškai ne, – pasakė jaunuolis. – Aš užaugau tarp batų. Mano tėvas turi didžiulę batų prekybos kompaniją. Jis norėjo, kad aš įsijungčiau į jo verslą – vesčiau ir pradėčiau rimtą gyvenimą. Štai tokie dalykai. Bet aš norėjau būti menininkas. – Jis atsiduso.

– Man jūsų taip gaila, – švelniai pasakė Džeinė.

– Aš bandžiau piešti šešerius metus. Nepavyko sužibėti. Aš esu niekam tikęs dailininkas. Todėl nusprendžiau praryti šią karčią piliulę ir grįžti į namus kaip sūnus palaidūnas. Manęs ten laukia puikus darbas.

– Darbas yra didelis dalykas, – ilgesingai sutiko Džei-

nė. – Galbūt ir man surastumėt kokį darbelį pabandymui?

– Aš jums galėčiau pasiūlyti kur kas geresnį – jei jūs sutiktumėte.

– O, ir kokį?

– Dabar tai nesvarbu. Vėliau pasakysiu. Žinote, iki vakar dienos aš niekuomet nebuvau matęs merginos, kurią norėčiau vesti.

– Iki vakar?

– Iki mugės. Ir tuomet aš ją išvydau – ją, ir tik ją vienintelę!

Jis labai tvirtai pažvelgė į Džeinę.

– Kokie nuostabūs šarkakojai, – skubiai pasakė Džeinė, jos skruostams labai paraudus.

– Tai lubinai, – pasakė jaunuolis.

– Tai nesvarbu, – ištarė Džeinė.

– Nė trupučio, – sutiko jis, pasislinkdamas kiek arčiau.

Vaisingas sekmadienis

– Na, iš tikrųjų, sakyčiau, netgi per daug žavinga, – ištarė mis Dorotė Pret ketvirtą kartą. – Kaip aš norėčiau, kad dabar mane matytų senoji paukštytė. Su visomis savo Džeinėmis!

Kandžiai paminėta „senoji paukštytė“ buvo jos didžiai gerbtina darbdavė misis Makenzi Džons, kuri, turėdama savo tvirtą nuomonę apie tai, kokie vardai kambarinėms tinkami, nepripažino Dorotės vardo, vartojo mis Pret nekenčiamą antrąjį – Džeinės vardą.

Mis Pret kompanionas neatsakė iš karto – dėl svarbių priežasčių. Kai jūs esate ką tik nusipirkę „Baby Austiną“ iš ketvirtų rankų, sumokėję už jį dvidešimt svarų ir vos antrą kartą su juo išvažiuojate, visas jūsų dėmesys yra nukreiptas į sunkią užduotį – kaip susidoroti su iškylančiais vairavimo iššūkiais, į darbą pajungiant abi rankas ir kojas.

– Ė... a! – pasakė misteris Edvardas Pelgrovas, atlikdamas manevrą su siaubingu džeržgiančiu garsu, kuris tikrą automobilininką priverstų griežti dantimis.

– Na, tu nesi pernelyg kalbus su merginomis, – pasiskundė Dorotė.

Misteris Pelgrovas buvo atleistas nuo atsakymo; tuo metu jį riebiai išplūdo autobuso vairuotojas.

– Jokio takto, – pasakė mis Pret, atmesdama galvą.

– Pažiūrėčiau, jei *jo* stabdžiai būtų tokie, – karčiai atitarė jos kavalierius.

– Ar kas nors negerai su jais?

– Gali spausti pedalą, kiek tik nori, – pasakė misteris Pelgrovas. – Bet nieko nevyksta.

– Na gerai, Tedai, juk negali kažko tikėtis už dvidešimt svarų. Šiaip ar taip, mes juk sėdime čia, tikrame automobilyje, sekmadienio popietę, važiuodami iš miesto, kaip ir visi balti žmonės!

Dar daugiau džeržgiančių ir tarškančių garsų.

– Ak, – triumfuodamas ištarė Tedas. – Dabar jau geriau pavyko perjungti.

– Tu vairuoji tiesiog nuostabiai, – susižavėjusi pasakė Dorotė.

Padrąsintas moteriško pripažinimo, misteris Pelgrovas nusprendė smagiai pralėkti Hemeršmito plentu, bet čia buvo sustabdytas ir griežtai išbartas policininko.

– Na, aš nesuprantu, – tarė Dorotė, kai jie vėl pajudėjo Hemeršmito tilto link, šįkart jau kur kas santūriau, – iš kur atsiranda tie policininkai. Sakyčiau, jie galėtų šiek tiek mandagiau kalbėti.

– Tiesą sakant, aš neketinau važiuoti šiuo keliu, – liūdnai pasakė Edvardas. – Aš norėjau išvažiuoti į Didįjį Vakarų plentą, o ten jau galima duoti greičio.

– Ir pakliūti į policijos spąstus, – pasakė Dorotė. – Taip atsitiko šeimininkui vieną dieną. Penkių svarų bauda, neskaitant kitų išlaidų.

– Reikia pasakyti, policija nėra lepšiai, – didžiadvasiškai tarė Edvardas. – Turčius jie gerai papurto. Jokių nuolaidų. Mane varo iš proto mintis, kad tie piniguočiai gali nueiti ir nė nemirktelėję nusipirkti porą Rolsroisų. Jokios teisybės. Aš nesu blogesnis už juos.

– Ir papuošalų, – atsidususi tarė Dorotė. – Tos parduotuvės Bondstrite. Deimantai bei perlai ir dar nežinia kas! Kad man tokį Vulvorto perlų vėrinį...

Ji liūdnai nusišypsojo, pagalvojusi apie tai. Edvardas vėl turėjo visą dėmesį sutelkti į vairavimą. Jiems pavyko pervažiuoti Ričmondą be jokių nuotykių. Kivirčas su policininku sukrėtė Edvardą. Dabar jis nusprendė kiek galėdamas mažiau priešintis, aklai važiavo paskui priešais esantį automobilį, visai nežiūrėdamas kelio.

Taip jis netrukus įvažiavo į nežinomą kaimo keliuką, už kurio atradimą patyrę automobilininkai būtų nežinia ką atidavę.

– Gana protingas išsukimas iš kelio, – pasakė Edvardas, visus nuopelnus prisiskirdamas sau.

– Tikrai nuostabu, sakyčiau, – pritarė mis Pret. – Galiu pasakyti, kad ten, tolėliau, prekiauja vaisiais.

Ir iš tiesų, patogiame posūkyje stovėjo nedidelis pintas stalas, nukrautas pilnais krepšiais vaisių, o šalia kabėjo plakatas su užrašu: „Valgykite daugiau vaisių".

– Kiek kainuoja? – paklausė Edvardas, kai įnirtingas stabdžių mygimas pagaliau davė norimą rezultatą.

– Gražios braškės, – ištarė pardavėjas.

Tai buvo nepatraukliai atrodantis žmogelis klastingu žvilgsniu.

– Ledi bus tikras džiaugsmas. Prinokę vaisiai, ką tik nuskinti. Vyšnios taip pat. Tikros angliškos vyšnios. Norėtumėte krepšelį vyšnių, ledi?

– Gražiai atrodo, – pasakė Dorotė.

– Labai gražios, – arklišku balsu paantrino vyras. – Šis krepšelis jums suteiks daug džiaugsmo, ledi. – Galiausiai jis teikėsi atsakyti Edvardui. – Du šilingai, sere, velniškai pigu. Jūs tą patį pasakytumėte, jei žinotumėte, kas yra krepšyje.

– Jos siaubingai gražios, – pakartojo Dorotė.

Edvardas atsidusęs sumokėjo du šilingus. Jo mintys buvo užimtos skaičiavimu. Dar laukia arbata, kuras – šio sekmadieninio pasivažinėjimo *pigiu* nepavadinsi. Štai kas blogiausia, kai pasikvieti merginą! Jos visuomet nori visko, ką tik pamato.

– Ačiū, sere, – pasakė nepatraukliai atrodantis vyras. – Jūs su šiuo vyšnių krepšeliu gavote daugiau, nei verti jūsų pinigai.

Edvardas įnirtingai nuspaudė koją, ir „Baby Austinas“ šoko ant vyšnių pardavėjo tarytum įsiutęs vokiečių aviganis.

– Atleiskite, – pasakė Edvardas. – Pamiršau, kad įjungta pavara.

– Tu turi būti atsargesnis, brangusis, – ištarė Dorotė. – Galėjai jį sužeisti.

Edvardas nieko neatsakė. Po pusvalandžio jie privažiavo nuostabią vietelę prie upės kranto. „Austinas“ buvo paliktas prie kelio, o Edvardas ir Dorotė, meiliai atsisėdę greta vienas kito ant upės kranto, ėmė žiaumoti vyšnias. Sekmadienio laikraštis ignoruojamas gulėjo prie jų kojų.

– Ką naujo rašo? – galiausiai paklausė Edvardas, išsitiesdamas nugara ant žemės, nusmaukęs skrybėlę, kad nešviestų į akis saulė.

Dorotė permetė akimis straipsnių antraštes.

– Sielvarto moteris. Nepaprasta istorija. Dvidešimt aštuoni žmonės nuskendo praėjusią savaitę. Pranešimas apie lakūno mirtį. Įspūdinga brangenybių vagystė. Dingo penkiasdešimties tūkstančių svarų vertės rubinų karoliai. O, Tedai! Penkiasdešimt tūkstančių svarų. Tik pagalvok! – Ji skaitė toliau. – Vėrinį sudaro dvidešimt vienas akmuo su platinos pagražinimais. Jis buvo registruotu paštu išsiųstas iš Paryžiaus. Siuntiniui atėjus, jame buvo rasta tik keletas akmenukų, o brangenybės buvo dingusios.

– Pašte nudžiovė, – pasakė Edvardas. – Manau, Prancūzijos paštas yra siaubingas.

– Norėčiau pamatyti tuos karolius, – pratarė Dorotė. – Žėrintys tarytum kraujas – karvelių kraujas, taip vadinama ta spalva. Įdomu, kaip jautiesi, kai tau ant kaklo kabo tokie dalykai.

– Na, *tau* greičiausiai to niekuomet neteks patirti, mano mergaite, – linksmai pasakė Edvardas.

Dorotė atmetė galvą.

– Kodėl gi ne, norėčiau paklausti. Yra įvairių žavingų būdų merginoms prasimušti į pasaulį. Aš galėčiau tapti aktore.

– Merginos, kurios elgiasi padoriai, nieko nepasiekia, – atvėsino ją Edvardas.

Dorotė jau žiojosi atsakyti, bet persigalvojo, tik sumurmėjo:

– Paduok man vyšnių.

– Aš suvalgiau daugiau nei tu, – pastebėjo ji. – Aš padalysiu tai, kas liko. O kas gi čia ant dugno?

Ji kalbėdama ištraukė ranką su ilgu vėriniu iš kraujo spalvos akmenų.

Jie abu iš nuostabos išvertė akis.

– Krepšyje, sakai? – galiausiai ištarė Edvardas.

Dorotė linktelėjo.

– Pačiame dugne – po uogomis.

Jie dar kartą pažvelgė vienas į kitą.

– Kaip, tavo manymu, jie čionai pateko?

– Neįsivaizduoju. Tai keista, Tedai, ir ypač po to, kai perskaitėme laikraštyje apie tą istoriją su rubinais.

Edvardas nusijuokė.

– Ar tik tu nemanai, kad rankose laikai penkiasdešimt tūkstančių svarų?

– Aš tik sakau, kad tai keista. Rubinai, papuošti platina. Platina yra lyg dulsvas sidabras – panašiai kaip čia. Ar jie nekibirkščiuoja ir nėra nuostabios spalvos? Įdomu, kiek jų yra. – Ji suskaičiavo. – Tedai, jų lygiai dvidešimt vienas.

– Ne!

– Taip. Tiek pat, kiek nurodyta laikraštyje. O, Tedai, tau neatrodo...

– Gali būti. – Bet jis kalbėjo dvejodamas. – Yra tam tikrų būdų patikrinti – įbrėžti jais stiklą.

– Tai deimantai. Žinai, Tedai, tas vyras atrodė labai keistai... Vyras su vaisiais – bjaurios išvaizdos tipas. Ir jo juokeliai... Jis juk sakė, kad su šiuo krepšiu mes gauname daugiau, nei verti mūsų pinigai.

– Taip, bet pagalvok, Dorote, kodėl jis mums turėjo atiduoti penkiasdešimt tūkstančių svarų?

Mis Pret suglumusi papurtė galvą.

– Aš čia nematau jokio paaiškinimo, – sutiko ji. – Nebent jam ant kulnų lipo policija.

– Policija? – Edvardas kiek išblyško.

– Taip. Apie tai užsimenama laikraštyje: „Policija užčiuopė siūlo galą“.

Edvardo nugara perbėgo šaltas drebulys.

– Man tai nepatinka, Dorote. Įsivaizduok, kad policija sučiups *mus*.

Dorotė išsižiojusi spoksojo į jį.

– Bet mes nieko nepadarėme, Tedai. Mes radome tai krepšyje.

– Tokia istorija skamba labai kvailai! Visai nepanašu į tiesą.

– Gal ir nepanašu, – sutiko Dorotė. – O, Tedai, tu iš tiesų manai, kad tai tie patys karoliai? Tarsi kokia pasaka!

– Aš nemanau, kad tai skamba kaip pasaka, – pasakė Edvardas. – Man tai labiau primena istoriją, kai neteisingai apkaltintas herojus penkiolikai metų keliauja į Dortmuro kalėjimą.

Tačiau Dorotė nesiklausė. Ji užsikabino karolius ir, išsitraukusi iš savo rankinės mažą veidrodėlį, mėgino įvertinti, kaip šie atrodo ant jos kaklo.

– Tokie patys, kokius nešioja grafienės, – apsvaigusi ištarė ji.

– Aš tuo netikiu, – ūmiai pasakė Edvardas. – Čia imitacija. Čia *turi* būti imitacija.

– Taip, brangusis, – atsakė Dorotė, vis dar gėrėdamasi savo atvaizdu veidrodyje. – Gali būti.

– Priešingu atveju būtų per daug... sutapimų.

– Karvelio kraujas, – sumurmėjo Dorotė.

– Tai absurdas. Štai ką aš sakau. Absurdas. Paklausyk, Dorote, ar tu girdi, ką aš kalbu?

Dorotė patraukė veidrodėlį. Tuomet atsisuko į vaikiną, vieną ranką uždėjusi ant jos kaklą puošiančių karolių.

– Kaip aš atrodau? – paklausė ji.

Edvardas spoksojo į ją, užmiršęs savo nuogąstavimus. Jis niekada nebuvo matęs Dorotės tokios. Ji atrodė triumfuojančiai, apgaubta karališko grožio – tai jam buvo visiškai nauja. Mintis, kad ant jos kaklo kabo penkiasdešimties tūkstančių svarų vertės karoliai, Dorotę pavertė visai kita moterimi. Ji atrodė kaip įžūli karalaitė, tarytum Kleopatra, Semiramis ir Zenibia kartu sudėjus.

– Tu atrodai... tu atrodai... pritrenkiančiai, – nuolankiai ištarė Edvardas.

Dorotė nusijuokė; jos juokas taip pat buvo visiškai kitoks.

– Paklausyk, – pasakė Edvardas. – Mes turime kažką daryti. Mes turime juos nunešti į policiją, ar kažkas panašaus.

– Nesąmonė, – tarė Dorotė. – Tu pats ką tik pasakei, kad jie tavimi nepatikės. Tu gali atsidurti kalėjime už jų vagystę.

– Bet... bet ką gi mes galime padaryti?

– Pasilikti juos, – pasakė naujoji Dorotė Pret.

Edvardas spoksojo į ją.

– Pasilikti juos? Tu išėjai iš proto.

– Mes juos radome, ar ne? Kodėl mes turime manyti, kad jie yra vertingi? Mes juos pasiliksime, ir aš juos nešiosiu.

– Ir policija sučiups *tave*.

Dorotė minutėlę gromuliavo šią mintį.

– Gerai, – pasakė ji. – Mes juos parduosime. Tuomet tu galėsi nusipirkti Rolsroisą ar du Rolsroisus, o aš nusipirksiu papuošalų su deimantais ir keletą žiedų.

Edvardas vis dar spoksojo. Dorotė nekantravo.

– Mums suteiktas šansas – ir tik nuo mūsų priklauso, ar juo pasinaudosime. Mes nieko nepavogėme – to-

kiu atveju man nieko nereikėtų. Bet jie patys atkeliavo į mūsų rankas. Galbūt tai vienintelė galimybė mūsų gyvenime gauti viską, ko tik panorėsime. Ar tu turi nors kiek drąsos, Edvardai Pelgrovai?

Edvardas atgavo žadą.

– Sakai, parduoti juos? Tai nebus juoko darbas. Juvelyras norės žinoti, iš kur aš gavau tokį daikčiuką.

– Tu jo neneši juvelyrui. Ar tu niekuomet neskaitei detektyvinių romanų, Tedai? Tu juos, be abejo, nuneši prekiautojams vogtomis brangenybėmis.

– Iš kur aš tokių galiu pažinoti? Aš užaugau padorioje šeimoje.

– Vyrai turi viską žinoti, – pasakė Dorotė. – Tam jie ir yra vyrai.

Jis pažiūrėjo į ją. Ji buvo blaivi ir nepalenkiama.

– Šito aš iš tavęs nesitikėjau, – pratarė jis silpnu balsu.

– Aš maniau, kad tu esi ryžtingesnis.

Kurį laiką buvo tylu. Tuomet Dorotė atsistojo.

– Ką gi, – nerūpestingai pasakė ji. – Mums geriau vykti namo.

– Su šiais karoliais ant tavo kaklo?

Dorotė nusiėmė karolius, pažvelgė į juos pagarbiu žvilgsniu ir įsidėjo į savo rankinę.

– Paklausyk, – pasakė Edvardas. – Verčiau duok juos man.

– Ne.

– Taip, tu juos atiduosi. Aš esu išaugintas dorai, mano mergaite.

– Na, tu ir toliau gali būti doras. Tu gali su šiuo reikalu neturėti nieko bendra.

– Gerai, duok juos man, – su įniršiu sušuko Edvardas. – Aš viską sutvarkysiu. Aš surasiu prekiautojus. Kaip tu

ir sakai, tai vienintelis šansas mūsų gyvenime. Mes gavome juos sąžiningai – nusipirkome už du šilingus. Juk tai tas pats, ką džentelmenai kasdien daro savo antikinių kūrinių parduotuvėse, tuo didžiuodamiesi.

– Pagaliau! – sušuko Dorotė. – O, Edvardai, tu nuostabus!

Ji padavė jam karolius, ir jis įsidėjo juos į kišenę. Vaikinas jautėsi pakiliai, jį pagavo įkarštis – lai jie visi pasikaria! Tokių nuotaikų apimtas, jis užvedė „Austino" variklį. Jie abu buvo per daug susijaudinę, kad prisimintų apie ketinimus išgerti kur nors arbatos. Jiedu važiavo į Londoną tylėdami. Kartą sankryžoje policininkas žengtelėjo žingsnį jų link, ir Edvardo širdis nusirito į kulnus. Per stebuklą jie pasiekė namus be jokių nuotykių.

Paskutiniai tą dieną Edvardo ištarti žodžiai Dorotei buvo persisunkę nuotykių dvasia.

– Mes susitvarkysime su šiuo reikalu. Penkiasdešimt tūkstančių svarų! Yra dėl ko!

Tą naktį jis sapnavo Dortmuro kalėjimą, tad anksti nubudo, išsikamavęs ir nepailsėjęs. Jam reikėjo surasti vogtų brangenybių supirkėjus – bet jis neturėjo nė menkiausio supratimo, kaip tai padaryti!

Biure jis dirbo nevalyvai, tad iki pietų užsitarnavo dvi griežtas pastabas.

Kaip surasti tuos pirkėjus? Vaitčepelis, svarstė jis, turėtų būti tinkama vieta – o gal geriau Stepnis?

Grįžęs į įstaigą, jis sulaukė skambučio. Pasigirdo Dorotės balsas – liūdnas ir graudus.

– Tai tu, Tedai? Aš skambinu telefonu, bet ji gali ateiti bet kurią minutę, ir aš turėsiu baigti pokalbį. Tedai, tu dar nieko nepadarei, ar ne?

Edvardas atsakė neigiamai.

– Paklausyk, Tedai, tau nieko nereikia daryti. Aš visą naktį negalėjau sudėti akių. Tai siaubinga. Mąsčiau apie Biblijos eilutes, kuriose sakoma nevogti. Man vakar pasimaišė protas – iš tiesų pasimaišė. Tu nieko nedaryk, gerai, Tedai, brangusis?

Ar misteris Pelgrovas pajuto šmėkštelint palengvėjimą? Galbūt – bet jis visai neketino su tuo sutikti.

– Jei aš pasakiau, kad sutvarkysiu šį reikalą, vadinasi, sutvarkysiu, – pasakė jis tokiu balsu, kokį galima būtų priskirti supermenui plieniniu žvilgsniu.

– Bet, Tedai, brangusis, tu privalai šito nedaryti. O Viešpatie, ji ateina. Paklausyk, Tedai, ji šįvakar ketina eiti į svečius. Aš galiu susitikti su tavimi. Nieko nedaryk, kol mes nepasimatysime. Aštuntą valandą. Lauk manęs už kampo. – Jos balsas pasikeitė į angelišką murmesį. – Taip, madam, aš manau, kad jie surinko ne tą numerį. Jiems reikėjo Blumsbery 0234.

Edvardui šeštą valandą išėjus iš biuro, jo akį patraukė didžiulė laikraščio antraštė:

„BRANGENYBIŲ VAGYSTĖ. PASKUTINĖS NAUJIENOS“

Jis paskubomis ištiesė pensą. Įsėdęs į metro ir mikliai susiradęs vietą, jis patogiai įsitaisė ir ėmė godžiai vartyti laikraštį. Nesunkiai rado tai, ko ieškojo.

Prislopintas švilptelėjimas išsiveržė iš jo lūpų.

– Na... aš esu...

Tuomet dar vienas su tuo susijęs straipsnis patraukė jo dėmesį.

Jį perskaičius, laikraštis išslydo vaikinui iš rankų ir nukrito ant grindų.

– Tu dar nieko nepadarei, Tedai?

– Aš nieko nedariau. – Jis išsiėmė iš kišenės rubinų karolius. – Tu gali juos užsidėti.

– Bet, Tedai...

– Policija surado karolius – ir vyrą, kuris juos nudžiovė. O dabar perskaityk tai!

Jis pakišo jai po nosimi laikraščio straipsnį. Dorotė perskaitė:

NAUJAS REKLAMOS TRIUKAS

Angliškos „Penkių pensų“ parodos organizatoriai sumanė gudrų reklamos triuką, susiedami jį su garsiuoju Vulvortu. Vakar buvo pardavinėjami vaisių krepšiai, ir jie bus parduodami kiekvieną sekmadienį. Kas penkiasdešimtame krepšyje bus įdėta deimantinių karolių imitacija. Šie karoliai iš tiesų yra nuostabūs, turint galvoje kainą. Reklamos kampanija „Valgykite daugiau vaisių“ vakar suteikė daug jaudinančių ir linksmų akimirkų. Tikimasi, jog kitą sekmadienį ji bus labai populiari. Mes dėkojame „Penkių pensų“ mugės rengėjams už jų išradingumą ir paramą kampanijai „Pirkite britų prekes“.

– Geras... – ištarė Dorotė. – Po kurio laiko pakartojo: – Geras!

– Taip, – pasakė Edvardas. – Aš pasakiau tą patį.

Praeinantis laikraščių dalytojas įbruko jam į rankas laikraštį.

– Paimk vieną, vaikine, – ištarė jis.

„Dora moteris verta kur kas daugiau nei deimantai“, – bylojo antraštė.

– Štai! – sušuko Edvardas. – Tikiuosi, kad tave tai pradžiugins.

– Aš nežinau, – abejojamai numykė Dorotė. – Aš galbūt nenoriu *atrodyti* kaip dora moteris.

– Tu ir neatrodai, – pasakė Edvardas. – Todėl tas vyras ir davė man šį laikraštį. Su tais karoliais ant kaklo tu visiškai nepanaši į dorovingą moterį.

Dorotė nusijuokė.

– Tu labai mielas, Tedai, – pasakė ji. – Verčiau eime į kiną.

Misterio Istvudo nuotykiai

Misteris Istvudas dairėsi į lubas. Tuomet pažvelgė į grindis. Nuo grindų jo žvilgsnis nuslydo į dešinėje esančią sieną. Staiga jis energingai sukoncentravo žvilgsnį į priešais esančią rašomąją mašinėlę.

Skaisčiai baltą popieriaus lapą darkė didžiosiomis raidėmis užrašyta antraštė:

„ANTROJO AGURKO PASLAPTIS“

Patrauklus pavadinimas. Entonis Istvudas jautė, kad šis intriguojantis pavadinimas iškart prikaustys visų dėmesį. „Antrojo agurko paslaptis“ – nustebs jie. „Apie ką ši knyga? Apie *agurką*? Apie antrąjį *agurką*? Aš būtinai turiu perskaityti šią knygą.“ Ir tuomet juos įtrauks ši istorija, jie bus sužavėti, su kokiu tobulu lengvumu detektyvų meistras supina jaudinantį siužetą aplink šią paprastą daržovę...

Visa tai buvo puiku. Entonis Istvudas, kaip ir visi, puikiai žinojo, kokia turi būti istorija. Vienintelis rūpestis

buvo – kad jam dėl vienokių ar kitokių priežasčių gali nepavykti susidoroti su užduotimi. Du esminiai knygos elementai buvo jos pavadinimas ir siužetas, visa kita tebuvo paprasčiausias rutininis darbas. Kartais knygos pavadinimas pats padiktuodavo siužetą – tuomet viskas eidavosi sklandžiai. Tačiau šiuo atveju pavadinimas vis dar puikavosi pirmojo puslapio viršuje, bet nebuvo jokių siužeto užuomazgų.

Entonio Istvudo žvilgsnis įkvėpimo ieškojo lubose, grindyse ir tapetais išklijuotoje sienoje, vis dėlto nieko apčiuopiamo nepajuto.

„Heroję reikia pavadinti Sonia, – mąstė Entonis, stengdamas išjudinti savo mintis. – Sonia ar galbūt Dolore. Jos oda turi būti dramblio kaulo blyškumo, tačiau nesusijusi su silpna sveikata, o akys – neišmatuojamo gylio. Herojaus vardas turėtų būti Džordžas arba galbūt Džonas – koks nors trumpas angliškas. Tuomet dar sodininkas – aš manau, čia turi būti sodininkas, nes juk reikia kažkaip įpainioti tą nelemtą agurką. Sodininkas galėtų būti škotas ir pasižymėti juoką keliančiu pesimizmu dėl ankstyvųjų šalnų."

Toks metodas kartais veikdavo, bet ligi šiol neatrodė, kad jis pasiteisins ir šį kartą. Entonis, nors galėjo gana aiškiai matyti Sonią, Džordžą ir juokingąjį sodininką, tačiau pastarieji nerodė jokio aktyvumo bei noro kažką daryti.

„Žinoma, aš galėčiau rinktis bananą, – desperatiškai svarstė Entonis. – Arba salotas, arba Briuselio kopūstą – Briuselio kopūstas, nagi, gal verta apie tai pagalvoti? Galėtų būti šifras su nuoroda į *Briuselį*... Pinigų vagystė – rūstus Belgijos magnatas..."

Akimirkai sužibo šviesos spindulėlis, tačiau netrukus

vėl užgeso. Belgijos magnato personažas neišryškėjo. Negana to, Entonis staiga prisiminė, kad ankstyvieji šalčiai ir agurkai buvo nesuderinami dalykai. Tai, atrodė, padarė galą linksmoms škotų sodininko pastaboms.

– O! Kad jį kur galas! – pasakė misteris Istvudas.

Jis atsistojo ir pagriebė *„Daily mail"*. Galbūt kas nors bus užmuštas tokiu būdu, kad tai įkvėps bei suteiks naujų minčių nusikamavusiam autoriui. Bet šį rytą daugiausia buvo rašoma apie politines arba užsienio naujienas. Misteris Istvudas susiraukęs nusviedė laikraštį šalin.

Tuomet jis, pačiupęs nuo stalo romaną, užmerkė akis ir dūrė pirštu į vieną iš puslapių. Lemtis jam nurodė žodį „avis". Iškart, neįtikėtinai greitai, misterio Istvudo galvoje išsirutuliojo visa romano istorija. Graži mergina... Jos mylimasis žuvo kare. Ji prislėgta gano avis Škotijos kalnuose – čia įvyksta mistinis susitikimas su mirusiu mylimuoju. Ir galutinis efektingas epizodas: avys mėnulio šviesoje, sniege gulinti negyva mergina ir *dvi eilės pėdsakų*...

Tai buvo nuostabi istorija. Vis dėlto Entonis atsidusęs atsisakė šios koncepcijos ir liūdnai papurtė galvą. Jis puikiai žinojo, kad jo redaktorius nenorės tokio siužeto – kad ir koks jis būtų nuostabus. Jis norėjo bei reikalavo tokios istorijos (ir, be kita ko, siūlė neblogai už ją sumokėti), kurioje būtų pasakojama apie paslaptingą tamsią moterį, nudurtą į širdį, ir apie neteisingai įtariamą jauną herojų, su netikėta istorijos atomazga, kai kaltasis pasirodo esąs mažiausiai įtartinas asmuo; o tai padeda išaiškinti visiškai neadekvatus įkaltis – faktiškai tai „ANTROJO AGURKO PASLAPTIS".

„Nors, – svarstė Entonis, – dešimt prie vieno, kad jis pavadinimą pakeis kokiu nors niekam tikusiu, pavyz-

džiui, „Niekšinga žmogžudystė“, manęs nė neatsiklausęs! O, velniai griebtų tą telefoną.“

Jis piktai nužingsniavo prie jo ir pakėlė ragelį. Jau du kartus per pastarąją valandą jis buvo priėjęs prie telefono: pirmą kartą – kai kažkas apsiriko rinkdamas numerį, antrąkart – kai lengvabūdiška aukštuomenės dama prikalbino jį dalyvauti viename vakarėlyje. Tos damos jis baisiai nemėgo, bet ji buvo pernelyg atkakli, kad galėtų jai atsispirti.

– Alio! – sušuko jis į ragelį.

Jam atsiliepė švelnus, glamonėjantis moteriškas balsas su nežymiu užsienietišku akcentu.

– Tai tu, mielasis? – švelniai paklausė ji.

– Na... hm... aš nežinau, – atsargiai pasakė misteris Istvudas. – O kas kalba?

– Tai aš. Karmen. Paklausyk, mielasis. Mane persekioja – aš esu pavojuje. Tu turi nedelsdamas atvykti. Tai mirties ir gyvenimo klausimas.

– Prašau atleisti, – mandagiai ištarė misteris Istvudas. – Aš bijau, kad neteisingai...

Ji nutraukė, jam nespėjus užbaigti sakinio.

– *Madre de Dios*! Jie ateina. Jei jie sužinos, ką aš darau, jie mane užmuš. Nepalik manęs. Atvyk tuojau pat. Tavo neatvažiavimas man reikštų mirtį. Tu žinai, Kirkstrit 320. Slaptažodis – „agurkas“... Tšš...

Jis išgirdo nežymų tarkštelėjimą, jai padėjus ragelį.

– Na, kažkoks prakeikimas, – pasakė misteris Istvudas, praradęs amą.

Jis priėjo prie indo su tabaku ir rūpestingai prikimšo savo pypkę.

„Aš manau, – linksmai svarstė jis, – kad tai buvo tam tikra savotiška mano pasąmonės saviraiška. Toji moteris

negalėjo *pasakyti*: „agurkas". Visas šis reikalas atrodo labai keistai. Ji pasakė: „agurkas", ar ne?"

Jis neryžtingai žingsniavo po kambarį.

„Kirkstrit 320. Įdomu, ką visa tai reiškia? Ji tikėjosi sulauksianti kažkokio kito vyro. Gaila, kad nespėjau paaiškinti. Kirkstrit 320. Slaptažodis – „agurkas"... O, neįmanoma, absurdas – perkaitusių smegenų haliucinacijos."

Jis piktdžiugiškai pažvelgė į rašomąją mašinėlę.

– Kokia iš tavęs nauda, norėčiau žinoti? Aš į tave žiūrėjau visą rytą, ir ką gi aš turiu? Rašytojas turi savo siužetą paimti iš gyvenimo – iš gyvenimo, tu girdi? Ir būtent tai aš ketinu dabar padaryti.

Jis užsimaukšlino skrybėlę, meiliai pažvelgė į savo neįkainojamą emalių kolekciją ir išėjo pro duris.

Kirk gatvė, – tai žino daugelis londoniečių, – yra ilga judri gatvė; joje daugiausia antikinių parduotuvių, kur įvairiausios prekių klastotės parduodamos už juokingą kainą. Čia taip pat yra seno žalvario, stiklo dirbinių, aptriušusių naudotų daiktų parduotuvių, čia būriuojasi ir senų drabužių prekiautojai.

320 name buvo prekiaujama senais stiklo dirbiniais. Čia buvo tiek visokiausių stiklinių prekių, kad net, rodėsi, per kraštus liejosi. Entonis turėjo atsargiai eiti, mat iš šono puikavosi vyno taurės, o virš galvos kabėjo bei siūbavo gausybė visokiausių šviestuvų ir liustrų. Parduotuvės gale sėdėjo labai sena ledi. Ji turėjo besikalančius ūselius, kurių galėtų pavydėti dauguma jaunų studentų, ir pasižymėjo agresyviomis manieromis.

Ji pažvelgė į Entonį ir atgrasiai ištarė:

– Taip?

Entonis buvo jaunas vyras, kuris gana lengvai sutrik-

davo. Jis nedelsdamas pasiteiravo vyno taurių kainos.

– Keturiasdešimt penki šilingai už pustuzinį.

– O, iš tikrųjų, – pasakė Entonis. – Tikrai gražios, ar ne? O kiek kainuoja šios?

– Jos nuostabios, senas Vaterfordas. Imkite dvi už aštuoniolika ginėjų.

Misteris Istvudas jautė, kad veliasi į problemas. Po minutės jis jau ką nors pirks, užhipnotizuotas šios nuožmios moters žvilgsnio. Vis dėlto jis negalėjo išeiti iš parduotuvės.

– O kiek šitas daiktas? – paklausė jis, rodydamas į liustrą.

– Trisdešimt penkios ginėjos.

– Ak! – apgailestaujamai ištarė misteris Istvudas. – Man tai kiek per brangu.

– Ko jūs ieškote? – paklausė senoji ledi. – Kažko vestuvių dovanai?

– Taip, – pasakė Entonis, nusitverdamas šio paaiškinimo. – Bet sunku ką nors išrinkti.

– Na, – tarė ledi, ryžingai atsistodama. – Seno stiklo daikčiukai niekam nepamaišys. Aš čia turiu porą senų grafinų; be to, yra labai gražus likerio stikliukų rinkinys, kaip tik tinka vestuvėms...

Kitas dešimt minučių Entoniui teko kęsti agoniją. Ledi tvirtai jį laikė savo kumštyje. Jam prieš akis buvo demonstruojami visokiausi įmanomi stiklo dirbiniai, kokius tik galima įsivaizduoti. Jis jautėsi apgailėtinai.

– Nuostabu, nuostabu, – mechaniškai pasakė jis, statydamas į vietą taurę, kurią buvo priverstas apžiūrėti. Tuomet greitai išpyškino: – Jūs čia turite telefoną?

– Ne, neturime. Telefonas yra pašto skyriuje, priešais. Na, tai kaip dėl šios taurės? Ar geriau atrodo šie žavūs

stikliukai?

Nebūdamas moterimi, Entonis visiškai nesugebėjo taktiškai išsisukti iš padėties ir išeiti iš parduotuvės nieko nenupirkęs.

– Geriau apsistosiu ties likerio stikliukais, – niūriai tarė jis.

Atrodė, kad tai mažiausias pirkinys. Baisu net pagalvoti, jei jis apsiginkluotų liustra...

Su karčia širdimi jis sumokėjo už savo pirkinį. Tuomet, senajai ledi pakuojant jo stikliukus, jis staiga atgavo drąsą. Galų gale ji tik pamanys, kad jis ekscentriškas, o be to, kas jam darbo, ką apie jį pamanys?

– Agurkas, – pasakė jis tvirtai ir aiškiai.

Senoji staiga nutraukė savo pakavimo operaciją.

– Ė? Ką jūs pasakėte?

– Nieko, – įžūliai atsakė Entonis.

– Na, – tarė senoji ledi, – kodėl jūs iškart nieko nesakėte? Šitaip švaistyti mano laiką. Per šias duris ir laiptais į viršų. Ji jūsų laukia.

Entonis tarsi sapne įėjo pro nurodytas duris ir užlipo baisiai purvinais laiptais. Viršuje buvo praviros durys, už kurių matėsi mažytė svetainė.

Kambaryje krėsle sėdėjo mergina. Jos veido išraiška liudijo nekantrų laukimą, o akys buvo įsmeigtos į duris. Kokia mergina! Jos veidas iš tiesų buvo blyškios dramblio kaulo spalvos, apie kurią taip dažnai rašė Entonis. O jos akys! Kokios akys! Ji nebuvo anglė, tai buvo matyti iš karto. Ji pasižymėjo egzotiškomis užsienietiškomis kūno linijomis, kurios išryškėjo net per brangius santūrius jos drabužius.

Entonis kiek priblokštas sustojo tarpduryje. Atrodė, kad atėjo laikas paaiškinti situaciją. Bet mergina džiaugs-

mingai sušukusi pašoko ir puolė jam į glėbį.

– Tu atėjai! – sušuko ji. – Tu atėjai. O, ačiū Marijai ir visiems šventiesiems!

Entonis, niekuomet nepraleidžiantis tokių progų, taip pat karštai atkartojo jos veiksmus. Galiausiai ji nuo jo atsiplėšė ir pažvelgė jam į veidą kerinčiai droviai.

– Aš tavęs niekuomet nepažinčiau, – pareiškė ji. – Iš tiesų nepažinčiau.

– Iš tikrųjų? – pralemeno Entonis.

– Ne, netgi tavo akys kitaip atrodo – ir tu dešimt kartų žavesnis, nei būčiau pamaniusi.

– Iš tiesų?

Mintyse sau Entonis pasakė: „Ramiau, berniuk, ramiau. Įvykiai plėtojasi labai malonia linkme, bet nepamesk galvos."

– Ar galiu tave dar kartą pabučiuoti?

– Žinoma, galì, – nuoširdžiai atsakė Entonis. – Kiek tik nori.

Tai buvo labai malonios akimirkos.

„Hm, kaip aš čia elgiuosi? – pagalvojo Entonis. – Meldžiu Dievą, kad nepasirodytų tikrasis vaikinas. Ak, kokia nuostabi būtybė."

Staiga mergina nuo jo atsitraukė, ir jos veide šmėkštelėjo siaubas.

– Tavęs niekas nesekė?

– O Viešpatie, ne.

– Bet jie labai gudrūs. Tu jų taip gerai nepažįsti, kaip aš. Borisas, tas mano vaikinas.

– Aš tuoj apraminsiu tą Borisą.

– Tu tikras liūtas – taip, tikras liūtas. O kaip dėl jų? Jie visi yra *canaille* – visi jie. Paklausyk, *aš jį turiu*! Jie mane nužudytų, jei sužinotų. Mane apėmė baimė – aš

nežinojau, ką daryti, ir tuomet pagalvojau apie tave... Tš, kas tai?

Garsas sklido iš parduotuvės apačioje. Ji, pamojusi jam pasilikti ten, kur stovįs, pati pirštų galiukais ištepeno į laiptų aikštelę. Netrukus grįžo visa išbalusi, su išsprogusiomis akimis.

– *Madre de Dios*! Tai policija. Jie ateina čionai. Turi peilį? Ar revolverį? Ką nors?

– Mano brangi mergaite, negi iš tiesų manai, kad aš nužudysiu policininką?

– O, tu visai išprotėjai... Išprotėjai! Jie tave išsives ir pakars.

– *Ką* jie padarys? – paklausė misteris Edvardas, pajusdamas per nugarą lakstant šiurpulius.

Ant laiptų pasigirdo žingsniai.

– Jie ateina, – sušnibždėjo mergina. – Viską neik. Tai vienintelė viltis.

– Tai visai nesunku, – sutiko misteris Istvudas. – *Sotto voce*.

Netrukus į kambarį įžengė du vyrai. Jie buvo apsirengę civiliais drabužiais, bet jų laikysena buvo oficiali, o tai išdavė juos esant pareigūnus. Kalbėjo mažesnis iš judviejų, neaukštas vyras ramiomis pilkomis akimis.

– Jūs suimtas, Konradai Flekmenai, – pasakė jis, – už Anos Rosenburg nužudymą. Viskas, ką jūs pasakysite, gali būti panaudota prieš jus teisme. Štai orderis; jūs protingai pasielgsite, jei nesipriešinsite ir eisite kartu su mumis.

Pusiau užslopintas garsas išsiveržė iš merginos lūpų. Entonis, ramiai šypsodamasis, žengė į priekį.

– Jūs apsirikote, pareigūne, – maloniai pasakė jis. – Mano vardas yra Entonis Istvudas.

Atrodė, kad šis pareiškimas detektyvams nepadarė visiškai jokio įspūdžio.

– Mes tai išsiaiškinsime vėliau, – pasakė vienas iš jų, kuris prieš tai buvo tylėjęs. – O dabar prašau eiti su mumis.

– Konradai, – sudejavo mergina. – Konradai, neleisk tavęs išsivesti.

Entonis pažvelgė į detektyvus.

– Esu tikras, kad leisite atsisveikinti su šia jauna ledi?

Abu vyrai taktiškiau, nei jis tikėjosi iš jų, pajudėjo durų link. Entonis nuvedė merginą į kampą prie lango ir greitai pusbalsiu ėmė jai šnibždėti.

– Paklausyk manęs. Tai, ką aš pasakiau, yra tiesa. Aš nesu Konradas Flekmenas. Kai tu skambinai šį rytą... Jie tau davė ne tą numerį. Mano vardas yra Entonis Istvudas. Aš atėjau, atsiliepdamas į tavo prašymą, nes... na, aš atėjau.

Ji nepatikliai spoksojo į jį.

– Tu nesi Konradas Flekmenas?

– Ne.

– O! – sušuko ji didžiai susikrimtusi. – Ir aš tave bučiavau!

– Čia nėra nieko bloga, – užtikrino ją misteris Istvudas. – Tokius dalykus praktikavo jau ankstyvieji krikščionys. Labai smagu. Dabar paklausyk. Aš užsiimsiu tais žmonėmis. Gana greitai aš įrodysiu savo tapatybę. O tavo rankos bus laisvos – tu galėsi įspėti savo žavingąjį Konradą. O po to...

– Taip?

– Na... štai kas. Mano telefono numeris: Nordvestern 1743. Ir nesigailėk, kad tau davė klaidingą numerį.

Ji žavingai jam nusišypsojo, pusiau pro ašaras, pusiau

juokdamasi.

– Aš nepamiršiu – tikrai, aš nepamiršiu...

– Tuomet gerai. Viso labo. Sakyčiau...

– Taip?

– Prisiminus ankstyvuosius krikščionis... Dar kartelis nebūtų nieko bloga, ar ne?

Ji rankomis apkabino jo kaklą. Jos lūpos palietė jo.

– Tu man patinki – taip, tu man patinki. Prisimink tai, kad ir kas nutiktų, gerai?

Entonis nenoromis su ja išsiskyrė ir nuėjo pas jį suėmusius pareigūnus.

– Aš pasiruošęs vykti su jumis. Tikiuosi, jūs nenorite sulaikyti tos jaunos ledi?

– Ne, sere, tam nėra jokios būtinybės, – mandagiai atsakė mažasis vyras.

„Padorūs vaikinai tie Skotland Jardo vyrukai“, – pamanė Entonis, lipdamas iš paskos siaurais laiptais.

Parduotuvėje nesimatė senosios ledi, bet už pravertų kiemo durų Entonis išgirdo sunkų kvėpavimą ir pamanė, kad ji ten stovi, atsargiai stebėdama įvykius.

Vos tik išėjus į apsmurgusią Kirkstrit gatvę, Entonis giliai įkvėpė ir kreipėsi į mažesnįjį vyrą.

– Taigi, inspektoriau... Manau, jūs esate inspektorius?

– Taip, sere. Inspektorius Virelis. Čia seržantas Karteris.

– Inspektoriau Vireli, laikas dalykiškai pasikalbėti... ir įsiklausyti. Aš nesu Konradas ar kuo jis ten vardu. Mano vardas yra Entonis Istvudas, aš esu rašytojas. Jei jūs mane palydėtumėte į mano namus, tai, manau, nesunkiai galėčiau įrodyti savo tapatybę.

Dalykiškas Entonio tonas, rodės, kažkaip paveikė detektyvus. Virelio veidu pirmą kartą perbėgo abejonės še-

šėlis.

Karteris taip lengvai nesidavė įtikinamas.

– Taip taip, – pašaipiai tarė jis. – Bet, jei neklystu, jaunoji ledi į jus taip pat kreipėsi: „Konradai“.

– Ak! Tai jau kita istorija. Turiu jums pripažinti, kad dėl... hm... tam tikrų priežasčių aš tai ledi prisistačiau kaip Konradas. Asmeniški dalykai, suprantate.

– Kaip romane, ar ne? – pastebėjo Karteris. – Ne, sere, jūs vyksite su mumis. Sustabdykite tą taksi, Džo.

Pravažiuojantis taksi sustojo, ir visi trys vyrai sulipo į jį. Entonis dar kartą pabandė, kreipdamasis į Virelį, kuris, rodos, buvo lengviau įtikinamas.

– Paklausykite, inspektoriau, kas bloga atsitiks, jei mes su jumis pakeliui užvažiuosime į mano butą, kad įsitikintume, jog aš kalbu tiesą? Jei norite, jūs galite nepaleisti taksi – manau, tai puikus pasiūlymas! Šiaip ar taip, mes nesugaišime ilgiau nei penkias minutes.

Virelis tiriamai pažvelgė į jį.

– Sutinku, – staiga pasakė jis. – Kad ir kaip keistai tai atrodytų, aš jumis tikiu. Geriau neapsikvailinti nuovadoje, jei paaiškėtų, kad suėmėme ne tą žmogų. Koks adresas?

– Branderburg Mansions keturiasdešimt septyni.

Virelis palinkęs šūktelėjo adresą vairuotojui. Visi trys sėdėjo tylėdami, kol pasiekė savo kelionės tikslą. Karteris iššoko iš mašinos, o Virelis pamojo Entoniui eiti paskui jį.

– Apsieisime be nemalonių formalumų, – paaiškino jis išlipęs iš automobilio. – Mes eisime draugiškai, tarsi misteris Istvudas būtų pasikvietęs pas save porą bičiulių.

Entonis buvo labai dėkingas už šį pasiūlymą. Jo pagar-

ba Kriminalinių nusikaltimų departamentui augo sulig kiekviena minute.

Koridoriuje jiems pasisekė sutikti šveicorių Rodžersą.

– Ak! Labas vakaras, Rodžersai, – nerūpestingai pasisveikino jis.

– Labas vakaras, misteri Istvudai, – pagarbiai atsakė šveicorius.

Jis mėgo Entonį, kuris jam dosniai duodavo arbatpinigių, ką ne visada galėjai pasakyti apie jo kaimynus.

Pastatęs koją ant apatinio laiptelio, Entonis stabtelėjo.

– Tarp kitko, Rodžersai, – nerūpestingai tarė jis, – kiek laiko aš jau čia gyvenu? Mes kaip tik apie tai kalbėjomės su mano draugais.

– Leiskite pagalvoti, sere. Dabar jau turėtų būti arti ketverių metų.

– Aš taip ir maniau.

Entonis triumfuojančiai pažvelgė į abu detektyvus. Karteris kažką suniurnėjo, o Virelis plačiai šypsojosi.

– Gerai, bet nepakankamai, sere, – pastebėjo jis. – Pakilsime į viršų?

Entonis savo raktu atrakino buto duris. Jis džiaugėsi prisiminęs, kad nebuvo jo patarnautojo Simarko. Kuo mažiau šio nesusipratimo liudininkų, tuo geriau.

Rašomoji mašinėlė stovėjo taip, kaip ir buvo palikta. Karteris priėjo prie stalo ir perskaitė ant lapo užrašytą antraštę.

„ANTROJO AGURKO PASLAPTIS“, – niūriai perskaitė jis.

– Tai mano romanas, – nerūpestingai paaiškino Entonis.

– Dar viena puiki knyga, sere, – linktelėjo Virelis spindinčiomis akimis. – Tarp kitko, sere, apie ką ji? Kokia *buvo* antrojo agurko paslaptis?

– Ak, čia jūs mane pričiupote, – pasakė Entonis. – Tas antrasis agurkas ir yra visų šių nemalonumų priežastis.

Karteris įdėmiai žvelgė į jį. Staiga jis papurtė galvą ir reikšmingai pirštu pabaksnojo sau į kaktą.

– Susipykęs su protu, vargšas vaikinas, – sumurmėjo jis vos girdimai.

– Na, džentelmenai, – guviai pasakė Entonis, – dabar prie reikalo. Štai man adresuoti laiškai, mano čekių knygelė, susirašinėjimai su redaktoriais. Ar reikia dar ko daugiau?

Virelis ištyrė popierius, kuriuos jam padavė Entonis.

– Dėl manęs, sere, – pagarbiai pasakė jis, – man daugiau nieko nebereikia. Jūs mane visiškai įtikinote. Bet aš negaliu prisiimti asmeninę atsakomybę už jūsų paleidimą. Suprantate, nors atrodo gana akivaizdu, kad keletą metų jūs čia gyvenate kaip misteris Istvudas, vis dėlto įmanoma, kad tas Konradas Flekmenas ir Entonis Istvudas yra vienas ir tas pats asmuo. Aš turiu nuodugniai apieškoti butą, paimti jūsų pirštų antspaudus ir paskambinti į centrinę būstinę.

– Na, man tai visai suprantama, – pastebėjo Entonis. – Aš galiu užtikrinti, kad su džiaugsmu pasiaiškinsiu dėl visų įtartinų dalykų, kokius jūs tik surasite.

Inspektorius išsiviepė. Kaip detektyvas, jis buvo nepaprastai žmogiškas.

– Malonėsite palaukti su Karteriu mažame galiniame kambarėlyje, kol aš čia apsižvalgysiu?

– Gerai, – nenoromis sutiko Entonis. – Nors manau, kad galima būtų ir kitaip padaryti, ar ne?

– Ką turite galvoje?

– Kad mes su jumis palauktume galiniame kambarėlyje, gurkšnodami viskį su soda, kol mūsų draugas seržantas kruopščiai viską apieškos.

– Jums tai būtų labiau priimtina, sere?

– Taip.

Jie paliko Karterį su dalykiškai oria išraiška tirti rašomojo stalo turinį. Išeidami iš kambario, jie išgirdo jį paimant telefono ragelį ir skambinant į Skotland Jardą.

– Tai nėra taip blogai, pasakė Entonis, sėsdamasis su viskiu ir soda šalia inspektoriaus, prieš tai jį svetingai aptarnavęs. – Ar aš turiu išgerti pirmas, kad jūs įsitikintumėte, jog viskis su soda nėra užnuodytas?

Inspektorius nusišypsojo.

– Visa tai nėra įprastas dalykas, – pastebėjo jis. – Bet mes šiek tiek išmanome savo profesiją. Aš nuo pat pradžių supratau, kad padarėme klaidą. Tačiau, be abejo, reikia viską patikrinti. Juk negalì ranka numoti į visus šiuos formalumus, tiesa?

– Manau, kad ne, – apgailestaujamai tarė Entonis. – Tik seržantas neatrodo labai draugiškas, ar ne?

– Ak, jis šaunus vyras, tas seržantas Karteris. Sunku jam ką nors prikišti.

– Aš tai pastebėjau, – pasakė Entonis.

– Tarp kitko, inspektoriau, – pridūrė jis, – ar aš galėčiau sužinoti šiek tiek daugiau apie „save“?

– Kaip, sere?

– Nagi, ar jūs nematote, kad mane baigia suryti smalsumas? Kas yra toji Ana Rosenburg ir kodėl aš ją nužudžiau?

– Jūs viską apie tai perskaitysite rytdienos laikraščiuose, sere.

– „Rytoj aš galiu būti savimi, už nugaros likus dešimt tūkstančių metų“, – pacitavo Entonis. – Aš iš tiesų manau, kad jūs galėtumėte patenkinti mano visiškai pagrįstą smalsumą, inspektoriau. Atidėkite į šalį tą savo oficialų slaptumą ir viską man papasakokite.

– Tai neatitinka taisyklių, sere.

– Mano brangus inspektoriau, ir tai po viso to, kai mes tapome tokiais gerais draugais?

– Na, sere, Ana Rosenburg buvo Vokietijos žydė, gyvenusi Hemstede. Neturėdama jokių akivaizdžių pragyvenimo šaltinių, ji kasmet vis turtėjo ir turtėjo.

– O man viskas atvirkščiai, – įsiterpė Entonis. – Aš turiu akivaizdžių pragyvenimo šaltinių, bet kasmet vis labiau skurstu. Galbūt man sektųsi geriau, jei gyvenčiau Hemstede. Dažnai tenka girdėti, kad Hemstede oras labai gaivinantis.

– Anksčiau, – tęsė Virelis, – ji prekiavo senais drabužiais.

– Tuomet tai viską paaiškina, – įsiterpė Entonis. – Aš prisimenu po karo pardavęs savo uniformą – ne haki, kitokios medžiagos. Visas butas buvo pilnas raudonų kelnių ir auksinių raiščių. Storas vyras languotu kostiumu atvažiavo Rols Roisu kartu su savo sekretoriumi, nešančiu lagaminą. Jis pasiūlė vieną svarą ir dešimt pensų už daiktus. Galiausiai aš pridėjau medžiotojo apsiaustą ir keletą Zeiss taurių, kad išeitų du svarai. Sekretorius, gavęs signalą, atidarė lagaminą ir susigrūdo visas prekes, o storasis vyras atkišo man dešimties svarų banknotą ir paprašė grąžos.

– Maždaug prieš dešimtį metų, – tęsė toliau inspektorius, – Londone buvo keletas politinių pabėgėlių iš Ispanijos – tarp jų ir toks Donas Fernandas Ferarezas su

savo jauna žmona bei vaiku. Jie gyveno labai vargingai, o žmona sirgo. Ana Rosenburg apsilankė jų nuomojame bute ir pasiteiravo, ar jie turintys ką nors parduoti. Donas Fernandas buvo išėjęs. Jo žmona nusprendė išsiskirti su savo nuostabiai išsiuvinėtu žavingu ispanišku šaliku – tai buvo viena paskutinių jos vyro dovanų, prieš pabėgant iš Ispanijos. Donas Fernandas, kai sugrįžo, siaubingai įsiuto, sužinojęs apie šaliko pardavimą; jis bergždžiai stengėsi jį susigrąžinti. Kai jam galiausiai pavyko surasti tą prekeivę padėvėtais drabužiais, ji pareiškė pardavusi šaliką moteriai, kurios vardo nežinojo. Donas Fernandas puolė į neviltį. Po dviejų mėnesių jis buvo nudurtas gatvėje ir nuo žaizdų mirė. Nuo to laiko Ana Rosenburg įtartinai praturtėjo. Per kitus dešimt metų į jos namą buvo įsilaužta ne mažiau nei aštuonis kartus. Keturi bandymai buvo nesėkmingi: nieko nepavogta; kitais keturiais atvejais buvo išsinešta daiktų, tarp jų – įvairių siuvinėtų šalikų.

Inspektorius stabtelėjo ir tęsė toliau, klusniai reaguodamas į raginantį Entonio gestą.

– Prieš savaitę į mūsų šalį iš Prancūzijos vienuolyno atvyko Karmen Ferarez, jaunesnioji Dono Fernando duktė. Jos pirmasis darbas buvo surasti Aną Rosenburg iš Hemstedo. Kaip mums pavyko sužinoti, tarp jos ir senosios moters kilo smarkus kivirčas, o jos paskutinius žodžius išeinant išgirdo vienas iš tarnų.

– Jūs vis dar jį turite! – sušuko ji. – Visus šiuos metus jūs turtėjote iš jo... Bet aš jums sakau, kad galiausiai jis jums atneš nelaimę. Jūs neturite jokių teisių į jį, ir ateis diena, kai jūs norėsite, jog niekada nebūtumėte mačiusi Tūkstančio gėlių šaliko.

– Praėjus trims dienoms Karmen Ferarez paslaptingai

dingo iš viešbučio, kuriame ji buvo apsistojusi. Jos kambaryje buvo rastas lapelis su Konrado Flekmano vardu ir adresu; taip pat aptiktas raštelis iš prekiautojo antikvariniais daiktais, kuriame šis teiravosi, ar ji neturinti tam tikro išsiuvinėto šaliko, kuris, jo nuomone, turėjo būti pas ją. Adresas, nurodytas raštelyje, buvo klaidingas.

– Akivaizdu, kad visi šie paslaptingi įvykiai sukasi apie šaliką. Vakar ryte Konradas Flekmenas lankėsi pas Aną Rosenburg. Jie užsidarę kalbėjosi valandą ar daugiau, o jam išvykus ji nuėjo prigulti, visa išbalusi ir drebanti. Tačiau po to ji davė nurodymą jį visuomet įleisti, jei tik jis vėl pas ją ateitų. Praėjusį vakarą ji išėjo iš namų apie devintą valandą ir negrįžo. Šį rytą ji buvo rasta Konrado Flekmeno bute, nužudyta dūriu į širdį. Prie lovos šalia jos buvo... kaip jūs manote, kas?

– Šalikas? – iškvėpė Entonis. – Tūkstančio gėlių šalikas.

– Kai kas baisesnio. Tai, kas paaiškina visą šaliko paslaptį ir atskleidžia nematomą jo vertę... Atleiskite, aš manau, kad tai šefas...

Iš tiesų pasigirdo skambutis. Entonis kiek galėdamas stengėsi pažaboti savo smalsumą ir kantriai laukė inspektoriaus sugrįžtant. Dėl savęs dabar jis buvo visiškai ramus. Kai tik jie paims pirštų antspaudus, iškart supras padarę klaidą.

O tuomet gal paskambins Karmen...

Tūkstančio gėlių šalikas! Kokia keista istorija – tinkama veiksmo dekoracija tokiam nuostabiam merginos grožiui.

Karmen Ferarez...

Jis krūptelėjęs nuvijo šalin svajingas mintis. Kurgi dingo bičiulis inspektorius? Entonis atsistojo ir pravėrė

duris. Bute buvo keistai tylu. Ar jie galėjo išeiti? Tikrai nebūtų išėję, jam nieko nepasakę.

Jis nusliūkino į kitą kambarį. Tai buvo jo svetainė. Ji buvo tuščia. Keistai tuščia! Kažkoks sutaršytas vaizdas. Viešpatie! Jo emalės... sidabras!

Jis įnirtingai ėmė lakstyti po butą. Visur tas pats reginys. Butas buvo apšvarintas. Visi vertingi daiktai, – Entonis turėjo labai puikų kolekcionieriaus skonį mažiems daikčiukams, – buvo išnešti.

Dejuodamas Entonis nusvirduliavo iki savo krėslo, rankomis susiėmęs galvą. Jį išblaivė skambutis į duris. Jis pakilo ir jas atidarė. Už jų išvydo Rodžersą.

– Atleiskite, sere, – pasakė Rodžersas. – Džentelmenas pamanė, kad jūs norėsite mane pamatyti.

– Džentelmenas?

– Tie du jūsų draugai, sere. Aš kaip galėdamas jiems padėjau supakuoti daiktus. Laimei, rūsyje turėjau dvi geras dėžes. – Jis nuleido akis. – Aš padariau viską, ką galėjau, sere.

– Jūs supakavote jiems daiktus? – sudejavo Entonis.

– Taip, sere. Ar tai nebuvo jūsų pageidavimas, sere? Aukštesnis džentelmenas manęs paprašė jam padėti. Aš, matydamas, kad jūs kalbatės su kitu džentelmenu užsidaręs mažajame kambarėlyje, nenorėjau jūsų trukdyti.

– Aš nekalbėjau su juo, – pasakė Entonis. – Tai jis man pasakojo pasakas... Kad jį kur velnias.

Rodžersas kostelėjo.

– Man labai gaila dėl jūsų sunkumų, sere, – sumurmėjo jis.

– Sunkumų?

– Na, dėl kurių jums teko išsiskirti su savo brangiais daikčiukais, sere.

– Ė? O taip. – Jis nelinksmai nusijuokė. – Manau, jie jau išvažiavo? Tie... tie mano draugai.

– Taip, sere, jau prieš kurį laiką. Aš sudėjau dėžes į taksi, aukštesnis džentelmenas vėl pakilo aukštyn, tuomet jie abu tekini atlėkė žemyn ir iškart išvažiavo... Atleiskite, sere, ar čia kažkas bloga?

Rodžersas uždavė gerą klausimą. Iš Entonio gerklės išsiveržė gili dejonė.

– Viskas blogai, ačiū, Rodžersai. Bet aš aiškiai matau, kad jūs čia niekuo dėtas. Palikite mane, aš turiu kai kam paskambinti.

Po penkių minučių Entonis jau pasakojo savo istoriją inspektoriui Draiveriui, kuris sėdėjo priešais jį su bloknotu rankose. Tai buvo neužjaučiantis vyras, ir (Entonis pamanė) visai nepanašus į tikrą inspektorių! Visiškai nenatūralus, tiesą sakant. Dar vienas ryškus meno pranašumo prieš natūralią prigimtį pavyzdys.

Entoniui pasiekus savo istorijos pabaigą, inspektorius užvertė užrašų knygelę.

– Na? – nekantriai paklausė Entonis.

– Aišku kaip dieną, – pasakė inspektorius. – Tai Petersono gauja. Pastaruoju metu jie nemažai pasidarbavo. Aukštas šviesus vyras, žemas tamsus vyras ir mergina.

– Mergina?

– Taip, tamsi ir be galo graži. Paprastai ji būna jaukas.

– A... ji ispanė?

– Ji gali save taip vadinti. Ji gimė Hemstede.

– Aš *sakiau*, kad tai šauni vietelė, – sumurmėjo Entonis.

– Taip, viskas aišku, – pasakė inspektorius, kildamas išeiti. – Ji paskambino jums telefonu ir įbruko savo istoriją. Ji tikėjosi, kad jūs atvyksite. Tuomet ji nuėjo pas

senąją motulę Gibson, kuri gauna arbatpinigių už tai, kad suteikia savo kambarį viršuje tiems, kurie vengia susitikti viešumoje, – įsimylėjėliams, jokiu būdu ne nusikaltėliams. Jūs užkibote ant kabliuko – jie atvežė jus čia, ir, kol vienas jums užkalbinėjo dantis su savo istorija, antrasis apšvarino jūsų butą. Tai tikrai Petersonai – jų braižas.

– O mano daiktai? – nekantriai paklausė Entonis.

– Mes padarysime viską, ką galėsime, sere. Bet Petersonai yra nepaprastai gudrūs.

– Atrodo, kad taip, – karčiai ištarė Entonis.

Inspektorius pakilo. Vos tik jam išvykus, pasigirdo skambutis į duris. Entonis jas atidarė. Už jų stovėjo mažas berniukas, rankose laikydamas paketą.

– Jums siuntinys, sere.

Entonis paėmė jį kiek nustebęs. Jis nelaukė jokio siuntinio. Grįžęs su juo į svetainę, perpjovė virvę.

Tai buvo likerio taurių rinkinys!

– Kad juos kur! – ištarė Entonis.

Tuomet jis pastebėjo, kad vienos taurės dugne guli mažytė dirbtinė rožė. Jis mintimis grįžo į viršutinį kambarį Kirk gatvėje.

„Tu man patinki – taip, tu man patinki. Atsimink tai, kad ir kas nutiktų, gerai?“

Taip ji pasakė. *Kad ir kas nutiktų*... Ar ji turėjo galvoje...

Entonis tvirtai suėmė save į rankas.

„Šito tai jau nereikia“, – perspėjo jis pats save.

Jo akys nukrypo į rašomąją mašinėlę. Jis ryžtingai atsisėdo prie jos.

„ANTROJO AGURKO PASLAPTIS“

Jo veidas vėl pasidarė svajingas. Tūkstančio gėlių šalikas. Kas buvo tas radinys prie mirusios moters? Siaubingas dalykas, kuris paaiškina visą paslaptį?

Nieko, be abejo, nes tai buvo tik išgalvota istorija, siekiant atitraukti jo dėmesį. Pasakotojas naudojo senųjų Arabų Naktų pasakų triuką – nutraukti pasakojimą įdomiausioje vietoje. Bet ar čia galėtų būti koks siaubingas dalykas, paaiškinantis visą paslaptį? Galėtų? Jei gerai pagalvojus?

Entonis, išėmęs iš mašinėlės popieriaus lapą, jį suplėšė, pakeisdamas kitu. Atspausdino pavadinimą:

„ISPANIŠKO ŠALIKO PASLAPTIS“

Jis kurį laiką tylėdamas žvelgė į šį pavadinimą.

Tuomet puolė greitomis spausdinti...

Auksinis kamuolys

I

Džordžas Dundesas susimąstęs stovėjo Londono gatvėje.

Aplink jį it bitės zujo triūslių ir finansinių verteivų minia. Tačiau Džordžas, nuostabiai apsirengęs, mūvintis prašmatniai suklostytomis kelnėmis, nekreipė į juos jokio dėmesio. Jis svarstė, ką toliau daryti.

Mat kai kas buvo įvykę! Džordžas ir jo turtingasis dėdė (Efraimas Lidbeteris, kuriam priklausė firma „Lidbeteris ir Giling“) apsižodžiavo. Kaip sakoma, juos dabar skyrė „žodžiai“. Tiksliau sakant, tie žodžiai plaukė vien tiktai iš misterio Lidbeterio pusės. Jie veržėsi iš jo lūpų lyg nepertraukiama kartaus pasipiktinimo srovė. O tai, kad tariami žodžiai vis kartojosi, rodėsi, jam visai nekliudė. Pasakyti kažką malonaus ir tuo užbaigti pokalbį nebuvo misterio Lidbeterio moto.

Tema buvo visai paprasta – nusikalstamas jauno vyro kvailumas ir piktadarybė. Tasai vyras nežinia ką susigal-

vojo ir pasidarė ne darbo dieną vidury savaitės, apie tai nė neįspėjęs. Misteris Lidbeteris, išsakęs viską, ką galvoja, o kai ką ir po dukart pakartojęs, stabtelėjo atsikvėpti ir paklausė Džordžo, ką jis pats apie tai manąs.

Džordžas paprasčiausiai atsakė pajutęs, kad jam prireikė nedirbamos dienos. Pailsėti, taip sakant.

Tuomet kam, misteris Lidbeteris atkirto, yra šeštadienio popietė ir sekmadienis? Jau neminint Sekminių savaitės, buvusios visai neseniai, ir netrukus ateisiančių rugpjūčio banko švenčių?

Džordžas atsakė, kad jam nerūpi šeštadienio popietės, sekmadieniai ar banko šventės. Jam reikėjo tikros poilsio dienos, kai įmanoma surasti tokią vietelę, kur jau nebūtų susirinkę pusė Londono.

Tuomet misteris Lidbeteris pasakė padaręs viską, ką galėjo, dėl savo mirusios sesers sūnaus – niekas netars, kad jis nesuteikė jam šanso. Tačiau buvo aišku, kad iš to nieko neišeis. Nuo šiol Džordžas turės penkias dienas per savaitę tikro poilsio – tokio, koks jam patinka, jau neskaitant šeštadienių ir sekmadienių.

– Auksinis galimybių kamuolys tau buvo mestas, mano berniuk, – poetiška gaidele užbaigė misteris Lidbeteris. – Bet tau nepavyko jo sugauti.

Džordžas atsakė manąs, jog būtent tai jis ką tik ir *padarė*. Misteris Lidbeteris beregint poeziją pakeitė įniršiu, liepdamas vaikinui nešdintis lauk.

Taigi Džordžui yra apie ką pasvarstyti. Ar jo dėdė kada nors suminkštės? Ar jis slapčiomis myli Džordžą, ar paprasčiausiai juo bjaurisi?

Jam taip mąstant, balsas – visiškai netikėtas balsas – ištarė: „Sveikas!“

Skaisčiai raudonas automobilis su baisiai ilgu variklio

gaubtu sustojo prie kelkraščio šalia jo. Už vairo sėdėjo Merė Montresor – toji nuostabi bei populiari aukštuomenės mergina. (Ji atrodė taip, kaip ir spalvotuose žurnaluose, kuriuose jos nuotraukos spausdinamos mažiausiai keturis kartus per mėnesį.) Ji rafinuotai šypsojosi Džordžui.

– Niekuomet nemaniau, kad vyras gali atrodyti kaip sala, – ištarė Merė Montresor. – Gal norėtum įlipti?

– Labiau už viską pasaulyje, – nė kiek nedvejodamas pasakė Džordžas ir įsėdo į automobilį.

Jie važiavo lėtai, greičiau negalėjo dėl intensyvaus judėjimo.

– Aš pavargau nuo miesto, – prisipažino Merė Montresor. – Atvykau pažiūrėti, kas čia darosi. Grįšiu atgal į Londoną.

Nedrįsdamas taisyti jos geografinių klaidų, Džordžas pripažino, kad tai nuostabi idėja. Jie važiavo kartais lėtai, kartais lėkdavo pašėlusiu greičiu, kai Merė Montresor pamatydavo tokią galimybę. Džordžui pasirodė, kad ji šias galimybes vertino kiek per daug optimistiškai. Kita vertus, filosofiškai mąstant, vis tiek anksčiau ar vėliau reikės mirti. Vis dėlto jis nusprendė verčiau nieko nekalbėti. Jis norėjo, kad jo puikioji vairuotoja būtų atsidėjusi vien savo vairavimui.

Tačiau ji pati atnaujino pokalbį būtent tuo momentu, kai pašėlusiai lėkė pro Haid Park Korner.

– Ar tu norėtum mane vesti? – nerūpestingai paklausė ji.

Džordžas žioptelėjo, bet tai jis galėjo padaryti ir dėl didžiulio autobuso, kuris regis vos nesukėlė pražūtingų padarinių. Vaikinas pasididžiavo sugebėjęs greitai atsakyti.

– Man tai patiktų, – lengvai atsakė jis.

– Na, – neaiškiai pratarė Merė Montresor, – galbūt vieną dieną tau tai pavyks.

Išvengę nelaimingo atsitikimo, jie įsuko į tiesų kelią. Tuo metu Džordžas pastebėjo didžiules naujas afišas ant Haid Park Korner metro įėjimo. Įsprausti tarp RIMTOS POLITINĖS PADĖTIES ir PULKININKO TEISIAMŲJŲ SUOLE – vienas jų bylojo: AUKŠTUOMENĖS MERGINA IŠTEKA UŽ GRAFO, kitas: IDGEHILO GRAFAS IR MIS MONTRESOR.

– Kas čia vyksta su Idgehilo grafu? – reikliai paklausė Džordžas.

– Aš ir Bingo? Mes susižiedavę.

– Bet tuomet... Ką tu man tik ką sakei...

– Ak, *tai*, – pasakė Merė Montresor. – Matai, aš dar neapsisprendžiau, už kurio iš tiesų *tekėsiu*.

– Tuomet kodėl tu susižiedavai su juo?

– Tiesiog norėjau pažiūrėti, ar sugebėsiu. Atrodo, visi manė, kad tai siaubingai sunku, bet iš tiesų nė trupučio!

– Labai sunki to... hm... Bingo dalia, – pasakė Džordžas, nuslėpdamas savo sumišimą dėl to, kad tikrą gyvą grafą pavadino pravarde.

– Visai ne, – tarė Merė Montresor. – Aišku, būtų puiku, jei Bingo viskas gerai baigtųsi, – bet aš tuo abejoju.

Džordžas padarė dar vieną atradimą – vėl žvilgtelėjęs į afišą.

– O, žinoma, šventė Askote. Aš manyčiau, kad šioje vietoje mes šiandien tiesiog privalome būti.

Merė Montresor atsiduso.

– Aš noriu poilsio dienos, – gailiai ištarė ji.

– O, aš taip pat jos norėjau, – nudžiugo Džordžas. – Šio noro pasekmė tokia, kad mano dėdė išspyrė mane,

palikdamas mirti iš bado.

– Tai jei mes susituoktume, – pasakė Merė, – mano dvidešimt tūkstančių svarų per metus visai nepamaišytų?

– Tai garantuotų gražų gyvenimą komfortiškuose namuose.

– Dėl namų, – pasakė Merė, – važiuokime į kaimą ir ten susiraskime namą, kuriame norėtume gyventi.

Tai atrodė paprastas žavingas planas. Jie kalbėjo apie Putni Bridžą, pravažiavo pro Kingstoną. Tuomet Merė, su pasitenkinimu atsidususi, nuspaudė akceleratoriaus pedalą. Jie labai greitai išvažiavo į užmiestį. Po pusvalandžio Merė netikėtai sušuko, teatrališkai mostelėdama ranka.

Kalvos pakraštyje priešais juos stovėjo namas – vienas iš tokių, kokius nekilnojamojo turto agentai vadina (bet tik retsykiais teisingai) „senojo pasaulio žavesiu“. Įsivaizduokite, kad toks namų apibūdinimas nors kartą pasirodo teisingas, ir jūs suprasite, koks tai buvo namas.

Merė privažiavo prie baltų vartų.

– Mes paliksime čia automobilį ir eisime jo apžiūrėti. Tai mūsų namas!

– Be abejonių, tai mūsų namas, – sutiko Džordžas. – Tiesiog šiuo metu, jei neklystu, jame gyvena kiti žmonės.

Merė numojo ranka į pastabą apie kitus žmones. Jie kartu nuėjo vingiuotu keliu namo link. Iš arti jis atrodė dar patrauklesnis.

– Mes prieisime ir žvilgtelsime pro langus vidun, – pasakė Merė.

Džordžas paprieštaravo.

– Tu manai, kad tie žmonės...?

– Man jie nerūpi. Tai mūsų namas – jie čia tiesiog laikinai gyvena. Be to, šiandien nuostabi diena, tad jie, be abejo, turi būti kur nors išvykę. O jei kas nors mus sučiups, aš pasakysiu... Aš pasakysiu, kad maniau čia esant misis... misis Perdonstenger namą ir labai gailiuosi dėl savo klaidos.

– Na, šito turėtų pakakti, – pasvarstęs tarė Džordžas.

Jie pažvelgė vidun pro langus. Namas buvo apstatytas nuostabiais baldais. Vaikinas su mergina priėjo prie kabineto lango. Staiga už jų nugarų nuo žingsnių sugirgždėjo žvyras, o atsisukę jie išvydo nepriekaištingos išvaizdos liokajų.

– O! – tarė Merė. Ir, pasipuošusi savo žavinga šypsena, pridūrė: – Ar misis Perdonstenger namuose? Aš tik norėjau pažiūrėti, ar ji kabinete.

– Misis Perdonstenger yra namuose, madam, – pasakė liokajus. – Prašau čionai.

Jiems nieko kito nebeliko, kaip tik sekti paskui jį. Džordžas skaičiavo, kokia buvo tokio sutapimo tikimybė. Turėdamas omenyje, jog Perdonstenger pavardė labai reta, jis priėjo išvadą, kad sutapimo galimybė buvo maždaug viena iš dvidešimties tūkstančių. Jo kompanionė sušnabždėjo: „Palik viską man. Viskas bus gerai."

Džordžas mielai sutiko tai padaryti. Šioje situacijoje, pamanė jis, reikia moteriško subtilumo.

Jie buvo palydėti į svetainę. Vos tik liokajui išėjus, veik iškart vėl atsidarė durys ir įėjo didelė išsipuošusi moteris šviesiais plaukais, su laukimo išraiška veide.

Merė Montresor žengė žingsnį jos link, tuomet stabtelėjo, puikiai suvaidindama nuostabą.

– O! – sušuko ji. – Tai *ne* Emė! Koks nepaprastas dalykas!

– Tai ir yra nepaprastas dalykas, – pasigirdo negailestingas balsas.

Paskui misis Perdonstenger įėjo milžiniškas vyras su buldogo veidu, rūsčiai suraukęs antakius. Džordžui dingtelėjo, kad jis niekuomet dar nebuvo matęs tokio nemalonaus žmogaus. Vyras uždarė duris ir užrėmė jas nugara.

– Labai nepaprastas dalykas, – pašaipiai pakartojo jis. – Bet, kaip matote, mes perpratome jūsų nedidelį žaidimą! – Jis staiga išsitraukė daiktą, panašų į revolverį. – Rankas aukštyn! Sakau, rankas aukštyn! Apieškok juos, Bela.

Džordžas, skaitydamas detektyvinius romanus, visuomet pagalvodavo, ką reiškia būti apieškotam. Dabar jis tai žinojo. Bela (arba misis Perdonstenger) netrukus įsitikino, kad nė vienas iš jų neturėjo jokio pavojingo ginklo.

– Manote, kad jūs labai protingi, ar ne? – šaipėsi vyras. – Ateiti čia šitaip ir vaidinti nekaltus balandėlius. Šį kartą jūs padarėte klaidą – baisią klaidą. Tiesą sakant, aš labai abejoju, ar jūsų draugai bei giminės jus dar kada nors pamatys. Ak! Tu šitaip? – pasakė jis, Džordžui sujudėjus. – Jokių žaidimų. Nukepsiu be jokio įspėjimo.

– Būk atsargus, Džordžai, – drebančiu balsu pratarė Merė.

– Žinau, – jausmingai atsakė Džordžas. – Čia ne žaidimas.

– O dabar marš! – įsakė vyras. – Bela, atidaryk duris. Laikykite rankas virš galvų, jūs abu. Pirma ledi – gerai. Aš eisiu jums iš paskos. Per prieškambarį. Laiptais į viršų...

Jie pakluso. O ką daugiau jiems beliko daryti? Merė

lipo laiptais, rankas laikydama virš galvos. Džordžas sekė jai iš paskos. Paskui juos ėjo didžiulis banditas su revolveriu rankoje.

Merė pasiekė laiptų viršų ir pasuko už kampo. Tuo pat metu Džordžas be jokio įspėjimo padarė įtūpstą ir smarkiai spyrė atbulas. Jis pataikė vyrui į krūtinę, ir tas kūlverščiais nusirito nuo laiptų. Tą pačią akimirką Džordžas apsisuko ir šoko iš paskos ant jo, keliais priremdamas jo krūtinę. Dešine ranka jis pakėlė revolverį, kuris iškrito iš vyro rankos, šiam ritantis nuo laiptų.

Bela surikusi spruko pro duris. Merė atbėgo laiptais žemyn; jos veidas buvo baltas kaip kreida.

– Džordžai, tu jo neužmušei?

Vyras gulėjo visiškai nejudėdamas. Džordžas pasilenkė virš jo.

– Aš nemanau, kad būčiau jį užmušęs, – apgailestaujamai ištarė vaikinas. – Bet jis neabejotinai gavo tai, ko nusipelnė.

– Ačiū Dievui. – Ji greitai kvėpavo.

– Gražus darbas, – pasakė Džordžas su užsitarnautu pasididžiavimu. – Gera pamoka tam senam ožiui. Ar ne, ką?

Merė traukė jį už rankos.

– Eime iš čia! – karštligiškai šaukė ji. – Eime iš čia greičiau!

– Jei mes turėtume kuo surišti šį bičiulį... – pasakė Džordžas, laikydamasis savojo plano. – Gal tu galėtum paieškoti kur nors virvės ar kažko panašaus?

– Ne, negaliu, – atsakė Merė. Greičiau eime iš čia, prašau – prašau tavęs... Aš taip bijau.

– Tau nereikia bijoti, – su vyriška arogancija atsakė Džordžas. – *Aš* su tavimi.

– Mielas Džordžai, prašau – dėl manęs. Aš nenoriu veltis į šią istoriją. *Prašau*, eime.

Tas neįprastas tonas, kuriuo ji ištarė žodžius „dėl manęs“, išjudino Džordžo nuostatą. Jis pasidavė jos prašymui, taigi jie išskubėjo iš namo ir nubėgo toliau keliu laukiančios mašinos link. Merė alpdama tarė:

– Tu vairuok. Aš jaučiu, kad negalėsiu.

Džordžas sėdo prie vairo.

– Tačiau mums reikėjo viską išsiaiškinti, – pasakė jis. – Dievai žino, ką tas šlykštus nevidonas gali pridaryti. Nekviesiu policijos, jei tu to nenori, – bet aš galiu pats pabandyti. Galiu išsiaiškinti šį reikalą.

– Ne, Džordžai, aš nenoriu, kad tu tai darytum.

– Mes patyrėme aukščiausios klasės nuotykį, ir tu nori mane nuo jo atitraukti? Niekada gyvenime.

– Aš nemaniau, kad tu toks ištroškęs kraujo, – su ašaromis pasakė Merė.

– Aš nesu ištroškęs kraujo. Juk ne aš užviriau šitą košę. Koks įžūlus vyrukas – gąsdinti mus su tokiu didžiuliu revolveriu. Tarp kitko, kodėl tas sumautas revolveris neiššovė, kai aš jį nuspyriau apačion?

Jis sustabdė automobilį ir ištraukė revolverį iš šoninės automobilio kišenės, kur buvo jį įdėjęs. Apžiūrėjęs revolverį jis sušvilpė.

– Kad jį kur! Tas daikčiukas neužtaisytas. Jei aš būčiau tai žinojęs... – Jis nutilo, nugrimzdęs savo mintyse. – Mere, tai labai keistas reikalas.

– Aš tai iš karto supratau. Todėl ir prašiau viską palikti ramybėje.

– Niekada, – tvirtai atsakė Džordžas.

Merė širdingai atsiduso.

– Aš matau, – tarė ji, – kad privalau tau viską papasa-

koti. Tik blogiausia, kad neturiu jokio supratimo, kaip tu į tai pažiūrėsi.

– Ką tu turi galvoje – viską papasakoti?

– Supranti, čia toks reikalas. – Ji stabtelėjo. – Aš manau, kad merginos šiais laikais turi teisę kažką žinoti apie vyrus, su kuriais draugauja.

– Na ir ką? – nieko nesuprasdamas tarė Džordžas.

– Svarbiausia merginai yra žinoti, kaip vyras elgsis nepaprastomis aplinkybėmis – ar jis turi proto, drąsos, ryžto. Tačiau tokius dalykus sunku sužinoti, kol nebūna per vėlu. Toks neeilinis įvykis gali atsitikti tik po daugelio santuokos metų. Viskas, ką tu žinai apie vyrą – kaip jis šoka ir ar moka surasti taksi lietingą vakarą.

– Abi savybės labai reikalingos, – pažymėjo Džordžas.

– Taip, bet norisi žinoti, kad vyras yra vyras.

– Didelės neištirtos platybės, kur vyrai *yra* vyrai, – pacitavo Džordžas.

– Būtent. Bet Anglijoje mes tokių platybių neturime. Todėl situaciją reikia sukurti dirbtinai. Aš tą ir padariau.

– Nori pasakyti...?

– Noriu pasakyti. Tas namas, kuriame viskas atsitiko, iš tikrųjų *yra* mano namas. Mes atvykome į jį ne atsitiktinai – viskas buvo suplanuota. Ir tas vyras, kurio tu vos neužmušei...

– Taip?

– Tai Rubis Valesas – kino aktorius. Žinai, jis profesionalus boksininkas. Aš jį pasamdžiau. Bela yra jo žmona. Todėl aš taip ir išsigandau, kad tu galėjai jį užmušti. Be abejo, revolveris buvo neužtaisytas. Jis priklauso kino studijai. O, Džordžai, ar tu labai pyksti?

– Ar aš esu pirmasis asmuo, su kuriuo... hm... tu išbandei šitą testą?

– O ne. Tokių jau buvo – leisk pagalvoti... devyni su puse.

– Kas buvo pusė? – smalsiai paklausė Džordžas.

– Bingo, – šaltai atsakė Merė.

– Ar kas nors iš jų spardėsi kaip mulas?

– Ne, niekas. Keletas bandė spyriotis, kiti iškart pasidavė, bet visi leidosi nuvedami į viršų, kur juos surišo ir užkimšo jiems burnas. Tuomet aš, be abejo, sugebėdavau išsilaisvinti iš pančių – kaip knygose, – taip pat juos išlaisvindavau, ir mes pasprukdavome – kai namas būdavo tuščias.

– Ir niekas iš jų nepamanė, kad čia gali būti paprasčiausias triukas?

– Ne.

– Tokiu atveju, – maloningai tarė Džordžas, – aš tau atleidžiu.

– Ačiū, Džordžai, – romiai pasakė Merė.

– Iš tiesų, – pasakė Džordžas, – belieka vienintelis klausimas: kur mes dabar vykstame? Aš nesu tikras, ar tai Lembeto rūmai, ar teisininkų asociacija.

– Apie *ką* tu kalbi?

– Apie leidimą tuoktis. Aš manau, kas čia reikia specialaus leidimo. Tu per daug optimistiškai manai, kad galima būti susižiedavus su vienu vyru ir tuo pat metu pasiūlyti tuoktis kitam.

– Aš nesiūliau tau tuoktis!

– Siūlei. Prie Haid Park Korner. Tai ne ta vieta, kurią aš rinkčiausi piršdamasis, bet kiekvienas šiuos reikalus supranta savaip.

– Nieko panašaus nebuvo. Aš tiesiog juokais paklau-

siau, ar tu norėtum mane vesti. Tai nebuvo tikras pasiūlymas.

– Jei aš paklausčiau advokato nuomonės, esu tikras, kad tai būtų traktuojama kaip tikras pasiūlymas. Be to, tu ir pati žinai, kad nori už manęs tekėti.

– Visai ne.

– Netgi po devynių su puse nesėkmių? Tik pamanyk, kaip saugiai tu jausiesi eidama gyvenimo keliu su vyru, kuris gali tave ištraukti iš bet kokių pavojingų situacijų.

Merė, atrodo, šiek tiek sušvelnino savo poziciją, išgirdusi šį argumentą. Vis dėlto ji tvirtai pasakė:

– Aš netekėsiu už jokio vyro, jei jis neatsiklaups prieš mane ant kelių.

Džordžas pažvelgė į ją. Ji buvo žavinga. Tačiau šis vaikinas, be spardymosi, turėjo ir kitų buliaus savybių. Taip pat tvirtai jis pasakė:

– Klauptis ant kelių prieš moterį yra žeminantis dalykas. Aš to nedarysiu.

Merė ištarė su kerinčiu liūdesiu:

– Kaip gaila.

Jie važiavo atgal į Londoną. Džordžas buvo rūstus ir nekalbus. Merė slėpė veidą po skrybėlės kraštu. Jiems važiuojant pro Haid Park Korner, ji švelniai sumurmėjo:

– Ar tu tikrai negali atsiklaupti prieš mane?

Džordžas tvirtai atsakė:

– Ne.

Jis jautėsi taip, tarsi būtų supermenas. Ji žavėjosi jo požiūriu. Bet jis įtarė ją pačią turint buliaus savybių. Džordžas staiga sustojo.

– Aš minutėlę, – pasakė jis.

Jis iššoko iš mašinos, priėjo prie prekeivio, prekiaujančio vaisiais, vežimėlio, kurį jie ką tik buvo pravažiavę, ir

sugrįžo atgal taip greitai, kad policininkas, kuris jau ketino išsiaiškinti, ką vaikinas sau galvoja, nespėjo prieiti prie automobilio.

Džordžas nuvažiavo, nerūpestingai padėdamas obuolį Merei ant kelių.

– Valgyk daugiau vaisių, – pasakė jis. – Tai simboliška.

– Simboliška?

– Taip. Pradžioje Ieva davė Adomui obuolį. Šiais laikais Adomas duoda Ievai. Supranti?

– Taip, – atsakė Merė, vargu ar ką supratusi.

– Kur tave nuvežti? – oficialiu tonu paklausė Džordžas.

– Parvežk namo.

Jis privažiavo Grosvenor skverą. Jo veidas buvo bejausmis. Jis iššoko iš mašinos ir apėjo aplink, norėdamas padėti jai išlipti. Ji paskutinį kartą bandė kreiptis į jį.

– Brangus Džordžai, ar tu tikrai negali? Tiesiog dėl manęs?

– Niekada, – atsakė vaikinas.

Ir tuo metu tai įvyko. Jis paslydo, bandė susigrąžinti pusiausvyrą, bet jam nepavyko. Jis atsidūrė ant kelių purve priešais ją. Merė džiaugsmingai sušuko suplodama rankomis.

– Brangus Džordžai! Dabar aš tekėsiu už tavęs. Tu gali važiuoti tiesiai į Lembeto rūmus ir su Kanterburio arkivyskupu tai įtvirtinti.

– Aš to nenorėjau, – ūmiai pasakė Džordžas. – Tai buvo p... ė – banano žievė. – Jis, nutaisęs priekaištingą veido išraišką, laikė rankoje kaltininką.

– Nesvarbu, – pasakė Merė. – Tai įvyko. Kai mes barsimės ir tu man įgelsi, kad tai aš pasipiršau tau, aš atrėšiu,

kad tu turėjai prieš mane atsiklaupti, kad gautum mano ranką. Ir viskas – dėl tos palaimingos banano žievės! Tu juk norėjai pasakyti: palaiminta banano žievė, ar ne?

– Kažkas panašaus, – atsakė Džordžas.

II

Tą patį vakarą pusę šešių misteriui Lidbeteriui buvo pranešta, kad atėjo sūnėnas ir nori su juo pasikalbėti.

– Atėjo nuryti nusižeminimo piliulę, – tarė sau misteris Lidbeteris. – Sakyčiau, gal buvau kiek per šiurkštus berniokui, bet tai jo paties labui.

Jis liepė pakviesti Džordžą.

Džordžas oriai įėjo.

– Aš noriu su jumis pakalbėti, dėde, – pasakė jis. – Jūs labai neteisingai su manimi pasielgėte šį rytą. Bet aš norėčiau sužinoti, ar jūs, būdamas mano metų, galėtumėte išeiti į gatvę, atstumtas savo giminaičių, ir tarp ketvirčio po vienuoliktos ir pusės šešių užsitikrinti dvidešimties tūkstančių svarų metines pajamas. O aš tai padariau!

– Tu pamišęs, berniuk.

– Ne pamišęs, o išradingas! Aš ketinu vesti jauną, turtingą, nuostabią aukštuomenės merginą! Ji dėl manęs „permetė“ grafą.

– Vesti merginą dėl jos pinigų? Aš buvau kitokios nuomonės apie tave.

– Ir jūs esate teisus. Aš niekuomet nebūčiau išdrįsęs jai pasipiršti, jei ji pati – laimingai susiklosčius aplinkybėms – nebūtų to padariusi. Tiesa, ji vėliau tai paneigė, bet aš sugebėjau pakeisti jos nuomonę. Žinote, dėde, kaip tai pavyko? Dėl protingai išleistų dviejų pensų – ir dėl to,

kad nustvėriau savo auksinį galimybių kamuolį.

– Kodėl du pensai? – paklausė misteris Lidbeteris, susidomėjęs tokia investicija.

– Vienas bananas – iš gatvės prekeivio. Niekas nė nepagalvotų apie tą bananą. Kur jūs gavote santuokos liudijimą? Pas daktarus Komonus ar Lambeto rūmuose?

Radžos smaragdas

Džeimsas Bondas dar kartą pabandė sutelkti dėmesį į nedidelę knygą, kurią laikė savo rankose. Ant knygos viršelio puikavosi paprastas, bet patrauklus užrašas: „Ar jūs norite, kad jūsų atlyginimas išaugtų iki 300 svarų per metus?“ Knyga kainavo vieną šilingą. Džeimsas ką tik baigė skaityti du trumpus skyrius, kuriuose buvo mokoma pažvelgti savo bosui į akis, ugdyti savo dinamišką asmenybę ir spinduliuoti efektyvumu. Dabar jis priėjo subtilų dalyką: „Yra laikas būti atviram, yra laikas laikyti paslaptį“, – buvo mokoma mažoje geltonoje knygelėje. – „Stiprus vyras ne visuomet turi išpliurpti *viską*, ką žino.“ Džeimsas užvertė knygą ir pakėlęs galvą apžvelgė vandenyno platybes. Jį apniko kankinantis įtarimas, kad jis *nebuvo* stiprus vyras. Stiprus vyras valdo esamą situaciją, o ne yra jos auka. Džeimsas jau šešioliktą kartą šį rytą išvardijo savo klaidas.

Tai buvo jo atostogos. Jo atostogos! Sardoniškas juokas. Kas jį įtikino atvykti į šį stilingą pajūrio kurortą Kimptoną? Greisė. Kas jį paragino išleisti daugiau, nei

jis išgalėjo? Greisė. Ir jis džiaugsmingai priėmė šį pasiūlymą. Ji atsivežė jį čionai, ir kas iš to išėjo? Kol jis gyveno neaiškiame pensione maždaug už pusantros mylios nuo paplūdimio, Greisė, kuri turėjo gyventi panašiame pensione (ne tame pačiame – mat Džeimso reikalavimai elgesio normoms buvo per daug griežti), vaikiną paprasčiausiai paliko čia vieną, o pati apsistojo ne kur kitur, o Esplanado viešbutyje ant jūros kranto.

Atrodo, kad ji ten turėjo draugų. Draugų! Džeimsas vėl sarkastiškai nusijuokė. Jis prisiminė, kaip pastaruosius trejus metus meilikavosi Greisei. Ji buvo labai patenkinta, kai jis pirmąkart išskyrė ją iš kitų. Tai buvo dar prieš tai, kai ji pakilo į garbės aukštumas, dirbdama moteriškų skrybėlaičių salone Bartlių gatvėje. Tomis pirmosiomis dienomis Džeimsas galėjo puikuotis savimi, o dabar – deja! – svarstyklės nukrypo į kitą pusę. Greisę techniškai galima būtų apibūdinti kaip „uždirbančią gerus pinigus". Dėl to ji ėmė riesti nosį. Taip, ji kaip reikiant išpuiko. Džeimsas neaiškiai prisiminė fragmentą iš poezijos knygos „Dėkoti Viešpačiui pasninkaujant už gero žmogaus meilę." Tačiau sunku buvo įsivaizduoti Greisę esant dėkingą, jau nekalbant apie jos pasninkavimą. Puikiai maitinama Esplanado viešbutyje, ji visiškai ignoravo gero žmogaus meilę. Užtat ji mėgavosi šlykštaus idioto Klodo Sopvorto – vyro, kuriam, giliu Džeimso įsitikinimu, neegzistavo jokios moralės normos, – dėmesiu.

Džeimsas treptelėjo kulnu į smėlį ir niūriai nužvelgė horizontą. Kimptonas prie jūros. Koks nelabasis jį sukurstė atvykti į tokią vietelę? Visų pirma, tai turtingųjų kurortas. Jame buvo du dideli viešbučiai ir keletą mylių driekėsi vaizdingi vienaukščiai namai, priklausantys populiarioms aktorėms, turtingiems žydams ir anglų aris-

tokratams, vedusiems turtingas žmonas. Už mažiausio namelio su baldais nuomą čia reikėjo pakloti dvidešimt penkias ginėjas per savaitę. Sunku įsivaizduoti, kiek kainuotų išsinuomoti didelį namą. Vienas iš tokių puošnių namų buvo čia pat, Džeimsui už nugaros. Jis priklausė tam garsiam žūklės mėgėjui lordui Edvardui Kempionui. Šiuo metu jame buvo apsistoję ypatingi svečiai, įskaitant ir Maraputnos Radžą, kurio turtai buvo tiesiog pritrenkiantys. Džeimsas šįryt viską perskaitė apie jį vietiniame rytiniame laikraštyje – apie jo turtus Indijoje, jo rūmus bei apie jo nuostabią brangakmenių kolekciją. Tarp tų brangakmenių buvo išskirtas garsusis smaragdas, kurio dydis laikraštyje entuziastingai prilygintas karvelio kiaušiniui. Džeimsas, būdamas miesto vaikas, tik miglotai suvokė karvelio kiaušinio dydį, vis dėlto tai jam padarė didelį įspūdį.

– Jei aš turėčiau tokį smaragdą, – pasakė Džeimsas, vėl rūsčiai nužvelgdamas horizontą, – tuomet aš parodyčiau Greisei, kas ir kaip.

Pojūčiai buvo neaiškūs, bet pati idėja leido Džeimsui geriau pasijusti. Iš užnugario jį pasveikino besijuokiantys balsai. Jis, greitai atsigręžęs, išvydo priešais save Greisę. Su ja buvo Klara Sopvort, Alisė Sopvort, Dorotė Sopvort ir – deja! – Klodas Sopvortas. Merginos kikeno, susikabinusios rankomis.

– O, tu tikras atsiskyrėlis! – šelmiškai sušuko Greisė.

– Taip, – pasakė Džeimsas.

Jis jautė, kad reikėjo stipriau atsikirsti. Negalì išlaikyti dinamiškos asmenybės įspūdžio, vartodamas vienintelį žodelį „taip“. Jis itin bjaurėdamasis pažvelgė į Klodą Sopvortą. Pastarasis buvo šauniai apsirengęs, beveik kaip muzikinės komedijos herojus. Džeimsas aistringai

troško, kad koks nors paplūdimio šuo šlapiomis ir smėlėtomis kojomis šokinėdamas supurvintų nepriekaištingai baltas Klodo flanelines kelnes. Pats Džeimsas vilkėjo praktiškas tamsiai pilkas flanelines kelnes, kurios yra mačiusios ir geresnių dienų.

– Ar ne nuo-stabus oras? – tarė Klara, įkvėpdama per nosį. – Kaip atsigauni, ar ne?

Ji sukikeno.

– Tai ozonas, – pasakė Alisė Sopvort. – Žinai, veikia panašiai kaip tonikas. – Ji taip pat sukikeno.

Džeimsas pamanė: „Norėčiau sutrenkti jų kvailas makaules vieną į kitą. Kokios čia manieros – visą laiką juoktis? Juk tos merginos nepasako nieko juokinga."

Švarusis Klodas apatiškai sumurmėjo:

– Gal mums išsimaudyti, ar tai per daug nuobodu?

Idėja išsimaudyti buvo sutikta su džiaugsmingais šūksniais. Džeimso balsas taip pat įsiliejo į jų tarpą. Jis netgi sugebėjo kiek atplėšti Greisę nuo kitų, pasitelkdamas tam tikrą gudrybę.

– Paklausyk! – pasiskundė jis, – aš tavęs beveik visai nematau.

– Na, štai mes ir vėl visi drauge, – pasakė Greisė, – ir tu gali ateiti pas mus į viešbutį papietauti, tiktai...

Ji abejojamai pažvelgė į Džeimso kelnes.

– Kas yra? – reikliai paklausė įniršęs Džeimsas. – Spėju, kad tau jos per prastos?

– Aš manau, brangusis, kad tu galėjai pasiimti ir daugiau kelnių, – pasakė Greisė. – Visi čia siaubingai prašmatnūs. Tik pažvelk į Klodą Sopvortą!

– Aš jau pažvelgiau į jį, – niūriai atsakė Džimis. – Niekada nesu matęs žmogaus, labiau panašaus į visišką asilą.

Greisė prisitraukė arčiau.

– Nėra reikalo kritikuoti mano draugų, Džeimsai, tai nemandagu. Jis apsirengęs taip, kaip ir visi kiti viešbučio džentelmenai.

– Fe! – pasakė Džeimsas. – Tu žinai, ką aš vieną dieną skaičiau žurnale „Aukštuomenės gyvenimas“? Na, tas grafas, hm... nepamenu, koks, bet, šiaip ar taip, grafas buvo prasčiausiai apsirengęs visoje Anglijoje!

– Galbūt ir taip, – pasakė Greisė, – bet jis, supranti, yra grafas.

– Na ir kas? – atkirto Džeimsas. – Kas man neleidžia vieną dieną tapti grafu? Na, galbūt bent jau peru, jei ne grafu.

Jis pliaukštelėjo per geltoną knygelę kišenėje ir išvardijo ilgą karalystės perų sąrašą, kurie gyvenimą pradėjo, būdami kur kas mažiau žinomi nei Džeimsas Bondas. Greisė tik sukikeno.

– Nebūk toks kvailas, Džeimsai, – pasakė ji. – Įsivaizduoji esąs Kimptono prie jūros grafas!

Džeimsas pažvelgė į ją; jo žvilgsnyje įsiūtis buvo sumišęs su neviltimi. Kimptono prie jūros aplinka neabejotinai paveikė Greisę.

Kimptono paplūdimys yra tiesi ir ilga smėlinga juosta. Išilgai paplūdimio buvo išsirikiavę daugybė persirengimo namukų. Jie driekėsi apie mylią su puse, galiausiai baigėsi šešiais persirengimo nameliais, ant kurių puikavosi impozantiškas užrašas: „Tik Esplanade viešbučio lankytojams“.

– Štai mes ir čia, – džiugiai pasakė Greisė, – tik aš bijau, kad tu negali eiti kartu su mumis, Džeimsai. Tu turi eiti į viešas palapines antai ten. Susitiksime prie jūros. Iki!

– Iki! – atsakė Džeimsas ir nusliūkino nurodyta kryptimi.

Dvylika nutriušusių palapinių iškilmingai stovėjo išilgai paplūdimio. Jas prižiūrėjo pagyvenęs jūreivis su mėlyno popieriaus ritinėliu rankose. Jis priėmė karalystės monetą, atplėšė mėlyną bilietą iš savo ritinio, numetė Džeimsui rankšluostį ir nykščiu parodė sau per petį.

– Užsiimkite eilę, – kimiu balsu ištarė jis.

Tuomet Džeimsas pamatė turįs konkurentų. Ne jam vienam dingtelėjo idėja maudytis. Visos palapinės ne tik kad buvo užimtos, bet dar prie kiekvienos iš jų būriavosi ryžtingai nusiteikusių ir vienas į kitą žvilgčiojančių žmonių grupelės. Džeimsas, prisijungęs prie mažiausio būrio, laukė savo eilės. Palapinės įėjimo uždanga prasiskyrė, ir pasirodė graži jauna moteris maudymosi kostiumėliu. Ji taisėsi kepuraitę su tokia veido išraiška, tarsi būtų tuščiai iššvaisčiusi visą rytą. Ji nuėjo prie vandens ir svajingai atsisėdo ant smėlio.

„Negerai, teks šiek tiek užtrukti“, – pasakė Džeimsas pats sau ir nusprendė nedelsdamas prisijungti prie kitos grupės.

Palaukus penkias minutes, antroje palapinėje pasirodė aktyvumo ženklų. Palapinės skvernai trūkčiojamai prasiskyrė, ir iš jos išniro keturi vaikai su mama bei tėčiu. Kadangi palapinė buvo pakankamai maža, visa tai atrodė lyg fokusininko triukas. Netrukus priekin šoko dvi moterys, abi nusitverdamos po vieną palapinės skverną.

– Atleiskite, – pasakė pirmoji jauna moteris šiek tiek uždususi.

– Tai jūs atleiskite, – atitarė kita jauna moteris, rūsčiai žvelgdama į pirmąją.

– Jei norite žinoti, aš čia jau laukiau ištisas dešimt mi-

nučių dar prieš jums ateinant, – greitai pasakė pirmoji moteris.

– O aš čia jau laukiu gerą ketvirtį valandos, tai visi patvirtintų, – įžūliai atšovė antroji.

– Baikit, baikit, – puolė raminti priėjęs pagyvenęs jūrininkas.

Abi jaunos moterys puolė jam aistringai įrodinėti savo tiesas. Joms baigus, jūrininkas kilstelėjo savo nykštį ir, parodęs į antrąją moterį, tarė:

– Jūsų eilė.

Tuomet jis pasitraukė, nebesiveldamas į tolesnius prieštaravimus. Jis nei žinojo, nei jam rūpėjo, kuri iš tų moterų buvo pirmoji, bet jo sprendimas, kaip rašoma laikraščiuose, buvo galutinis ir neskundžiamas. Nusivylęs Džeimsas sugriebė jam už rankos.

– Palaukite! Paklausykite!

– Taip, misteri?

– Kiek aš dar turėsiu laukti, kol pakliūsiu į palapinę?

Pagyvenęs jūreivis apatiškai nužvelgė laukiančiuosius.

– Galbūt valandą, galbūt pusantros, negaliu pasakyti.

Tuo metu Džeimsas iš tolo pamatė Greisę ir Sopvorto merginas lengvai bėgant smėliu jūros link.

„Po galais! – pamanė sau Džeimsas. – O, prakeikimas!“

Jis vėl timptelėjo pagyvenusį jūreivį.

– Ar aš galiu persirengti kur nors kitur? Kaip dėl tų namukų tenai? Atrodo, kad jie visi tušti.

– Namukai, – oriai atsakė pagyvenęs jūreivis, – yra *privati* nuosavybė.

Ištaręs šį pamokymą, jis nuėjo šalin. Džeimsas, nieko nepešęs, su karčia nuoskauda širdyje, atsiskyrė nuo lau-

kiančiųjų grupės ir nuožmiai nužingsniavo paplūdimiu. To jau per daug! To jau per daug! Jis rūsčiai nužvelgė tvarkingus persirengimo namukus, sliūkindamas pro juos. Tuo metu jis iš nepriklausomo liberalo virto raudonuoju socialistu. Kodėl turtingieji gali turėti tuos persirengimo namelius ir eiti maudytis bet kuriuo metu, nelaukdami eilėje su kitais? „Ši mūsų sistema, – neaiškiai sumurmėjo Džeimsas, – yra niekam tikusi."

Nuo jūros sklido koketiški šūkaliojimai ir pliuškenimosi garsai. Greisės balsas! O kartu su jos cypimu – kvailas ir tuščias Klodo Sopvorto „ha, ha, ha"...

– Prakeikimas! – sušuko Džeimsas grieždamas dantimis. To jis niekuomet anksčiau nebuvo daręs, tik skaitęs romanų puslapiuose.

Vaikinas kiek paėjėjęs sustojo ir įniršęs atsuko jūrai nugarą. Jis su milžiniška neapykanta žvelgė į „Erelio lizdą", „Bueno Vista" ir „Mon Desir". Kimptone prie jūros gyventojams buvo įprasta suteikti keistus pavadinimus savo persirengimo namukams. „Erelio lizdas" Džeimsui pasirodė tiesiog kvailas pavadinimas, o „Buena Vista" regis peržengė jo lingvistinių žinių ribas. Tačiau jo prancūzų kalbos žinios buvo pakankamos, kad galėtų įvertinti trečiojo pavadinimo tinkamumą.

– „Mon Desir"*, – pasakė Džeimsas. – Kaip pirštu į akį.

Tuo metu jis pastebėjo, kad „Mon Desir" durys paliktos šiek tiek praviros – skirtingai nei kitų namukų, kurių durys buvo aklinai uždarytos. Džeimsas mąsliai apžvelgė paplūdimį. Aplink daugiausia šmėžavo gausių šeimų mamos, užsiėmusios savo palikuonių priežiūra. Dar buvo tik dešimt valandų, per anksti Kimptono prie

* mano troškimas – *vert.*

jūros aristokratams eiti maudytis.

„Jie dar lovose žiaumoja putpeles su grybais, atneštus jiems išsipudravusių liokajų, fui! Niekas iš jų čia nepasirodys anksčiau nei dvyliktą“, – pamanė Džeimsas.

Jis vėl pažvelgė jūros link. Nuo jos sklido skardus Greisės šūkaliojimas. Jį lydėjo Klodo Sopvorto „ha, ha, ha“.

– Einu, – iškošė Džeimsas pro dantis.

Jis atidarė „Mon Desir“ duris ir įėjo. Iš pradžių išsigando, pamatęs daugybę įvairių drabužių, kabančių ant vagių, bet greitai nurimo. Namelis buvo padalytas į dvi dalis: dešinėje pusėje ant kabliuko kabėjo moteriškas geltonas megztinis, sulamdyta panamos skrybėlė ir paplūdimio basutės; kairėje pusėje kabėjo senos pilkos flanelinės kelnės, megztinis bei liemenė. Tai bylojo, kad nameliu naudojosi skirtingos lytys. Džeimsas paskubomis įsmuko į vyriškąją namuko dalį ir greitai nusirengė. Po trijų minučių jis jau buvo jūroje, kur reikšmingai šnopuodamas, itin greitais yriais demonstravo profesionaliai atrodantį plaukimą tokiu stiliumi – galva panirusi po vandeniu, o rankos čaižo vandenį.

– O, štai kur tu! – sušuko Greisė. – Aš jau maniau, kad mes tavęs neišvysime išnyrant iš visos tos laukiančios minios.

– Tikrai? – atsakė Džeimsas.

Jis su meiliu prieraišumu pagalvojo apie geltonąją knygą. „Stiprus vyras retkarčiais turi laikyti liežuvį už dantų.“ Tuo metu jis visiškai atkuto. Jis galėjo netgi švelniai, bet tvirtai pasakyti Klodui Sopvortui, kuris mokė Greisę plaukti krauliu:

– Ne ne, bičiuli, visiškai ne taip. *Aš* jai parodysiu.

Jo tonas buvo toks užtikrinantis, kad Klodas sumišęs pasitraukė. Tiktai gaila, kad jo triumfas netruko ilgai.

Mūsų angliškų vandenų temperatūra neskatina besimaudančiųjų ilgai tūnoti vandenyje. Greisė ir Sopvortų merginos jau kaleno dantimis, jų lūpos buvo pamėlusios. Jos spruko atgal į krantą, o Džeimsas grįžo vienišas keliu į „Mon Desir". Įnirtingai nusišluostęs ir užsimovęs marškinėlius, jis buvo patenkintas savimi. Jis jautė parodęs savo asmenybės dinamiškumą.

Tuomet jis staiga sustingo iš baimės. Lauke pasigirdo merginų balsai, bet tai nebuvo Greisės ir jos draugių balsai. Po akimirkos jis suvokė, kad artinosi teisėti „Mon Desir" savininkai. Visai įmanoma, kad Džeimsas, jei būtų spėjęs apsirengti, būtų garbingai palaukęs jų pasirodymo ir pabandęs kažkaip pasiaiškinti. Bet esamoje padėtyje jis veikė apimtas panikos. „Mon Desir" langai buvo uždengti žaliomis tamsiomis užuolaidomis. Džeimsas puolė prie durų ir desperatiškai sugriebė rankeną. Rankos iš išorės bergždžiai bandė atidaryti duris.

– Durys užrakintos, – pasigirdo merginos balsas. – Kiek pamenu, Pugas sakė, kad turi būti atidaryta.

– Ne, taip sakė Voglas.

– Voglas nepakenčiamas, – atsakė kita mergina. – Koks absurdas, mes dabar turime grįžti atgal pasiimti rakto.

Džeimsas girdėjo nutolstant žingsnius. Jis giliai atsikvėpė. Paskubomis užsimetė likusius drabužius. Po dviejų minučių jis jau nerūpestingai žingsniavo paplūdimiu su beveik agresyvia nekaltumo išraiška veide. Po ketvirčio valandos paplūdimyje prie jo prisijungė Greisė ir Sopvortų merginos. Likusi ryto dalis prabėjo darniai mėtant akmenis, paišant ant smėlio ir draugiškai juokaujant.

Tuomet Klodas pažvelgė į laikrodį.

– Pietų metas, – pastebėjo jis. – Verčiau eime atgal.

– Aš siaubingai išalkau, – pasakė Elisė Sopvort.

Visos kitos merginos taip pat prisipažino baisiai išalkusios.

– Tu eisi, Džeimsai? – paklausė Greisė.

Džeimsas, be abejonių, buvo per daug įžeidus. Jis išliejo savo apmaudą.

– Ne, juk mano drabužiai tau per prasti, – karčiai atkirto jis. – Galbūt, jei jau tu tokia išranki, man geriau pasilikti.

Greisė regis turėjo prieštaraudama ką nors sumurmėti, bet pajūrio oras ją paveikė neigiamai. Ji tik paprasčiausiai atsakė:

– Gerai, kaip nori. Tuomet pasimatysime po pietų.

Džeimsas liko stovėti priblokštas.

– Gerai, – pasakė jis, žiūrėdamas į nueinančią grupę. – Gerai...

Jis, apimtas niūrios nuotaikos, nukiūtino į miestelį. Kimptone prie jūros buvo dvi kavinės – abi triukšmingos ir perpildytos. Vėl pasikartojo persirengimo palapinių istorija – Džeimsas turėjo laukti savo eilės. Jis turėjo laukti netgi dar ilgiau, mat jam prieš nosį be jokių skrupulų užlindo ką tik pasirodęs jūreivis. Galiausiai ir Džeimsas buvo pasodintas prie nedidelio staliuko. Prie jo kairės ausies trys nevėkšliškai apkirptos mis bandė sudainuoti itališkos operos kratinį. Laimei, Džeimsas nebuvo muzikalus. Jis nusivylęs studijavo meniu. Mąstė: „Kad ir kokio patiekalo prašyčiau, jo jau, be abejo, nebeturės. Toks jau vyrukas aš esu."

Jis dešine ranka grabaliodamas kišenės kampus užčiuopė nežinomą daiktą. Tai atrodė kaip akmenukas, didelis apvalus pajūrio akmenukas.

„Kurių galų man prireikė kišenes prisikimšti akmenų“, – pamanė Džeimsas.

Jis apglėbė šį daiktą pirštais. Priėjo padavėja.

– Keptą plekšnę ir bulvyčių, – paprašė Džeimsas.

– Keptos plekšnės nėra, – sumurmėjo padavėja, svajingai žiūrėdama į lubas.

– Tuomet jautienos troškinį su kariu, – pasakė Džeimsas.

– Jautienos troškinys pasibaigęs.

– Ar ko nors yra iš šio sumauto meniu, kas dar nebūtų pasibaigę?

Padavėja įsižeidusi pažvelgė ir pirštu parodė į avienos ragu. Džeimsas, susitaikęs su esama padėtimi, užsisakė avienos ragu. Vaikinas, vis dar virdamas nuo pasipiktinimo, ištraukė iš kišenės ranką, laikydamas joje akmenėlį. Atgniaužęs pirštus išsiblaškiusiu žvilgsniu pažvelgė į delną. Tuomet visos nereikšmingos mintys akimirksniu išgaravo iš jo galvos – jis jau spoksojo į savo ranką išsprogingęs akis. Rankoje jis laikė ne akmenuką. Tai buvo – jis beveik tuo neabejojo – smaragdas, milžiniškas žalias smaragdas. Džeimsas su siaubu žvelgė į jį. Ne, tai negali būti smaragdas, tai turėtų būti spalvotas stiklas. Tokio dydžio smaragdų nebūna, nebent... Laikraščio antraštė sumirgėjo priešais Džeimso akis: „Maraputnos Radža – garsusis karvelio kiaušinio dydžio smaragdas.“ Ar tai buvo – ar tai galėjo būti – tas pats smaragdas, kurį jis laikė savo rankoje? Padavėjai sugrįžus su avienos ragu, Džeimsas spazmiškai sugniaužė ranką. Jo nugara lakstė šaltas drebulys. Jis jautėsi sprendžiąs siaubingą dilemą. Jei tai buvo smaragdas... Bet ar iš tiesų buvo? Ar galėjo būti? Vaikinas atgniaužė pirštus ir darkart nekantriai jį apžiūrėjo. Džeimsas nebuvo brangakmenių ekspertas,

bet šio akmens giluma ir švytėjimas jį įtikino, kad tai ne imitacija. Jis abiem alkūnėmis atsirėmė į stalą ir nieko nereginčiomis akimis spoksojo į priešais jį šąlantį avienos kepsnį. Jis turi viską apgalvoti. Jei tai buvo Radžos smaragdas, tuomet ką jam reikėjo su juo daryti? Jo galvoje šmėkštelėjo žodis „policija". Jei randi ką nors vertinga, turi nunešti į policijos nuovadą. Džeimsui nuo mažumės tai buvo aksioma.

Taip, bet... kaip, po galais, tas smaragdas atsirado jo kelnių kišenėje? Be abejo, policija užduos šį klausimą. Tai buvo keblus klausimas, be to, jis tuo metu neturėjo atsakymo į šį klausimą. Kaip šitas smaragdas atsirado jo kelnių kišenėje? Jis susirūpinęs pažvelgė į savo kelnes, ir tuo metu jį persmelkė neaiški nuojauta. Jis pažvelgė atidžiau. Vienos senos pilkos flanelinės kelnės labai panašios į kitas senas flanelines kelnes, vis dėlto Džeimsas instinktyviai pajuto, kad tai buvo ne jo kelnės. Jis atsilošė kėdėje, priblokštas šio netikėto atradimo. Dabar jis suprato, kas atsitiko. Skubėdamas išsprukti iš persirengimo namelio, jis užsimovė ne tas kelnes. Jis savąsias pakabino, prisiminė jis, ant kabliuko šalia jau kabančių kelnių. Taip, tai paaiškino visą reikalą, jis užsimovė ne tas kelnes. Ir vis dėlto, ką, po galais, čia veikė tūkstančių svarų vertės smaragdas? Kuo daugiau jis apie tai mąstė, tuo keisčiau jam viskas atrodė. Žinoma, policijai jis galėtų paaiškinti...

Tai buvo keblus reikalas, be jokių abejonių, labai keblus. Reikėtų paminėti faktą, kad jis buvo sąmoningai įėjęs į kažkieno persirengimo namelį. Aišku, tai nebuvo rimtas nusižengimas, vis dėlto toks faktas jau iš pradžių suformuotų prastą nuomonę apie Džeimsą.

– Gal jums dar ko nors atnešti, sere?

Tai buvo padavėja. Ji reikšmingai pažvelgė į nepaliestą avienos ragu. Džeimsas paskubomis jo šiek tiek išvertė į savo lėkštę ir paprašė sąskaitos. Tuomet susimokėjęs išėjo. Džeimsui neryžtingai stovint gatvėje, jo akį patraukė priešais esanti afiša. Šalia įsikūrusiame Harkestrio miestelyje buvo leidžiamas vakarinis laikraštis – dabar Džeimsas žvelgė į šio laikraščio anonsą. Buvo pranešamas sensacingas faktas : PAVOGTAS RADŽOS SMARAGDAS. „O Viešpatie", – silpnu balsu tarė Džeimsas ir atsirėmė į stulpą. Susiėmęs jis sužvejojo pensą ir nusipirko laikraštį. Ilgai nereikėjo ieškoti to, kas jį domino. Vietinių sensacingų naujienų buvo maža, jų retai kada pasitaikydavo. Didžiulė antraštė puošė titulinį puslapį. „Sensacingas lordo Edvardo Kempiono apiplėšimas. Garsiojo istorinio smaragdo vagystė. Siaubingas Maraputnos Radžos praradimas." Faktai buvo trumpi ir aiškūs. Praėjusį vakarą lordas Edvardas Kempionas buvo pasikvietęs keletą draugų. Radža, norėdamas parodyti brangakmenį vienai iš vakarėlyje dalyvavusių ledi, nuėjo jo atsinešti, o tuomet išvydo, kad jo jau nebėra. Buvo iškviesta policija. Iki šiol neaptikta jokių pėdsakų. Laikraštis iškrito Džeimsui iš rankų. Jam vis dar nebuvo aišku, kaip smaragdas galėjo atsidurti senose kelnėse, kabančiose persirengimo namelyje, bet vaikinas vis aiškiau ėmė suprasti, kad policijai jo istorija pasirodytų įtartina. Ką, po galais, jam reikėjo daryti? Štai jis čia, stovi pagrindinėje Kimptono prie jūros gatvėje, o jo kišenėje ramiai ilsisi pavogtas grobis, vertas krūvos pinigų, kurio sukelta ant kojų ieško visa apskrities policija. Džeimsui atrodė galimi du scenarijai. Pirmasis – eiti tiesiai į policiją ir papasakoti savo istoriją; bet reikia pripažinti, kad taip elgtis vaikinas prisibijojo. Antrasis – tai vienu ar kitu būdu atsikratyti smaragdo. Jam

dingtelėjo mintis supakuoti smaragdą į nedidelį gražų paketėlį ir nusiųsti jį Radžai. Tuomet Džeimsas papurtė galvą – mat buvo skaitęs per daug detektyvinių istorijų apie tokius dalykus. Jis žinojo, kad supersekliai pasitelkia padidinimo stiklus ir visokius kitokius įmantrius prietaisus. Bet kuris detektyvas, valgantis savo duoną ne veltui, po kokio pusvalandžio išsiaiškina siuntėjo profesiją, amžių, įpročius ir asmeninę išvaizdą. Tada jį paprasčiausiai suseka po kelių valandų.

Pagaliau Džeimsui šovė į galvą svaiginančiai paprastas planas. Dabar buvo pietų metas, paplūdimys bus palyginti tuščias, todėl jis galėtų grįžti į „Mon Desir", pakabinti kelnes, kurias jis ten rado, ir susigrąžinti savąsias. Jis žvaliai pajudėjo paplūdimio link.

Vis dėlto jo sąžinė tam šiek tiek priešinosi. Smaragdas *turi* būti grąžintas Radžai. Džeimsas pamanė, jog jis pats galbūt gali atlikti nedidelį detektyvinį darbelį – kai tik atgaus savo paties kelnes ir pakabins kitas. Laikydamasis šios minties, vaikinas nukreipė savo žingsnius pas pagyvenusį jūrininką, kurį jis laikė puikiu Kimptono informacijos šaltiniu.

– Atleiskite! – mandagiai pasakė Džeimsas, – bet man atrodo, kad mano draugas misteris Čarlzas Lemptonas šiame paplūdimyje turi persirengimo namelį. Vadinasi, „Mon Desir", jei neklystu.

Pagyvenęs jūrininkas sėdėjo tiesiai savo krėsle su pypke burnoje, žvelgdamas į jūrą. Jis kiek kilstelėjo pypkę ir, neatitraukdamas žvilgsnio nuo horizonto, ištarė:

– „Mon Desir" priklauso lordui Edvardui Kempionui, visi tai žino. Aš niekuomet nesu girdėjęs apie misterį Čarlzą Lemptoną, jis turėtų būti naujas atvykėlis.

– Ačiū, – padėkojo Džeimsas ir pasišalino.

Informacija jį pribloškė. Be abejo, pats Radža negalėjo įsikišti brangakmenio į kišenę ir apie jį pamiršti. Džeimsas papurtė galvą, ši teorija jo netenkino. Tačiau vagis akivaizdžiai buvo iš namiškių tarpo. Situacija jam priminė vieną jo mėgstamiausių romanų.

Vis dėlto jo paties tikslas liko nepakitęs. Viskas atrodė pakankamai paprasta. Paplūdimys, kaip jis ir tikėjosi, buvo praktiškai tuščias. Dar daugiau, „Mon Desir" durys liko praviros. Prireikė vos akimirkos įsmukti vidun. Edvardas jau buvo benukabinąs savo kelnes nuo kabyklos, kai staiga balsas iš nugaros privertė jį atsigręžti.

– Štai aš tave ir pagavau, vaikine! – pasigirdo balsas.

Džeimsas spoksojo išsižiojęs. Tarpduryje stovėjo vyras, puikiai apsirengęs maždaug keturiasdešimties metų amžiaus vyras su nekantria ir grobuoniška veido išraiška.

– Štai aš tave ir pagavau! – pakartojo nepažįstamasis.

– Kas... kas jūs esate? – pralemeno Džeimsas.

– Inspektorius Merilas iš Jardo, – glaustai atsakė anas. – Aš norėčiau, kad tu atiduotum tą smaragdą.

– Smaragdą?

Džeimsas stengėsi laimėti laiko.

– Juk aš aiškiai pasakiau, ar ne? – tarė inspektorius Merilas.

Ji kalbėjo glaustai ir dalykiškai. Džeimsas pabandė suimti save į rankas.

– Aš nežinau, apie ką jūs kalbate, – pabandė oriai atsakyti.

– O taip, mano berniuk, aš manau, kad žinai.

– Visa tai, – pasakė Džeimsas, – yra klaida. Aš galiu viską lengvai paaiškinti... – Jis nutilo.

– Visi taip sako, – sausai sumurmėjo Skotland Jardo

vyras. – Spėju, kad radai jį bevaikštinėdamas paplūdimiu, ar ne? Tai vienas galimų paaiškinimų.

Iš tiesų viskas panašiai ir buvo, turėjo pripažinti Džeimsas, bet jis vis dar stengėsi laimėti laiko.

– Iš kur aš galiu žinoti, kas jūs esate? – neryžtingai paklausė jis.

Merilas trumpam atvertė savo švarko atlapą, parodydamas ženklelį. Edvardas spoksojo į jį beveik iššokusiomis iš akiduobių akimis.

– O dabar, – beveik geraširdiškai pasakė anas, – tu matai, kam priešiniesi! Tu esi naujokas, galiu pasakyti. Pirmas darbas, ar ne?

Džeimsas linktelėjo.

– Aš taip ir maniau. Dabar, mano berniuk, ar tu atiduosi man smaragdą, ar man tave apieškoti?

Džeimsas atgavo žadą.

– Aš... aš neturiu jo pasiėmęs, – pareiškė jis.

Jis karštligiškai mąstė.

– Palikai jį savo bute? – paklausė Merilas.

Džeimsas linktelėjo.

– Tuomet puiku, – pasakė detektyvas, – mes kartu tenai nueisime.

Jis paėmė Džeimsą už parankės.

– Tu neturi jokių galimybių nuo manęs paspurkti, – maloniai tarė jis. – Mes nueisime į tavo butą, ir tu man atiduosi tą brangakmenį.

Džeimsas kalbėjo užsikirsdamas.

– Jei aš tai padarysiu, ar mane paleisite? – paklausė jis drebančiu balsu.

Merilas atrodė sumišęs.

– Mes tik žinome, kaip buvo pavogtas tas brangakmenis, – paaiškino jis, – ir, žinoma, apie įsipainiojusią ledi...

Na, Radža nori, kad viskas liktų paslaptyje. Tu žinai, kokia ta vietinė valdžia?

Džeimsas, kuris apie vietinę valdžią nežinojo apskritai nieko, išskyrus vieną *cause celebtre*, karštai linktelėjo galvą, nutaisęs supratingą miną.

– Žinoma, tai neatitiktų taisyklių, – tarė detektyvas, – bet tu *galėtum* likti nenubaustas.

Džeimsas vėl linktelėjo. Jie praėjo pro Esplanado viešbutį ir jau suko į miestelį. Džeimsas rodė, kuria kryptimi eiti, bet anas vyras nė minutėlei neatleido savo pirštų nuo Džeimso rankos.

Staiga Džeimsas sudvejojo ir buvo kažką besakąs. Merilas aštriai pažvelgė ir nusijuokė. Jie kaip tik ėjo pro policijos nuovadą, kurią Džeimsas – kaip inspektorius pastebėjo – nulydėjo kankinamu žvilgsniu.

– Aš pirmiau suteiksiu tau šansą išlipti sausam iš vandens, – geraširdiškai pasakė jis.

Tuomet viskas ir prasidėjo. Džeimsas sugriebė vyro ranką ir užbliovė nesavu balsu:

– Padėkite, vagis! Padėkite, vagis!

Nepraėjus nė minutei juos jau buvo apsupusi minia. Merilas stengėsi išvaduoti savo ranką iš Džeimso griaužtų.

– Tai vagis! – šaukė Džeimsas. – Tai vagis, jis lindo į mano kišenę.

– Apie ką tu kalbi, kvaily? – sušuko anas.

Konsteblis perėmė vadžias į savo rankas. Misteris Merilas ir Džeimsas buvo palydėti į policijos nuovadą. Džeimsas pakartojo savo kaltinimus.

– Tas vyras kišo ranką į mano kišenę, – susijaudinęs pareiškė vaikinas. – Jis turi mano piniginę savo dešinėje kišenėje, štai čia!

– Tas vaikinas pamišęs, – bambėjo anas. – Jūs galite pats pažiūrėti, inspektoriau, ir įsitikinti, kad jis kalba netiesą.

Gavęs ženklą iš inspektoriaus, konsteblis pagarbiai įkišo ranką į Merilo kišenę. Jis kažką ištraukė ir žioptelėjo iš nuostabos.

– O Viešpatie! – sušuko inspektorius, pamiršęs tarnybinį etiketą. – Tai turi būti Radžos smaragdas.

Merilas žvelgė nustebęs labiau nei bet kuris kitas.

– Tai siaubinga, – springdamas pratarė jis, – siaubinga. Tas vyras pats įkišo man jį į kišenę, kai mes ėjome kartu. Tai sąmokslas.

Stipri Merilo asmenybė privertė inspektorių sudvejoti. Jo įtarimai persimetė Džeimsui. Pareigūnas kažką sušnabždėjo konstebliui, ir pastarasis išėjo.

– Dabar, džentelmenai, – pasakė inspektorius, – norėčiau išklausyti jūsų paaiškinimus. Tik prašau po vieną.

– Be abejo, – pasakė Džeimsas. – Aš ėjau paplūdimiu, kai sutikau šį džentelmeną, ir jis dėjosi mane pažįstąs. Aš negalėjau prisiminti, kad būčiau jį kada nors anksčiau sutikęs, bet iš mandagumo negalėjau to pasakyti. Mes toliau ėjome kartu. Jis man kėlė įtarimų. Mums einant pro policijos nuovadą, aš pastebėjau, kad jis įkišo ranką į mano kišenę. Aš jį sugriebiau ir ėmiau šauktis pagalbos.

Inspektorius savo žvilgsnį perkėlė prie Merilo.

– Istorija beveik teisinga, – iš lėto tarė jis, – bet nevisiškai. Tai ne aš tvirtinau jį pažįstąs, bet jis dėjosi pažįstąs mane. Akivaizdu, kad jis, stengdamasis atsikratyti smaragdo, įkišo jį į mano kišenę, kol mes kalbėjomės.

Inspektorius nustojo rašyti.

– Ak! – nešališkai pasakė jis. – Na, po minutės čia bus džentelmenas, kuris mums padės sudėlioti taškus ant i

šioje istorijoje.

Merilas susiraukė.

– Tačiau aš iš tiesų negaliu laukti, – sumurmėjo jis, išsitraukdamas laikrodį. – Aš turiu susitikimą. Neabejoju, inspektoriau, jog jūs esate pakankamai protingas, kad nemanytumėte, jog aš pavogiau smaragdą ir vaikštinėjau, įsikišęs jį į kišenę?

– Tai nepanašu į tiesą, sutinku, – atsakė inspektorius. – Bet jums reikės palaukti viso labo penkias ar dešimt minučių, ir mes viską išsiaiškinsime. Ak! Štai ir pats lordas.

Į kambarį įėjo aukštas maždaug keturiasdešimties metų amžiaus vyras. Jis vilkėjo nutriušusias kelnes ir seną megztinį.

– Na, inspektoriau, kas gi čia darosi? – paklausė jis. – Sakote, jūs suradote smaragdą? Tai puiku, nuostabus darbas. Kas tie žmonės, kuriuos jūs sulaikėte?

Jo akys, nužvelgusios Džeimsą, nukrypo į Merilą. Galinga pastarojo asmenybė, rodėsi, susitraukė ir sunyko.

– O, Džonas! – sušuko lordas Edvardas Kempionas.

– Jūs pažįstate šį vyrą, lorde Edvardai?

– Be jokios abejonės, – sausai atsakė lordas Edvardas. Tai mano kamerdineris, pradėjo dirbti pas mane prieš mėnesį. Jūsų vaikinas, atsiųstas iš Londono, iš karto pradėjo kreiva akimi į jį žiūrėti, bet smaragdo tarp jo daiktų neaptikta.

– Jis nešiojosi jį savo švarko kišenėje, – pareiškė inspektorius. – Mūsų dėmesį į jį atkreipė šis džentelmenas. – Jis parodė į Džeimsą.

– Mano brangus bičiuli, – pasakė lordas Edvardas Kempionas. – Tai jūs, sakote, jį nuo pat pradžių įtarėte?

– Taip, – tarė Džeimsas. – Aš turėjau sukurti istoriją

apie įsibrovimą į mano kišenę, kad galėčiau atvesti jį į policijos nuovadą.

– O, tiesiog nuostabu, – pasakė lordas Edvardas, – žavinga. Jūs būtinai turite su mumis papietauti, tai yra, jei dar nepietavote. Jau dvi valandos.

– Ne, – pasakė Džeimsas, – aš nepietavau – tik...

– Daugiau nė žodžio, – pasakė lordas Edvardas. – Žinote, Radža norės asmeniškai jums padėkoti už sugrąžintą smaragdą. Ir aš pats dar nevisiškai suprantu šią istoriją.

Jie netrukus išėjo iš policijos nuovados ir sustojo ant laiptų.

– Tiesą sakant, – tarė Džeimsas, – aš manau, jog verčiau papasakosiu jums tikrą istoriją.

Jis taip ir padarė. Lordui buvo labai smagu jo klausytis.

– Tokio šaunaus nutikimo dar nesu girdėjęs per visą savo gyvenimą, – pareiškė jis. – Dabar aš viską suprantu. Džonas nulėkė į persirengimo namelį vos tik pavogęs brangakmenį, žinodamas, kad policija viską nuodugniai apieškos. Tas senas kelnes aš kartais užsimaunu eidamas žvejoti; niekas neketino jų liesti, tad jis galėtų laisvalaikiu pasiimti brangakmenį. Jam turėjo būti tikras šokas, kai šiandien atėjęs jo nerado. Kai tik jūs pasirodėte, jis iškart sumetė, kad būtent jūs paėmėte brangakmenį. Nors aš iki galo ir nesuprantu, kaip jums pavyko perkąsti tą jo policijos detektyvo vaidybą!

„Stiprus vyras, – pamanė Džeimsas, – žino, kada reikia būti atviram, o kada patylėti."

Jis paniekinamai nusišypsojo, tarsi tai būtų juoko darbas, pirštais perbraukdamas sau per švarko atlapą bei paliesdamas nedidelį sidabrinį ženklelį – to mažai kam

žinomo klubo, Merton Park Cycling Club. Stulbinantis sutapimas, kad tas apsimetėlis Džonas taip pat turėjo būti šio klubo narys, va taip!

– Sveikas, Džeimsai!

Jis atsisuko. Greisė ir Sopvorto merginos šaukė jį iš kitos gatvės pusės. Jis atsigręžė į lordą Edvardą.

– Galiu minutėlei?

Jis perėjo gatvę.

– Mes einame į kiną, – pasakė Greisė. Pamaniau, gal ir tu norėsi eiti kartu.

– Labai gaila, – atsakė Džeimsas. – Aš kaip tik einu atgal – pietauti su lordu Edvardu Kempionu. Taip, tai šis vyras patogiais senais drabužiais. Jis nori mane supažindinti su Maraputnos Radža.

Vaikinas mandagiai kilstelėjo skrybėlę ir prisijungė prie lordo Edvardo.

Gulbės giesmė

I

Buvo gegužės mėnuo, vienuolikta valanda ryto, Londone. Misteris Kovanas stovėjo puošnioje bei prabangioje Ritzo viešbučio apartamentų svetainėje, žvelgdamas pro langą. Šie apartamentai buvo rezervuoti madam Paulai Nazarkof, dainininkei, kuri ką tik atvyko į Londoną. Misteris Kovanas, kuris buvo madam vadybininkas, laukė interviu su ledi. Jis staiga pasuko galvą, prasivėrus durims, bet tai buvo tik mis Rid, madam Nazarkof sekretorė, – blyški mergina, pasižyminti dalykiškomis manieromis.

– O, tai jūs, mano brangioji, – pasakė misteris Kovanas. – Madam dar neatsikėlė, ar ne?

Mis Rid papurtė galvą.

– Ji man liepė atvykti apie dešimtą, – tarė misteris Kovanas. – Aš jau čia laukiu valandą.

Jis neparodė nei pasipiktinimo, nei nuostabos. Iš tiesų jis buvo pripratęs prie temperamentingų menininkų

užgaidų. Tai buvo aukštas, švariai nusiskutęs vyras, pernelyg nepriekaištingo kūno sudėjimo ir pernelyg nepriekaištingai apsirengęs. Jo plaukai buvo labai juodi ir blizgantys, o dantys buvo agresyviai baltos spalvos. Jis kalbėdamas „s“ tardavo neaiškiai – tai nebuvo šveplavimas, bet pavojingai arti to. Nereikėjo itin lakios vaizduotės, kad suprastum, jog jo tėvo vardas galėjo būti Kohenas*. Tuo metu atsidarė durys kitoje kambario pusėje, ir pro jas įbėgo tvarkinga prancūzų tarnaitė.

– Madam keliasi? – viltingai pasiteiravo Kovanas. – Pasakyk mums, kas girdėti, Elise.

Elisė pakėlė rankas į dangų.

– Tarsi madam šį rytą velnias būtų apsėdęs, jai viskas negerai! Nuostabios geltonos rožės, kurias jai vakar vakare atsiuntė mesjė, – ji sako, kad jos puikiai tiktų Niujorke, bet tik *beprotis* gali jas dovanoti čia, Londone. Šiame mieste, pasakė ji, galima dovanoti tik raudonas rožes. Tuomet ji atidarė duris ir šveitė tas geltonas rožes į koridorių, tiesiai į mesjė, *tres comme il faut*, karišką džentelmeną. Aš manau, kad jis buvo pagrįstai pasipiktinęs!

Kovanas kilstelėjo antakius, bet daugiau neparodė jokių emocijų. Tuomet jis išsitraukė iš kišenės nedidelę užrašų knygelę ir užrašė joje žodžius: „raudonos rožės“.

Elisė išskubėjo pro kitas duris, o Kovanas vėl nusisuko į langą. Vera Rid atsisėdo prie rašomojo stalo ir pradėjo atplėšinėti laiškus bei juos rūšiuoti. Dešimt minučių prabėgo tyloje. Tuomet miegamojo durys triukšmingai atsidarė, ir į kambarį įplasnojo Paula Nazarkof. Jai pasirodžius kambarys iš karto tarsi susitraukė, Vera Rid atrodė labiau pabalusi, o Kovanas tapo nereikšminga maža figūra bendrame fone.

---

* žydiškas vardas, reiškiantis „šventikas“ – *vert.*

– Aha! Mano vaikeliai, – pasakė primadona, – ar aš nesu punktuali?

Tai buvo aukšta moteris; ji, kaip dainininkė, nebuvo pernelyg stora. Jos rankos ir kojos vis dar buvo laibos, o jos kaklas buvo it nuostabi kolona. Jos plaukai, kurie pusiau susuktomis garbanomis krito jai ant kaklo, buvo žėrinčios raudonos spalvos. Jei nors dalis šio žėrėjimo buvo pasiekta pasitelkiant chna dažus, tai rezultatas buvo išties įspūdingas. Ji nebuvo jauna moteris, mažiausiai keturiasdešimties metų amžiaus, bet jos veido linijos vis dar buvo labai gražios, nors oda atrodė šiek tiek laisvesnė ir kiek pasiraukšlėjusi aplink spindinčias tamsias akis. Ji pasižymėjo vaikišku juoku, viską virškinančiu skrandžiu ir velnišku temperamentu. Ji buvo pripažinta geriausiu savo meto sopranu. Ji kreipėsi į Kovaną.

– Ar jūs padarėte, ko prašiau? Ar jūs išnešėte tą pasibjaurėtiną anglišką pianiną ir išmetėte jį į Temzę?

– Aš jums parūpinau kitą, – pasakė Kovanas ir mostelėjo į naujo pianino, stovinčio kambario kampe, pusę.

Nazarkof, nuskubėjusi prie jo, atkėlė dangtį.

– Erardas, – pasakė ji, – tai jau geriau. Pažiūrėkime.

Suskambo nuostabus soprano balsas arpedžo, jis du kartus pakilo ir nusileido pagal natų skalę, tuomet minkštai įsibėgėjo iki aukščiausios natos, išlaikė ją, balsui vis labiau stiprėjant, galiausiai vėl ėmė minkštėti, kol pranyko nežinioje.

– Ak! – atvirai pasidžiaugė Paula Nazarkof. – Kokį nuostabų balsą aš turiu! Net ir Londone mano balsas nuostabus.

– Tikrai taip, – širdingai sveikindamas pritarė Kovanas. – Aš esu tikras, kad Londoną jūs pakerėsite taip pat, kaip užbūrėte Niujorką.

– Jūs taip manote? – pasiteiravo dainininkė.

Jos lūpos nežymiai šypsojosi. Buvo akivaizdu, kad šis klausimas jai viso labo tėra retorinis.

– Nė kiek tuo neabejoju, – pasakė Kovanas.

Paula Nazarkof, uždengusi pianino dangtį, priėjo prie stalo ta banguojančia eisena, kuri atrodo labai efektinga scenoje.

– Taip, taip, – pasakė ji, – dabar apie reikalus. Jūs viską sutvarkėte, mano drauge?

Kovanas išėmė keletą dokumentų iš portfelio, kurį buvo pasidėjęs ant krėslo.

– Niekas per daug nesikeitė, – pastebėjo jis. – Jūs dainuosite penkis kartus Kovento sode* – tris kartus *Toską*, dukart *Aidą*.

– *Aida*! Fui, – pasakė primadona, – tai bus neišpasakytai nuobodu. *Toska* yra visai kas kita.

– Ak taip, – atsakė Kovanas. – *Toska* yra *jūsų* vaidmuo.

Paula Nazarkof pasitempė.

– Aš esu geriausia Toska pasaulyje, – paprastai ištarė ji.

– Taip, – sutiko Kovanas. – Jums niekas negali prilygti.

– Manau, Roskaris dainuos Skarpiją?

Kovanas linktelėjo.

– Ir Emilis Lippi.

– Ką? – suspigo Nazarkof. – Lippi, ta šlykšti kvarksinti varlė, kvark-kvark-kvark. Aš su juo nedainuosiu, aš jį sukandžiosiu, sudraskysiu jo veidą.

– Na jau, na jau, – raminamai pasakė Kovanas.

– Jis nedainuoja, aš sakau jums, – tai šuo, kuris moka

* karališkieji operos namai Londone – *vert.*

tik loti.

– Na, matysim, matysim, – tarė Kovanas.

Jis buvo per daug protingas, kad ginčytųsi su temperamentinga dainininke.

– O Kavaradosi? – reikliai paklausė Nazarkof.

– Tenoras iš Amerikos, Hensdeilis.

Ana linktelėjo.

– Tai mažas mielas berniukas, jis gražiai dainuoja.

– Manau, ir Bareris kartą turės padainuoti.

– Jis yra menininkas, – pagarbiai pasakė madam. – Tačiau leisti tai kvarkiančiai varlei Lippi būti Skarpija! Fe... Aš su juo nedainuosiu.

– Palikite tai man, – raminamai pasakė Kovanas.

Jis atsikosėjęs ištraukė kitą dokumentų pluoštą.

– Aš organizuoju specialų koncertą Alberto halėje.

Nazarkof vyptelėjo.

– Žinau, žinau, – pasakė Kovanas, – bet visi tai daro.

– Aš būsiu nuostabi, – pasakė Nazarkof. – Salė bus užpildyta iki lubų, ir aš uždirbsiu daug pinigų. *Ecco*!

Kovanas vėl sukeitė popierius.

– O čia visai kitoks pasiūlymas, – tarė jis, – iš ledi Rastonberi. Ji nori, kad jūs atvyktumėte ir padainuotumėte.

– Rastonberi?

Primadona sutraukė kaktą, tarsi bandydama kažką prisiminti.

– Man girdėtas šis vardas, visai neseniai apie jį skaičiau. Yra toks miestelis... ar kaimelis, tiesa?

– Teisingai, tai maža nuostabi vietelė Herfordšyre. Kalbant apie lordo Rastonberio būstinę, Rastonberio pilį, – tai išties puošni feodalų laikų vietelė: vaiduokliai bei šeimos paveikslai, slapti laiptai ir prašmatnus privatus teatras. Jie pertekę pinigais, tad nuolat rengia priva-

čius pasirodymus. Ji siūlo, kad mes sudainuotume visą operą, pageidautina *Butterfly*.

– *Butterfly?*

Kovanas linktelėjo.

– Be to, jie pasiruošę sumokėti. Be abejo, mes jau padoriai uždirbsime iš Kovento sodo, bet net ir po to jūsų piniginė ženkliai pastorėtų. Labai tikėtina, kad dalyvaus ir karališkosios šeimos nariai. Tai būtų puiki reklama.

Madam kilstelėjo vis dar nuostabų savo smakrą.

– Ar man reikia reklamos? – išdidžiai paklausė ji.

– Gerų dalykų niekuomet nebūna per daug, – nesutrikęs atsakė Kovanas.

– Rastonberi, – sumurmėjo dainininkė, – kur aš tai mačiau...?

Ji staiga pašoko ir, pribėgusi prie kambario viduryje stovinčio stalo, ėmė vartyti ten gulinčius spalvotus žurnalus. Tuomet ji netikėtai sustojo, jos rankai pakibus virš vieno iš puslapių. Žurnalas išslydo jai iš rankų, nukrisdamas ant grindų, o ji lėtai grįžo į savo krėslą. Taip greitai pasikeitė nuotaika – ji dabar atrodė lyg visiškai kitas žmogus. Jos judesiai buvo labai ramūs, beveik rimti.

– Pasakykite Rastonberi, kad aš ten dainuosiu, bet tik su viena sąlyga – opera turi būti *Toska*.

Kovanas atrodė abejojantis.

– Tai gali būti gana sunku... privačiam pasirodymui, žinote, dekoracijos ir visa kita.

– *Toska* arba nieko.

Kovanas labai įdėmiai pažvelgė į ją. Tai, ką jis išvydo, rodos, jį įtikino. Jis trumpai linktelėjęs atsistojo.

– Pažiūrėsiu, ką galima padaryti, – ramiai pasakė jis.

Nazarkof taip pat atsistojo. Ji atrodė labiau nei paprastai susirūpinusi dėl to, kaip paaiškinti savo sprendimą.

– Tai mano geriausias vaidmuo, Kovanai. Aš galiu padainuoti šią partiją taip, kaip jos nedainavo jokia kita moteris.

– Tai puikus vaidmuo, – pasakė Kovanas. – Jeritzai jis pastaraisiais metais pelnė populiarumą.

– Jeritza! – sušuko Nazarkof, raudoniui užplūdus jos skruostus. Ji ilgai dėstė jam savo nuomonę apie Jeritzą.

Kovanas, kuris buvo pratęs klausytis dainininkių nuomonės apie kitas dainininkes, dabar savo dėmesį nukreipė kažkur kitur, kol tirada galiausiai pasibaigė. Tuomet jis užsispyrusiai pridūrė:

– Na, kad ir kaip ten būtų, bet *Vissi D'Arte* ji dainuoja, gulėdama ant pilvo.

– O kodėl gi ne? – paklausė Nazarkof. – Kodėl ji neturėtų? Aš šį posmą dainuosiu, gulėdama ant nugaros ir mosuodama kojomis.

Kovanas labai rimtai papurtė galvą.

– Aš nemanau, kad tai kam nors pavyktų, – pasakė jis. – Nors, žinoma, tokie dalykai turi pasisekimą.

– Niekas negali padainuoti *Vissi D'Arte* taip, kaip aš, – pasitikinčiai tarė Nazarkof. – Aš jį dainuosiu vienuolyno choro balsu – kaip mane prieš daugelį metų mokė vienuolės. Berniukų ar angelų choro balsu, be jausmų, be aistros.

– Žinau, – nuoširdžiai pasakė Kovanas. – Aš jus girdėjau, jūs esate nuostabi.

– Tai menas, – ištarė primadona, – sumokėti kainą, kentėti, ištverti ir galiausiai ne tiktai įgyti reikiamų įgūdžių, bet ir atrasti jėgų sugrįžti atgal, į pačią pradžią, bei susigrąžinti prarastą vaikiškos širdies grožį.

Kovanas smalsiai pažvelgė į ją. Ji žiūrėjo kažkur už jo nereginčiomis akimis. Kažkas jos žvilgsnyje jį pašiurpi-

no. Jos lūpos prasiskyrė, ir ji švelniai sumurmėjo keletą žodžių. Tik jis juos išgirdo.

– Pagaliau, – sumurmėjo ji. – Pagaliau – *po visų šių metų*.

II

Ledi Rastonberi buvo tiek ambicinga, tiek meniška moteris – abi šias savybes ji suderino su neįtikėtinu pasisekimu. Laimei, ji turėjo vyrą, kuriam nerūpėjo nei ambicijos, nei menas, todėl jis niekuo jai netrukdė. Grafas Rastonberis buvo didelis plačiapetis vyras, kurio nedomino niekas, išskyrus arklius. Jis žavėjosi savo žmona ir ja didžiavosi; jis džiaugėsi, kad jo didžiuliai turtai leido jai įgyvendinti visus jos sumanymus. Mažiau nei prieš šimtą metų jo senelis pastatė privatų teatrą. Tai buvo pagrindinis ledi Rastonberi žaislas – čia jau buvo vaidinama Ibseno drama bei Naujosios meno mokyklos spektaklis apie visokias skyrybas ir narkotikus, taip pat poetinė Kubos režisieriaus fantazija. Artėjantis *Toskos* vaidinimas sukėlė didžiulį susidomėjimą. Ledi Rastonberi ta proga suruošė ypatingą vakarėlį, į kurį suvažiavo visas Londono elitas.

Madam Nazarkof su savo kompanija atvyko prieš pat pusryčius. Naujas jaunasis Amerikos tenoras Hensdalis turėjo dainuoti *Kavaradossi*, o Roskaris, garsusis Italų baritonas, turėjo būti Skarpija. Operos sąnaudos buvo milžiniškos, bet niekam tai nerūpėjo. Paula Nazarkof buvo puikiausiai nusiteikusi – ji buvo žavinga, grakšti, kerinti ir kosmopolitiška asmenybė. Kovanas buvo maloniai nustebęs; jis meldėsi, kad tokia jos būsena tęstųsi ir toliau.

Po pusryčių kompanija nuėjo į teatrą patikrinti scenos bei įvairių įrengimų. Orkestrui vadovavo misteris Samuelis Ridžas, vienas iš garsiausių Anglijos dirigentų. Viskas regis ėjosi kaip sviestu patepta. Tačiau, kad ir kaip būtų keista, šis faktas misteriui Kovanui kėlė susirūpinimą. Jis labiau buvo pratęs prie problemiškos aplinkos, todėl ši ramybė jam nepatiko.

– Viskas einasi velniškai sklandžiai, – murmėjo sau misteris Kovanas. – Madam panaši į katę, prisilaižiusią grietinėlės, – viskas per daug gerai, kad galėtų ilgai tęstis. Kažkas turi įvykti.

Misteris Kovanas ilgai bendravo su vaidybiniu pasauliu, galbūt dėl to jis išvystė savo šeštąjį pojūtį. Jo spėjimas buvo neabejotinai pagrįstas. Tą vakarą, prieš pat septynias, prancūzų tarnaitė Elisė pribėgo prie jo didžiai susijaudinusi.

– Ak, misteri Kovanai, eime greičiau, maldauju, greičiau.

– Kas atsitiko? – susirūpinęs paklausė Kovanas. – Madam dėl ko nors supyko – rietenos, ar ne?

– Ne, ne, ne madam, tai sinjoras Roskaris, jis blogai jaučiasi, jis miršta!

– Miršta? O, eime greičiau.

Kovanas nuskubėjo paskui ją į negaluojančio italo miegamąjį. Smulkaus sudėjimo vyras gulėjo savo lovoje, tiksliau, jis buvo traukomas serijomis besitęsiančių konvulsijų, kurios galėtų atrodyti juokingai, jei neatrodytų graudžiai. Paula Nazarkof buvo pasilenkusi virš jo. Ji valdingai pasveikino Kovaną.

– Ak! Štai ir jūs. Mūsų vargšas Roskaris, jis siaubingai kenčia. Be abejonės, jis kažką suvalgė.

– Aš mirštu, – sudejavo smulkusis vyras. – Skausmai...

Jie siaubingi. O!

Jis vėl susipurtė, rankomis susiėmęs už pilvo, voliodamasis lovoje.

– Mes turime iškviesti gydytoją, – pasakė Kovanas.

Paula sulaikė jį, kai jis jau ketino eiti durų link.

– Daktaras jau pakeliui, jis padarys viską dėl šio kenčiančio vargšo žmogaus. Tuo bus pasirūpinta, bet Roskaris šįvakar jokiu būdu negalės dainuoti.

– Aš niekuomet daugiau nedainuosiu, aš mirštu, – dejavo italas.

– Ne, ne, jūs nemirštate, – pasakė Paula. – Tai skrandžio sutrikimas, vis dėlto neįmanoma, kad jūs šiandien dainuotumėte.

– Mane nunuodijo.

– Taip, tai, be abejo, ptomainas*, – pasakė Paula. – Pasilik su juo, Elise, kol atvyks gydytojas.

Dainininkė išsivedė Kovaną iš kambario.

– Ką mums daryti? – paklausė ji.

Kovanas beviltiškai papurtė galvą. Jau buvo per vėlu atsivežti ką nors iš Londono, kas užimtų Roskario vaidmenį. Ledi Rastonberi, kuri buvo ką tik informuota apie svečio sunegalavimą, atskubėjo pas juos koridoriumi. Jos, kaip ir Paulos Nazarkof, pagrindinis rūpestis buvo *Toskos* sėkmė.

– Jei tik kas būtų po ranka, – atsiduso primadona.

– Ak! – Staiga sušuko ledi Rastonberi. – Žinoma! Breonas.

– Breonas?

– Taip, Edvardas Breonas, garsus prancūzų baritonas. Jis gyvena visai netoli. Šios savaitės žurnale „Kaimo namai“ buvo įdėta jo namo nuotrauka. Tai tinkama kan-

* nuodai, atsirandantys pūvant baltymams, – *vert.*

didatūra.

– Pats dangus pašnibždėjo šią išeitį! – sušuko Nazarkof. – Breonas, atliekantis Skarpijos vaidmenį, – aš jį puikiai atsimenu, tai buvo jo vienas geriausių vaidmenų. Bet jis jau nebedainuoja, ar ne?

– Aš su juo susitarsiu, – pasakė ledi Rastonberi. – Palikite tai man.

Būdama veiksmo žmogus, ji iškart davė nurodymus vykti į „Hispano Suiza“. Po dešimties minučių į mesjė Edvardo Breono namus įsiveržė susijaudinusi grafienė. Ledi Rastonberi, jei jau ką nors nuspręsdavo, būtinai tai įgyvendindavo. Tad mesjė Breonas, be abejo, iš karto suprato, kad neliko nieko kita, kaip jai paklusti. Pats iš prigimties būdamas nuolankus žmogus, jis pakilo iki pat savo profesijos aukštumų, kaip lygus su lygiais bendravo su grafais ir princais. Šis faktas jį visuomet džiugino. Vis dėlto Breonas, baigęs dainuoti ir apsigyvenęs šiame senosios Anglijos kampelyje, patyrė apmaudą. Jam trūko liaupsinimų bei aplodismentų, be to, ir Anglijos grafystė nebuvo pasiruošusi jo pripažinti taip, kaip derėtų. Todėl ledi Rastonberi prašymas jį labai pamalonino ir sužavėjo.

– Aš padarysiu viską, ką galiu, – šypsodamasis pasakė jis. – Kaip žinote, publikai aš jau ilgokai nesu dainavęs. Aš netgi nepriimu mokinių, gal tik vieną kitą iš didelės malonės. Bet čia... jei sinjoras Roskaris staiga sunegalavo...

– Tai siaubingas smūgis, – pasakė ledi Rastonberi.

– Nors jis nėra geras dainininkas, – pasakė Breonas.

Jis jai kurį laiką aiškino, kodėl taip yra. Atrodė, kad po Edvardo Breono išėjimo į pensiją nebebuvo dėmesio vertų baritonų.

– Madam Nazarkof dainuoja *Toską*, – pasakė ledi Rastonberi. – Tikiuosi, jūs ją žinote?

– Mes niekuomet nebuvome susitikę, – pasakė Breonas. – Kartą aš ją girdėjau dainuojant Niujorke. Puiki dainininkė – turi meno pojūtį.

Ledi Rastonberi pajuto palengvėjimą: niekuomet nesuprasi tų dainininkų – jie jaučia tokius keistus pavydus ar antipatijas.

Ji po kokių dvidešimties minučių vėl įžengė į pilies menę, triumfuojančiai mojuodama ranka.

– Mes sutarėme, – juokdamasi sušuko ji. – Brangusis mesjė Breonas iš tiesų yra labai mielas, aš to niekada nepamiršiu.

Visi apspito prancūzą; jų sveikinimai bei pripažinimas jam buvo tarsi aliejus. Edvardas Breonas, nors jau netoli šešiasdešimties, vis dar gerai atrodė, buvo didelis ir tamsus vyras, patraukli asmenybė.

– Palaukite, – pasakė ledi Rastonberi. – Kur yra madam..? O! Štai ji.

Paula Nazarkof nedalyvavo visuotiniame prancūzo sveikinime. Ji ramiai sėdėjo aukštame ąžuoliniame krėsle židinio šešėlyje. Židinys, be abejo, nedegė, nes vakaras buvo šiltas. Dainininkė lėtai vėdinosi didžiule palmės lapo vėduokle. Ji atrodė tokia abejinga ir nuošali, kad ledi Rastonberi išsigando, ar ji nebus dėl ko nors įsižeidusi.

– Mesjė Breonai. – Ji nuvedė jį pas dainininkę. – Sakote, jūs niekuomet nesate susitikę su madam Nazarkof.

Paula Nazarkof, paskutinį kartą plačiai mostelėjusi palmės lapu, padėjo jį ir ištiesė ranką prancūzui. Jis paėmė ją, žemai nusilenkdamas. Iš primadonos lūpų pasigirdo švelnus atodūsis.

– Madam, – pasakė Breonas, – mes niekuomet nesame kartu dainavę. Tai mano amžiaus rykštė! Bet likimas buvo man palankus ir padėjo ištaisyti šią klaidą.

Paula švelniai nusijuokė.

– Jūs labai mielas, mesjė Breonai. Kai aš dar buvau maža nežinoma vargšė dainininkė, aš turėjau sėdėti prie jūsų kojų. Jūsų *Rigoleto* – koks menas, koks atlikimas! Niekas negalėjo jums prilygti.

– Deja! – pasakė Breonas atsidusdamas. – Mano dienos baigėsi. Skarpija, Rigoleto, Radams, Šarples... Kiek kartų aš esu tai dainavęs, o dabar – viskas baigta!

– Dar ne – šį vakarą.

– Jūs teisi, madam – aš pamiršau: šį vakarą.

– Jūs dainavote su daugeliu Toskų, – arogantiškai pasakė Nazarkof, – bet niekuomet su *manimi*!

Prancūzas nusilenkė.

– Man tai bus didelė garbė, – švelniai pasakė jis. – Tai puiki partija, madam.

– Čia reikia būti ne tik dainininkui, bet ir aktoriui, – įsiterpė ledi Rastonberi.

– Tai tiesa, – sutiko Breonas. – Pamenu, kai dar būdamas jaunas viešėjau Italijoje, apsilankiau Milano teatre. Bilietas man tekainavo porą lirų, bet tą vakarą aš išgirdau tokį nuostabų dainavimą, kokį buvau girdėjęs tik Metropoliteno operoje Niujorke. Visai jauna mergina dainavo *Toską*. Ji dainavo tarytum angelas. Aš niekuomet nepamiršiu jos balso *Vissi D'Arte*, jo aiškumo, švarumo. Bet vaidybinis elementas... Jo, deja, pritrūko.

Nazarkof linktelėjo.

– Tai ateina vėliau, – ramiai pasakė ji.

– Tiesa. Ta jauna mergina buvo Bianka Kapeli – aš asmeniškai susidomėjau jos karjera. Aš padėjau jai gauti

svarbius vaidmenis, bet ji elgėsi kvailai – be galo kvailai.

Jis patraukė pečiais.

– Kaip ji elgėsi?

Šį klausimą uždavė Blančė Emerė, dvidešimt ketverių metų ledi Rastonberi duktė. Liekna mergina plačiomis mėlynomis akimis.

Prancūzas iš karto mandagiai į ją atsisuko.

– Deja! Mergina susidėjo su vienu vaikinu, banditu, Kamoros nariu. Jis turėjo reikalų su policija, buvo nuteistas mirti. Ji atėjo pas mane, maldaudama kaip nors išgelbėti jos mylimąjį.

Blančė Emerė spoksojo į jį.

– Ir jūs padėjote jai? – sulaikiusi kvėpavimą paklausė ji.

– Aš, madmuazele, ką aš galėjau padaryti? Svetimšalis toje šalyje.

– Jūsų vardas galėjo turėti įtakos, – pasakė Nazarkof savo tyliu vibruojančiu balsu.

– Jei ir galėjo, abejoju, ar reikėjo šia galimybe pasinaudoti. Tas vyras nebuvo to vertas. Bet dėl merginos aš padariau viską, ką galėjau.

Jis kiek nusišypsojo. Jo šypsena anglų merginai staiga pasirodė kažkaip itin nederanti su šiuo reikalu. Ji pajuto, kad tuo momentu jo žodžiai gerokai prasilenkė su jo mintimis.

– Jūs padarėte viską, ką galėjote, – pasakė Nazarkof. – Tai buvo labai miela iš jūsų pusės. Ir ji buvo už tai dėkinga, ar ne?

Prancūzas gūžtelėjo pečiais.

– Vaikinui buvo įvykdytas mirties nuosprendis, – pasakė jis, – o mergina įstojo į vienuolyną. Eh, *voila*! Pasaulis neteko tokios dainininkės.

Nazarkof tyliai nusijuokė.

– Mes, rusės, esame permainingos, – nerūpestingai pasakė ji.

Blančė Emerė, kalbant dainininkei atsitiktinai pažvelgusi į Kovaną, išvydo jo staigų, kupiną nuostabos žvilgsnį. Jo lūpos pusiau prasivėrė ir vėl paklusniai susičiaupė, atsakydamos į įspėjantį Paulos žvilgtelėjimą.

Tarpduryje pasirodė liokajus.

– Pietūs, – stodamasi pasakė ledi Rastonberi. – Jūs vargšai žmonės, man jūsų labai gaila, tai turi būti siaubinga – visuomet badauti prieš dainavimą. Tačiau bus šauni vakarienė po visko.

– Mes to laukiame, – pasakė Paula Nazarkof. Ji švelniai nusijuokė. – *Po visko*!

III

Teatre ką tik pasibaigė pirmoji *Toskos* dalis. Žiūrovai buvo sukrutę, kalbėjosi vienas su kitu. Karališkosios šeimos nariai, žavintys ir gracingi, sėdėjo trijuose aksominiuose krėsluose pirmojoje eilėje. Visi šnabždėjosi ir murmėjo tarpusavyje – vyravo visuotinė nuomonė, kad pirmojoje dalyje Nazarkof vargiai pateisino savo puikią reputaciją. Didžioji publikos dalis nesuprato, kad dainininkė tokiu būdu parodė savo meniškumą. Pirmojoje dalyje ji tausojo savo balsą ir save pačią. Ji vaidino Toską – nerūpestingą, lengvabūdę būtybę, žaidžiančią su meile, koketiškai pavydinčią ir jaudinančią. Breonas, nors geriausios jo balso dienos jau buvo pasibaigusios, vis dar puikiai vaidino patrauklų ciniškojo Skarpijos personažą. Jis savo vaidybos koncepcija nesiūlė jokių užuominų į

nukaršusį ištvirkėlį. Jis pavaizdavo Skarpiją kaip mielą, beveik nepiktybinį personažą, turintį tik nežymų atspalvį to subtilaus piktdžiugiškumo, kuris slypėjo po išorine aureole. Paskutiniame veiksme, kai, grojant vargonams ir einant procesijai, Skarpija stovėjo paskendęs savo mintyse, piktdžiugiškai svarstydamas planą apsaugoti Toską, Breonas nuostabiai suvaidino. Tuomet uždanga pakilo ir prasidėjo antroji dalis, scena Skarpijos apartamentuose.

Šį kartą pasirodžius Toskai, Nazarkof meno jėga tapo iškart akivaizdi. Tai buvo baisiai įniršusi moteris, vaidinanti savo vaidmenį užtikrintai, kaip puiki aktorė. Jos lengvas pasisveikinimas su Skarpija, jos nerūpestingumas, jos lengvi atsakymai jam su šypsniu lūpose! Šioje scenoje Paula Nazarkof vaidino savo akimis, ji buvo absoliučiai rami, abejingu, besišypsančiu veidu. Tik jos akys, žaižaruojančiai žvelgiančios į Skarpiją, išdavė jos tikruosius jausmus. Vaidinimas tęsėsi: kankinanti scena, Toskos savitvardos praradimas ir jos visiškas nusižeminimas, kai ji puola prie Skarpijos kojų, bergždžiai maldaudama jo pasigailėjimo. Senasis lordas Likonmeras, operų žinovas, su išmanymu sujudėjo, o šalia sėdintis draugas, užsienio ambasadorius, sumurmėjo:

– Šį vakarą ji pranoksta pačią save, toji Nazarkof. Nėra kitos moters scenoje, kuri sugebėtų taip vaidinti.

Likonmeras linktelėjo.

Dabar Skarpija įvardijo savo kainą. Toska pasibaisėjusi atšoko nuo jo ir nubėgo prie lango. Tuomet pasigirdo, kaip iš toli atsklinda būgnų garsai, ir išvargusi Toska krito ant sofos. Skarpija stovėjo prie jos, dėstydama, kaip jo žmonės ruošia kartuves. Staiga – tyla, ir vėl tolumoje besigirdintys būgnų garsai. Nazarkof gulėjo kniūbsčia ant sofos, jos nukarusi galva beveik lietė grindis, plaukai

dengė veidą. Tuomet, visiškai priešingai pastarųjų dvidešimties minučių įtampai bei aistroms, suskambo jos balsas – skambus ir švarus, primenantis berniukų ar angelų choro dainavimą, kaip ji sakė Kovanui.

„Vissi d'arte, vissi s'amore, non feci mai male ad anima viva! Con man furtiva quante miserie conobbi, aiutai.“

Tai buvo nuostabus susimąsčiusio vaiko balsas. Tuomet ji dar kartą atsiklaupė ir maldavo, kol į kambarį įžengė Spoleta. Toska išsekusi pasidavė, ir Skarpija ištarė savo lemtingus dviprasmius žodžius. Spoleta vėl išėjo. Tuomet ištiko dramatiška akimirka – Toska, drebančia ranka keldama vyno taurę, pastebėjo ant stalo gulint peilį ir užsikišo jį sau už nugaros.

Breonas atsistojo – malonus, melancholiškas, degantis aistra. *„Toska, finalmente mia!“** Tuomet – žaibiškas dūris peiliu ir jį lydintis Toskos keršingas šnypštimas:

– *Questo e il bacio Tosca!* (Štai kaip Toska bučiuoja!)

Nazarkof niekuomet nebuvo tiek dėmesio skyrusi Toskos keršto scenai. Tas nirtulingas sušnabždėjimas: *„Muori dannato“*, ir tuomet keistas, ramus balsas, pripildęs teatro salę:

– Or gli perdono! (Dabar aš tau atleidžiu!)

Pasigirdo švelni laidotuvių melodija, Toskai pastačius po vieną žvakę iš abiejų jo galvos pusių bei padėjus jam ant krūtinės kryžių. Ji paskutinįsyk stabtelėjo tarpduryje, žvelgdama atgal; pasigirdo nutolusių būgnų garsas, ir uždanga nusileido.

Šį kartą publika prasiveržė tikru susižavėjimu. Tačiau jis truko neilgai. Kažkas išniro iš už uždangos ir nusku-

* Toska, pagaliau mano – *vert.*

bėjo prie lordo Rastonberio. Jis pakilęs po trumpo pasitarimo pasisuko ir pamojo serui Donaldui Kelhorpui, garsiam gydytojui. Netrukus žinia pasklido tarp publikos. Kažkas įvyko, kažkoks nelaimingas atsitikimas, kažkas sunkiai sužeistas. Vienas iš dainininkų, išėjęs prieš uždangą, pranešė, kad mesjė Breonas patyrė nelaimingą atsitikimą – todėl opera negali būti tęsiama. Tarp žiūrovų vėl nuvilnijo kalbos: Breonas buvo nudurtas, Nazarkof pametė galvą, ji taip gyvai įsijautė į savo vaidmenį, kad iš tiesų nudūrė vyrą, su kuriuo vaidino. Lordas Likonmeras, kalbėdamas su savo draugu ambasadoriumi, pajuto rankos prisilietimą ir atsigręžęs išvydo Blančės Emirės akis.

– Tai nebuvo nelaimingas atsitikimas, – pasakė mergina. – Aš esu tuo tikra. Ar jūs girdėjote istoriją, prieš pat pietus, kai jis pasakojo apie merginą Italijoje? Ta mergina buvo Paula Nazarkof. Iškart po to ji neaiškiai pasakė esanti rusė, ir aš pamačiau nustebusį misterio Kovano žvilgsnį. Ji galėjo pasivadinti rusiška pavarde, bet jis puikiai žinojo, kad ji yra italė.

– Mano brangi Blančė... – pasakė lordas Likonmeras.

– Aš sakau, jog esu visiškai tuo tikra. Savo miegamajame ji turėjo spalvotą žurnalą, kuris buvo atverstas ties ta vieta, kur matėsi nufotografuotas mesjė Breono namas. Ji tai žinojo prieš atvykdama čionai. Aš manau, kad ji kažko davė tam vargšui smulkiajam italui, nuo ko jis sunegalavo.

– Bet kodėl?! – sušuko lordas Likonmeras. – Kodėl?!

– Jūs nesuprantate? Tai ta pati Toskos istorija, tik ji vyksta gyvenime. Jis geidė jos Italijoje, bet ji buvo ištikima savo mylimajam. Ji bandė kreiptis į jį, kad jis padėtų išgelbėti jos mylimąjį, ir jis dėjosi padedąs. Bet iš tikro jis

leido jam pražūti. Pagaliau atėjo keršto valanda. Ar jūs negirdėjote, kaip ji sušnypštė: *„Aš esu Toska“*? Aš mačiau Breono veidą, kai ji tai pasakė, – *tuomet jis suprato*, jis ją pažino!

Paula Nazarkof nejudėdama sėdėjo savo persirengimo kambaryje su balta šermuonėlio skraiste ant pečių. Pasigirdo beldimas į duris.

– Įeikite, – pasakė primadona.

Įėjo Elisė. Ji raudojo.

– Madam, madam, jis negyvas! Ir...

– Taip?

– Madam, kaip aš galiu jums pasakyti? Atvyko du džentelmenai iš policijos. Jie nori su jumis pasikalbėti.

Paula Nazarkof atsistojo, išsitiesdama visu ūgiu.

– Aš nueisiu pas juos, – ramiai pasakė ji.

Ji nusisegė spalvotų brangakmenių karolius sau nuo kaklo ir įdėjo juos į prancūzės merginos rankas.

– Tai tau, Elise, tu buvai gera mergaitė. Ten, kur aš einu, man jų neprireiks. Supranti, Elise? *Aš daugiau nebedainuosiu Toskos.*

Ji akimirkai stabtelėjo prie durų, akimis perbėgo visą persirengimo kambarį, tarsi žvelgdama atgal į savo pastaruosius trisdešimt karjeros metų.

Tuomet ji švelniai ištarė paskutinę eilutę iš kitos operos:

La commedia e finita!

Christie, Agatha
Ch525 Listerdeilo paslaptis : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Jonas Sipulis]. – [Vilnius] : Sirokas [i.e. FNS Group, 2012]. – 264 p. – (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 53)

ISBN 978-609-8057-06-5
UDK 821.111-31

Iš anglų kalbos vertė ***Jonas Sipulis***

Išleido FNS Group leidykla "Sirokas"
agathachristie.lt
sirokas@vsp.lt

Spausdino UAB "Spindulio spaustuvė"
Vakarinis aplinkkelis 24, Kaunas

ATOS KRISTI KOLEKCIJ

LISTERDEILO PASLAPTIS

Dvylika jaudinančių istorijų...

Paslaptingas lordo Listerdeilo dingimas;

jaunoji, kuri bijo savo buvusio sužadėtinio;

keistas susitikimas traukinyje;

žmogžudystės šeimoje tyrimas;

netikėtas nesutramdomo jaunuolio pasikeitimas;

išėjusio į pensiją inspektoriaus persekiojama žudikė;

moteris, apsimetanti kunigaikštiene;

karoliai, paslėpti vaisių krepšyje;

mįslingas rašytojo suėmimas dėl žmogžudystės;

stulbinantis pasipiršimas;

soprano neapykanta baritonui;

Radžos smaragdo byla.

Visus šiuos pasakojimus jungia viena – talentinga Agatos Kristi ranka.

BE JOKIOS ABEJONĖS, TAI PATIRTIES IR MENIŠKUMO DERINYS.
TIMES LITERARY SUPPLEMENT

ISBN 978-609-8057-06-5

Aplankykite mus internete:
www.agathachristie.lt